

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møteinnkalling

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møtedato: 12.04.2023 kl. 09:30

Møtested: Bispedømmekontoret i Kristiansand

Arkivsak: 19/04402

Mulige forfall meldes snarest til Grethe Ruud Hansen, gh563@kirken.no.

KRISTIANSAND S, 31.03.2023

Per Gunnar Pedersen
Leder

Grethe Ruud Hansen
Sekretær

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møteinnkalling

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møtedato: 12.04.2023 kl. 09:30 – 16:00
 Møtested: Bispedømmekontoret i Kristiansand
 Arkivsak: 19/04402

Velkommen til bispedømmerådsmøte på bispedømmekontoret. Møtet starter kl. 09:30 og varer til ca. 16:00. Følgende saker behandles for lukkede dører: 19/23 – 23/23.

Biskop Stein innleder selve møtet med en liten andakt.

Eventuelt forfall må meldes snarest på Torun Gitmark tg449@kirken.no. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær.

SAKSLISTE		
Godkjenning av innkalling og saksliste		
17/23	19/04402-207	Innkalling og saksliste
Godkjenning av protokoll		
18/23	19/04402-228	Protokoll - Møte i Agder og Telemark bispedømmeråd 27.02.2023 - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
Tilsettingssaker		
19/23	22/04451-9	Tilsetting sokneprest i Øvre Telemark prosti med Tinn sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
20/23	23/00773-9	Tilsetting sokneprest i Skien prosti med Gjerpen sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
21/23	23/00774-8	Tilsetting prest under utdanning (PUU-stilling) i Skien prosti med Gulset og Skotfoss sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
22/23	23/00776-9	Tilsetting prest under utdanning (PUU-stilling) i Øvre Telemark prosti med Fyresdal sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
23/23	23/00777-9	Tilsetting prest under utdanning (PUU-stilling) i Øvre Telemark prosti med Bø sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

Saker til behandling		
24/23	23/01269-1	Mandat for ungdomsråd og ungdomsting
25/23	23/00909-2	Plan for kirkelig undervisning og læring - høringssvar
26/23	23/00957-2	Høringssvar. Endringer i personalreglement for Den norske kirke, tilsettingsråd for prester
27/23	23/00879-2	Høring - Kirkemøtets arbeidsform og forretningsorden
28/23	20/03363-42	Kirkelig organisering - samråd II med soknets organer
29/23	18/01713-43	Eventuelt 12.04.23
Referat- og orienteringssaker		
30/23	19/04887-88	Orienteringssaker 12.04.23
31/23	19/04887-87	Referatsaker 12.04.23

Per Gunnar Pedersen
leder

Aslak Wegge
stiftsdirektør

Dette dokumentet er unntatt offentlighet.

Tittel: Protokoll - Møte i Agder og Telemark bispedømmeråd 27.02.2023

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offl. § 25 første ledd

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Margot Tangen	422	23/01269-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
24/23	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	12.04.2023

Mandat for ungdomsråd og ungdomsting 2023

Vedlegg:

Forslag mandat UR og UT Agder og Telemark

Saksorientering

Etter de reglene som gjelder fra 1. januar 2021, er det bispedømmerådet, etter uttalelse fra ungdomsrådet som skal fastsette mandat for ungdomsting i bispedømmet. Mandat for ungdomsråd og ungdomsting i Agder og Telemark bispedømme har antakelig ikke vært oppdatert siden 2008.

Ungdommenes kirkemøte hadde «mandat for ungdomsting i bispedømmet» oppe som sak i 2022. UKM 06/22. Her blir det gitt noen retningslinjer for hva et mandat for ungdomstinget bør inneholde.

Agder og Telemark bispedømmeråd hadde i juni 2021 oppe en sak om ungdomstinget. Her ble det vedtatt at dagens form og gjennomføring av ungdomsdemokrati skal videreføres, og at ungdomstinget avholdes som del av UT-konferansen.

Med utgangspunkt i saken fra UKM, saken fra Agder og Telemark bispedømmeråd om UT-konferansen i 2021, og tidligere mandat for UR og UT, har ungdomsrådet kommet med forslag til mandat for både ungdomsråd og ungdomsting (vedlagt).

Forslaget til mandat legges frem for bispedømmerådet med forslag om at dette vedtas.

Dersom det lar seg gjøre, deltar noen fra ungdomsrådet på denne saken. Dette er ikke avklart når saken skrives.

Forslag til vedtak

Forslag til mandat for ungdomsråd og ungdomsting i Agder og Telemark bispedømme vedtas.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømme

Mandat for ungdomsrådet i Agder og Telemark bispedømme

Ungdomsrådet er et rådgivende organ for biskopen og Agder og Telemark bispedømmeråd i saker som angår ungdom. Ungdomsrådet har i henhold til dette følgende mandat:

1. Ungdomsrådet består av 6 valgte medlemmer i alderen 15-30 år fra menighetenes ungdomsarbeid i bispedømmet, samt 3 varamedlemmer. En representant fra de ansatte ved bispedømmekontoret fungerer som rådets sekretær. Alle velges for 1 år av gangen. Før ungdomstinget kan ungdomsrådet velge inntil 3 av rådsmedlemmene som sitter videre, mens 3 går ut – eventuelt stiller til gjenvalg. Valg av leder for rådet skjer internt ved konstituering.
2. Ungdomsrådet avholder minst 4 møter i året. For at ungdomsrådet skal være beslutningsdyktig, må minst fire medlemmer være til stede. Ved lik votering har leder dobbeltstemme. Man bør tilstrebe variert lokalisering av møtene i bispedømmets fylker. Årsrapport for UR legges frem for Ungdomstinget og Agder og Telemark bispedømmeråd hvert år.
3. Ungdomsrådet har følgende oppgaver:
 - a. Følge opp saker som Ungdomstinget har uttalt seg om.
 - b. Rådgivende organ for Agder og Telemark biskop, og Agder og Telemark bispedømmeråd i saker som angår ungdom i bispedømmet. Fellessamtaler bør avholdes minst en gang i året.
 - c. Representere bispedømmet i saker som angår ungdom i kirken, blant annet ved deltakelse på Ungdommenes kirkemøte (UKM).
 - d. Ansvarlig for planlegging og gjennomføring av det årlige Ungdomstinget i samarbeid med Ungdomsrådets sekretær og eventuelt en valgt komité.
4. Ungdomsrådet kan fremme saker overfor Agder og Telemark biskop og Agder og Telemark bispedømmeråd.
5. Delegationene til Ungdommens Kirkemøte velges fortrinnsvis fra Ungdomsrådet.
6. Mandat og endringer av mandat vedtas av Agder og Telemark bispedømmeråd etter forslag fra ungdomsrådet / ungdomstinget.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømme

Mandat for ungdomstinget i Agder og Telemark bispedømme

1. Ungdomstinget i Agder og Telemark bispedømme er et årlig møtepunkt for ungdom mellom 15 og 30 år. Målet med ungdomstinget er å samle ungdom i Den norske kirke til læring, utveksling av erfaringer og inspirasjon til videre arbeid.
2. Ungdomstinget er et kirkedemokratisk organ, og er bl.a. med på å velge nytt ungdomsråd. Ungdomsrådet kan medvirke på vegne av ungdomstinget mellom hvert ungdomsting.
3. Alle menigheter og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner i bispedømmet kan sende ungdommer og kontaktpersoner/ansatte til Ungdomstinget.
4. Ungdomstinget velger Ungdomsrådet, som jobber etter «Mandat for ungdomsrådet i Agder og Telemark bispedømme».
5. Valg av ungdomsråd
 - a. UR består av 6 valgte medlemmer i alderen 15-30 år fra menighetenes ungdomsarbeid i bispedømmet, samt 3 varamedlemmer. En representant fra de ansatte ved bispedømmekontoret fungerer som rådets sekretær. Alle velges for 1 år av gangen. Før ungdomstinget kan ungdomsrådet velge inntil 3 av rådsmedlemmene som sitter videre, mens 3 går ut – eventuelt stiller til gjenvalg. Valg av leder for rådet skjer internt ved konstituering.
 - b. Menighetene i Agder og Telemark bispedømme blir bedt om å sende inn forslag til kandidater før Ungdomstinget. Forslag til kandidater kan også fremmes på Ungdomstinget. Kandidatene skal være i alderen 15 – 30 år og være medlemmer av Den norske kirke. Det må tilstrebnes å finne kandidater som ivaretar en god balanse med hensyn til kjønn, alder og geografi.
 - c. Kandidatene skal presenteres på Ungdomstinget før valget.
 - d. *Stemmerett*
Hver menighet og hver region/krets av de landsdekkende kristne barne- og ungdomsorganisasjonene i Agder og Telemark bispedømme kan stille med to delegater som har stemmerett ved valget. Delegationene må være medlemmer av Den norske kirke og være mellom 15 og 30 år.
 - e. *Valgbarhet*
Alle medlemmer av en menighet i Den norske kirke - Agder og Telemark bispedømme mellom 15 og 30 år er valgbar til Ungdomsrådet.
6. Mandat og endringer av mandat vedtas av Agder og Telemark bispedømmeråd etter forslag fra ungdomsrådet / ungdomstinget.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Beate Frigstad	620	23/00909-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
25/23	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	12.04.2023

Plan for kirkelig undervisning og læring - hørings svar

Vedlegg:

Høringsbrev - Ny plan for kirkelig undervisning og læring med vedlegg

Saksorientering

Etter 20 års erfaring og satsing på trosopplæring gjennom trosopplæringsreformen har utfordringsbildet for kirken endret seg. Eksisterende plan for trosopplæring «Gud gir-Vi deler», er en kombinasjon av overordnet del, en rammeplan og ressursdokument. Ny plan for kirkelig undervisning vil få en annen struktur. En overordnet del vil danne grunnlag for utarbeidelse av rammeplaner. Kirkerådet vedtok i sitt møte i februar 2023 å sende forslag til Overordnet del til ny plan for «Kirkelig undervisning og læring» på høring. Høringsfrist er satt til 15.05.23.

Hørings svaret skal leveres i ett digitalt svarskjema på nett. Dette er bakgrunn for strukturen i forslag til hørings svar. Overordnet del er delt inn i åtte kapitler. Her er følgende innspill og kommentarer til de ulike kapitler. Under hvert kapittel er det også foreslått eventuelle konkrete høringsinnspill.

Kapittel 1 er Innledende kapittel som sier noe om bakgrunn, helhet og sammenheng i planen. Setningen om dåp kunne vært endret. Det hadde vært ønskelig at dåpshandlingen ble sterkere poengtert her. En bør også gå for en styrking av målbeskrivelsen for kirkelig undervisning, nemlig å gjøre mennesker til Jesu disipler.

Nåværende formulering:

«Misjonsbefalingen begrunner hvorfor kirken må drive med undervisning og læring».

Foreslås endret til:

«Målet er å gjøre mennesker til Jesu disipler og etterfølgere, slik misjons- og dåpsbefalingen beskriver».

Kapittel 2 handler om det Teologiske grunnlaget for kirkelig undervisning og læring. Denne knyttes til dåpen i den treenige Guds navn samtidig som undervisning og læring skal henvende seg til alle og invitere bredt.

Under overskrift:døper jeg deg til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

Det foreslås en endring i setningen om dåp som en oppfølging til foreslåtte endring i

kapittel 1:

Nåværende formulering:

«Kirkelig undervisning og læring må derfor løfte frem dåp som en mulighet hele livet»

Foreslås endret til:

«Kirkelig undervisning og læring må derfor løfte frem dåpen som en mulighet *for alle*, hele livet»

Under overskrift: Jesus Kristus, vår frigjører

Forsoningsaspektet bør styrkes gjennom endret tittel og tilleggstekst tillagt.

Planen beskriver godt Jesus, vår frigjører og hans seier over døden. Men den er svært svak når det gjelder den andre aksens forståelsen av Jesu gjerning, nemlig forsoningen. Frigjøringsaspektet ved kristologien bør suppleres med forsoningen som vektlegger frihet, ikke bare fra døden og dødskreftene, men Jesu gjerning som forsoner og stedfortreder. Hvis man ikke også tar med seg dette aspektet tydeligere, får planen lett et individualiserende drag som skyver fellesskaptanken ut og derfor lett blir en teologi for de ressurssterke. Det kristne fellesskapet er båret opp av det Jesus har gjort for oss og er et unikt ikke ekskluderende fellesskap i kraft av hans gjerning.

Nåværende tittel på avsnittet: Jesus Kristus, vår frigjører

Foreslås endret til:

«Jesus Kristus, vår frigjører og forsoner»

Nytt tilleggsavsnitt (etter 1.Pet 1,3) i teksten foreslås tillagt:

«I kirkelig undervisning og læring er det viktig å formidle Jesu død og oppstandelse i sammenheng. Når Jesus dør for oss på korset, skjer dette for oss og inn i vår livssituasjon. Jesu kors og hans forsoning lærer oss noe om livets motsetningsfulle virkelighet og hans forsoning gir alle mennesker del i den trygghet Jesus tilgivelse skaper. Korsets og troens mysterium må prege undervisningen slik at frigjøringsaspektet blir supplert med Jesu grunnleggende forsoning for menneskene. Dette åpner for å tale sant om det å være menneske og formidler troens betydning for fellesskapet og den enkelte.»

Under overskrift: Hellig Ånd, vår livgiver

Nytt tilleggsavsnitt (etter første avsnitt, før siste avsnitt) foreslås tillagt:

«Åndens primære oppgave er å skape tro og liv i oss ved stadig å knytte oss nær til Kristus. Den Hellige Ånd gjør sin overraskende gjerning i trosopplæring og gudstjeneste hvor og når Gud vil. Menigheten, gudstjenesten og trosopplæringen er særlige steder for Åndens gjerning i oss og med oss. Denne tiltroen til Åndens gjerning hjelper oss å se at Gud virker i oss ikke ut fra prestasjon, men ofte på tvers av det vi forventer. Den Hellige Ånd peker på Jesus og gjør hans verk tydelig for oss. Åndens gjerning går også på dypet på den måten at den kaller oss til å være Jesu disipler og etterfølgere. Ånden skaper liv i oss og kaller oss til tjeneste for vår neste og skaper fellesskap preget av tilhørighet og tro.»

Kapittel 3(Å leve og vokse) angir Innholdet i kirkelig undervisning og læring gjennom tre sentrale innholdselementer: 1. Bibel, tekst og fortolkning 2. Kirkens kultur og tradisjon, og 3.Kristen tro i praksis.

Det nevnes at mange av bibelens fortellinger ikke er kjent for nye generasjoner, og i den forbindelse foreslås to endringer som forsterker og oppmuntrer til å tilegne seg bibelfortellingene og sørge for bibler fortsatt deles ut til ulike aldersgrupper.

Under avsnittet «**Bibel, tekst og fortolkning**»:

Nåværende formulering:

«Den enkelte blir kjent med Bibelens innhold, fortellinger, språk og symbolbruk, og lærer selv å bruke Bibelen».

Foreslås endret til:

«Den enkelte blir kjent med Bibelens innhold, fortellinger, språk og symbolbruk, og lærer selv å *lese* Bibelen».

Under avsnittet «**Kristen tro i praksis**»:

Nåværende formulering:

«Det kan skje gjennom gudstjenestedeltagelse, bønn eller det øvrige liturgiske og kirkemusikalske arbeidet i menigheten.

Foreslås endret til:

«Det kan skje gjennom gudstjenestedeltagelse, *bibellesning* (tilleggs-ord), bønn eller det øvrige liturgiske og kirkemusikalske arbeidet i menigheten.

Kapittel 4 (Å være og å lære): presenterer den Pedagogiske grunnlagstenkningen og læringssynet. Kapitlet inneholder mange gode prinsipper, men virker uryddig og mangler en rød tråd.

Forslag til høringsinnspill:

Kapitlet anbefales ny gjennomgang ettersom det virker uryddig og mangler en rød tråd. Innledningen i kapitlet med gjentakelser av «Læring skjer gjennom...» kan muligens danne overskrifter? «Læring skjer gjennom fellesskapet:»... «Læring skjer gjennom rom: » og «Læring skjer gjennom gudstjenestene».

Under «Læring skjer gjennom fellesskapet» bør læring gjennom *samhandling, tilhørighet, relasjoner med og også tverrfaglighet*. (Jmf. innspill til kap.5)

Når det gjelder begrepet «livsmestring» kan dette beskrives og tolkes mere inkluderende. Det er et verdifullt begrep som det bør jobbes grundigere med. Hva betyr egentlig begrepet i en kristen kontekst? Hva betyr livsmestring for den som kjenner seg sårbar, eller har en utviklingshemming? Vi må sørge for en forståelse som ikke misforstås som «livstakling» og dermed prestasjon.

Kapittel 5 omhandler Likeverdig deltagelse og medvirkning.

Forslag til høringsinnspill:

Likeverdig deltagelse

Under avsnittet «Prinsipper for likeverdig deltagelse...» står det: «Kirken inviterer alle døpte og alle interesserte til undervisning og læring. Da må tilbudet være tilgjengelig og åpent for alle» Hvordan skal vi nå de ikke-døpte? «Likeverdig deltagelse» også her, mellom de døpte og de udøpte, hvordan skal vi gjøre dette? Gjennom hvilke kanaler? Dette bør det tenkes og skrives noe mer om. Hvis disse gruppene skal få lik informasjon, hvordan skal vi gjøre et kommunikasjonsarbeid slik at de som ikke er døpt også nås på lik linje med de døpte? Vi har per nå «Min side» – medlemskaps-portal hvor foresatte som ikke har døpt sine barn, kan skrive seg inn som mottakere av informasjon om arrangementer til sine ikke-døpte barn. Dessverre kjenner et fåtall av foreldre og likeledes ansatte, til denne portalen.

Inkluderende pedagogikk

Det er et stort fremskritt at prinsippet om universell utforming er inkludert. Nå er det viktig at utfordringene knyttet til kognitiv funksjonshemming og adferd også løftes frem og prinsippet om universell utforming for læring. Dette bør tydeliggjøres i planen. Det er muligens også rom for å beskrive enda nærmere dette med behovet for en sansebåret formidling.

Det vil også være mere å hente i forhold til begrepet universell utforming ved å vektlegge relasjons-pedagogiske prinsipper. På denne måten vil det tydeligere komme til uttrykk den enestående relasjonen som kristen tro setter oss inn i fellesskap med Gud og hverandre.

Planens vekt på medborgerskap, demokrati og representasjon må ikke virke ekskluderende på de som strever kognitivt, derfor bør man vektlegge et relasjons- og fellesskapsperspektiv. Tilhørighet vil i denne sammenheng være et viktig ord for å få alle med i en hellig allmenn (universell) kirke.

Under overskrift: Prinsipper for likeverdig deltagelse i kirkelig undervisning og læring

Ny tilleggstekst (rett før ny overskrift Barrierer for deltagelse) foreslås tillagt:

«For å skape likeverdig deltagelse er det viktig at kirkens fellesskap vektlegger relasjonsbygging og fellesskapsverdier. Individuell frihet og relasjonsbygging må gå hånd i hånd hvis alle skal med. Mange er avhengig av at kirken bygger gode fellesskapet for å kunne delta. Tilhørigheten til de tiltakene kirken presenterer er viktig for læring. For kirkelig læring er det å bli sett og verdsatt av andre avgjørende. Kirkelig formidling av tro er på dypet en fellesskaps erfaring. Å bygge gode arenaer der mennesker kan møtes, kjenne at de hører til, og bli verdsatt for den de er, gir klangbunnen til god kirkelig undervisning».

Etter overskriften «Barrier for deltagelse» foreslås en oppfølgende overskrift på neste avsnitt som en motsats med en positiv og inviterende holdning; «Muligheter for deltagelse»

Nåværende formulering: Medborgerskap, demokrati og representasjon

Foreslås endret til: Muligheter for deltagelse

Kapittel 6 handler om Samisk kirkeliv i kirkelig undervisning og læring. Viktig lesning og livskraftig læring om blant annet samisk natursyn!

Ingen tilføyelser.

Kapittel 7 handler om Samarbeid om kirkelig undervisning og læring og berører hjemmet, organisasjoner, skole, barnehage og frivillige.

En forklaring er på sin plass *når man nå inkluderer* samarbeid med skole og barnehage i «trosopplæringsplanen» som per nå er veldig tydelig adskilt fra samarbeidet med skole og barnehage. Ved å endre navnet på planen til «Kirkelig undervisning og læring», og også endre en av de tre innholdselementene fra per nå «Kirkens tro og tradisjon» til «Kirkens kultur og tradisjon», blir det mulig å inkludere Kirke-skole og kirke-barnehage samarbeid i ny plan under et samlende navn «Kirkelig undervisning og læring». Mange menigheter makter skape et godt samarbeid med skole og barnehage og lage en god samarbeidsplan hvor formålet er kunnskapsformidling og ikke forkynnelse. Denne kunnskapsformidlingen blir stadig viktigere ettersom nye generasjoner i mindre grad enn før kjenner til bibelens fortellinger og vår kristne kulturarv.

Under avsnittet «**Samarbeid med organisasjoner**»:

De frivillige kristne organisasjonene er særlig viktige samarbeidspartnere for menighetene. De har et mangfold av ulike tilbud og dette må ikke begrenses. Leirarbeid er et av de tilbud organisasjonene i særlig grad gir. Organisasjonene har i en årrekke også utviklet ressursmateriell. Kirkerådet har lyst ut midler og støttet organisasjonene i å utvikle pedagogisk ressursmateriell til god hjelp i trosopplæringsarbeidet for de ulike aldersgrupper. Disse ressursene ligger i Ressursbanken.no. To setninger foreslås endret:

1.

Nåværende formulering:

«Dette gjelder ikke minst gjennom organisasjonenes barne- og ungdomsarbeid inkludert korarbeid og ledertrening».

Foreslås endret til:

«Dette gjelder ikke minst gjennom organisasjonenes barne- og ungdomsarbeid, *eksempelvis leirarbeid*, korarbeid og ledertrening».

2.

Nåværende formulering:

«Organisasjonene har erfaring, kompetanse, organisasjonsapparat og vilje til å spille en viktig rolle i kirkelig undervisning og læring».

Foreslås endret til:

«Organisasjonene har erfaring, kompetanse, *ressursmaterieell* (tilleggs-ord), organisasjonsapparat og vilje til å spille en viktig rolle i kirkelig undervisning og læring».

Under avsnittet «Samarbeid med frivillige»

Erfaring og forskning viser at måltid og det å spise sammen betyr noe for tilhørighet og tilknytning til et fellesskap. Stadig flere bor alene og har sjeldnere måltidsfellesskap.

Viktigheten av dette bør løftes frem når vi snakker om samarbeid med frivillige.

Etter setningen «Menigheten må derfor legge til rette for at flest mulig frivillige medarbeidere *ønsker* å være med i arbeidet» foreslås følgende:

Foreslås tilleggssetning:

«Her er måltidsfellesskapet viktig for å skape tilhørighet og oppleve seg som del av fellesskapet»

Kapittel 8 omhandler Lokalt planarbeid.

I videreutviklingsfasen og ved revidering av trosopplæringsplaner har Agder og Telemark siden 2016 vektlagt viktigheten av både tidsavgrenset og kontinuerlig arbeid som likeverdige aktivitetstilbud i trosopplæringsarbeidet, gjensidige avhengig av hverandre, for å nå bredt ut og skape fellesskap. Det er gledelig å se at dette fokuset også settes nasjonalt.

Nye endringer ved at 1. alle døpte og *interesserte* er målgruppen, 2. planen omfatter *alle aldre* (ikke kun 0-18 år), 3. kunnskapsformidling via samarbeid med skole og barnehage nå skal inn i planen 4. Kirka Vår -samlet plan skal ta inn aktiviteter fra trosopplæringen, formidles følgende innspill:

Forslag til høringsinnspill:

- Gjennomarbeidet informasjon i videreutviklingsfasen som f.eks. Mål, grunnlag og særpreg hvor menigheter beskriver sin lokale virkelighet i soknet, i byen og bygda, må ikke gå tapt. Samt nylig skrivearbeid og prosesser som er gjort under de 11 sentrale dimensjoner om Samvirke med hjemmet og familien, Barn og unges medvirkning, Inkludering og tilrettelegging, Gudstjeneste, Diakoni, Misjon, Musikk og kultur, Frivillig medarbeiderskap, Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner, Tverrfaglig samarbeid og Kommunikasjonsarbeid. Dette må ikke gå tapt. Hvordan utnytter man det arbeidet som nylig er gjort i revideringer av lokal plan og hvordan blir dette lagt inn i Kirka vår-samlet plan? Dette må det være en strategi på og håndteres lettfattelig og tydelig i verktøyet så ikke dette arbeidet oppleves å være gjort forgjeves.

- Planen og verktøyet må tydelig make å *skille* mellom aktiviteter som kun skal være formidling av kristendomskunnskap i skole og barnehage, og de aktiviteter i dagens trosopplæringsarbeid som skal oppmuntre til kristen tro. Kirkens ansatte og frivillige må ikke sammenblande dette og *uønsket forkynnelse* skje i skole/barnehage, *ei heller nedtoning av formidling til kristen tro* skje i menighetens aktiviteter. Skillet må ikke bli uklart! Dette må man være oppmerksom på!

- Når Plan for kirkelig undervisning og læring, skal omfatte alle aldre kommer viktige tema opp som økonomi og flere stillinger i den lokale stab. Man kan ikke forvente at undervisningsansatte som per i dag jobber med 0-18 år, også skal bli pålagt å utføre opplæring for unge voksne og voksne (nye rammeplaner). Rekruttering til katekettjenesten bør derfor settes ekstra søkelys på som en stilling langt viktigere nå i den utvidede plan som skal omfatte alle aldre. Her må det mer økonomi inn og fokus på videreutdanning til

katekettjeneste som en særlig viktig stilling i Kirkelig undervisning og læring, fremover.

- Samledelse gjennom ny kirkelig organisering bør nevnes noe om i dette kapittelet om lokalt planarbeid, når det er på plass.

(12.) Andre kommentarer til planen?

Forslag til høringsinnspill:

For å *kommunisere* en kontinuitet i trosopplæringsarbeidet gjennom alle endringene som skjer i Plan for kirkelig undervisning og læring, foreslås «Gud gir – vi deler» videre med, som en overordnet visjon for arbeidet for alle aldre.

(13) Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike rammeplanene under overordnet del.

Rammeplanene for de ulike målgrupper utarbeides slik:

0-5 år, 6-12 år, 13-19 år, Konfirmasjonstiden, Unge voksne og Voksne. Kirkerådet ber om innspill på om rammeplanene skal godkjennes i Kirkerådet eller om den skal sendes til Kirkemøtet. For en forenkling foreslås Kirkerådet. Ingen kommentarer til foreslåtte rammeplaner.

Forslag til høringsinnspill:

Kirkerådet kan vedta rammeplanene.

(14.) Har du utdypende kommentar til spørsmål 13?

Ingen kommentar.

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd slutter seg til forslagene til endringer/høringsinnspill slik det fremkommer i saksfremlegget.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Agder og Telemark bispedømmeråd
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Dato: 16.02.2023

Vår ref: 23/00819-2

Deres ref:

Høringsbrev - Ny plan for kirkelig undervisning og læring

I mars 2020 vedtok Kirkerådet å oppnevne et utvalg som skulle evaluere satsingen på trosopplæringen i Den norske kirke. Utvalget leverte sin rapport januar 2022. Noen av anbefalingene ble etter vedtak i Kirkerådet sendt på høring våren 2022. Med utgangspunkt i høringsvarene, ba Kirkerådet høsten 2022 om å iverksette arbeid med ny plan. Utkast til ny overordnet del til Ny plan for kirkelig undervisning og læring ble lagt frem for Kirkerådet på møtet 9. - 10. februar 2023.

Kirkerådet vedtok å sende overordnet del for Ny plan for undervisning og læring på høring for å få innspill til det videre arbeidet med planen. Rammeplaner for de forskjellige målgruppene utarbeides etter at overordnet del er vedtatt av Kirkemøtet. Justering av organisering og rammer blir en separat sak som skal behandles av Kirkemøtet i de nærmeste årene.

Det vedlagte høringsnotatet har utfyllende beskrivelse av høringen. Høringsvarene leveres i det elektroniske hørings skjemaet som finnes her: <https://forms.office.com/e/9rjeSGxqit>

Det er 11 hørings spørsmål. De innledende spørsmålene (1-3) er obligatoriske og er merket med stjerne. Videre spørsmål er knyttet til kapitler i den nye planen. Høringsinstansen kan velge hvilke kapitler det er relevant å gi innspill på. Innspillene gis hovedsakelig i fritekst. Høringsinstansen bes om å svare så kort og konsist som mulig. Det er begrensning på tekstlengde på ca. 600 ord per svar. Det er mulig å bruke "Engasjerende leser" i arbeidet med høringsvarene, som gir mulighet for både forstørret tekst og opplesning av tekst.

Merk at svarene lagres ikke når skjema lukkes uten at du har trykket på Send-knappen. Derfor anbefaler vi å bruke det vedlagte arbeidsdokumentet mens svarteksten utarbeides.

All informasjon om høringen finnes på kirken.no/hoeringer

Frist for høringsvar er 15. mai 2023.

Høringen er åpen for alle, og alle høringsvar er velkommen. Høringsuttalelser er offentlige etter offentliglova og vil bli publisert på kirken.no.

Kontaktperson i Kirkerådet er seniorrådgiver Ieva Fredriksen, e-post if443@kirken.no

Med vennlig hilsen

Jan Rune Fagermoen
assisterende direktør

Jan Christian Kielland
avdelingsdirektør for kirkefag og økumenikk

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Plan for kirkelig undervisning og læring - overordnet del

Mottakere:		
Agder og Telemark bispedømmeråd,	Postboks 208	4662
		KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd,	Bjarne Aasgt. 9	1606
		FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd,	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd,	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd,	Kongsgårdsgata	7013 TRONDHEIM
	1a,Erkebispegården	
Oslo bispedømmeråd,	Postboks 9307	0135 OSLO
	Grønland	
Sør-Hålogaland bispedømmeråd,	Tolder Holmers vei	8003 BODØ
	11	
Tunsberg bispedømmeråd,	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd,	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Kirkelig Undervisningsforbund ,	Rådhusgata 1-3	0151 OSLO
Hamar biskop,	Postboks 172	2302 HAMAR
Preses i Bispemøtet,	Postboks 799	0106 OSLO
	Sentrum	
Nidaros biskop,	Kongsgårdsgata	7013 TRONDHEIM
	1a,Erkebispegården	
Acta barn og unge i Normisjon,	Postboks 7153 St.	0130 OSLO
	Olavs plass	
Blå kors Norge,	Postboks 4793	0506 OSLO
	Sofienberg	
Det Norske Diakonforbund,	Rådhusgate 1-3	0151 OSLO
Den norske kirkes presteforening,	Postboks 437	0103 OSLO
	Sentrum	
Oslo biskop,	Postboks 9307	0135 Oslo
	Grønland	
Bjergvin biskop,	Postboks 1960	5817 BERGEN
Fagforbundet teOLOgene,	Boks 7003 St.	0130 OSLO
	Olavsplass	
Nord-Hålogaland biskop,	Postboks 790	9258 TROMSØ
IKO,	Postboks 2623	0131 OSLO
KRIK - Kristen idrettskontakt,	Pb. 3822 Ullevål	0855 OSLO
	Stadion	
NLA Høgskolen,	Postboks 74	5812 BERGEN
	Sandviken	

Møre biskop, Det teologiske fakultet,	Moldetrappa 1 Postboks 1023 Blindern	6415 MOLDE 0315 OSLO
Agder og Telemark biskop,	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Søndagsskolen Norge,	Postboks 98, Sentrum	0101 OSLO
Stavanger biskop, Tunsberg biskop, Borg biskop,	Lagårdsveien 44 Postboks 10 Kaldnes Bjarne Aasgt. 9	4010 STAVANGER 3119 TØNSBERG 1606 FREDRIKSTAD
KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter, Døvekirken, Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesstudier, VID - vitenskapelige høgskole, Ung Kirkesang,	Rådhusgaten 1-3 Fagerborggata 12	0151 OSLO 0360 OSLO
MF vitenskapelig høyskole,	Konsul Wilds vei 1	4621 KRISTIANSAND S
Sør-Hålogaland biskop,	Postboks 5144 Majorstuen Tolder Holmers vei 11	0302 Oslo 8003 BODØ
Ungdom i oppdrag, KFUK-KFUM NORGE, KFUK-KFUM speiderne, NKSS ., Den norske Israelmisjon, NLM-UNG, Norges musikkhøgskole, KABB - Kristent Arbeid Bland Blinde og svaksynte, NMSU, IMF-Ung, Skjærgårds LIVE, HEKTA-trosopplæring for ungdom, Parat,	Grubbegata 4	0179 OSLO
Den norske kirkes ungdomsutvalg, Nord-Hålogaland bispedømme, Akademikerne, Creo, Samisk kirkeråd,	Postboks 333 PB 226 Sentrum Postboks 303 Postboks 9029 Grønland	1802 Askim 4001 STAVANGER 3791 Kragerø 0133 Oslo

Ny plan for kirkelig undervisning og læring

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 Innledning.....	3
Kapittel 2 Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning og læring	4
... døper jeg deg til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn	4
Gud, vår skaper	5
Jesus Kristus, vår frigjører	5
Hellig Ånd, vår livgiver	6
Å leve i stadig velsignelse - <i>Sivdnidit</i>	6
Kapittel 3 Å Leve og vokse: Innhold i kirkelig undervisning og læring	7
Bibel, tekst og fortolkning	7
Kirkens kultur og tradisjon	8
Kristen tro i praksis	9
Livstolkning og livsmestring i kirkelig undervisning og læring	9
Kapittel 4 Å være og å lære: Pedagogisk grunnlagstenkning og læringssyn	9
Å lære i verden: kontekst for kirkelig undervisning og læring	10
Å være med i felleskapet: tilhørighet og trygghet.....	11
Å lære på forskjellige måter: pedagogisk tilnærming.....	12
Å være i faglig utvikling og fornyelse	13
Kapittel 5 Likeverdig deltagelse og medvirkning.....	13
Prinsipper for likeverdig deltagelse i kirkelig undervisning og læring	13
Barrierer for deltagelse	14
Medborgerskap, demokrati og representasjon.....	14
Kapittel 6 Samisk kirkeliv: likeverdig og livskraftig. Samisk språk, kultur og livsanskuelse ..	15
Forankring i samisk kultur.....	15
De samiske språkene er en del av kirkens språk.....	15
Muntlig og praktisk tradisjonsformidling i samisk sammenheng	15
Samisk natursyn som grunnlag for bærekraftige vaner	16
Å tilnærme seg det samiske på ulike måter.....	16
Fornorskningens etterdønninger og forsoning i praksis	17
Kapittel 7 Samarbeid om kirkelig undervisning og læring	17
Samarbeid med hjemmet og faddere	17
Samarbeid med organisasjoner	18
Skole, barnehage, SFO	18
Samarbeid med frivillige.....	19
Kapittel 8 Lokalt planarbeid	19

Kapittel 1 Innledning

Gjennom kirkelig undervisning og læring skal mennesker få se sitt liv i lys av kirkens tro og tradisjoner, og leve og vokse i den kristne tro. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring er både barn, unge og voksne i alle aldre. Plan for kirkelig undervisning og læring ser Den norske kirkes arbeid på dette feltet i sammenheng.

Denne overordnede delen suppleres av rammeplaner for følgende aldersgrupper: 0-5 år, 6-12 år, 13-19 år, konfirmasjonstiden, unge voksne og voksne. Rammeplanenes inndeling fastholder at Den norske kirkes undervisning og læring fortsatt skal ha hovedtyngde på barn og unge. Samtidig skal kirken ha egne rammeplaner for livslang læring også utover myndighetsalder.

Gjennom trosopplæringsreformen har Den norske kirke nådd flere barn og unge. Dette breddeperspektivet er fortsatt viktig og skal sees i sammenheng med annet arbeid som også berører kirkelig undervisning og læring. Den norske kirkes undervisning kan både foregå i aktiviteter med bestemt undervisnings- og læringshensikt, og som elementer i andre kirkelige praksiser. For å nå målet om at stadig nye mennesker skal kunne leve og vokse i den kristne troen bør det være et mangfold av tilbud som er både grunnleggende og fordypende, og som treffer både bredt og smalt.

Plan for kirkelig undervisning og læring er delt inn i åtte kapitler. Kapittel 2 gir det teologiske grunnlaget for kirkelig undervisning og læring. Kapitlet peker på hvordan Den norske kirke som en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke må henvende seg til alle og invitere bredt. Samtidig er dåpen helt grunnleggende for kirken og må derfor løftes fram som en mulighet hele livet. Kapittel 3 angir innholdet i kirkelig undervisning og læring ved følgende tre sentrale innholdselementer; «Bibel, tekst og fortolkning», «Kirkens kultur og tradisjon» og «Kristen tro i praksis». Videre utdyping av innhold kommer i de ulike rammeplanene. Kapittel 4 presenterer den pedagogiske grunnlagstenkningen og læringssynet med vekt på læringens kontekst og hvordan læring i kirken skjer på mange ulike arenaer og måter. Kapittel 5 handler om likeverdig deltakelse og medvirkning. Alle mennesker uansett alder og funksjonsnivå skal ha mulighet til å delta i menighetens fellesskap og få oppfylt sine religiøse rettigheter. Kapittel 6 handler om samisk kirkeliv i kirkelig undervisning og læring, både som en ressurs for arbeid i samiske områder, men også som grunnleggende for hele kirkens undervisning og læring. Videre planverk for samisk kirkelig undervisning og læring kommer i rammeplanene. I kapittel 7 berøres samarbeid om kirkelig undervisning med hjemmet, faddere, organisasjoner, frivillige og ulike aktører i lokalsamfunnet. Her berøres også samarbeid med skole, barnehage og SFO. Planens siste kapittel beskriver lokalt planarbeid, der «Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet» er et viktig verktøy i menighetens planarbeid.

Helt grunnleggende for Den norske kirkes undervisning og læring er troen på at alt det skapte er elsket av Gud og har uendelig verdi. Både barn, unge og voksne er troende subjekter som i fellesskap er med på å åpne tekster, tradisjon og tro. Når Gud gir og vi deler, kan vidunderlige ting skje.

Kapittel 2 Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning og læring

Den norske kirke er en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, som vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus. Kirken bygger på misjonsbefalingen i Matt 28, 18-20 og vil at evangeliets budskap skal nå alle mennesker; skapt og elsket av Gud. Derfor må kirken stadig utforske hvordan den kan åpne opp og invitere flere. Dette innebærer også å søke etter nye måter å nå ut med evangeliet på, særlig når oppslutningen om tradisjonelle møteplasser er synkende. Derfor skal kirkelig undervisning og læring henvende seg til alle; mennesker med ulik bakgrunn, alder, forutsetninger og ulik kjennskap til og kunnskap om kristen tro. Kirken døper i den treenige Guds navn fordi Jesus sa «Døp dem!». Den deler brød og vin fordi Jesus delte måltid med sine venner og sa «Ta imot og spis!». Kirken samler store folkemengder og møter enkeltmennesker der de er, og alt dette gjøres samtidig. Kirkelig undervisning og læring må derfor holde sammen både bekjennelsen, åpenheten, det tjenende og det misjonale i en plan der målgruppen er alle dømte og interesserte i alle aldre.

... døper jeg deg til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn

Mye av kirkelig undervisning og læring skjer med henblikk på dåp eller i etterkant av dåp. Hver gang noen døpes, legger presten hånden på hodet til den som er døpt og sier «*Den allmektige Gud har i dåpen gitt deg sin hellige Ånd, født deg på ny og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv.*» Gud tar imot alle i dåpen, og forener den dømte med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. Alle blir ved dåpen en del av en menighet og den verdensvide kirke. Samtidig ønsker mange som av ulike grunner ikke er døpt, å høre til i kirkens fellesskap. Kirkelig undervisning og læring må derfor løfte fram dåp som en mulighet hele livet, og reflektere dette både i omtalen av dåp og måten det legges til rette for dåp. Kirken må finne og fjerne alt som kan hindre mennesker fra å oppsøke dåp. Misjonsbefalingen begrunner hvorfor kirken må drive med undervisning og læring. Oppdraget springer ut fra den oppstandne Jesus Kristus selv. Nåden er gitt og gratis, og det kristne fellesskapet skal gi videre det som er gitt. I dette er dåpens gave helt sentral, og dåpen minner om at ingen kan bære seg selv. Gud bærer.

¹¹ Lik en ørn som får ungene til å fly fra redet og svever over dem, slik bredte han ut sine vinger, tok ham og bar ham på vingene.

5.Mos 32, 11

Fadderansvaret i kirkens dåpsliturgi uttrykker kjernen i hva kirkelig undervisning og læring handler om. Sammen med menigheten og hele kirken får de som står rundt den dømte, et hellig ansvar: Å vise omsorg, be for, lære selv å be og hjelpe til å bruke Guds ord og delta i nattverden, så den dømte kan leve og vokse i den kristne tro. Dette hellige ansvaret tar kirken på alvor gjennom sin undervisning og læring. Innholdet i fadderansvaret speiler både kjennskap til Bibelens fortellinger, kirkens tro og

tradisjon, kristen tro i praksis og hjelp til livsmestring og livstolkning. Dette utdypes videre i innholdsdelen i kapittel 5.

Gud, vår skaper

Gud skapte verden, og så at det var godt. Alt det skapte er elsket av Gud og har en uendelig verdi. Dette synet på mennesket og alt det skapte er grunnleggende i kirken. Alle mennesker, uavhengig av funksjonsevne, kjønn, etnisitet, sosial status, legning og identitet, skal få mulighet til å delta som likeverdige i kirkelig undervisning og læring. Det er ulike grunner til at ikke alle ønsker eller kan komme til kirken, og derfor må kirken også gi tilbud på andre arenaer.

Å være skapt er å være utlevert til verden. Et kristent menneskesyn forholder seg også til at mennesker sårer hverandre og gjør feil, både som enkeltmennesker og som fellesskap. Når man i kirkelig undervisning og læring skal snakke sant om å være menneske, må det snakkes både om det å være skapt i den treenige Guds bilde og om det som er vondt, urettferdig og utilstrekkelig. Samtidig er det kirkens tro og håp at døden og det onde ikke har det siste ordet.

Jesus Kristus, vår frigjører

Jesu Kristi oppstandelse fra de døde viser at Gudsrikets krefter ikke stanses av døden. Livet seiret, og lyset skinner i mørket. Dette gir håp for framtiden og for verden, for mennesker i alle aldre og til alle tider. Derfor er det et mål i kirkelig undervisning og læring at stadig nye mennesker skal få del i dette håpet.

Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde!

1 Pet 1,3

Gjennom at Gud ble menneske, har Gud kjent menneskelige livsvilkår på egen kropp. Mennesker i dag lever under de samme livsvilkårene. Barn, unge og voksne i kirken har derfor egen myndighet i møte med tekster, fortellinger og forestillinger. Kunnskap om kristen tro og bibelfortellinger er markert mindre enn for noen tiår siden. Like fullt må kirkelig undervisning og læring ta utgangspunkt i og anerkjenne menneskers erfaring og kunnskap. Barn, unge og voksne er troende subjekter i sin egen læringsprosess og sin egen spiritualitet.

Da Gud ble menneske i Jesus Kristus, skjedde det på et bestemt sted til en bestemt tid. Det er den eneste måten å være menneske på. Dette innebærer at alle ser seg selv, verden og kristen tro gjennom egne erfaringer, egne liv og egne «briller». Hverken historien eller kristen tro er nøytrale, men åpne for tolkende tilbakeblikk og nye spørsmål. Hvilke erfaringer har blitt ansett som gyldige? Hva slags virkelighetsforståelse har hatt forrang foran andre? Hva har blitt sett på som verdifullt? Hvilke kropper regnes som normen? Det er nødvendig å stille spørsmål rundt hvem som har hatt makt til å tolke og definere kristen tro, både før og i dag. I Norge har særlig samer og kvener opplevd hvordan kristendom og imperialism har vært vevd sammen. Samtidig har også andre grupper erfart at det ikke var plass i det

kristne fellesskapet. Alle som på ulike måter er i en minoritetssituasjon, skal erfare at deres bakgrunn er verdifull og at kirkens rom er trygt. Å snakke om makt og privilegier er ikke bare forankret i inkarnasjonsteologien, men også i det skapelsesteologiske. En bærekraftig verden trenger et menneskesyn og et natursyn som ser på alt det skapte med godhet, og som står opp mot urett ved å handle og utfordre undertrykkende maktstrukturer. Å gi hjelp til nettopp dette, er sentralt i kirkens arbeid med undervisning og læring.

Hellig Ånd, vår livgiver

På gresk og hebraisk er ordet for *ånd* det samme som for *pust*. Guds ånd svedde over vannet ved skapelsen. Da disiplene var så redde at de stengte seg inne etter korsfestelsen, stod den oppstandne midt i bland dem, åndet på dem og ga dem sin fred. Den hellige ånd skaper liv og fornyer, og den minner om at Gud virker på måter mennesker ikke har kontroll over. Ånden gjør ordet levende, gjør troen levende og slutter aldri å skape noe nytt i verden og i menneskers liv. Dette konstituerer også kirkelig undervisning og læring i Den norske kirke.

«Jeg tror på en hellig, allmenn kirke», lyder den apostoliske trosbekjennelsen. Kirken er både hellig og alminnelig. Den er fellesskapet av de døpte, der ordet forkynnes og sakramentene forvaltes, men også byggene og stedene der mennesker kommer sammen. Fordi kirkelig undervisning og læring både er formaliserte undervisningsaktiviteter og skjer i ikke-formelle sammenhenger, kan man forstå kirken som et lærende fellesskap. I dette lærende fellesskapet varierer det både hvem som møtes og hvor ofte. Kirken ser verdien i de fellesskapene som oppstår der og da; både de store og de små. Det er kirkens tro at Gud er til stede ved sin Hellige ånd i de møtene som skjer. Derfor ligger det i kirkens natur å være åpen og inviterende, i troen på at Den hellige ånd gir liv til tro og fellesskap.

*For Gud ga oss ikke en ånd som gjør motløs;
vi fikk Ånden som gir kraft, kjærlighet og visdom.
2.Tim 1, 7*

Å leve i stadig velsignelse - *Sivdnidit*

Et godt utgangspunkt for kirkelig undervisning og læring er at alle mennesker er underveis, både i livet og troen. Det nordsamiske verbet *sivdnidit* [sivdniditt]¹ er en måte å nærme seg dette på. Det kan oversettes både med å skape og med å velsigne, og er en religiøs praksis som finnes over hele Sápmi. Det er en måte å kommunisere med både Gud og skaperverket, gjennom ord eller handling. Velsignelsen gjøres i mange ulike situasjoner og er ikke knyttet til kjønn, alder eller spesifikke egenskaper hos den som utfører det, men kan gjøres av alle. Det er en hverdagspraksis med små ritualer som å korse seg, synge for maten og aftenbønn, be en bønn for reisen eller på

¹ [Thefinalversion1.pdf \(uio.no\)](#) "Att leva i ständig välsignelse. En studie av *sivdnidit* som religiös praxis". Lovisa Mienna Sjöberg phd. Teologisk Fakultet, Oslo. 2018.

ulike måter være i dialog. Velsignelsen er en måte å praktisere ydmykhet og takknemlighet, samtidig som det er en påminnelse om ansvaret for hverandre og for alt det skapte. *Sivdnidit*, i en kristen kontekst, er å leve og tolke sitt liv i lys av den kristne tro. Det er også et mål for kirkelig undervisning og læring. For å gjøre det må det store mangfoldet og rikdommen som ligger i ulike tradisjoner tas i bruk, slik kristendommen til alle tider har gjort i de ulike kontekstene den har oppstått og utviklet seg.

Kapittel 3 Å Leve og vokse: Innhold i kirkelig undervisning og læring

Gjennom kirkelig undervisning og læring skal mennesker få se sitt liv og sine erfaringer i lys av kirkens tro og tradisjoner, og kunne leve og vokse i den kristne tro hele livet.

Kirkelig undervisning og læring er en kontinuerlig prosess som knytter tidligere kunnskap og erfaringer til ny og fordypet kunnskap og livserfaring. På denne måten forkynner kirken evangeliet og gjør det relevant for mennesker gjennom livet.

Tre innholdselementer er sentrale i kirkelig undervisning og læring: bibel, tekst og tolkning, kirkens kultur og tradisjon, og kristen tro i praksis. Alle elementene skal bidra til livstolkning og livsmestring.

28 De nærmet seg nå den landsbyen de skulle til, og han lot som han ville dra videre. 29 Men de ba ham inntrengende: «Bli hos oss! Det lir mot kveld, og dagen heller.» Da gikk han med inn og ble hos dem. 30 Og mens han satt til bords med dem, tok han brødet, ba takkebønnen, brøt det og ga dem. 31 Da ble øynene deres åpnet, så de kjente ham igjen.

Emmausvandrerne i Lukas 24, 28-31

Bibel, tekst og fortolkning

Bibelfortellingene er sentrale i all kirkelig undervisning og læring. Den enkelte blir kjent med Bibelens innhold, fortellinger, språk og symbolbruk, og lærer selv å bruke Bibelen.

Bibelen har preget den kristne kulturen og har en vesentlig plass i allmennkulturen, språket og kunststartene. Bibelens rolle i samfunnet har endret seg, og mange av fortellingene er ikke kjent for nye generasjoner. Dette utfordrer også måten Den norske kirke jobber med dette på i sin kirkelige undervisning og læring.

Bibelfortellingene er bærende ved de kristne høytidene og gjennom kirkeåret. De er en del av kristen tro i praksis, og skal gi kunnskap og innsikt i kirkens tro og tradisjon. Kunnskap om Bibelen og kjennskap til Bibelens tekster skal bidra til å gi trygghet i egen tro og tradisjon for den enkelte, men også kunne bidra til kritisk tekning. Bibeltekstene er sentrale for å forstå og delta i kirkens liv og ritualer, samt å kunne tolke eget liv i lys av kristen tro.

Bibelen er slitesterk og relevant i ulike livsfaser og livssituasjoner. Den er skrevet i en annen tid og kultur, og har et språk og et verdensbilde som kan være fremmed. Den består av et mylder av ulike tekster, der noen blir brukt mye og andre lite. Den består av tekster som er rørende, rare, utfordrende, morsomme og mystiske. Det er viktig at kirkelig undervisning og læring tar i bruk et mangfold av tekster fra både det gamle og det nye testamentet. Nettopp mangfoldet av fortellinger gir mulighet til å tolke eget liv, og åpner opp kristen tro på nye måter. Ulike faglige innfallsvinkler knyttet til hvilke tekster som skal brukes og hvordan man bruker dem, er en styrke. Bruk av tekster må tilpasses målgruppen. Samtidig bør man også velge tekster som tar opp vanskelige sider av livet, fordi menneskers livserfaringer vil brytes mot bibeltekstene som leses. Å forholde seg til bibelfortellinger som både handler om kjærlighet, godhet, tro, tilgivelse, men også om tvil, vold, synd og ondskap, bidrar til å gi barn, unge og voksne en tro som bærer gjennom hele livet.

Bibelfortellinger er også et godt utgangspunkt for samtale om livsnære og hverdagsaktuelle temaer som tro og vitenskap, menneskesyn og menneskeverd, utenforskap og ensomhet, brutte relasjoner, sykdom og død, rettferdighet og ulikhet, krig og fred, og utfordringer knyttet til klima, miljø og bærekraft.

²⁷ Filip gjorde seg i stand og dro av sted. Han fikk se en etiopisk hoffmann, en høy embetsmann som hadde tilsyn med skattkammeret hos Kandake, dronningen i Etiopia. Han hadde vært i Jerusalem for å tilbe. ²⁸ Nå var han på vei hjem og satt i vognen sin og leste fra profeten Jesaja. ²⁹ Da sa Ånden til Filip: «Gå bort til vognen og hold deg tett opptil den.» ³⁰ Filip sprang bort, og da han hørte at han leste fra profeten Jesaja, spurte han: «Forstår du det du leser?» ³¹ «Hvordan skal jeg kunne forstå», sa han, «når ingen forklarer det for meg?» Så ba han Filip komme opp i vognen og sette seg ved siden av ham.

Filip og den etiopiske hoffmannen i Apostlenes gjerninger 8,27-31

Kirkens kultur og tradisjon

Kirken forvalter en rik kulturarv og et mangfold av tradisjoner. Dette er viktige kilder for identitet og tro, livstolkning og livsmestring. Den norske kirke er et mangfold av kulturer og tradisjoner. Lokal kirkelig kultur og tradisjon kan åpne for ny forståelse av sted og egen historie. Den kirkelige kulturarven, med sine steder og bygninger, kunst og arkitektur, salmer, materielle og immaterielle kulturminner, gir muligheter for å utvikle teologi som både er stedegen og dialogisk. Kirkearkitektur og -kunst forteller at kirken aldri har vært et rent lokalt eller nasjonalt prosjekt. Arven er og har alltid vært del av et globalt kirkelige felleskap. Både bygg og interiør, kunst og utsmykking setter det lokale inn i en global sammenheng.

Kirken har gjennom hele sin historie skapt identitet og tilhørighet. Samtidig inneholder historien også skyggesider, hvor kirken har skapt avstand og utenforskap. Når kirkens historie formidles, hører en kritisk maktrefleksjon til. Som bibeltekster,

må tradisjon og kultur tolkes på nytt av nye generasjoner, i det mangfoldet samfunnet er.

Kristen tro i praksis

Kirkelig undervisning og læring skal knytte an til levd liv slik at mennesker kan forstå eget liv i lys av bibelfortellingene og tro på den treenige Gud. Det kan skje gjennom gudstjenestedeltagelse, bønn eller det øvrige liturgiske og kirkemusikalske arbeidet i menigheten. Ved å bli kjent med sakramentene, kirkeåret og de kristne høytidene, skal deltakerne få utforske og utvikle trospraksiser og et språk for tro og tvil.

Kristen tro i praksis inkluderer diakonale praksiser. Diakonale praksiser er nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. Disse praksisene er verktøy i møte med utfordringer som hele samfunnet står overfor. Mennesker får verktøy til å leve bærekraftig, og et fellesskap å dele engasjementet med.

Ved å utvikle og oppleve varierte uttrykksformer som kor og annen sang, drama, dans og skapende aktiviteter, skjer læring gjennom gjentakelse, deltagelse og øving. Å delta i, utvikle, utforme, og påvirke innhold og form, styrker eierskapet til det som formidles. Slik åpner forskjellige uttrykksformer for andre måter å lære på. Gjennom ulike kunstformer og -uttrykk skapes fellesskap og opplevelse av tilhørighet. Kirkelig undervisning og læring skal bidra til at den enkelte kan utvikle forståelse og evner til livstolkning og livsmestring, også på andre premisser enn rent språklige.

Livstolkning og livsmestring i kirkelig undervisning og læring

Alt menneskelig angår den kristne tro. Derfor skal all kirkelig undervisning og læring bidra til livstolkning og livsmestring. Mennesker skal få redskap til å forstå seg selv og tilværelsen i lys av relasjonen til Gud, andre mennesker og skaperverket. Menigheten er et lærende fellesskap av barn, unge og voksne som utfyller og utfordrer hverandre på tvers av alder.

Mennesker må få delta med sin livskunnskap og erfaringer, og i møte med kirken få redskaper til å tolke eget liv. Dette er en prosess som varer hele livet, og hver livsfase utfordrer til ny livstolkning og livsmestring. Dette kan gi utrustning til å leve livet i hverdag og høytid, i sorg og glede, i krise og oppbrudd, alene og i fellesskap.

Kapittel 4 Å være og å lære: Pedagogisk grunnlagstenkning og læringssyn

Trosopplæringsreformen la til rette for nyskaping og forskning som over tid har formet læringssyn i Den norske kirke. Læring i kirken skjer på flere arenaer gjennom deltagelse, samhandling og kommunikasjon med andre, og forstås ikke alltid som målrettet og styrt. Læring skjer gjennom fellesskapet: i menigheten møtes troserfaringer, kunnskap om kristen tro og tradisjon, samt livstolkning og livsmestring. Læring skjer gjennom rom: Kirkerommet formidler tro og tradisjon der

både materiell og immateriell kristen kulturarv kommer til uttrykk. Læring skjer gjennom gudstjenestene: Deltagelse på gudstjeneste eller i dåp, konfirmasjon, bryllup eller begravelse gir også erfaringer og berøringer i menneskers liv på en konkret og relevant måte. Kirkelig undervisning og læring kan slik forstås som en del av kirkens mangfoldige tilbud.

Noen aktiviteter i kirken har bestemt undervisnings- og læringshensikt. Undervisning har alltid vært en del av kirkens oppdrag. Samtidig har forståelsen av undervisningens innhold, formål og arbeidsmåter endret seg over tid. Begrepet «undervisning» må forstås bredere enn den tradisjonelle enveiskommunikasjonen fra lærer til elev. Undervisning handler om alle målrettede og planlagte aktiviteter som gjennom varierte arbeidsmåter og metoder legger til rette for at barn, unge og voksne kan oppleve læring. Deltagere i læringsaktiviteter er ikke passive mottakere, men påvirker og preger egen læring. Det som til slutt læres, formes i samspillet mellom den som underviser, deltageren i aktiviteten og læringens innhold. Begrepene «undervisning» og «læring» må sees i sammenheng, og ivaretar sammen den helhetlige tilnærmingen til dette feltet.

Å lære i verden: kontekst for kirkelig undervisning og læring

Innblikk i samfunnsforhold, menneskers livsvilkår og eksistensielle behov er avgjørende for kirken. Forståelse av kontekst er viktig når aktiviteter i kirken skal planlegges. Møtet med kirken kan enten åpne opp for eller skape barrierer for menneskers videre interesse for å delta, utforske, lære og finne sin plass i kirkens felleskap. En kirke som vil invitere alle, må se sin tjeneste sammen med konteksten den virker i.

Kirkelig undervisning og læring i en større sammenheng

Kirkens undervisnings- og læringsfelt påvirkes av læringen som skjer utenfor kirkens tilbud og aktiviteter. Barn og unge lærer om kristen tro og tradisjon på skolen og i barnehagen. Kristen tro og praksis i hverdagen, slik som familietradisjonene, trosformidling og samtaler om tro i hjemmet, er viktig for mange. Spørsmål om religionens plass i det offentlige rom, preger samfunnsdebatten. Digitale medier og nettverk skaper arenaer for både nye troserfaringer og impulser. Det digitale former relasjoner, kommunikasjon og samhandling på nye måter. Forskjellige subkulturer, inkludert kristne nettverk, oppstår på tvers av landegrensene og kulturell, religiøs og konfesjonell tilhørighet.

Utfordringsbilde for kirken som undervisnings- og læringsarena

Dagens samfunn er livsynsåpent og mangfoldig, med tilhørende utfordringer og muligheter. Et komplekst samfunn stiller store krav til den enkelte om å orientere og posisjonere seg. Generasjonsbegrepet er i endring, og generasjonsskifter skjer stadig raskere. I kjølvannet oppstår utfordringer knyttet til felles referanserammer. Digitalisering og sosiale medier skaper nye felleskap, men bidrar også til avstand. Endringer, særlig på digitale arenaer, skjer raskt. Mange opplever at de ikke klarer å følge med. Verden har blitt «mindre», men kan også oppleves som mer fragmentert og utrygg. Krig og konflikter, økologiske kriser og usikkerhet om jordens fremtid

skaper handlingsvilje og engasjement, men også apati. Mange mennesker opplever fysisk eller eksistensiell ensomhet og psykisk uhelse.

Kristen tro og kulturarv er ikke lenger like synlig på samfunnets fellesarenaer. Det er i større grad opp til den enkelte å definere tro, religiøs tilhørighet og praksis.

Kunnskapen om Bibelen og de kristne tradisjonene er markant mindre enn i tidligere generasjoner. Kristne tekster, praksiser, historie, kulturarv og ritualer kan oppleves som et ukjent landskap. Informasjonskildene er mange og til tider uoversiktlige.

Kirkens undervisnings- og læringsoppdrag i et livssynsåpent og mangfoldig samfunn

Kirken kaller alle mennesker til å ta imot evangeliet, tolke sitt liv i lys av budskapet og vokse i troen på den treenige Gud. Alle er invitert til en dypere relasjon til seg selv, skaperverket og Gud.

Kirken vil at alle skal få mulighet til å bli kjent med kildene til kristen tro, livstolkning og livsmestring. Ved å være åpen og inviterende kan kirken møte barn, unge og voksnes eksistensielle spørsmål og søken etter tilhørighet. Kirken kan tilby møter med både Gud, mennesker og verden. I møtene finnes både hvile, ny kraft og handlingsalternativer. Kirken kan bidra kildekritisk og reflektert i samtaler om tro og religion og slik hjelpe mennesker til å navigere i det religiøse landskapet.

Å være med i felleskapet: tilhørighet og trygghet

Mennesker som kommer i kontakt med kirken, har variert bakgrunn og ulike motivasjon. Å være sett og ønsket er både et grunnleggende menneskelig behov og avgjørende for læring. Læring skjer best der man ønsker å være. For at kirkens undervisnings- og læringstilbud skal oppleves lystbetont, livsnært og relevant for den enkelte, må det legges til rette for at alle kan delta. Universell utforming, kultursensitivitet og inkluderende og dialogisk tilnærming kan bidra til kirken blir et godt sted å være og en god arena for læring.

Deltagelse er en viktig forutsetning for undervisning og læring i kirken, men deltagerrollen kan forstås forskjellig. Man kan forstå deltagelse som å være aktivt involvert og ha ansvar og oppgaver. Deltakelse kan også bety å skape noe sammen og å dele opplevelser og erfaringer. Ikke minst kan det å delta bety å være med i et felleskap uten forventning om bidrag og prestasjon. For å nå ut til alle, må kirken også legge til rette for deltagelse på andre arenaer enn kirkebygg og menighetshus.

Interkulturell forståelse og et mylder av mangfold

Kirken består av et stort mangfold. Ulike mennesker bidrar i fellesskapet utfra sin egenart. Geografisk, etnisk og kulturell tilhørighet, språk og dialekt, sosioøkonomisk bakgrunn, seksuell identitet, kjønnsidentitet, funksjonsgrad, erfaringer, kompetanse, interesser og familiesituasjon er noen av faktorene i menneskers bakgrunn. Dette bidrar til den enkeltes unike forforståelse og forkunnskap. Ulike referanserammer har innvirkning på hvordan den enkelte oppfatter og tolker tekster, praksiser og nye erfaringer. Referanserammene har også innvirkning på hvor mottakelig mennesker er for læring.

Møter mellom mennesker med ulike referanserammer fordrer åpenhet, respekt og interkulturell kompetanse. Interkulturell kompetanse har overføringsverdi til alle kirkelige undervisnings- og læringsammenhenger der forskjellige kulturer og subkulturer, identiteter og interesser møtes.

Når mennesker opplever at deres kultur, språk og trosfortelling blir tatt på alvor, kan de lettere finne seg til rette i kirkens felleskap. Bruk av ulike språk er nødvendig for å bekrefte deltageres identitet. I møte mellom forskjellige kulturelle og språklige uttrykk kan det også oppstå ny kunnskap og dypere forståelse for seg selv og andre. Bevist holdning til språk åpner dermed for inkluderende og dialogisk kommunikasjon. Musikk og kunst bærer også i seg et språk som er både identitetsbekreftende og identitetsskapende. Kirken har for eksempel et tradisjonsrikt korarbeid som kan bidra både til læring og felleskap for alle aldre.

Å lære på forskjellige måter: pedagogisk tilnærming

Mindre kjennskap til kirke og kristendom gir større behov for grunnleggende innføring. Lavere oppslutning om tradisjonelle kirkelige møteplasser gir større behov for at den kirkelige undervisningen skjer i nye medier. Samtidig må kunnskapsbegrepet i kirkens undervisnings- og læringskontekster forstås bredere enn den tradisjonelle tilegnelsen av kognitiv kunnskap. Det inkluderer grunnleggende faktakunnskap og kjennskap til sentrale begreper, fortellinger og gjenstander (artefakter), men også praktisk kunnskap om hvordan troen utøves i kirkerommet, i det kristne fellesskapet og i hverdagen. Kunnskapen kan også være taus og ligge i kroppen. Erfaringer eller opplevelser kan gjøre at man «vet» noe uten å kunne uttrykke det verbalt.

Kunnskap utvikles videre når den brukes. Når man reflekterer, utforsker og bruker kunnskapen i praksis, åpnes det for større innsikt. Slik settes det nye man lærer inn i en større sammenheng. Det levde livet veves sammen med den enkeltes forkunnskap og andres kunnskapsbidrag fra både fortiden og samtiden.

Gjennom kirkelig undervisning og læring kan den enkelte forstå seg selv og andre mennesker som del av en større fortelling. Når undervisningen og læringen oppleves livs- og trosrelevant, kan det også bidra til større motivasjon for å lære mer og å delta i kirkens felleskap. Livs- og trosrelevant undervisning i kirken vil derfor styrke både det enkelte mennesket og fellesskapet. Det kan bidra til at barn, unge og voksne kan tolke livet sitt og hendelser i samfunnet og verden i lys av et kristent verdens- og menneskesyn. Slik kan mennesker i alle aldre få hjelp til å utforske og besvare sine eksistensielle spørsmål og bidra konstruktivt til samtalen om tro, tvil og håp.

Jesus brukte aktivt referanser fra menneskers hverdagsliv, kulturarv og felles erfaringer. I Bibelen fortelles det at Jesus «underviste dem om mange ting og la fram sin lære i lignelser» (Mark 4, 2a), men at han også forklarte lignelsene for disiplene (Luk 8, 9-15). Andre steder finnes eksempel på at han stiller spørsmål og motspørsmål (eks. Luk 9, 18-22; Matt 15, 21-28) eller viser eksempler på handlemåter og praksiser (eks. Luk 19, 1-12 og Joh 13,4-17). Jesus var også medvandrer og samtalepartner, og han delte både opplevelser og erfaringer med sine disipler (eks.

Luk 24,13-35 og Joh 21, 9-13). Slik nærmet Jesus seg ulike mennesker på ulike måter. Også dagens kirkelige undervisning og læring må ta i bruk et stort spekter av arbeidsmåter og metodiske verktøy i møte med mangfold av mennesker. I alt sitt virke var Jesus utadrettet og grensesprengende for å forkynne evangeliet om Guds rike. Slik må også kirken være utadrettet og oppsøkende når den skal tilby undervisning og læring for nye mennesker. Det er naturlig å se på hvilke møteplasser som eller finnes i lokalsamfunnet, og være en aktiv bidragsyter på disse.

Å være i faglig utvikling og fornyelse

Det pedagogiske faget er i stadig utvikling. Ny viten og forståelse kan åpne tradisjonsrikt innhold og vise nye tolknings- og anvendelsesmuligheter. Kirkelig undervisning og læring må fortløpende reflektere rundt pedagogisk forståelse, kunnskap, virkemidler og verktøy i møte med mangfold og endringer.

For å forstå og ivareta mangfoldet i forskjellige læringskontekster, trenger det kirkelige undervisnings- og læringsfeltet å samhandle med andre fagfelt. Nyere forskningsbasert kunnskap innen for eksempel nyere læringsteorier, musikkpedagogikk, neuropsykologi, spesialpedagogikk, sosialpedagogikk, diakoni og teologi kan bidra til å utvikle pedagogikken. Listen er ikke uttømmende, men inviterer til å reflektere over nye muligheter knyttet til tverrfaglig samarbeid der flere fagområder kan bidra med sin egenart.

Kapittel 5 Likeverdig deltagelse og medvirkning

Alle mennesker skal uavhengig av alder og funksjonsnivå ha mulighet til å delta i menighetens felleskap og å få oppfylt sine religiøse rettigheter. Dette inkluderer tilgang til sosiale nettverk, læring, personlig utvikling og felleskap. Særlig barn og unge, mennesker i sårbare livssituasjoner og mennesker med nedsatt funksjonsevne har stort behov for fritidsarenaer uten fokus på prestasjon.

Noen grupper mennesker har i mindre grad enn andre muligheter til å være aktive medborgere. Medborgerskap handler om at alle mennesker får likeverdig behandling og har de samme mulighetene for deltakelse og tilhørighet. Funksjonshemming, fattigdom eller kulturell bakgrunn er eksempler på årsaker til at enkelte grupper opplever utenforskap, marginalisering og ensomhet. Kirken må utfordre de grensene som med eller uten hensikt settes opp mellom mennesker og evangeliet, slik at den brede invitasjonen til kirkelig undervisning og læring kan være reell.

Prinsipper for likeverdig deltagelse i kirkelig undervisning og læring

Kirken inviterer alle dømte og interesserte til undervisning og læring. Da må tilbudet være tilgjengelig og åpent for alle. Felleskap skal preges av anerkjennelse og likeverd der barn og voksne kan delta på egne premisser og oppleve tilhørighet. Det forutsetter at undervisningen er både relasjonsbasert og preget av kunnskap om menneskerettigheter, menneskelig mangfold og sårbarhet. Universell utforming og individuell tilrettelegging skal ivaretas. Man bør unngå bruk av bygg, rom og steder med dårlig tilgjengelighet. Det må sikres at aktiviteter ikke ekskluderer enkelte grupper eller individer.

Den enkeltes behov for trygghet og støtte krever fleksibilitet og oppmerksomhet. Undervisnings- og læringsaktiviteter som har rom for stort mangfold av deltagere, bør prioriteres. Samtidig vil det være behov for individuell tilpasning og egen undervisning for enkelte deltagere. Man må ha høy bevissthet om når disse trengs og hvilke konsekvenser de kan ha.

Rammene for undervisningen må legges til rette for at det er tilstrekkelig tilfang av menneskelige ressurser, tid, tverrfaglighet og kompetanse for å kunne innfri målet om likeverdig deltagelse.

Barrierer for deltagelse

Mennesker med funksjonsnedsettelse skal i kirkelig undervisning og læring oppleve anerkjennelse, tilhørighet og tilgjengelighet. Derfor er det viktig å identifisere, redusere og fjerne funksjonshemmende barrierer. Individuell tilrettelegging krever at det er tillitt mellom de involverte. Tillitt er vanskelig å bygge dersom kunnskap mangler og barrierene er store.

Funksjonshemmende barrierer kan være både fysiske, sosiale og kulturelle. Manglende universell utforming og individuell tilrettelegging utestenger mennesker fra likeverdig deltakelse. Både deltakere, frivillige, ansatte, foreldre og pårørende blir ekskludert dersom lokaler, undervisningsmateriell og pedagogikk ikke er tilgjengelig for alle. Ekskluderende holdninger kan komme til uttrykk gjennom språk, sosiale praksiser, makt, normer, strukturer, prioriteringer av ressurser og mangel på informasjon.

Medborgerskap, demokrati og representasjon

Medborgerskap betyr i religiøse sammenheng å kunne delta, ha et trosliv, delta i felleskap og være et religiøst subjekt. Det innebærer å få lov til å sette egne ord på religiøse erfaringer, stille spørsmål og undre seg, og velge grad av deltagelse og medvirkning.

Kirkelig undervisning og læring skal anerkjenne og styrke alle barn, unge og voksne rett til å være aktive samfunnsborgere som kan utøve innflytelse og medvirkning. Så lenge noen personer og grupper ikke har de samme mulighetene som alle andre, er det behov for å jobbe aktivt med dette.

Lokalt bør det legges til rette for prosesser som gir deltakerne mulighet til å påvirke undervisnings- og læringsaktiviteter. All medvirkning bør være reell, frivillig, alderstilpasset, informert og representativ. Barn, unge og voksne bør delta aktivt i planlegging og evaluering av aktiviteter. Ansvar for barns medvirkning ligger hos den voksne.

Ofte bidrar universell utforming av læringsmiljøet til bedre læring for alle deltagere. Når det legges til rette for et mangfold av mennesker med variasjoner i funksjonsevne, psykisk helse og med forskjellige lærevansker, utvides felleskapets repertoar for uttrykk og samhandling.

Kapittel 6 Samisk kirkeliv: likeverdige og livskraftige. Samisk språk, kultur og livsanskuelse

Det er tre formål ved å inkludere samisk i plan for kirkelig undervisning og læring. Det skal først og fremst styrke menighetenes forutsetninger for å kunne møte mennesker med samisk tilhørighet på en måte som ivaretar deres behov. Dette inkluderer kirkelige tjenester på samiske språk, og andre tjenester som er forankret i den samiske kulturen. Det andre formålet handler om å gjøre kjent samiske tradisjoner for alle menigheter. Det tredje formålet er at samer gis mulighet til å forme sitt eget kirkeliv i pakt med en samisk selvforståelse. Disse tre formålene er med på å fremme samisk kirkeliv som en del av Den norske kirkes tradisjon.

Forankring i samisk kultur

Samisk kirkeliv kan inkluderes på ulike måter på. Menigheter som ligger i tradisjonelle samiske kjerneområder vil som oftest ha god tilgang både på kirkelig ansatte og frivillige som er samiskspråklige, og som har kompetanse i samisk kultur og samfunnsnivå. Her vil også mange som oppsøker kirken være mennesker som har samisk tilhørighet. I andre menigheter hvor det samiske er i minoritet og mindre synlig, er det også naturlig å innlemme samiske elementer. Det kan brukes synlige identitetsmarkører og kulturuttrykk slik som samisk språk, kirkekunst, håndverkstradisjoner i kirketekstiler og salmesangtradisjoner. Det kan også finnes mer usynlige verktøy som for eksempel å ha en samisk pedagogisk tilnærming i møte med barn, unge og voksne. Å variere mellom ulike måter å forankre kirkelig undervisning og læring i samisk kulturforståelse, vil være en styrke for den enkelte menighet.

De samiske språkene er en del av kirkens språk

Språk er viktig i kommunikasjon og som formidler av måter å se verden på. Språk er identitet og skaper tilhørighet, både for enkeltindividet, men også for et samfunn som helhet. Både sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk er offisielle språk i Norge. De lokale forhold rundt menigheten og dets geografiske plassering avgjør bruken av språk. Å få høre, se eller lese sitt hjertespråk i kirken sender et signal om at man hører til fellesskapet. Et mangfold av språk i gudstjenester og andre kirkelige møteplasser, synliggjør kirken som et globalt fellesskap.

Noen steder vil det samiske språket være hovedspråket, andre steder vil samisk språk være mindre brukt. Mange samer mistet språket sitt på grunn av fornorskingsprosesser og fikk dermed ikke mulighet til å videreføre den språklige arven til egne barn. I kirken er det samiske språket likeverdig med det norske. Det betyr ikke at språkpraksisen er eller bør være lik i alle menigheter, men at samisk anerkjennes på linje med norsk.

Muntlig og praktisk tradisjonsformidling i samisk sammenheng

Mange meningsbærende hverdagspraksiser i samiske samfunn er blitt og blir fortsatt muntlig kommunisert fra en generasjon og til neste. Slike praksiser danner basis for en uskreven kulturkunnskap. Den kan være vanskelig å oppdage for en

utenforstående, men vil for mange samer gi dyp mening, og være en del av en indre kulturarv som formidles fra generasjon til generasjon. Dette gjelder også kristne tradisjoner og praksiser, som ofte blir med videre med de som flytter fra mindre steder og til byer. Et eksempel på dette er sivdnidit (velsigne/velsignelse på nordsamisk) som beskrives i kapittel 2.

Kunnskap som uttrykkes gjennom relasjoner har stor verdi i det samiske samfunnet, og er et betydelig verdigrunnlag som mange urfolk verden over deler. Mange urfolk har ikke tradisjon for å danne akademiske institusjoner som skriftliggjør muntlig kunnskap. Dette gjør at mange samiske tradisjoner er sårbare i møte med akademisk begrunnet kunnskap. De er sårbare fordi de fra et utenfraperspektiv kan betraktes som overtro og ikke i overenstemmelse med kirkens liv og lære, mens de fra et innenfraperspektiv oppleves som en naturlig del av en samisk kristendomsforståelse.

Samisk natursyn som grunnlag for bærekraftige vaner

Bærekraft har et sosialt aspekt hvor likeverd er et grunnprinsipp, og menneskerettigheter er det viktigste utgangspunktet for dette. I noen saker vil arbeid med urfolksspørsmål falle sammen med kirkens engasjement med klima og miljø og skaperverk. Dette henger sammen med kirkens urfolksarbeid både i Norge og internasjonalt, der kirken jobber for å løfte urfolks verdighet, livsvilkår og rettigheter. I en samisk virkelighetsforståelse er alt liv knyttet sammen til en helhet. Dette er grunnlaget for et samisk natursyn. Menneske og natur er det samme og deler et felleskap i skaperverket. Samisk syn på naturen kan være en kilde til bærekraftig forvaltning av naturen.

Å tilnærme seg det samiske på ulike måter

Samisk kirkelig undervisning og læring kan og bør tilnærmes på ulike måter. I Norge finnes det samiske tradisjonelle områder fra nord til sør. Å inkludere det samiske er like viktig uansett hvor i landet den kirkelige undervisningen og læringen foregår, og er ikke forbeholdt de områder i Sápmi hvor mange i befolkningen definerer seg som samer. En tankegang om at det samiske bare er et lokalt anliggende i tradisjonelt samiske kjerneområder, gjør at den øvrige befolkningen ikke blir kjent med samisk kirkeliv. Det er også et stort mangfold og variasjon innenfor samisk kultur og kristendomsforståelse. Det krever at kirken våger å nyansere bildet av hva det samiske er. Innholdet i samisk kirkelig undervisning og læring vil av den grunn variere fra sted til sted.

Eksempler på samiske kristne tradisjoner er hjemmedåp av barn, utdeling av komsekuler til nydøpte barn, stort antall gudforeldre ved stadfestelse av dåp i kirken, bruk av kofte ved konfirmasjon og bruk av eldre konfirmasjonsliturgi, samiske salmesangtradisjoner, lokale samiske begravelsestradisjoner, og bruk av joik som del av kirkens liturgi. Dette er tradisjoner som det er viktig å være oppmerksom på og ha respekt for. Det finnes store lokale variasjoner rundt samiske kristne tradisjoner. Ethvert sted har sin historie og sine mennesker som har levd og satt sine spor der. Dette er svært viktig i samisk sammenheng og synliggjør at mennesker henger sammen som en helhet; forfedrene lever videre i de som lever nå.

Fornorskningens etterdønninger og forsoning i praksis

Fornorskningspolitikken som norske myndigheter førte mot samene, og kirkens historiske medvirkning til undertrykkningen av samene, fikk store konsekvenser for samers identitet og kultur. Generasjonstraumer er en av konsekvensene, og disse videreføres fra generasjon til generasjon. Disse er som usynlig sår, i den forstand at de ikke vises utenpå kroppen, men er virksomt i menneskers selvfølelse og selvforståelse. Fortidens opplevelser som vever seg inni nåtidens forhold. Det kan være gjennom strukturer i samfunnet som ikke er synlige for majoritetssamfunnet, fordi man ikke selv ser de privilegier man innehar som majoritet. Ett slikt privilegium er at de fleste gudstjenester og kirkelige handlinger gjennomføres på majoritetsbefolkningens hjertespråk. Norge har kommet langt med tanke på samenes politiske rettigheter som urfolk. Det kulturelle og personlige tapet som mange samer har erfart, har samtidig fortsatt sterke ettervirkninger.

Det kan være vondt å bli minnet om denne skyggesiden av kirkens møte med det samiske. Samtidig har kirken mulighet til å gjøre noe positivt i dag. Nå tør fellesskapet å sette ord på vanskelige hendelser som har blitt påført et folk. Slik kan kirken ta et oppgjør med fortidens feilgrep. Kirkelig undervisning og læring kan løfte opp menneskeverd og mellommenneskelig relasjoner, med utgangspunkt i Gudsrelasjonen. Kirkens tale om forsoning kan åpne opp for å gjenopprette brutte relasjoner mellom samer og majoritetssamfunnet. Kirken må gi rom for enkeltmenneskets historie. Det teologiske språket må samtidig fange opp forsoning på gruppenivå, og det må forankres i samisk kultur og virkelighetsforståelse. Da er det forsoning i praksis.

Kapittel 7 Samarbeid om kirkelig undervisning og læring

Den norske kirke har en grunnlovsforankret særstilling i et livssynsåpent samfunn. I hver kommune i landet finnes kirker. Samarbeid med andre institusjoner på stedet er viktig for å skape et godt lokalmiljø. Å være en aktiv samfunnsaktør kan være å samvirke når det gjelder for eksempel skaperverket, fattigdomsbekjempelse, inkludering, fred - og forsoningsarbeid og vern om menneskeverdet. Organisasjoner, frivillighetsarbeid og andre institusjoner kan være aktuelle samarbeidspartnere for kirken. Samarbeid kan også bidra til å skape nye arenaer for kirkelig undervisning og læring. Kirkelig undervisning og læring som skal ha en større målgruppe enn medlemmer av kirken, må være utadrettet og åpen mot andre aktører i lokalsamfunnet.

Samarbeid med hjemmet og faddere

Foreldre, foresatte og faddere er sentrale i kirkelig undervisning og læring, slik det er formulert i fadderansvaret. De er barn og ungdoms viktigste omsorgspersoner, og sentrale i videre relasjoner gjennom livet. Hjemmets holdning til kirken har stor betydning for barn og unges engasjement og deltakelse. Menigheten og hele kirken skal på sin side bidra til at foreldre, foresatte og faddere kan utøve fadderansvaret. Kirken skal utfordre, invitere og gi tydelig uttrykk for hva den kan tilby.

Ved å bidra med opplegg og materiell som er enkelt å ta i bruk i hjemmet og for faddere, er Den norske kirke med på å støtte opp om kirkelig undervisning og læring i hjemmet. Tidsavgrensede aktiviteter for barn og unge er en anledning til å invitere bredt, etablere relasjoner og tilby hjelp og støtte. Barn og deres omsorgspersoner kan samtidig være forhindret fra å komme til en aktivitet. Derfor må kirken også tilby ressurser direkte til hjemmet, enten det handler om bøker, materiell eller digitale ressurser. En kirke som ønsker å nå alle, er ikke ferdig med arbeidet før alle faktisk er nådd.

Samarbeid med organisasjoner

Menighetens arbeid gir gode muligheter for samarbeid med ulike foreninger, ressursmiljø og institusjoner, som for eksempel kulturskole, speidere, idrettslag, korps, og historielag. Dette bidrar til synliggjøring av kirken i lokalsamfunnet og kan hjelpe menigheten med å utvikle tilbud med høy kvalitet.

De frivillige kristne organisasjonene er særlig viktige samarbeidspartnere for menighetene. Dette gjelder ikke minst gjennom organisasjonenes barne- og ungdomsarbeid, inkludert korarbeid og ledertrening. Organisasjonene har erfaring, kompetanse, organisasjonsapparat og vilje til å spille en rolle i kirkens undervisning og læring. De er bygget på frivillighet og har spisskompetanse på sine felter. For kirken er det en styrke at mennesker kan komme i kontakt med kristne miljøer med ulikt særpreget og profil. Derfor bør det alltid søkes samarbeid med de frivillige kristne organisasjonene knyttet til arbeid i menigheten. Arbeid som er innmeldt i en organisasjon, skal være medlemsstyrt og ha en økonomi som er atskilt fra menighetens økonomi.

«Kirkens unge» er en strategisk plattform for forpliktende samhandling mellom kirken og de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene. Det er utarbeidet veiledning til plattformen som legger til rette for ryddig samarbeid. Veiledningen berører organisering av kirkens barne- og ungdomsarbeid, hva man bør tenke på ved inngåelse av forpliktende samhandlingsavtaler, og samspillet mellom menigheten og organisasjonens lokallag.

Skole, barnehage, SFO

Kirkelig undervisning og læring inkluderer også kirkens samarbeid om undervisnings- og læringsrelaterte aktiviteter med barnehager, skoler og SFO. Kirkens samarbeid med disse skal være i tråd med det til enhver tid gjeldene lovverk og planverk for disse. Aktiviteter som skjer i dette samarbeidet kan ikke være forkynnende, men de kan like fullt inneholde viktig læring. Den norske kirke er en ressurs for å oppfylle kompetansemålene i skolen, og målene i barnehagens fagområder. Kirkens materielle og immaterielle kulturarv kan bidra til opplevelser, undring, utforskning og dybdelæring for alle barn og unge, uavhengig av tro og livssyn. Gode avtaler og planer skaper forutsigbarhet og er forutsetning for å lykkes med dette samarbeidet.

Samtidig som samarbeid med SFO skal skje i tråd med rammeplanene for SFO, kan Den norske kirke fritt etablere tilbud i SFO-tiden. Den norske kirkes rammeplan for den aktuelle aldergruppen beskriver dette nærmere.

Samarbeid med frivillige

I en luthersk kirke gir dåpen del i det allmenne prestedømme, og den dømte blir en del av menighetens fellesskap. Frivillige medarbeidere er ikke de ansattes medhjelpere, de er del av selve menigheten. Sammen er alle bærere av kirkens felles oppdrag i verden. Menighetens ansatte har gjennom sine tjenesteordninger og arbeidsbeskrivelser medansvar for å stimulere og legge til rette for frivillig medarbeiderskap. God organisering av frivillighet handler på den ene siden om å tilrettelegge for at ressurser og engasjement tas i bruk hos alle som vil bidra. På den andre siden handler organisering om å sikre rammer og rutiner som bidrar til trygghet og god etisk praksis, samt sørge for å kommunisere om kirken slik at det skaper motivasjon til å bidra.

Mennesker kan bidra på ulike måter ut fra sin kompetanse, nådegaver og interesser. Dette er en naturlig del av å høre til og vokse som kristen i fellesskapet. Frivillige kan gå inn i en forbønnstjeneste eller givertjeneste, de kan ha lederansvar som tillitsvalgte i menighetens råd og utvalg. De kan planlegge, lede og gjennomføre undervisnings- og læringsaktiviteter eller delta som medhjelpere med mer begrenset ansvar i samspill med andre frivillige og ansatte. Frivillige skal bidra med meningsfulle oppgaver som del av en større sammenheng, gjennom sosialt fellesskap og bruk av sine interesser og sitt engasjement. Menigheten må derfor aktivt legge til rette for at flest mulig frivillige medarbeidere ønsker å være med i arbeidet. God frivillighetsledelse tilrettelegger for at mangfoldet, ressurser og egenskaper kan komme til sin rett, og at samspillet mellom de frivillige og mellom frivillige og ansatte blir godt.

En vanlig tilnærming til frivillighet er å ta utgangspunkt i oppgaver som skal løses. En annen tilnærming er å ta utgangspunkt i enkeltmennesket med sin motivasjon, sine evner og ressurser, og legge til rette for at dette engasjementet kan utfoldes. Det betyr at den enkelte kan få bruke seg selv, sine ideer og sine personlige ressurser. En slik tilnærming kan være med på å skape sterkere tilhørighet og gi opphav til nye initiativ. I praksis betyr dette at aktivitetsmangfoldet i en menighet springer ut fra de mennesker og ressurser som finnes i fellesskapet i stedet for et sett av oppgaver som skal løses. Dette er avgjørende for å vitalisere folkekirken i bred forstand og for å styrke demokratiet i kirken.

Kapittel 8 Lokalt planarbeid

Etter at Plan for trosopplæring ble vedtatt i 2009, gjorde menighetene et omfattende arbeid med lokal trosopplæringsplan. Dette har skapt en helhet i menighetens trosopplæringsarbeid. I 2023 ble «Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet» lansert. Rammen for planarbeidet i soknet er derfor samlet plan framfor arbeid med planer for henholdsvis trosopplæring, diakoni og kirkemusikk.

Det er nødvendig at menigheten ser på sine aktiviteter knyttet til kirkelig undervisning og læring på nytt. Plan for trosopplæring delte den lokale planens innhold inn i tre hovedtemaer: livstolkning og livsmestring, kirkens tro og tradisjon, og kristen tro i praksis. I plan for kirkelig undervisning og læring deles innholdet inn i hovedtemaene bibel, tekst og tolkning, kristen tro i praksis og kirkens kultur og tradisjon. Trosopplæringsplanen fra 2009 har målgruppe barn og unge i alderen 0 til 18, mens plan for kirkelig undervisning og læring har alle aldersgrupper som målgruppe. Trosopplæringsplanen fra 2009 omfattet alle døpte, mens målgruppen for kirkelig undervisning og læring skal være alle døpte og alle interesserte. Trosopplæringen hadde i en oppbygningsfase sterk vekt på tidsavgrensede breddetiltak. Erfaringene fra arbeidet med trosopplæring har vist at det er nødvendig å se kontinuerlige og tidsavgrensede aktiviteter og tilbud under ett, og i større grad se all kirkelig undervisning og læring i sammenheng. Det er viktig at Den norske kirke fastholder breddeperspektivet på mye av sitt tilbud innen kirkelig undervisning og læring, men dette står ikke i motsetning til kontinuerlig arbeid. For å nå målet om at stadig nye mennesker skal kunne leve og vokse i den kristne troen, bør det være et mangfold av tilbud som er både grunnleggende og fordypende, som treffer både bredt og smalt. Samlet fordrer dette en gjennomgang av menighetenes aktiviteter knyttet til kirkelig undervisning og læring. Dette forutsetter ikke at menighetsrådet formulerer nye tekster om undervisning og læring, men at rådet vurderer hvordan aktiviteter kan være tilpasset overordnet del og rammeplaner. I dette ligger også en kontinuerlig samtale om hva som fungerer i møte med nye muligheter og behov.

Gjennomgangen skjer som del av samlet plan for arbeidet i soknet, som omfatter både undervisning og læring, diakoni, kirkemusikk og annet arbeid. I samlet plan utfordres menigheten til å reflektere rundt kjennetegn til sokn og lokalmiljø, utfordringer og ressurser, før menighetsrådet kan vedta satsinger for en planperiode. Menighetsrådet vedtar så hvilke faste aktiviteter som skal skje i menigheten i planperioden. Kirkerådet og bispedømmerådene følger opp samlet plan med kursing og veiledning i bruk av denne. Veiledningsmateriell knyttet til samlet plan beskriver prosessen fram mot vedtatt plan nærmere, inkludert hvordan ansatte, frivillige, mennesker i soknet og andre aktører i lokalsamfunnet involveres.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Dato: 14.02.2023

Vår ref: 23/00819-1

Deres ref:

Høringsnotat - Ny Plan for undervisning og læring

Bakgrunn for høringen

Bakgrunnen for denne høringen har fem trinn, med tilhørende saksdokumenter som gir innsikt i arbeidet som er gjort underveis:

- Kirkerådet nedsatte i mars 2020 et utvalg for å gjennomgå trosopplæringen i Den norske kirke. [Utvalgets mandat](#) berørte både organisatoriske forhold og innholdet i trosopplæringen.
- I sin rapport "[Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring](#)" kom utvalget med en rekke anbefalinger for arbeidet med trosopplæring framover.
- Kirkerådet behandlet rapporten i [KR 06/22](#) og vedtok ulike former for oppfølging, blant annet å sende en del av anbefalingene på høring.
- Kirkerådet behandlet høringssvarene i [KR 74/22](#), og i saksdokumentet er [høringen oppsummert](#). Med bakgrunn i høringssvarene vedtok Kirkerådet å iverksette arbeid med ny plan for undervisning og læring, i form av en overordnet del og seks rammeplaner.
- [Kirkerådet behandlet ny overordnet del på møtet 9.-10. februar 2023](#) og vedtok å sende denne på høring.

Etter høringen skal overordnet del behandles av Kirkerådet og av Bispemøtet, før den endelige behandlingen som er planlagt til Kirkemøtet 2024.

Eksisterende plan for trosopplæring «[Gud gir, vi deler](#)» er en kombinasjon av overordnet del, en rammeplan og et ressursdokument. Ny plan for kirkelig undervisning har en annen struktur. En overordnet del som vil danne grunnlag for utarbeidelse av rammeplaner. Samisk kirkelig undervisning og læring har blitt en integrert del av overordnet del. Les mer om endringer i [saksdokumentet til kirkerådssak 7/23](#).

[Kirkerådet vedtok på møtet i oktober 2022](#) at det videre utarbeides rammeplaner for følgende målgrupper: 0-5 år, 6-12 år, 13-19 år, konfirmasjonstiden, unge voksne og voksne. Rammeplaner vil gi en oversikt over hva hver aldersgruppe skal lære i hovedtrekk, samtidig som man vil beholde lokal frihet til å utarbeide tilbud og

aktiviteter. De organisatoriske rammene behandles senere og må ses i sammenheng med saken om kirkelig organisering og arbeidet med tilskuddsforvaltning i Den norske kirke.

Om høringen

Kirkerådet vedtok på sitt møte i februar 2023 å sende forslag til overordnet del til ny plan for kirkelig undervisning og læring på høring. Det anbefales å lese [saksdokumentet til sak 7/23](#) for mer bakgrunnsinformasjon. Saken inneholder blant annet en kort bakgrunn for revisjonsarbeidet med utgangspunkt i 20 års erfaring med trosopplæringsatsingen, beskriver utfordringsbildet for kirken som undervisnings- og læringsarena og endringsgrepene som er gjort i den nye planen. Forslag til overordnet del i [Ny plan for kirkelig undervisning og læring](#) er vedlagt saken.

Fremgangsmåte i høringen er beskrevet i høringsbrevet. Høringsfristen er 15.05.2023 kl.15.00.

Kort om overordnet del i ny plan for kirkelig undervisning og læring

Overordnet del i ny plan for kirkelig undervisning og læring er delt inn i åtte kapitler. Det er i ny plan lagt til grunn en bred målgruppe og at overordnet del skal gjelde for alle aldersgrupper. I tillegg skal det være fokus på helhet og sammenheng i Den norske kirkes undervisningsfelt, blant annet når det gjelder forholdet mellom breddetiltak og det kontinuerlige arbeidet. Dette gjør at forslaget til overordnet del har bredere fokus enn kun barn og unge i alderen 0 til 18 enn trosopplæringsplanen [«Gud gir, vi deler»](#).

Kapittel 1 er innledende kapittel som gir oversikten over bakgrunn for og helhet og sammenheng i planen.

Kapittel 2 gir det teologiske grunnlaget for kirkelig undervisning og læring. Denne knyttes til dåpen i den treenige Guds navn. Den norske kirke som en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke må henvende seg til alle og invitere bredt. Samtidig er dåpen helt grunnleggende for kirken og må derfor løftes fram som en mulighet hele livet.

Kapittel 3 angir innholdet i kirkelig undervisning og læring, og dette skjer ved følgende tre sentrale innholdselementer; «Bibel, tekst og fortolkning», «Kirkens kultur og tradisjon» og «Kristen tro i praksis». Videre utdyping av innhold kommer i de ulike rammeplanene.

Kapittel 4 presenterer den pedagogiske grunnlagstenkningen og læringssynet i planen med vekt på læringens kontekst og hvordan læring i kirken skjer på mange ulike arenaer og måter.

Kapittel 5 handler om samisk kirkeliv i kirkelig undervisning og læring, både som en ressurs for arbeid i samiske områder, men også som grunnleggende for hele kirkens undervisning og læring. Videre planverk for samisk kirkelig undervisning og læring kommer i rammeplanene.

Kapittel 6 handler om likeverdig deltakelse og medvirkning med utgangspunkt i at alle mennesker uansett alder og funksjonsnivå skal ha mulighet til å delta i menighetens fellesskap og få oppfylt sine religiøse rettigheter.

I kapittel 7 berøres samarbeid om kirkelig undervisning med hjemmet, faddere, organisasjoner, frivillige og ulike aktører i lokalsamfunnet. Her berøres også samarbeid med skole, barnehage og SFO sentrale.

Kapittel 8 beskriver lokalt planarbeid, der «Kirka vår – samlet plan for arbeid i soknet» er et viktig verktøy i menighetens planarbeid.

Høringsspørsmål

Skjemaet for høringsvar inneholder følgende felter:

1. Type høringsinstans.
2. Navn på høringsinstans.
3. Bispedømmetilhørighet.
4. Har du kommentar til kapittel 1: Innledning
5. Har du kommentar til kapittel 2: Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning og læring
6. Har du kommentar til kapittel 3: Å leve og vokse: Innhold i kirkelig undervisning og læring
7. Har du kommentar til kapittel 4: Å være og å lære: Pedagogisk grunnlagstenkning og læringsyn
8. Har du kommentar til kapittel 5: Samisk kirkeliv: likeverdige og livskraftige
9. Har du kommentar til kapittel 6: Likeverdige deltagelse og medvirkning
10. Har du kommentar til kapittel 7: Samarbeid om kirkelig undervisning og læring
11. Har du kommentar til kapittel 8: Lokalt planarbeid
12. Har du andre kommentarer til planen
13. Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike rammeplanene under overordnet del. Hva mener du om dette?
 - Kirkerådet kan vedta rammeplanene
 - Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet
14. Har du utdypende kommentar til spørsmål 13?

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjarne Nordhagen	200	23/00957-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
26/23	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	12.04.2023

Høringssvar. Endringer i personalreglement for Den norske kirke, tilsettingsråd for prester

Vedlegg:

Høring - endringer i personalreglement for Den norske kirke - tilsettingsråd for prester
 Høringsnotat - endringer i personalreglementet - tilsettingsråd for prester.pdf
 Gjeldende personalreglement for den norske kirke

Saksorientering

Bakgrunn

Agder og Telemark bispedømmeråd har mottatt en høring om endringer i kirkens personalreglement. Høringsfrist er satt til 15. april 2023.

Bakgrunnen for høringen er kirkemøtesak (KR 103/22) hvor man vedtok at det skal utarbeides et felles personalreglement for hele trossamfunnet. Som en del av dette presiserte komiteen i Kirkemøtet at tilsetninger i partssammensatte utvalg skal være hovedregel, også for prester som er ansatt i rettssubjektet.

Nytt personalreglement planlegges innført i 2025. Men man legger opp til at tilsetninger av prester i partssammensatte utvalg allerede kan starte opp etter et kirkemøtevedtak i 2023.

Inngangen for denne høringen er altså ikke om prester skal tilsettes i partssammensatte utvalg, men hvordan dette skal skje og hvilke forandringer som faktisk må gjøres i dagens personalreglement.

Teksten nedenfor fra overskriften «Høringsuttalelse» er et samlet forslag til innsendt høringssvar.

Høringsuttalelse (Teksten som følger her er forslag til innsendt uttalelse)

Høringssvar fra Agder og Telemark bispedømmeråd vedrørende tilsettingsråd for prester.

Vi mener at innholdet i denne høringen danner et godt grunnlag for å få til gode og hensiktsmessige prosedyrer og regelverk for at prester kan bli tilsatt i partssammensatte utvalg. Vi støtter at høringen nå konsentrerer seg om de vesentligste punktene man må forandre i personalreglementet for å få dette til av tids og kapasitetshensyn. Når man sikter

seg inn på å ha på plass et nytt felles personalreglement i 2025 må uansett alle deler av reglementet gjennomgås på nytt da.

Vi vil i det følgende gi våre kommentarer og merknader til høringsforslaget.

Vi støtter Høringen i at Del II *Utlysning* (§4-§6) i personalreglement kan beholdes i nåværende form bortsett fra at man i § 4 nest siste avsnitt bør fjerne ordet «innstillingsråd», da man tenker seg at dette skal erstattes av innstillende myndighet hvor arbeidstakerrepresentanten ikke er medlem.

§ 7 Innstillende og tilsettende myndighet ved tilsetting av prester og proster

Innstillende myndighet

Vi støtter forslaget om at man beholder tilsettingsprosessens to trinn, men erstatter et innstillingsråd med en innstillende myndighet. At man gjør prosten som nærmeste leder til innstillende myndighet, er også i tråd med tilsettinger på bispedømmekontorene i partssammensatte utvalg.

Tilsetting av prost.

Komiteen i Kirkemøtet ønsker at prester skal tilsettes i partssammensatte utvalg. Man har ikke gjort noen distinksjon mellom menighetsprester, spesialprester og proster. Vi registrerer at i Kirkerådets forslag ønsker man fortsatt at proster skal tilsettes av bispedømmerådene. Begrunnelsen er dels at prosten er leder, dels at det er enkelte særregler ved tilsettingsprosess av prost. Samtidig sier man at rent regelteknisk vil det være enklest at prost blir tilsatt på samme måte som menighetsprest

Vi mener at de grunnene som her er nevnt, at prosten er leder og at det er særregler ved tilsetting av prost ikke er god nok grunner til ikke også å tilsette prostene i et partssammensatt utvalg. Prostens lederrolle er som en mellomleder i virksomheten. På et bispedømmekontor finnes også mellomledere, kirkefagssjef og personalsjef. Disse tilsettes på samme måte som andre tilsatte ved kontorene. I offentlig virksomhet, kommunal og statlig, skjer i dag de aller fleste tilsettinger i partssammensatte utvalg. Det gjelder også tilsetting av ledere. Det er vel kun når virksomhetens øverste leder tilsettes at det skjer i et politisk organ. (Jfr. en kommunedirektør som blir tilsatt av et kommunestyre).

Det er nevnt at det i dagens tilsettingsreglement finnes noen særregler for tilsetting av prost. Ved tilsetting av prost er det biskop som utpeker hvilken prost som skal sitte i innstillingsrådet. Videre skal menighetens representant i innstillingsrådet være fra menighetsrådet ved bispesetet. Ved intervju av prost kan ytterlig en representant fra et annet menighetsråd i prostiet delta i tillegg til den som sitter i innstillingsrådet. Videre kan biskopen delta på intervjuet. Ved tilsetting av prost kan alle menighetsrådene i prostiet komme med uttalelse.

Vi kan ikke si at disse særreglene er av en art som gjør at tilsetting av prost ikke kan tilsettes av et tilsettingsråd. På bakgrunn av dette mener vi at proster også bør tilsettes i et tilsettingsråd.

§ 8 Tilsettingsrådets og innstillingsrådets sammensetning ved tilsetting av prester og proster

Vi støtter kirkerådets vurdering av at tilsetting av prester i partssammensatte utvalg vil frigjøre tid og ressurser. Bispedømmerådet vil i enda større grad kunne arbeide mer som et strategisk organ i tråd med det som uttales i Kirkemøtes vedtak om kirkelig organisering (KM 10/22 1 D) Det vil også forenkle tilsettingsprosessen ved at man ikke behøver å følge oppsatte møter for bispedømmerådet.

Forslaget slik det foreligger, gir også menighetsrådene større involvering ved at de nå ikke bare har plass i et innstillingsråd, men i et tilsettingsråd.

Når man nå velger å skulle tilsette i et partssammensatt utvalg og ikke i et politisk organ, kommer også kirken i takt med den praksis som i 20-30 år har vært praktisert i offentlige og kommunale sammenhenger. Det ser vi på som en styrke. Videre skjer i dag de aller fleste tilsetninger i Den norske kirke gjennom partssammensatte utvalg i fellesrådene. Vi vil med dette forslaget oppnå lik tilsettingspraksis.

Sammensetting av tilsettingsrådet

I forslaget fra kirkerådet velger man at sammensetting av den nye tilsettingsrådet i stor grad følger sammensetningen som er i dagens innstillingsråd. Men i tillegg til dagens sammensetting ønsker man også at et medlem av bispedømmerrådet skal være del av tilsettingsrådet. Vi er kjent med at Kirkerådets administrasjon i sitt opprinnelige høringsforslag ikke hadde forslag om en representant fra bispedømmerrådet inn i tilsettingsrådet, men at dette kom inn i høringen da den ble behandlet i kirkerådets møte.

Når man går bort fra at et folkevalgt organ skal tilsette og overlater dette til et partssammensatt utvalg, tror vi ikke det er hensiktsmessig at bispedømmerrådet skal være representert med et valgt medlem. Bispedømmerrådet vil være representert gjennom stiftsdirektøren. Det er slik det som regel i dag praktiseres i offentlig og kommunal sektor.

Et annet moment som peker mot at en representant fra bispedømmerrådet bør delta i tilsettingsrådet, er at det nå legges opp til at bispedømmerrådet er klageinstans for saker om oppsigelse, suspensjon og avskjed. Skal en bispedømmerepresentant være med i tilsettingsrådet, kan vedkommende ikke være med i behandlingen i slike saker og man må eventuelt lage saksbehandlingsregler for å regulere dette nærmere slik høringen beskriver.

Spørsmålet om en folkevalgt representant skal inn i et partssammensatt utvalg, har også en rent praktisk side. Høringens forslag legger opp til at alle medlemmene av dette utvalget deltar på intervjuene. Med det volumet og med det tidsbruk som vi har på tilsetninger og intervjuer vil det kunne være utfordrende for et folkevalgt medlem å ta del her. Organiseringen av tilsettingsprosessen vil derfor kunne bli mer krevende og ikke føre til en forenkling av tilsettingsprosessen som jo også er noe av målet med endringen. Et slikt grep vil dermed kunne virke mot en av hovedhensiktene med endringen.

Vår anbefaling er altså at tilsettingsrådet ikke suppleres med representant fra bispedømmerrådet.

Ledelse av innstillingsrådet

I dagens reglement er prosten leder av innstillingsrådet. Vi tror det mest hensiktsmessige er at stiftsdirektøren er leder. Som begrunnelse for dette er at stiftsdirektøren representerer bispedømmerrådet. Videre legges det opp til at prosten som nærmeste leder blir innstillende myndighet. Dette peker også mot at det er mest naturlig at stiftsdirektøren leder rådet.

Tilsettingsrådets sammensetting ved tilsetting av prost

Som tidligere nevnt mener vi at også prost bør tilsettes av tilsettingsrådet. I disse tilsettingene bør biskopen som nærmeste leder erstatte prosten som medlem av tilsettingsrådet.

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmerråd støtter Høringssvaret om *Endringer i personalreglementet om endringer i personalreglementet for Den norske kirke, tilsettingsråd for prester*, slik det kommer frem i forslag til høringssvar i saksfremlegget.

Personalreglement for Den norske kirke

Fastsatt av Kirkemøtet 1. april 2019. Endret ved vedtak 9. oktober 2020, 4. desember 2020 og 25. september 2022.

Del I Generelt

§ 1. Virkeområde og definisjoner

Dette reglementet gjelder for alle arbeidstakere i rettssubjektet Den norske kirke.

Med menighetsprest menes sokneprest, prostiprest og kapellan. Med prest menes menighetsprest og spesialprest.

Reglementet gjelder så langt det passer også der bispedømmerrådet tilsetter spesialprester.

§ 2. Unntak fra bestemmelsene

Bestemmelsene i §§ 4–20 gjelder ikke ved tilsetting av biskop.

Bestemmelsene i §§ 7–20 gjelder ikke ved tilsetting for kortere tid enn ett år. Ved slik tilsetting gjelder følgende særregler:

- a. Ved tilsetting av prest gjøres tilsetting av biskopen etter innstilling fra vedkommende prost. Dersom kandidaten vurderes som skikket og er under utdanning eller lignende, og det er nødvendig for å sikre tilstrekkelig kirkelig betjening i tjenesteområdet, kan biskopen ved slik tilsetting se bort fra de alminnelige kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke.
- b. Ved tilsetting ved bispedømmekontor, ved Bispemøtet eller i Kirkerådet gjøres tilsetting av organets daglige leder eller den denne gir fullmakt etter innstilling fra stillingens nærmeste overordnede.

Ved tilsetting for kortere tid enn seks måneder gjelder heller ikke reglene i §§ 4–6.

En tilsetting eller forlengelse av et tilsettelsesforhold som innebærer at tilsettelsesforholdet samlet sett vil strekke seg ut over ett år skal behandles etter reglementets vanlige regler.

§ 3. Om forvaltningslovens anvendelse i enkelte personalsaker

Forvaltningsloven kommer til anvendelse som bestemt i kirkeordningen § 42.¹ I tillegg kommer reglene om enkeltvedtak til anvendelse ved avgjørelser i de personalsaker som er nevnt i forvaltningsloven § 2 annet ledd første punktum. Forvaltningsloven § 3 annet ledd annet punktum gis tilsvarende anvendelse, likeledes kapittel 5 i forskrift 15. desember 2006 nr. 1456 til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften).

Del II Utlysning

§ 4. Utlysning av stillinger

¹ Endret ved vedtak 4. desember 2020, jf. sak KR 80/20.

Ved ledighet i eller ved oppretting av stilling skal stillingsinnhold og krav til stillingsinnehaver vurderes av stillingens nærmeste overordnede. Denne har ansvaret for å klargjøre hvilke særskilte kvalifikasjonskrav stillingen skal utlyses med.

Hovedregelen er at ledige stillinger skal utlyses offentlig og besettes etter alminnelig konkurranse.

Organets daglige leder kan etter drøfting med arbeidstakerrepresentanten i innstillingsråd eller tilsettingsråd bestemme om en stilling kun skal utlyses internt. Stilling som prost og lederstillinger skal alltid besettes etter offentlig utlysning. Intern utlysning kan dekke enten organet det utlyses ved eller rettssubjektet Den norske kirke.

Stillinger som utlyses offentlig, skal også gjøres kjent internt i virksomheten.

§ 5. Utlysningens innhold

Utlysningen må ikke utformes slik at søkerkretsen blir begrenset mer enn nødvendig.

Utlysningen skal inneholde opplysninger om

- a. stillingens tittel, stillingsstørrelse og lønnsvilkår,
- b. om stillingen er fast eller midlertidig,
- c. krav og ønsker knyttet til kompetanse og erfaring,
- d. beskrivelse av stillingen og det aktuelle arbeidsområde,
- e. arbeidssted,
- f. administrasjonsspråk og krav til særskilt språklig kompetanse,
- g. eventuelt krav om medlemskap i Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 40 annet ledd,²
- h. ønsket tiltredelse i stillingen,
- i. kontaktperson for stillingen,
- j. søknadsfrist som ikke er kortere enn to uker fra kunngjøringsdato og
- k. offentlig søkerliste og om muligheten til å anmode om unntak, jf. offentleglova § 25 annet ledd.

Ved tilsetning av prest skal utlysningen også inneholde opplysninger om

- a. tjenestested og -distrikt,
- b. eventuell tjenestebolig og
- c. målform i tjenesten.

Dersom den som blir tilsatt plikter å gjennomgå opplæring, skal dette fremgå av utlysningen.

§ 6. Fornyet utlysning

Dersom det ved tilsetning av prest i utlysningen er stilt kvalifikasjonskrav som går ut over de alminnelige kvalifikasjonskrav for tilsetning av prest i Den norske kirke, og tilsettingsmyndigheten på et vesentlig punkt ønsker å fravike disse, skal stillingen utlyses på nytt. Det samme gjelder ved andre tilsetninger dersom tilsettingsmyndigheten på et vesentlig punkt ønsker å fravike kvalifikasjonskravene i utlysningen.

Del III Innstillende, forslagsstillende og tilsettende myndigheter

§ 7. Innstillende og tilsettende myndighet ved tilsetning av prester og proster

² Endret ved vedtak 4. desember 2020, jf. sak KR 80/20.

Ved tilsetting av menighetsprest og prost er bispedømmerådet tilsettende myndighet og innstillingsrådet innstillende myndighet. Bispedømmerådet tilsetter også fengselsprester og enkelte andre spesialprester, og innstillingsrådet er også i disse tilfeller innstillende myndighet.

§ 8. Innstillingsrådets sammensetning ved tilsetting av prester og proster

Innstillingsrådet består av vedkommende prost, stiftsdirektøren eller den denne gir fullmakt, én representant for arbeidstakerne og én representant for det eller de berørte menighetsråd. Menighetsrådets representasjon faller bort ved tilsetting av spesialprest.

Prosten er leder for innstillingsrådet. Ved tilsetting av prost fastsetter biskopen hvilken prost som skal sitte i innstillingsrådet.

Den arbeidstakerorganisasjonen som organiserer flest prester i bispedømmet, oppnevner ett medlem med personlig varamedlem. Oppnevningen kan skje for fire eller to år. Arbeidstakerrepresentanten skal ivareta interessene til samtlige søkere. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet er utelukket fra å være medlem av innstillingsrådet.

Det berørte menighetsråd utpeker én representant blant dets valgte medlemmer til innstillingsrådet. Der flere menighetsråd er berørt, utpeker de i fellesskap én representant blant de valgte medlemmene. Ved tilsetting av prost skal vedkommende representant være fra menighetsrådet ved prostesetet.

§ 9. Innstillende, forslagsstillende og tilsettende myndighet ved tilsetting ved bispedømmekontor, i Bispemøtet eller i Kirkerådet

Ved tilsetting av Kirkerådets direktør er Kirkerådet selv tilsettende myndighet.

Ved tilsetting av Bispemøtets generalsekretær er Bispemøtet selv tilsettende myndighet.

Ved tilsetting av stiftsdirektør er bispedømmerådet selv tilsettende myndighet.

Ved tilsetting av organets daglige leder avgir organets valgte leder forslag om tilsetting. Ved tilsetting av Bispemøtets generalsekretær avgir Bispemøtets preses forslag til tilsetting

Ved andre tilsettinger ved bispedømmekontor, i Bispemøtet eller Kirkerådet er organets tilsettingsråd tilsettende myndighet og stillingens nærmeste foresatte innstillende myndighet. Hvis nærmeste foresatte er medlem av tilsettingsrådet, avgir vedkommende i stedet forslag om tilsetting.

§ 10. Tilsettingsrådets sammensetning

Tilsettingsrådet består av organets daglige leder, én annen arbeidsgiverrepresentant og én representant for arbeidstakerne. For Bispemøtet består tilsettingsrådet av Bispemøtets preses, visepreses og den samme representanten for arbeidstakerne som i Kirkerådets tilsettingsråd.

Tilsettingsrådet ledes av organets daglige leder. Denne oppnevner den andre arbeidsgiverrepresentanten. For Bispemøtet ledes tilsettingsrådet av Bispemøtets preses.

Den forhandlingsberettigede arbeidstakerorganisasjon som organiserer arbeidstakere ved organet, oppnevner arbeidstakerrepresentanten med personlig varamedlem. Er det flere forhandlingsberettigede organisasjoner som har medlemmer ved organet, oppnevner organisasjonene i fellesskap representanten med personlig varamedlem. Der det ikke er mulig å enes om dette, oppnevner den organisasjonen som organiserer flest arbeidstakere ved organet representanten med personlig varamedlem. Arbeidstakerorganisasjoner som er tilknyttet samme hovedsammenslutning kan slå sammen sine medlemstall for å oppnå rett til å oppnevne etter forrige punktum.

Representantene oppnevnes for inntil to år om gangen.

Del IV Behandling av søknader, intervju, uttalelse, innstilling m.m.

§ 11. Behandling av søknader

Etter utløpet av søknadsfristen skal det snarest settes opp utvidet liste over søkere i samsvar med forvaltningslovforskriften § 15. Umiddelbart etter at søkerlisten er satt opp sendes den til innstillende myndighet. Ved tilsetting av menighetsprest og prost sendes listen sammen med kopi av søknadene gjennom biskopen til vedkommende menighetsråd eller – ved tilsetting av spesialprest – til institusjonene eller organisasjonen der presten skal tjenestegjøre.

Det skal også snarest settes opp offentlig søkerliste i samsvar med offentleglova § 25 annet ledd.

De søkere som synes å være best kvalifisert, skal innkalles til intervju. Ved tilsetting av prest avgjør biskopen dette i samråd med stiftsdirektøren. Er det blant de kvalifiserte søkerne personer med funksjonsnedsettelse eller nedsatt arbeidsevne, skal minst én av disse innkalles til intervju. Personer i innstillende myndighet kan dessuten kreve at andre kvalifiserte søkere innkalles. Det vurderes konkret om søkere som er kjent fra før, skal innkalles.

Administrasjonen kan velge å ta søknader i betraktning selv om søknadsfristen er overskredet. I så fall skal dette gjelde samtlige slike søknader.

§ 12. Deltakere ved intervju

Ved intervju skal innstillende myndighet eller den som gir forslag om tilsetting og én representant for arbeidstakerne delta. Intervjugruppen kan suppleres med personer med særskilt kunnskap om stillingens arbeids- og ansvarsområde.

Ved intervju av søkere til stilling som har særlig ansvar for ungdomsdemokratiet, enten på nasjonalt eller regionalt nivå, skal én representant, som har fylt 18 år, fra det råd eller utvalg vedkommende skal arbeide for, gis anledning til å delta.

Ved intervju av søkere til stilling som menighetsprest som skal ha flere sokn som tjenestested (særskilt arbeidsområde), kan menighetsrådene i fellesskap peke ut ytterligere én representant som deltar ved intervjuet.

Ved intervju av søkere til stilling som prost deltar ytterligere én representant fra et menighetsråd i prostiet. Ved intervju i forbindelse med tilsetting av prost kan også biskopen delta.

Ved intervju av søkere til stilling som spesialprest skal en representant for institusjonene eller organisasjonen der presten skal tjenestegjøre gis anledning til å delta.

Ved intervju av søkere til stillinger ved bispedømmekontoret kan også biskopen delta.

Ved intervju av søkere til stilling som organets daglige leder skal organets arbeidsutvalg eller, der slikt ikke finnes, det valgte organets leder og minst to av medlemmene, utpekt av organet, delta. Ved tilsetting av stiftsdirektør skal også biskopen delta.

Ved intervju av søkere til stilling som generalsekretær Samisk kirkeråd eller internasjonal direktør skal leder eller annet medlem av henholdsvis Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd delta.³

Ved intervju av søkere til stilling som generalsekretær for Bispemøtet skal medlemmer av Bispemøtets arbeidsutvalg delta.

§ 13. Innhenting av opplysninger

Dersom det under intervjuet kommer frem nye opplysninger av betydning, skal disse nedtegnes og vedlegges saksdokumentene.

³ Endret ved vedtak 9. oktober 2020, jf. KM 04/20.

Det innhentes normalt referanseuttalelser fra personer som kjenner søkeren, f.eks. personer som har vært søkerens leder eller kollega. Det skal ikke innhentes opplysninger fra en søkers nåværende eller tidligere arbeidsgiver dersom søkeren ber om at dette ikke gjøres.

§ 14. Uttalelse

Ved tilsetting av menighetsprest har det eller de berørte menighetsråd anledning til å gi uttalelse om hvilke tre personer blant søkerne rådet ønsker tilsatt.

Ved tilsetting av prost har menighetsrådene i prostiet anledning til å gi uttalelse om hvilke tre personer blant søkerne disse ønsker tilsatt.

Ved tilsetting av spesialprest skal institusjonene eller organisasjonen der presten skal tjenestegjøre gis anledning til å gi uttalelse om hvilke tre personer blant søkerne disse ønsker tilsatt.

Ved tilsetting av generalsekretær for Samisk kirkeråd eller internasjonal direktør har henholdsvis Samisk kirkeråds arbeidsutvalg og Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg anledning til å gi uttalelse om hvilke tre personer blant søkerne rådet ønsker tilsatt.⁴

Ved tilsetting i stilling som har særlig ansvar for ungdomsdemokratiet, enten på nasjonalt eller regionalt nivå, skal de representantene som har fylt 18 år fra det råd eller utvalg vedkommende skal arbeide for, i fellesskap gis anledning til å gi uttalelse om hvilke tre personer blant søkerne de ønsker tilsatt.

I uttalelsen skal de ønskede søkere nevnes i prioritert rekkefølge. Rådets uttalelse føres inn i møteboken med opplysning om stemmetall for de søkerne rådet har foreslått. Vedtar rådet ikke å gi noen uttalelse, skal også dette føres inn i møteboken. Rådet sender utskrift av møteboken til innstillende myndighet.

Avgitt uttalelse følger saken til eventuell tilsetting har funnet sted.

§ 15. Innstilling og forslag

Dersom det er flere kvalifiserte søkere til en stilling, skal vanligvis tre søkere innstilles eller foreslås i prioritert rekkefølge.

Der innstilling skal gis av innstillingsråd, avgjøres innstillingen i møte eller ved at rådets leder gir skriftlig forslag til innstilling, som sendes først til arbeidstakerrepresentanten, som så sender saken videre til menighetsrådets representant, som til sist sender saken til det fjerde medlemmet av innstillingsrådet. Hvis disse er enige i forslaget, blir dette innstillingen. Dersom et av medlemmene er uenig i forslaget til innstilling eller ønsker at innstillingen skal avgjøres i møte, skal det sammenkalles til møte i innstillingsrådet. Den endelige innstillingen tas inn i innstillingsprotokollen, som underskrives av alle. Hvert medlem av rådet har rett til å begrunne sitt standpunkt i protokollen. Den som er innstilt av et mindretall, regnes også som innstilt. Hvert enkelt medlem av innstillingsrådet er ansvarlig for at innstillingen avgis i tråd med dette reglementet og gjeldende regelverk. Ingen av medlemmene kan bindes av det organ det utgår fra i sin vurdering eller konklusjon.

Ved spørsmål om søkerens adgang til innsyn i innstillingen eller forslaget, anvendes forvaltningslovforskriften § 19, jf. personalreglementet § 3.

Del V Tilsetting

§ 16. Tilsetting i bispedømmeråd, Bispemøtet og Kirkerådet

⁴ Endret ved vedtak 9. oktober 2020, jf. sak KM 04/20.

Tilsetninger som skal foretas i bispedømmerådet, i Bispemøtet eller i Kirkerådet, foretas i ordinært møte.

I særskilte tilfeller kan også vedtak om tilsetning finne sted i ekstraordinært møte.

Vedtak om tilsetning bør inneholde flere navn i prioritert rekkefølge.

Dersom tilsettingsorganet vil tilsette en søker som ikke er innstilt, skal tilsettingsorganet be om skriftlig uttalelse om vedkommende fra innstillende myndighet. Også et mindretall i tilsettingsorganet kan be om en slik uttalelse. Dersom innstillende myndighet likevel ikke vil innstille vedkommende, skal saken avgjøres av tilsettingsorganet. Bare søkere som er innstilt eller den som tilsettingsorganet har fått uttalelse om etter første punktum, kan da tilsettes.

Når bispedømmerådet selv behandler tilsettingssaker, skal det tiltres av én representant for arbeidstakerne, utpekt på samme måte som i § 10 tredje ledd. Denne har talerett.

Når Kirkerådet selv tilsetter direktør skal det tiltres av én representant fra arbeidstakerne ved Kirkerådet og én representant for arbeidstakerne i virksomheten. Disse oppnevnes etter reglene i § 10 tredje ledd. Disse har tale-, forslags- og stemmerett.

Når Bispemøtet selv tilsetter generalsekretær skal det tiltres av to representanter for arbeidstakerne ved Bispemøtet. Disse oppnevnes etter reglene i § 10 tredje ledd. Disse har tale-, forslags- og stemmerett.

Representanter for arbeidstakerorganisasjonene har under taushetsplikt adgang til de samme dokumenter som rådets medlemmer i den aktuelle sak.

§ 17. Tilsetting i tilsettingsråd

Tilsettingssaker behandles normalt ved at de sendes på rundgang mellom medlemmene.

Dersom det viser seg at det er uenighet mellom medlemmene eller noen krever det, skal det avholdes møte.

Deltagelse i tilsettingsrådet er en tjenesteplikt. Medlemmene i tilsettingsrådet kan ikke hindre vedtak ved å utebli fra behandlingen eller nekte å underskrive møteprotokoll. Unnlater likevel enkelte av tilsettingsrådets medlemmer å delta i behandlingen av en sak eller underskrive møteprotokollen, er tilsettingsrådet beslutningsdyktig om minst halvparten av medlemmene deltar og underskriver.

Dersom tilsettingsrådet vil tilsette en søker som ikke er innstilt, skal tilsettingsrådet be om skriftlig uttalelse om vedkommende fra innstillende myndighet. Også et mindretall i tilsettingsrådet kan be om en slik uttalelse. Dersom innstillende myndighet likevel ikke vil innstille vedkommende, skal saken avgjøres av tilsettingsrådet.

§ 18. Særregler ved tilsetting av prest

Ved tilsetting av person som ikke er ordinert, må det tas forbehold om ordinasjon.

Personer som blir tilsatt i en prest under utdanning-stilling, er unntatt fra kravet om vigsling frem til utdanningen er fullført.⁵

Personer som på tilsettingstidspunktet ikke fyller kvalifikasjonskravene for tilsetting som prest i Den norske kirke, og som befinner seg i den avsluttende delen av profesjonsstudiet i teologi eller tilsvarende, kan tilsettes med forbehold om at dokumentasjon for oppfylte kvalifikasjonskrav fremlegges innen seks måneder etter at det er truffet vedtak om tilsetting.

Før bispedømmerådet treffer vedtak om tilsetting av person som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestedtjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i

⁵ Endret ved vedtak 25. september 2022, jf. KM 13/22.

overensstemmelse med Den norske kirkes lære og ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er innstilt til en prest under utdanning-stilling.⁶

§ 19. Kvalifikasjonsprinsippet

Den best kvalifiserte søkeren skal tilsettes i ledig stilling, med mindre det er gjort unntak i lov eller forskrift.

Dersom det er aktuelt å gjøre slikt unntak som nevnt i første ledd, skal det fremgå av utlysningen.

Ved vurderingen av hvem som er best kvalifisert, skal det legges vekt på utdanning, erfaring og personlig egnethet, sammenholdt med kvalifikasjonskravene som er fastsatt i utlysningen.

§ 20. Overgang fra midlertidig stilling til fast tilsetting

En arbeidstaker som er midlertidig tilsatt etter offentlig kunngjøring og vanlig tilsettingsprosedyre, kan tilsettes fast uten ny kunngjøring og behandling av innstillende myndighet.

§ 21. Melding om tilsetting

Tilsettingsmyndigheten skal gi den som blir tilsatt skriftlig melding om tilsettingsvedtaket med opplysning om eventuelle særvilkår. Hvis vedkommende tilsettes på prøve, skal meldingen også inneholde en orientering om prøvetidsreglene. Den som er tilsatt skal innen åtte dager bekrefte skriftlig om vedkommende tar imot stillingen.

Det skal inngås skriftlig arbeidsavtale i samsvar med arbeidsmiljøloven §§ 14-5 til 14-8. Ved tilsetting av stiftsdirektør eller generalsekretær i Bispemøtet skal Kirkerådet konsulteres før tilbud om lønns- og arbeidsvilkår gis.

Tilsettingsmyndigheten skal, så snart den tilsatte har tatt imot stillingen, gi øvrige søkere melding om at stillingen er besatt. Meldingen skal inneholde navn på den som er tilsatt. Det bør praktiseres utsatt offentlighet for tilsettingsvedtaket i henhold til offentleglova § 5 siste ledd.

Del VI Beregningsregler, oppsigelse, suspensjon, avskjed og klage

§ 22. Beregning av tilsettingstidens lengde

Ved beregning av tilsettingstidens lengde etter arbeidsmiljøloven § 15-3 medregnes all sammenhengende tjeneste i rettssubjektet Den norske kirke.

§ 23. Vedtaksorgan og saksbehandlingsregler i saker om oppsigelse, suspensjon og avskjed

Vedtak om oppsigelse, suspensjon og avskjed treffes av tilsettende myndighet. For biskoper treffes slikt vedtak av Den norske kirkes klagenemnd.

I sak om menighetsprest, prost eller spesialprest hvor bispedømmerådet er tilsettende myndighet og der saken krever rask avgjørelse, kan vedtak om suspensjon etter arbeidsmiljølovens bestemmelser også treffes av biskopen i samråd med bispedømmerådets leder. På samme vilkår kan preses treffe vedtak om suspensjon av biskop.

Før vedtak treffes i sak etter første ledd skal vedkommende arbeidstaker – i tillegg til sine rettigheter etter forvaltningsloven – gis anledning til å forklare seg muntlig for tilsettende myndighet.

⁶ Endret ved vedtak 25. september 2022, jf. KM 13/22.

Når bispedømmerådet selv, Bispemøtet selv eller Kirkerådet selv behandler saker etter § 23 skal det tiltres av de samme representanter for arbeidstakerorganisasjonene ved organet som ved tilsettinger etter § 16.

§ 24. Klage over oppsigelse, suspensjon og avskjed

Med unntak for vedtak som angår biskoper, kan oppsigelse, suspensjon eller avskjed påklages i samsvar med forvaltningslovens bestemmelser om klage på enkeltvedtak.

Bispedømmerådet selv er klageinstans for vedtak om oppsigelse, suspensjon eller avskjed truffet av tilsettingsråd i bispedømmet.

Kirkerådet selv er klageinstans for vedtak om oppsigelse, suspensjon eller avskjed truffet av bispedømmerådet.

Kirkerådet selv er klageinstans for vedtak om oppsigelse, suspensjon eller avskjed truffet av tilsettingsråd i Kirkerådet.

Kirkerådet selv er klageinstans for vedtak om oppsigelse, suspensjon eller avskjed truffet av tilsettingsråd i Bispemøtet eller Bispemøtet.

Den norske kirkes klagenemnd er klageinstans for vedtak om oppsigelse, suspensjon eller avskjed truffet av Kirkerådet i første instans.

Klagen fremsettes skriftlig for tilsettende myndighet. Ut over det som følger av forvaltningsloven §§ 11 d og 12 skal en part ha adgang til å møte personlig og med fullmektig for å redegjøre muntlig for sitt syn overfor klageinstansen.

Del VII Andre bestemmelser

§ 25. Avtalefestede permisjoner

Permisjoner gis etter Hovedtariffavtalens bestemmelser.

Søknad om permisjoner som er avtalefestet, avgjøres for arbeidstakere ved bispedømmekontorene, Bispemøtet og Kirkerådet av organets daglige leder eller den denne gir fullmakt. Prost avgjør søknader fra menighetsprest i prostiet. Biskopen avgjør søknader fra prost i bispedømmet. Bispemøtets preses avgjør søknad fra biskop. Kirkerådets leder avgjør søknad fra preses. Det enkelte bispedømmeråd, Bispemøtets arbeidsutvalg og Kirkerådets arbeidsutvalg avgjør søknad fra organets daglige leder.

§ 26. Permisjoner i forbindelse med opplæring, overgang til annen stilling mv.

For arbeidstakere ved bispedømmekontor, Bispemøtet eller ved Kirkerådet kan organets daglige leder, så langt tjenesten tillater det, gi tjenestefri med eller uten lønn til arbeidstaker som ønsker å gjennomføre en utdanning eller utføre et arbeid som er av direkte betydning for vedkommendes videre faglige utvikling i Den norske kirkes tjeneste. Ved tjenestefri med lønn forutsettes det at utføring av annet arbeid er ulønnet. Når det gjelder vilkårene for tjenestefri med lønn, herunder regler om plikttid, følges bestemmelsene om dette i egen avtale.

For prest kan biskopen, så langt tjenesten tillater det, gi tjenestefri med eller uten lønn i inntil tre år for den som ønsker å gjennomføre en utdanning eller utføre et arbeid som er av direkte betydning for vedkommendes videre faglige utvikling i Den norske kirkes tjeneste. Preses kan på samme vilkår gi biskopen tjenestefri, og tilsvarende Kirkerådets leder for preses. Ved tjenestefri med lønn forutsettes det at utføring av annet arbeid er ulønnet. Når det gjelder vilkårene for tjenestefri med lønn, herunder regler om plikttid, følges bestemmelsene om dette i egen særavtale.

Tjenestefri for å overta annen stilling i eller utenfor kirken, kan gis i inntil ett år. Unntaksvis kan slik permisjon forlenges. For arbeidstakere ved bispedømmekontor, Bispemøtet og Kirkerådet behandles søknad om slik permisjon av organets daglige leder. For prest behandles søknad om slik permisjon av vedkommende biskop.

§ 27. Ferie mv.

Regler om feriefastsettelse og tiden for ferie er regulert i ferieloven. Bestemmelser om fridager er regulert i særskilte avtaler.

For prestene sørger prosten for at det blir satt opp ferielister for prostiet i så god tid som mulig. Prosten tilstår prestene ferie. Biskopen tilstår prostene ferie. Biskopen meddeles ferie av preses og preses av Kirkerådets leder.

For arbeidstakere ved bispedømmekontorene, Bispemøtet og Kirkerådet sørger nærmeste foresatte for at det blir satt opp ferielister i så god tid som mulig. Det skal sørges for forsvarlig bemanning til enhver tid. Ferielistene godkjennes av organets daglige leder eller den denne gir fullmakt. Tilsvarende gjelder ved senere endringer.

§ 28. Endringer

Kirkerådet kan gjøre mindre endringer i dette personalreglementet.

§ 29. Ikraftredelse og overgangsbestemmelser

Dette reglementet trer i kraft fra det tidspunkt Kirkerådet bestemmer.⁷ Samtidig oppheves personalreglement for de ansatte ved bispedømmekontorene, personalreglement for prester i Den norske kirke og personalreglement for de ansatte i Kirkerådet, samtlige vedtatt av Kirkemøtet 11. april 2016. De tilsettingsprosesser som er igangsatt i form av utlysning av stillinger før tidspunktet for ikraftsettelsen, gjennomføres etter tidligere reglement.

⁷ I kraft fra 1. juli 2019, jf. Kirkerådets vedtak 14. juni 2019.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring - endringer i personalreglement for Den norske kirke – tilsetningsråd for prester

Høringsnotat 17. februar 2023

1 Innledning og oversikt

Som en del av arbeidet med ny organisering av Den norske kirke vedtok Kirkemøtet i 2022 at det skal utarbeides et felles personalreglement for hele trossamfunnet. Dette skal bidra til en enhetlig og effektiv personalforvaltning som er gjenkjennelig i hele kirken. Som en del av dette presiserte komiteen i Kirkemøtet at tilsetning i partssammensatt utvalg skal være hovedregel ved tilsetninger i Den norske kirke, også for prester som er ansatt i rettssubjektet. Disse ansettes i dag av bispedømmerådet. Utarbeidelse av felles personalreglement for hele trossamfunnet vil kreve betydelig arbeid og bred involvering. Det er lagt opp til at et nytt personalreglement kan bli vedtatt på Kirkemøtet i 2025. Et første skritt er å innføre en ordning med tilsetning av prester i partssammensatt utvalg allerede før et felles personalreglement er på plass. Dette kan gjøres gjennom endringer i det eksisterende personalreglementet på Kirkemøtet 2023. Deretter kan arbeidet med å utarbeide et felles personalreglement for hele trossamfunnet fortsette fram til møtet 2025. Kirkerådet sluttet seg i desember 2022 til en framdriftsplan i tråd med dette.

Kirkerådet foreslår at tilsetning av prester i Den norske kirke skal gjøres i et tilsetningsråd som erstatter bispedømmerådet som tilsettende myndighet. Tilsetningsrådet skal være partssammensatt og bestå av stiftsdirektør eller en som er oppnevnt av stiftsdirektøren som leder, ett av bispedømmerådets medlemmer, prost, menighetsrådsrepresentant og arbeidstakerrepresentant.

Videre foreslår Kirkerådet å fjerne dagens ordning med innstillingsråd og gi innstillingsmyndighet til stillingens nærmeste overordnede, i de fleste tilfeller prosten.

I tillegg foreslår Kirkerådet enkelte endringer som er nødvendige som følge av innføringen av tilsetningsutvalg for prester.

Kirkerådet behandlet i desember *Kirkelig organisering – videre arbeid*, sak KR 103/22. Kirkerådet ga sin tilslutning til forslaget om å dele opp arbeidet med felles personalreglement:

Et felles personalreglement for hele trossamfunnet vil kreve betydelig arbeid og bred involvering. I planskissen er det lagt opp til vedtak i Kirkemøtet i

2025. Kirkemøtekomiteen har ønsket at også menighetsprester skal tilsettes i partssammensatt utvalg. En kan se for seg at en som et første skritt i 2023 kan innføre en ordning med tilsetting av prester i partssammensatt utvalg også i rettssubjektet, gjennom endringer i det eksisterende personalreglementet. Deretter kan en arbeide videre med et felles personalreglement for hele trossamfunnet. En slik endring i 2023 vil kunne frigjøre ressurser på bispedømmenivået og som nevnt bidra til at bispedømmerådene i praksis kan styrke seg som strategiske organer.

I høringen foreslås endringer i eksisterende personalreglement. Den prinsipielle avgjørelsen ble fattet av Kirkemøtet 2022 og er ikke tema for høringen.

Endringene vil tre i kraft når de er vedtatt på Kirkemøtet. Likevel vil tilsettingsprosesser som er påbegynt når endringene trer i kraft, fullføres etter dagens ordning.

Selv om de foreslåtte endringene er ment å være en varig endring, vil arbeidet med et felles personalreglement fram mot 2025 også kunne påvirke reglene om partssammensatte tilsettingsutvalg for prester.

2 Bakgrunn

I sak om framtidig kirkelig organisering (KM 10/22) ble det vedtatt en rekke såkalte modelluavhengige elementer. Ett av disse elementene er felles personalreglement for hele trossamfunnet.

Vedtaks punkt 1 f):

I det videre arbeidet skal det utarbeides felles rammeverk, strategier, politikk og systemer for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Dette omfatter blant annet **felles personalreglement for hele trossamfunnet**, et system for konflikthåndtering og system for HMS.

Enkelte av de øvrige vedtakene har også betydning for dette arbeidet.

Vedtaks punkt 1 a):

Menighetsrådets rolle skal styrkes, **herunder ved tilsettinger** og ved at ansatte som arbeider i soknet, er forpliktet på menighetsrådets planer.

Vedtaks punkt 1 d):

Bispedømmerådets rolle som strategisk lederorgan i bispedømmet skal styrkes.

I saksorienteringen til Kirkemøtet, sak KM 10/22, side 33 uttaler Kirkerådet om partssammensatte tilsettingsutvalg:

Kirkelig ansatte bør som hovedregel tilsettes i et partssammensatt utvalg, med representasjon fra arbeidsgiver, menighetsråd og fagforeningene. Biskopen bør også være representert ved tilsetting av prester, andre vigslede og andre kirkefaglige stillinger i kraft av biskopens tilsyn.

I innstilling i sak KM 10/22 skriver komiteen (merknadene 28 og 30):

Komiteen støtter Kirkerådets forslag om at partssammensatte tilsettingsutvalg normalt tilsetter kirkelig ansatte som arbeider lokalt. Dette ligger til grunn, uavhengig av modellene. Den nærmere sammensetningen og regler for dette må vurderes nærmere.

[...] Komiteen foreslår at Kirkemøtet skal vedta blant annet felles personalreglement og system for konflikthåndtering. Komiteen mener dette vil bidra til helhet og sammenheng i trossamfunnet.

3 Dagens ordning

Tilsetting av prester

Tilsetting av prester er regulert i personalreglement for Den norske kirke, fastsatt av Kirkemøtet 2019 med enkelte senere mindre endringer.

Det framgår av § 7 at ved tilsetting av menighetsprest, prost, fengselsprester og enkelte andre spesialprester er bispedømmerådet tilsettende myndighet. Videre følger det av § 16 første og andre ledd at tilsetting skal skje i bispedømmerådets ordinære eller ekstraordinære møte.

Innstillingsråd ved tilsetting av prester

Før bispedømmerådet foretar en tilsetting skal det utarbeides en innstilling til tilsetting. Ifølge personalreglementet § 7 er det et eget innstillingsråd som har ansvar for dette.

Innstillingsrådet består av fire medlemmer. Sammensetningen følger av reglementet § 8:

- Vedkommende prost i det prosti som stillingen hører til. Prosten leder innstillingsrådet
- Stiftsdirektøren, eller den som har fått fullmakt fra stiftsdirektøren
- Arbeidstakerrepresentant oppnevnt etter reglene i § 8 tredje ledd
- En representant for det eller de berørte menighetsråd utpekt etter § 8 fjerde ledd

Ved tilsetting av spesialprest deltar ingen representant fra menighetsrådet.

Institusjonenes interesser er ivaretatt gjennom plass i intervjugruppen og retten til å uttale seg om hvem som skal tilsettes, se reglementet §§ 12 femte ledd og 14 tredje ledd.

Regler for saksbehandling i innstillingsrådet følger av reglementet § 15.

Behandling av søknader, utvelgelse og gjennomføring av intervju og uttalelse

Ved tilsetting av menighetsprest og prost sendes søkerliste sammen med kopi av søknadene gjennom biskopen til vedkommende menighetsråd. Dersom det gjelder tilsetting av spesialprest, skal søkerliste og søknader i stedet for til menighetsrådet sendes til de institusjoner eller organisasjoner hvor presten skal tjenestegjøre.

Biskopen i samråd med stiftsdirektøren avgjør hvilke søkere som skal innkalles til intervju. Hvem som skal delta i intervjugruppen, følger av reglementet § 12. I hovedsak er det innstillende myndighet som skal delta. Ved tilsetting av prester vil dette da være innstillingsrådet. Dersom presten skal ha flere sokn som tjenestested, kan de berørte menighetsrådene utpeke ytterligere én representant. Dersom tilsettingen gjelder en spesialprest, skal en representant for den aktuelle institusjonen gis anledning til å delta. Intervjugruppen kan også suppleres med personer med særskilt kunnskap om stillingens arbeids- og ansvarsområde dersom administrasjonen eller medlemmene av innstillingsrådet ønsker det.

Før innstillingsrådet avgir sin innstilling skal det innhentes en uttalelse fra det eller de berørte menighetsråd om hvilke tre av søkerne de ønsker tilsatt. På samme måte som ved intervju er det institusjonene som har denne uttalelsesretten dersom det er snakk om spesialprest.

Andre tilsetninger

Organet selv, det vil si Kirkerådet, Bispemøtet eller bispedømmerrådet, er tilsettingsmyndighet når daglig leder av organet skal tilsettes, jf. § 9. Det er organets valgte leder/preses som gir forslag til tilsetting. Når tilsettings-saken behandles, skal arbeidstakernes representanter tiltre slik det er fastsatt i § 16, femte til sjuende ledd.

I øvrige tilsetninger ved bispedømmekontoret, i Kirkerådets sekretariat eller i Bispemøtet skjer tilsettingen i et partssammensatt tilsettingsråd. Nærmeste overordnede til den ledige stillingen er innstillende myndighet.

4 Tilsetting av prest i partssammensatt utvalg

Innføring av et tilsettingsråd som erstatning for dagens system med tilsetting i bispedømmerrådet vil kunne ha flere virkninger.

Bakgrunnen for forslaget er at tilsetninger i et tilsettingsråd vil kunne gjennomføres på en enklere og mer effektiv måte. Forslaget innebærer at beslutningen gjøres i et mindre organ, med medlemmer som kjenner den aktuelle situasjonen godt og som det vil være enklere å kalle sammen ved behov enn bispedømmerrådet. Det vil kunne bidra til at tilsettingssaker kan gjennomføres raskere uten at det går på bekostning av kvalitet i saksbehandlingen. Det vil samtidig frigjøre tid og kapasitet i bispedømmerrådet slik at deres rolle som et strategisk lederorgan i bispedømmet styrkes, gjennom at de vil bruke mindre tid på saker om ansettelse.

Videre vil også menighetsrådenes rolle styrkes ved at de etter forslaget vil ta del i beslutningen direkte, og ikke som i dag kun gjennom uttalelse og innstilling.

Det er ikke føringer fra Kirkemøtet om å avskaffe tilsettingsprosessens to trinn. Forslaget bygger derfor på at det fortsatt skal være en innstillende og en tilsettende

myndighet. Dette er også i tråd med modellen for tilsetninger for øvrige stillinger i trossamfunnet Den norske kirke.

Endringene som foreslås vil bidra til at tilsetting av prester blir gjennomført på en måte som er nærmere fremgangsmåten for øvrige tilsetninger i Den norske kirke og trossamfunnet ellers. Dette vil derfor være et steg i retning av felles praksis for ansettelse i hele trossamfunnet.

Avgrensninger

Reglene om tilsetting av bispedømmerådet selv og bruk av innstillingsråd gjelder i dag ved tilsetting av menighetsprest, prost, fengselsprester og enkelte andre spesialprester.

I utgangspunktet kunne reglene om tilsetting av prester helt erstattes av et felles partssammensatt tilsettingsråd for alle tilsetninger i bispedømmerådet, også av administrativt personell. Tilsetting av prester står likevel i en særstilling, og Kirkerådet foreslår derfor at det skal innføres et eget tilsettingsorgan for prester, ikke minst for å ivareta menighetenes interesser.

Kirkerådet vurderer det slik at det mest hensiktsmessige er å innføre tilsettingsråd som skal behandle tilsetting av menighetsprester slik de er definert i personalreglementet § 1, nemlig sokneprest, prostiprest og kapellan. I saker om spesialprester vil institusjonenes interesser på samme måte som i dag kunne ivaretas. Det er derfor naturlig å inkludere spesialprestene. Dette er i tråd med personalreglementets definisjon av prest, som også inkluderer spesialprest.

Kirkemøtets føringer om partssammensatt utvalg nevner ikke tilsetting av prost. Ett alternativ er at tilsetting av prost følger de nye reglene om tilsetting i utvalg. Dette vil være det regelteknisk enkleste, og det vil bidra til et mindre komplisert personalreglement.

På den annen side kan det gjøres et skille mellom tilsetting av proster og tilsetting av prester. Proster har i tillegg til å være prester en annen og viktig funksjon som leder. Det er enkelte særregler for tilsetting av proster, som også gjør tilsettingsprosessen noe annerledes.

Kirkerådet går inn for at tilsetting av proster i denne omgangen ikke flyttes til partssammensatt utvalg. Det kan ev. vurderes som et neste skritt, blant annet ut fra erfaringer som høstes med en ny ordning for tilsetting av prester. Det vil uansett være nødvendig å vurdere tilsettingsordningen for prost nærmere i neste fase med et felles personalreglement for trossamfunnet Den norske kirke, blant annet i lys av prostens fremtidige rolle i den kirkelige organiseringen.

Kirkerådet foreslår altså at tilsetting av prost fortsatt skal foretas av bispedømmerådet.

Når det gjelder reglene for vikariater og andre engasjementer på mindre enn ett år, foreslås det ingen endringer. Her vil det fortsatt være biskopen som tilsetter etter innstilling fra prost, uten involvering av innstillings- eller tilsettingsråd.

5 Sammensetning av tilsettingsråd for prester

Ved tilsetting i et partssammensatt utvalg fungerer utvalget eller rådet som et kollegialt organ. I et kollegialt organ deltar medlemmene i utgangspunktet på like fot med samme tale- og stemmerett. I organet treffes avgjørelsene av medlemmene i fellesskap, og lederen har først og fremst funksjon som tilrettelegger av saksbehandlingen i møtet og eventuelt dobbeltstemme ved stemmelikhet dersom ikke noe annet er bestemt. Det er derfor mange hensyn å ta når rådet skal settes sammen. Både representasjon fra dem som berøres av ansettelsen, kontinuitet og kompetanse er sentrale hensyn. Arbeidstakerinteresser og virksomhetens overordnede strategiske vurderinger bør også tas hensyn til. For å ivareta effektivitet og smidig saksbehandling bør et slikt råd heller ikke være for stort. Det må gjøres en avveining mellom hensynet til representasjon og hensynet til effektivitet.

I sin saksorientering til Kirkemøtet skrev Kirkerådet følgende om sammensetningen av rådet:

Kirkelig ansatte bør som hovedregel tilsettes i et partssammensatt utvalg, med representasjon fra arbeidsgiver, menighetsråd og fagforeningene. Biskopen bør også være representert ved tilsetting av prester, andre vigslede og andre kirkefaglige stillinger i kraft av biskopens tilsyn.

Rekruttering og tilsetting er først og fremst arbeidsgiverens ansvar. Det er derfor naturlig at arbeidsgiverrepresentantene har størst innflytelse på avgjørelsen. Når det er snakk om ansettelser av prester i Den norske kirke, kan arbeidsgiver være representert av ulike aktører eller organer. I innstillingsrådet er i dag arbeidsgiver representert ved prost og stiftsdirektør.

Bispedømmeråd

I tråd med vedtakene om organisering av Den norske kirke skal prestene være ansatt i rettssubjektet Den norske kirke også i fremtiden. Tilsettingsmyndigheten vil med de foreslåtte endringene overføres fra bispedømmerådet som organ til et partssammensatt utvalg. Dette rådet opptre på vegne av bispedømmerådet som arbeidsgivermyndighet. Det er derfor naturlig at bispedømmerådet fortsatt er representert i tilsettingsrådet, enten direkte og/eller ved administrasjonen. Rekruttering og tilsetting er og vil være noe som bispedømmerådene ganske ofte vil arbeide med. Administrasjonen har kompetanse både når det gjelder strategiske hensyn og arbeidsrettslige sider ved tilsettingsprosessen og vil ivareta kontinuitet. Det kan også vurderes slik at bispedømmerådet fortsatt skal være direkte involvert i tilsettinger for å ivareta hensynet til folkevalgtes stilling og innflytelse, ved at bispedømmerådet oppnevner ett av sine medlemmer som representant til tilsettingsrådet. Kirkerådet foreslår at både stiftsdirektør og ett av bispedømmerådets medlemmer skal være representert i tilsettingsrådet. Representant for bispedømmerådet kan være bispedømmerådets leder eller et annet medlem. Forslaget lar det være opp til bispedømmerådet selv å avgjøre hvem av medlemmene som skal representere rådet i tilsettingsprosessen.

Prost/biskop

Prosten er i de aller fleste tilfellene stillingens nærmeste overordnede. Dette medfører at prosten naturlig har en helt sentral rolle i tilsettingsprosessen. Som det er gjort

rede for ovenfor, leder prosten i dag innstillingsrådet. Det er Kirkerådets vurdering at prosten også i den nye modellen skal være sentral i egenskap av å være stillingsinnehaverens nærmeste overordnede.

I forarbeidene til Kirkemøtes vedtak er det omtalt at biskopen bør være representert ved tilsetting av prester. Kirkerådet tolker dette slik at det ikke nødvendigvis medfører at biskopen selv skal være medlem av tilsetningsrådet. Biskopen er i dag, i tillegg til å delta i bispedømmerådets tilsetningsvedtak, involvert når det skal avgjøres hvem som skal kalles inn til intervju.

Videre kan biskopen være representert gjennom prostens deltakelse i tilsetningsrådet, uten at biskopen dermed kan instruere prosten i tilsettingssaker. En alternativ løsning er at det er biskopen som har plass i tilsetningsrådet, men at denne kan delegeres til en prost dersom biskopen ønsker det.

Ut fra en totalvurdering av biskopens rolle i tilsetningsprosessen mener Kirkerådet at det som er mest hensiktsmessig, er at prosten gis plass i tilsetningsrådet, og at hensynet til biskopens interesser er ivaretatt på annet vis i tilsetningsprosessen.

Menighetsråd

Menighetene, representert ved menighetsrådene, er også helt sentrale aktører. Det er presisert i vedtaket fra Kirkemøtet at menighetsrådets rolle ved tilsettinger skal styrkes. Det er derfor naturlig at også det eller de berørte menighetsråd er representert. Dersom en tilsetting berører flere menighetsråd, må disse sammen utpeke en representant til tilsetningsrådet. Dette kan gjøres på samme måte som i dag beskrevet i § 8. De øvrige menighetsrådene vil kunne ivareta sine interesser gjennom retten til å avgi uttalelse før tilsetningsrådet fatter sin avgjørelse. Det anses ikke som aktuelt å åpne for flere menighetsrepresentanter i tilsetningsrådet, men at det er én representant for menighetene som er medlem.

Der tilsettingen gjelder spesialprest, foreslår Kirkerådet at menighetsrådsrepresentanten ikke deltar. I tråd med dagens system er det ikke ønskelig at en representant fra institusjonen erstatter denne representanten. Det er ikke naturlig at eksterne er medlemmer i et organ som skal fatte vedtak om tilsetting av prest. Rådet vil da bestå av fire personer ved slike tilsettinger. Som omtalt nedenfor vil institusjonene på samme måte som i dag kunne ivareta sine interesser gjennom å delta i intervjugruppen og gi uttalelse før tilsetting.

Fellesråd

Fellesrådet har i dag ingen rolle ved tilsetting av prester i Den norske kirke. Med tanke på en framtidig organisering av kirken hvor fellesrådet vil få en klarere rolle overfor prester, er det et alternativ at fellesrådet skal være representert ved tilsettinger også av prester.

Slik Kirkerådet ser det er det ikke aktuelt å involvere fellesrådet i tilsetting av prester i denne omgang. Det arbeidet som pågår om ny modell for ledelse i kirken, herunder arbeidet med felles personalreglement, vil innebære at fellesrådets rolle i tilsettinger naturlig vil bli vurdert i neste fase av arbeidet fram mot 2025.

Arbeidstakerrepresentant

Medbestemmelse fra arbeidstakernes side er et viktig prinsipp for Den norske kirke som arbeidsgiver. Ved tilsettingssaker i bispedømmerrådet i dag skal en arbeidstakerrepresentant tiltre under behandlingen. Det er også arbeidstakerrepresentasjon i innstillingsrådet, og det er naturlig å videreføre denne representasjonen. Kirkerådet ser heller ikke behov for endringer i hvordan arbeidstakerrepresentantene velges. Bestemmelsene i § 10 om oppnevning av arbeidstakerrepresentanter videreføres derfor tilsvarende for tilsettingsråd.

Forslag om sammensetning

Etter en vurdering av hvem som er berørt av tilsettingen, hvem som kjenner forholdene, ønsket om et faglig sterkt og samtidig effektivt organ foreslår Kirkerådet at tilsettingsorganet for prester har fem medlemmer. Forslaget innebærer at tilsettingsrådet i stor grad gjenspeiler sammensetningen i dagens innstillingsråd. Mange av de vurderinger og avveininger som er gjort når det gjelder sammensetningen av innstillingsrådet, gjelder også for tilsetting i et partssammensatt utvalg. Dette gir en noe annen sammensetning enn tilsettingsråd som behandler andre tilsettinger i bispedømmet, men det er ønskelig for å ivareta de spesielle interessene som gjør seg gjeldende når det skal tilsettes en prest.

Forslaget går derfor ut på at tilsettingsråd for prester skal bestå av:

Stiftsdirektør, eller en representant for denne

Bispedømmerårsrepresentant

Prost

Menighetsrådsrepresentant

Arbeidstakerrepresentant

Leder av tilsettingsrådet

Prosten har en sentral rolle i dag gjennom å lede innstillingsrådet. En løsning vil være å videreføre en slik viktig rolle for prosten ved å la prosten lede tilsettingsrådet. Alternativt kan stiftsdirektøren eller representanten utpekt av stiftsdirektøren lede rådet. Det vil i så fall være i tråd med reglene for øvrige ansettelser i bispedømmene hvor innstillingsrådet ledes av stiftsdirektøren, jf. § 10 første og andre ledd.

Kirkerådet har vurdert om innstillende myndighet skal legges til prost eller stiftsdirektør, se drøfting nedenfor under *Innstillende myndighet*. For å bidra til å styrke reell totrinnsbehandling av tilsettinger og for å begrense innflytelsen til enkeltmedlemmer av tilsettingsrådet, foreslår Kirkerådet at stiftsdirektøren skal lede tilsettingsrådet i tråd med at forslagsstillende myndighet legges til prosten.

Saksbehandling i tilsettingsrådet

Vedtak om tilsetting bør gjøres av tilsettingsrådet i møte. Det vil være mulig å gjennomføre møte digitalt. Kravet om møtebehandling er en videreføring av praksis for behandling av tilsettingssaker i bispedømmerrådet i dag.

Det foreslås at avgjørelsen fattes med alminnelig flertall. Ved eventuell stemmelikhet vil leder ha dobbeltstemme og avgjørende myndighet.

Vedtak om tilsetninger i bispedømmerådet kan i dag ikke påklages. Kirkerådet mener det ikke er aktuelt å innføre en klageadgang, eller et system med såkalt mindretallsanke hvor saken kan løftes til et annet organ dersom tilsettingsrådet er delt. En slik overprøvingsadgang av tilsettingsvedtaket vil medføre at prosessene kan bli mer kompliserte og ta mer tid. Dette vil være i strid med intensjonene i forslaget til endring.

Et vedtak om tilsetting fattet av tilsettingsrådet vil derfor være endelig. Forslaget innebærer at det fortsatt er en totrinnsprosess, og med ulike regler som sikrer involvering og innflytelse til berørte aktører fram til avgjørelsen tas. Reglene for klage på vedtak om oppsigelse, suspensjon og avskjed endres ikke. Se mer om dette nedenfor.

Innstillende myndighet

I dag er det innstillingsrådet som gir innstilling. Som tidligere gjort rede for et det et mål å effektivisere prosessen, og det er da ikke hensiktsmessig å beholde en ordning hvor også innstillende myndighet ligger i et kollegialt organ. Likevel er det ønskelig at det er en innstillende myndighet som forbereder saken for behandling i rådet.

På samme måte som ved behandling i tilsettingsrådet vil det ved utarbeidelse av innstilling eller forslag være mange hensyn å ta. For å sikre en effektiv, korrekt og ikke minst kvalitativt god rekruttering stilles det store krav til arbeidet med innstillingen, slik at tilsettingsrådet kan fatte en best mulig beslutning. Kontinuitet og kjennskap til tilsetninger i virksomheten vil være sentral kompetanse. Det er også viktig å kjenne til arbeidsrettslige hensyn som kvalifikasjonsprinsippet og diskrimineringsregler. Ofte vil det ved bispedømmerådets administrasjon være slik kompetanse.

Ved tilsetting av prest vil det i de aller fleste tilfeller være en stilling som er knyttet til en eller flere menigheter, og arbeidet skal utføres der. Det er derfor viktig at den som skal gi innstilling eller forslag, kjenner den lokale situasjonen generelt, og forholdene knyttet til den konkrete stillingen spesielt. Dette er forhold som prostens som nærmeste leder vil være godt kjent med, og kan vurdere opp mot søkerens kvalifikasjoner. Prosten vil også ha særskilt kompetanse om presteyrket og de kirkefaglige sidene ved tilsettingen.

Etter en samlet vurdering foreslår Kirkerådet at innstillende myndighet legges til prostens. For å sikre at kontinuitet og kompetanse på ulike sider ved rekrutteringen ivaretas, må prostens kunne samarbeide både med bispedømmerådets administrasjon og for eksempel HR-ressurser andre steder i Den norske kirke.

Ettersom den som gis innstillende myndighet, også skal være medlem av tilsettingsrådet innebærer dette at innstillende myndighet i tråd med regelen i personalreglementet § 9 femte ledd avgir et forslag og ikke en innstilling. Konsekvensene av dette er at forslaget ikke på samme måte begrenser tilsettingsrådet, men åpner for at tilsettingsrådet uten spesielle saksbehandlingsregler kan tilsette en av søkerne som i utgangspunktet ikke er foreslått av innstillende myndighet. Likevel slik at kravene til forsvarlig saksbehandling og saklighet er ivaretatt.

6 Endringer i andre regler

Som det er gjort rede for under bakgrunn er innføring av tilsetningsråd for prester et første skritt i en prosess for å utarbeide et felles personalreglement for hele trossamfunnet. Det innebærer at alle deler av reglementet vil bli vurdert på et senere tidspunkt. Derfor foreslår Kirkerådet at de endringene som foreslås vedtatt på Kirkemøtet 2023, begrenses til det som er nødvendig for å innføre tilsetningsråd for prester gjennom å flytte tilsettingsmyndigheten fra bispedømmerådene.

I tilknytning til selve tilsettingen er det regler om utlysning, søknader, intervju m.m. som også kunne vært endret. Ulempen med å ikke foreslå endringer i disse reglene kan være at prosessen ikke effektiviseres så mye som kunne vært ønskelig, og enkelte regler som ivaretar spesielle interesser kan bli overflødige. På den andre siden vil mer omfattende endringer kreve ytterligere utredning som kan være vanskelig av tids- og kapasitetshensyn. Det er også et viktig hensyn at mange spørsmål uansett vil måtte drøftes på nytt når felles personalreglement skal utarbeides med tanke på å finne felles løsninger for hele, eller større deler av trossamfunnet. For å raskt kunne gjennomføre endringen, og unngå unødvendig dobbeltarbeid, foreslår Kirkerådet derfor at reglene om utlysning, søknadsprosess og intervju ikke endres med mindre det er en nødvendig. Enkelte spørsmål er omtalt nærmere nedenfor.

Stillingsvurdering og utlysning, personalreglementet Del II

Dette er viktige strategiske avgjørelser, som har stor betydning for tilsetting selv om det ikke berører tilsettingsmyndigheten direkte. Kirkerådet foreslår ikke endringer i hvordan stillinger vurderes og utlyses.

Behandling av søknader § 11

Søknadene skal ifølge bestemmelsen sendes via biskopen til berørte menigheter eller institusjoner. Dette innebærer at biskopen vil være kjent med søknadene. Dette må ses i sammenheng med reglene om utvelgelse til intervju, se nedenfor. For menighetenes eller institusjonenes del er det viktig at de får se alle søknadene slik at de kan avgi uttalelse om hvem de ønsker tilsatt.

Saksbehandlingsreglene for innkomne søknader berører ikke tilsettingsmyndigheten direkte. Også etter at tilsetningsrådet overtar tilsettingsmyndigheten vil det være hensiktsmessig at både biskop og menigheter/institusjoner involveres på et tidlig tidspunkt i prosessen. Kirkerådet foreslår derfor ingen endringer i disse bestemmelsene.

Innkalling og gjennomføring av intervju §§ 11 og 12

Dagens system hvor biskopen i samråd med stiftsdirektøren avgjør hvem som skal innkalles til intervju videreføres. Bestemmelsen i § 11 tredje ledd gir biskopen en viktig rolle i tilsettingsprosessen. I tråd med Kirkerådets saksorientering til Kirkemøtets vedtak om biskopens representasjon ved tilsetting av prester er det ikke foreslått endringer i dette.

Når det gjelder gjennomføring av intervju, er utgangspunktet at det er innstillende myndighet som deltar, i dagens ordning innstillingsrådet. Rådet suppleres med menighetsrådsrepresentant eller en representant for institusjonen der det er aktuelt.

Ansvar for gjennomføring av intervju kan etter endringen fortsatt ligge hos innstillende myndighet, som er prost. I følge § 12 første ledd skal også en representant for arbeidstakerne delta. Det foreslås også at alle medlemmene av tilsettingsrådet skal kunne delta i intervjugruppen.

Adgangen til å supplere intervjugruppen med personer med særskilt kunnskap om stillingens arbeids- og ansvarsområde kan, og bør, benyttes for å sikre at intervjuene blir gjennomført på en god og korrekt måte. Samtidig åpner det for fleksibilitet til å sette sammen en intervjugruppe tilpasset den aktuelle situasjonen.

Uttalelse § 14

Uttalelsesordningen gir parter som ikke er medlem av innstillingsrådet mulighet til å påvirke tilsettingen ved å gi en uttalelse om hvem de ønsker tilsatt. I og med at tilsettingsrådet i stor grad vil gjenspeile sammensetningen av dagens innstillingsråd kan det være tilfeller hvor uttalelsesretten kan betraktes som overflødig. Likevel kan det for eksempel der hvor flere menigheter er berørt, være nyttig at alle kan få sin oppfatning presentert for tilsettingsmyndigheten. Det samme vil gjelde for tilsetting av spesialprest, hvor institusjonen mangler representasjon i tilsettingsrådet.

Kirkerådet forslår derfor at det ikke endres hvem som gir uttalelse, eller i hvilke tilfeller det skal åpnes for uttalelser i tilsettings saker. Dette er også i tråd med vurderingen om ikke å gjøre endringer i regler som ikke direkte er en del av selve tilsettingsvedtaket.

Andre bestemmelser

Det framgår av personalreglementet § 23 at det er tilsettingsmyndigheten som kan fatte vedtak om oppsigelse, suspensjon og avskjed. Det følger ikke av vedtaket på Kirkemøtet at dette skal være annerledes, selv om tilsetting skal skje i et partssammensatt utvalg. Det foreslås derfor ingen endringer i dette.

Når det gjelder klageinstans, vil det i tråd med andre ansettelser i tilsettingsråd under bispedømmerrådet være bispedømmerrådet selv som er klageinstans for saker om oppsigelse, suspensjon og avskjed. Dette innebærer en endring fra dagens ordning hvor det er Kirkerådet som er klageinstans. Kirkerådet legger til grunn at bispedømmerrådsrepresentanten i tilsettingsrådet ikke bør delta i behandlingen i bispedømmerrådet av en klage over tilsettingsrådets vedtak om oppsigelse, suspensjon eller avskjed. Kirkerådet vil vurdere om det er behov for noen særskilte saksbehandlingsregler som regulerer dette nærmere.

7 Økonomiske/administrative konsekvenser

Forslaget har ikke vesentlige budsjettmessige eller administrative konsekvenser.

Endringene vil medføre at bispedømmerrådet vil få færre saker til behandling, og dermed frigjort tid og ressurser.

De som skal være medlemmer i tilsettingsrådet, er i dag i hovedsak allerede medlemmer i innstillingsrådet, og det antas at endringen for disse ikke vil ha særlige konsekvenser.

Endringen vil derfor trolig ikke påvirke ressursbruken i betydelig grad.

8 Forslag til endringer i personalreglementet

I personalreglement for Den norske kirke, fastsatt av Kirkemøtet 1. april 2019, med enkelte senere endringer, gjøres følgende endringer:

§ 7 første og andre ledd skal lyde:

Ved tilsetting av menighetsprest og spesialprest er tilsettingsrådet tilsettende myndighet og prosten innstillende myndighet. Som medlem av tilsettingsrådet, avgir prosten forslag om tilsetting i stedet for innstilling.

Ved tilsetting av prost er bispedømmerådet tilsettende myndighet og innstillingsrådet innstillende myndighet.

§ 8 skal lyde:

§ 8. Tilsettingsrådets og innstillingsrådets sammensetning ved tilsetting av prester og proster

Tilsettingsrådet for prester består av stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt, et av bispedømmerådets medlemmer, vedkommende prost, én representant for det eller de berørte menighetsrådene og én representant for arbeidstakerne.

Ved tilsetting av spesialprest deltar ikke representant for menighetsråd.

Stiftsdirektøren eller den denne har gitt fullmakt er leder for tilsettingsrådet.

Innstillingsrådet for proster består av en prost oppnevnt av biskopen, stiftsdirektøren eller den denne gir fullmakt, én representant for arbeidstakerne og én representant for det eller de berørte menighetsråd.

Prosten er leder for innstillingsrådet.

Den arbeidstakerorganisasjonen som organiserer flest prester i bispedømmet, oppnevner ett medlem med personlig varamedlem. Oppnevningen kan skje for fire eller to år. Arbeidstakerrepresentanten skal ivareta interessene til samtlige søkere. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet er utelukket fra å være medlem av innstillingsrådet og tilsettingsrådet.

Det berørte menighetsråd utpeker én representant blant dets valgte medlemmer til innstillingsrådet og tilsettingsrådet. Der flere menighetsråd er berørt, utpeker de i fellesskap én representant blant de valgte medlemmene. Ved tilsetting av prost skal vedkommende representant være fra menighetsrådet ved prostesetet.

§ 12 nytt tredje ledd skal lyde:

Ved intervjua av søkere til stilling som prest skal også øvrige medlemmer av tilsettingsrådet delta.

§ 12 nåværende tredje til niende ledd blir fjerde til tiende ledd

§ 17 nytt tredje ledd skal lyde:

Tilsettingssaker i tilsettingsråd for prester skal behandles i møte.

§ 17 nåværende tredje til sjuende ledd blir fjerde til åttende ledd

§ 18 fjerde ledd skal lyde:

Før *tilsettende myndighet* treffer vedtak om tilsetting av person som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestedtjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes lære og ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er innstilt til en prest under utdanning-stilling.

§ 23 andre ledd skal lyde:

I sak om menighetsprest, prost eller spesialprest hvor *tilsettingsrådet eller bispedømmerrådet* er tilsettende myndighet og der saken krever rask avgjørelse, kan vedtak om suspensjon etter arbeidsmiljølovens bestemmelser også treffes av biskopen i samråd med bispedømmerrådets leder. På samme vilkår kan preses treffe vedtak om suspensjon av biskop.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 17.02.2023

Vår ref: 23/00746-1 tr992

Deres ref:

Høring – endringer i personalreglement for Den norske kirke – tilsettingsråd for prester

Kirkerådet sender med dette forslag om endringer i eksisterende personalreglement for Den norske kirke. Forslagene innebærer at prester i fremtiden skal tilsettes i et partssammensatt utvalg, i stedet for i bispedømmerådet.

Kirkemøtet har gått inn for at det skal utarbeides et felles personalreglement for hele trossamfunnet. Det arbeidet vil pågå parallelt med saken som sendes på høring nå, og med sikte på behandling i Kirkemøtet 2025. Kirkerådet vil komme tilbake til dette.

Høringsnotatet er vedlagt. Høringen er sendt til berørte instanser og et utvalg av menighetsrådene, men alle som ønsker det, kan gi høringsuttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Høringsuttalelser bes sendt til Kirkerådets postmottak på e-post: post.kirkeradet@kirken.no

Frist for å sende inn høringssvar er **15. april 2023**.

Med vennlig hilsen

Jan Rune Fagermoen
fungerende direktør

Trond Rakkestad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Høringsnotat - endringer i personalreglementet - tilsettingsråd for prester

Mottakere:		
Agder og Telemark bispedømmeråd	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjørgvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Hamar biskop	Postboks 172	2302 HAMAR
Austevoll sokneråd	Kyrkjekontoret	5392 STOREBØ
Bergen domkirke menighet	Marken 34	5017 BERGEN
Preses i Bispemøtet	Postboks 799 Sentrum	0106 OSLO
Nidaros biskop	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Fana menighetsråd	Fanaveien 320	5244 FANA
Åsane menighetsråd	Åsane Senter 44	5116 ULSET
Eidsvoll menighetsråd	Postboks 52	2081 EIDSVOLL
Kråkerøy menighetsråd	Kråkerøyvn. 148	1675 KRÅKERØY
Lillestrøm menighetsråd	Postboks 17	2001 LILLESTRØM
Eidsborg, Mo og Skafså sokneråd	Storvegen 60	3880 DALEN
Den norske kirkes presteforening	Postboks 437 Sentrum	0103 OSLO
Moss menighetsråd	Postboks 175	1501 MOSS
Rakkestad menighetsråd	Industrivn. 6	1890 RAKKESTAD
Siggerud menighetsråd	Langhussenteret 3 a	1405 LANGHUS
Skårer menighetsråd	Postboks 304	1471 LØRENSKOG
Søndre Høland menighetsråd	Postboks 73	1970 HEMNES
Ås menighetsråd	Postboks 224	1431 ÅS
Oslo biskop	Postboks 9307 Grønland	0135 Oslo
Bjørgvin biskop	Postboks 1960	5817 BERGEN
Fagforbundet teoLOgene	Boks 7003 St. Olavs plass	0130 OSLO
Nord-Hålogaland biskop	Postboks 790	9258 TROMSØ
Randesund menighetsråd	Liane ringvei 10	4638 KRISTIANSAND S
Mandal menighetsråd	Postboks 210	4503 MANDAL
Fjære menighetsråd	Fjæreveien 185	4885 GRIMSTAD
Risør menighetsråd	Postboks 297	4951 RISØR
Eidanger menighetsråd	Jernbanegata 3	3916 PORSGRUNN
Gimsøy og Nenset menighetsråd	Kirkevegen 13	3736 SKIEN
Skien menighetsråd	Schweigaards gate 11	3717 SKIEN
Fyresdal sokneråd	Meinstad	3870 FYRESDAL
Møre biskop	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Agder og Telemark biskop	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Vaksdal sokneråd	Postboks 113	5721 DALEKVAM
Stavanger biskop	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Tunsberg biskop	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Borg biskop	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bømlo sokneråd	Leidalen 1, Kommunehuset,	5430 BREMNES

Sør-Hålogaland biskop Fjaler sokneråd	Kyrkjekontoret Tolder Holmers vei 11 DalstunetDalsvegen 105A	8003 BODØ 6963 DALE I SUNNFJORD
Voss sokn Odda sokneråd Sveio Sokneråd og Valestrand og Førde Sokneråd Fredrikstad domkirke menighet Domkirken menighet, Kristiansand Asker menighetsråd Jar menighetsråd Lommedalen menighetsråd	Postboks 49 Postboks 397 Kirkelia 5 Wedel Jarlsbergs vei 20 Lommedalsveien 221	5701 VOSS 5751 ODDA 1384 ASKER 1358 JAR 1353 BÆRUMS VERK
Tanum menighetsråd Grefsen menighetsråd Hauketo-Prinsdl menighetsråd Paulus og Sofienberg menighetsråd Brøttum menighetsråd Hamar menighetsråd Hof menighetsråd Kapp menighetsråd Lillehammer menighetsråd	Tanumveien 133 Glads vei 45 Lerdalsfaret 7 Helgesens gate 64 Postboks 195 Holsetgata 2 Skolevegen 33 Tømmerholsvegen 320 Fåberggt. 128	1341 SLEPENDEN 0489 OSLO 1263 OSLO 0558 OSLO 2391 MOELV 2317 HAMAR 2270 FLISA 2850 LENA 2615 LILLEHAMMER
Løten menighetsråd Hemsedal sokneråd	Postboks 113 Hemsedalsvegen 2889 (kommunehuset)	2340 LØTEN 3560 HEMSEDAL
Grong menighetsråd Inderøy menighetsråd Kvenvær menighetsråd Lade menighetsråd	Postboks 22 Vangsveien 108 Kirkekontoret Lade menighetKirkelig Fellesråd i TrondheimPostboks 2300 Torgarden	7871 GRONG 7670 INDERØY 7243 KVENVÆR 7004 TRONDHEIM
Osen menighetsråd	Kirkekontoret, Rådhusveien 13	7740 STEINSDALEN
Stor-Elvdal menighetsråd Tynset menighetsråd Vinger menighetsråd	Postboks 93 Vedalen 51 Nygt. 6	2481 KOPPANG 2500 TYNSET 2213 KONGSVINGER
Våler menighetsråd	Vålgutua 199	2436 VÅLER I SOLØR
Skaun menighetsråd Stiklestad menighetsråd Stjørdal menighetsråd Ørland menighetsråd Kautokeino menighetsråd Tønsberg domkirke menighet	Tausvegen 16 Rådhuset Sandgata 15 Postboks 116 Goahtedievvá 2 Tønsberg menighetskontorStorgata 52	7353 BØRSA 7600 LEVANGER 7500 STJØRDAL 7129 BREKSTAD 9520 KAUTOKEINO 3126 TØNSBERG
Dyrøy menighetsråd	Postboks 23	9311 BRØSTADBOTN
Gol og Herad sokneråd Kongsberg og Jondalen menighetsråd Konnerud menighetsråd Lunder menighetsråd Modum menighetsråd	Gol kyrkjekontor, Gamlevegen 4 Hasbergsvei 36, Albums gate 8 Kirkegata 12 Kapellveien 1	3550 GOL 3616 KONGSBERG 3016 DRAMMEN 3510 HØNEFOSS 3340 ÅMOT

Grønnåsen menighetsråd Røyken menighetsråd	Skippergata 16 A Den Norske kirke i Røyken, Postboks 14	9008 TROMSØ 3431 SPIKKESTAD
Sandefjord menighetsråd	Bjerggata 56	3210 SANDEFJORD
Tanum menighetsråd	Postboks 258	3251 LARVIK
Våle menighetsråd	Storgaten 52	3126 TØNSBERG
Tromsø domkirke menighetsråd	Skippergata 16 A	9008 TROMSØ
Skåre menighetsråd	Postboks 1323 Gard	5507 HAUGESUND
Mosterøy sokneråd	Seljebakken 1	4150 RENNESØY
Kvaløy menighetsråd	Skippergata 16 A	9008 TROMSØ
Berlevåg menighetsråd	Postboks 79	9981 BERLEVÅG
Aukra kyrkjekontor	Aukrasanden	6480 AUKRA
Aure kyrkjekontor		6690 AURE
Frei kirkekontor	Postboks 71	6501 KRISTIANSUND N
Volda kyrkjekontor	Rådhusgata 6a	6100 VOLDA
Ibestad menighetsråd		9450 HAMNVIK
Nærbø sokneråd	Store Ring 53	4365 NÆRBØ
Øverbygd menighetsråd	Skogbrukets hus	9325 BARDUFOSS
Forsand menighetsråd	Fossanvegen 380	4110 Forsand
Alta menighetsråd	Postboks 1172	9504 ALTA
Kristiansund menighet	Postboks 71	6501 KRISTIANSUND N
Indre Herøy sokneråd	Lisjebøvegen 1	6091 FOSNAVÅG
Domkirken og St. Petri menighetsråd		4006 STAVANGER
Eid sokn	Postboks 5	6771 NORDFJORDEID
Gand menighetsråd	Juvelveien 4	4318 Sandnes
Sørnes menighetsråd	Mortensarmen 1	4052 RØYNEBERG
Sauda sokneråd		
Jørpeland menighetsråd		
Hadsel menighetsråd	KirkekontoretRådhuset	8450 STOKMARKNES
Bodø domkirkes menighetsråd	Dronningens gate 18	8006 BODØ
Rønvik menighetsråd	Dronningens gate 18	8006 BODØ
Skjerstad og Misvær menighetsråd	Kulturveien 3576	8100 MISVÆR
Røst menighetsråd	MenighetskontoretRøstlandveien 37	8064 RØST
Hemnes menighetsråd	Idrettsveien 36	8640 HEMNESBERGET
Valnesfjord menighetsråd	Storgata 7	8200 FAUSKE
Lødingen menighetsråd	Postboks 83	8411 LØDINGEN
Svolvær menighetsråd	Postboks 100	8301 SVOLVÆR
Nidaros Domkirke og Vår Frue sokn - Andreas Hilmo Grandy - Teig		
Nidaros Domkirke og Vår Frue sokn - Andreas Hilmo Grandy - Teig		
Nidaros Domkirke og Vår Frue sokn - Andreas Hilmo Grandy - Teig		
Nordkapp menighetsråd	Menesgata 1	9750 HONNINGSVÅG

Ålesund og Volsdalen menighet Parat Menighetsrådet i Torshov og Lilleborg	Borgundveien 124 Postboks 9029 Grønland	6007 ÅLESUND 0133 Oslo
Nidelven menighet Akademikerne Vestnes sokneråd Slemmestad og Nærnes menighetsråd	Postboks 2300 Torgarden	7004 TRONDHEIM 6390 VESTNES
Suldal sokneråd Midsund sokn	Postboks 25	6476 MIDSUND

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	411	23/00879-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
27/23	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	12.04.2023

Høring - Kirkemøtets arbeidsform og forretningsorden

Vedlegg:

Kirkemøtets arbeidsform - høring med vedlegg

Saksorientering

Kirkerådet har sendt et høringsnotat om Kirkemøtets arbeidsform på høring til alle bispedømmeråd og Bispemøtet. Høringsfristen er satt til 16.04.2023

I dette høringen foreslås det at Kirkemøtet 2023 får en sak til behandling om Kirkemøtets arbeidsform. Det foreslås en ny behandlingsmåte for regelsaker, med innføring av en ny redaksjonskomité for regelsaker. Denne endringen foreslås gjort ved endring i Kirkemøtets forretningsorden. Samtidig drøfter høringsnotatet lengden på Kirkemøtets samlinger og spørsmål om møtegodtgjørelse for Kirkemøtets medlemmer.

Kirkemøtets arbeidsform

Frem til 1. januar 2021 hadde medlemmer av Kirkemøtet rett på fri fra arbeid for å utøve demokratiske verv i kirkelige organer. Dette ble ikke videreført med ny trossamfunnslov. En del medlemmer av Kirkemøtet opplever det vanskelig å få nærmere en uke fri fra arbeid og andre forpliktelser, spesielt sett i sammenheng med den omfattende møtevirksomheten i alminnelig arbeidstid både i bispedømmerådene og i Kirkerådet.

Hvordan saksbehandlingen skjer, har en vesentlig påvirkning på Kirkemøtets lengde. Kirkemøtets saksbehandling skjer i de fleste saker i to omganger i plenum med hver sin forutgående behandling i komité. Behandlingsformen er tidkrevende, men komitébehandlingen blir ofte omtalt av Kirkemøtets medlemmer som verdifull og en styrke for Kirkemøtet, ved at den bidrar til bred involvering av Kirkemøtets medlemmer og gir rom for åpen diskusjon av viktige spørsmål som behandles av Kirkemøtet. Kirkerådet legger til grunn i høringen at ordningen med arbeid i faste komiteer generelt skal ligge fast. Kirkerådet vurderer likevel om det kan gjøres noen endringer i Kirkemøtets arbeidsform som kan bidra til at Kirkemøtet kan gjennomføres på kortere tid.

Regelsaker

Kirkerådet foreslår at regelsaker normalt blir fremmet direkte til behandling i plenum. Endringsforslag oversendes en fast redaksjonskomité for regelsaker. Redaksjonskomiteen får ansvar for å vurdere om endringsforslag kan koordineres, om endringsforslag er forenlige med annet regelverk og om endringsforslag er tilstrekkelig utredet til å realiteres på det aktuelle Kirkemøtet. Basert på anbefalingen fra redaksjonskomiteen, kan Kirkemøtet

selv ta stilling til om møtet anser at endringsforslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne bli behandlet på det samme Kirkemøtet. Hvis Kirkemøtet kommer til at et endringsforslag ikke er tilstrekkelig utredet, kan saken sendes tilbake til Kirkerådet for videre utredning.

Liturgisaker

Liturgier og liturgiske regelverk er også en type regelsaker, og slike liturgiske regelsaker er regulert i nærmere regler for saksbehandling av liturgisaker. Den omfattende forutgående behandlingen av liturgier før sakene kommer til Kirkemøtet gjør at det foreslås at også liturgier og liturgiske regelverk behandles av Kirkemøtet etter prosedyren for regelsaker med behandling direkte i plenum.

Redaksjonskomite

Det foreslås at Kirkemøtet velger redaksjonskomiteen for regelsaker. For ordens skyld foreslås det å presisere at redaksjonskomiteen skal bestå av medlemmer av Kirkemøtet. Det foreslås at Kirkerådets medlemmer bør være utelukket fra å sitte som ordinært medlem eller varamedlem i redaksjonskomiteen.

Lengden på Kirkemøtet

Etter Kirkemøtets forretningsorden § 1-2 avholder Kirkemøtet årlige møter, og det er Kirkerådet som fastsetter tid og sted for Kirkemøtet. Kirkerådet innhenter tilbud for hotell til Kirkemøtet for flere år av gangen, noe som innebærer at det er nødvendig med forutsigbarhet om hvor lange de enkelte møtene skal være.

Erfaringen fra de senere årene har vært at Kirkemøtet avholdes over seks dager, med enkelte unntak. Det innebærer altså at Kirkemøtets medlemmer normalt må få fri fra arbeid fire arbeidsdager.

Kirkerådet ber om innspill på ulike modeller for gjennomføring fremover (kortversjon);

Alternativ 1

Kirkemøtet videreføres med én årlig sesjon som blir kortere enn tidligere. Det kan for eksempel avholdes over tre–fire dager, inkludert to dager i helgen. Enkeltkomiteer kan ved behov møtes en ekstra dag.

Alternativ 2

Kirkemøtet videreføres med én årlig sesjon. Det fastsettes et prinsipp om at lengden på Kirkemøtets sesjon varierer fra år til år. På det konstituerende møtet og et annet år i perioden, blir sesjonen avholdt over lenger tid.

Alternativ 3

Kirkemøtet gjennomføres med to sesjoner i året, knyttet til helger. Det kan da f.eks. avholdes over tre dager to ganger i året, slik at det kun blir to dager en må ta fri fra arbeid.

Alternativ 4

Kirkemøtet gjennomføres hvert annet år i stedet for hvert år (f.eks. 2024 og 2026). Det vil innebære at Kirkemøtet noen år vil samles over f.eks. seks dager, mens andre år vil det ikke samles. Kirkerådet treffer nødvendige beslutninger mellom Kirkemøtets samlinger.

Spørsmål om møtegodtgjørelse for Kirkemøtets medlemmer

I Kirkerådets møte i desember 2022 ble det tatt opp et forslag om at Kirkemøtets medlemmer bør få møtegodtgjørelse. Dette var ikke medtatt i høringsforslaget fra administrasjonen til Kirkerådet. En slik ordning vil medføre en merkostnad på ca 1.mill årlig. Kirkerådet skriver;

Budsjettposten for Kirkemøtet og dets utvalg (herunder kontrollutvalget) er i 2023 på 4 157 000 kroner. Disse midlene er bundet opp i gjennomføringen av møtet (kost, losji, hotell, reiseutgifter mv.) og kan ikke omdisponeres til møtegodtgjørelse. En økning på mer enn én million kroner er betydelig. Spørsmålet om møtegodtgjørelse vil kunne ha noe å si for hvilke medlemmer som velges til Kirkemøtet

Kirkerådet har valgt å be om høringsinnspill til spørsmålet.

Oppsummering og anbefaling

Det vises til høringsnotatet i sin helhet som går grundigere inn i hver enkelt problemstilling en hava som er gjort i saksfremstillingen over.

Fra 2017 og 2021 har Kirkemøtets rolle som øverste representative organ i Den norske kirke blitt endret, og Kirkemøtets rolle og ansvar har blitt styrket. Samtidig er rammebetingelsene for Kirkemøtet endret, ved at Kirkemøtets medlemmer ikke lenger har rett til fri fra arbeid for å utøve sine demokratiske verv. Det virker derfor fornuftig å ta en ny vurdering av form og omfang for gjennomføring av Kirkemøtet.

Det er viktig å sikre at Kirkemøtet har en bred representasjon når det kommer til folks alder, yrkesaktivitet osv. Sett i et slikt lys vil det for mange kunne være utfordrende å delta på et Kirkemøte som strekker seg over for lang tid, og som dermed også krever flere dager fri fra arbeid. Slik fri kommer gjerne på toppen av de dagene som allerede er gått med til møter i de respektive bispedømmeråd.

Med dette bakteppet virker grep som kan gjøres for å få ned tidsbruken på Kirkemøtet fornuftig. Da vil det gå på alt fra innhold (er alt nødvendig) og agenda i det enkelte Kirkemøte, til regelverk sakene behandles etter til antall dager avsatt.

Utfra det som er skissert i høringsnotatet anbefales det derfor å støtte den foreslåtte endringen i måten man behandler regelsaker på. Grep som foreslås vil gi en forenkling av prosedyrer knyttet til behandling av regelsaker. Dette virker som et fornuftig grep, og som man også har erfart at kan fungere greit jfr behandling under koronaperioden.

Varigheten av Kirkemøtet styres av sammensetningen av tiden det kreves for å få behandlet aktuelle saker på agendaen, samt ulikt annet program som seminarer, temasamlinger osv. Dersom man ønsker å rasjonalisere gjennomføringen av Kirkemøtene vil det å ha en «strengere» tilnærming til hva programmet skal inneholde – utover «må» sakene kunne gi en betydelig tidsbesparelse.

Terskelen for å kunne delta på Kirkemøtet vil være lavest ved å gå for en modell hvor møtet kjøres årlig med en varighet på inntil 4 dager (alternativ 1). Dette bør kunne være mulig med en forenkling av saksbehandlingsprosedyrer, samt nedtoning av programposter som ikke er nødvendige i forhold til den saksbehandlingen som skal finne sted.

Spørsmålet om økonomisk godtgjøring handler om de folkevalgte betingelser. Stiftsdirektør velger derfor å ikke komme med en anbefaling på dette punktet, men la det bli opp til bispedømmerådets medlemmers selv, jfr. kirkerådets oversendelse.

Forslag til vedtak

Agder og Telemark har følgende høringsinnspill til spørsmålet om Kirkemøtets arbeidsform og forretningsorden.

1. Den foreslåtte endringen i måten man behandler regelsaker på støttes. Dette vil kunne gi mer effektive prosesser samtidig som behovet for involvering og forankring i Kirkemøtet anses som tilstrekkelig ivarettatt.
2. For lengden på Kirkemøtet anbefales det at man går for *alternativ 1*; «*Kirkemøtet videreføres med én årlig sesjon som blir kortere enn tidligere. Det kan for eksempel avholdes over tre–fire dager.*» Ved endring av regelverk, og strengere prioritering av programposter mener vi at dette må være gjennomførbart.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Agder og Telemark bispedømmeråd
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Dato: 15.02.2023

Vår ref: 17/01312-20 aa333

Deres ref:

Kirkemøtets arbeidsform - høring om endring av Kirkemøtets forretningsorden

Kirkerådet sender med dette et høringsnotat om Kirkemøtets arbeidsform på høring til alle bispedømmeråd og Bispemøtet. Høringsnotatet er vedlagt.

Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli offentliggjort på kirken.no. Høringsuttalelser bes sendt til Kirkerådets postmottak på post.kirkeradet@kirken.no.

Av hensyn til saksbehandlingen frem mot Kirkemøtet 2023 er frist for å sende inn høringssvar satt til **16. april 2023**.

Med vennlig hilsen

Jan Rune Fagermoen
fungerende direktør

Andreas Henriksen Aarflot
nestleder, juridisk avdeling

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Høringsnotat - Kirkemøtets arbeidsform

Mottakere:

Agder og Telemark bispedømmeråd

Postboks 208

4662
KRISTIANSAND S

Borg bispedømmeråd

Bjarne Aasgt. 9

1606
FREDRIKSTAD

Bjergvin bispedømmeråd
Hamar bispedømmeråd

Postboks 1960
Postboks 172

5817 BERGEN
2302 HAMAR

Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a, Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Bispemøtet	Postboks 799 Sentrum	0106 OSLO
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Kirkemøtets arbeidsform

Høringsnotat 15. februar 2023

Sammendrag

Fra 2017 og 2021 har Kirkemøtets rolle som øverste representative organ i Den norske kirke blitt endret, og Kirkemøtets rolle og ansvar har blitt styrket. Samtidig er rammebetingelsene for Kirkemøtet endret, ved at Kirkemøtets medlemmer ikke lenger har rett til fri fra arbeid for å utøve sine demokratiske verv. Gjennomføringen av Kirkemøtet 2020 under koronarestriksjoner ga også noen erfaringer om hvordan Kirkemøtet kan gjennomføres.

I dette høringsnotatet foreslås det at Kirkemøtet 2023 får en sak til behandling om Kirkemøtets arbeidsform. Det foreslås en ny behandlingsmåte for regelsaker, med innføring av en ny redaksjonskomité for regelsaker. Denne endringen foreslås gjort ved endring i Kirkemøtets forretningsorden. Samtidig drøfter høringsnotatet lengden på Kirkemøtets samlinger og spørsmål om møtegodtgjørelse for Kirkemøtets medlemmer.

Ved at en sak om dette temaet behandles av det siste Kirkemøtet i valgperioden, sikrer en at kirkemøtemedlemmene har vesentlig erfaring med hvordan Kirkemøtets arbeidsform er i dag.

1. Innledning

Kirkemøtets rolle har blitt endret som følge av Den norske kirkes endrede rettslige grunnlag. Rammene for gjennomføringen av Kirkemøtet har også endret seg, blant annet ved at Kirkemøtets medlemmer ikke lenger har rett til fri fra arbeid for å utføre sitt verv.

Denne saken bygger på Kirkerådets evalueringer av kirkemøtene i inneværende valgperiode (2020, 2021 og 2022). I sak KR 116/21 vedtok Kirkerådet følgende:

«Kirkerådet tar evaluering av Kirkemøtet 2021 til orientering og ønsker at følgende saker følges opp:

- Det utredes om regelsaker kan behandles på en mindre ressurskrevende måte, f.eks. med en fast redaksjonskomite.
- Endrede arbeidsformer (...) med sikte på at flest mulig folkevalgte skal ha mulighet til å delta».

Dette høringsnotatet følger opp dette vedtaket. Det er lagt opp til at Kirkemøtet 2023 får en sak til behandling om Kirkemøtets arbeidsform, jf. sak KR 102/22 Kirkemøtet 2023 – *Saksliste og program*. Ved at saken behandles av det siste Kirkemøtet i valgperioden, sikrer en at kirkemøtemedlemmene har gode erfaringer med hvordan kirkemøtets arbeidsform er i dag.

Høringsfristen er fastsatt til 16. april 2023. Kirkerådet vil da kunne få saken til behandling på sitt møte 24.–25. mai 2023.

Høringsnotatet gjør innledningsvis rede for noen overordnede betraktninger om Kirkemøtets rolle og selvforståelse, før den presenterer et forslag til endring av prosedyren for behandlingen av regelsaker. Deretter drøftes spørsmålet om lengde på Kirkemøtet og spørsmål om møtegodtgjørelse for Kirkemøtets medlemmer. Til slutt redegjøres det for økonomiske og administrative konsekvenser.

2. Kirkemøtets rolle og selvforståelse

Over tid har det skjedd en utvikling hvor Kirkemøtets oppgaver har blitt flere, og ansvaret har gradvis blitt større. Kirkemøtet har som grunnleggende oppgave å holde Den norske kirke sammen, som organisasjon, som folkekirke, som trossamfunn og i en felles tro og lære.

Som det øverste demokratiske og representative organet i trossamfunnet Den norske kirke fastsetter Kirkemøtet kirkens grunnlag og lære og liturgier og gudstjenstlige bøker i tråd med regler for saksbehandling i liturgisaker, og Kirkemøtet gir nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling og kirkelige organer og om valg til disse organene. Grunnleggende sett er Kirkemøtet et åndelig lederorgan for hele trossamfunnet Den norske kirke. Kirkemøtet har også økonomioppgaver ved at det mottar statstilskudd til Den norske kirke nasjonalt. Kirkemøtet er trossamfunnet Den norske kirkes øverste representative organ. Samtidig er Kirkemøtet det øverste organet for rettssubjektet Den norske kirke.

Kirkemøtet blir gjerne sammenlignet med ulike størrelser i samfunnet. Siden Kirkemøtet som øverste representative organ i trossamfunnet er regelgivende myndighet, omtales ofte Kirkemøtet som kirkens eget storting. Noen vil legge større vekt på at Den norske kirke er et trossamfunn og en organisasjon i sivilsamfunnet, og de vil heller sammenligne med styringsorganer i sivilsamfunnsorganisasjoner. Når Kirkemøtet normalt samles én gang i året, kan en for eksempel peke på at Kirkemøtet ligner på en landsdekkende organisasjon sitt landsmøte eller generalforsamling. Idrettstinget i Norges Idrettsforbund kan i enkelte sammenhenger trekkes frem som et sammenlignbart organ. I andre kirkesamfunn finnes det også tilsvarende organer som Kirkemøtet, slik som Kyrkomötet i Svenska kyrkan og Kyrkomötet i Den evangelisk-lutherske kyrkan i Finland eller Generalsynoden i Church of England. Hva slags sammenligninger man trekker, vil ha konsekvenser for hva en mener

Kirkemøtet bør være, hva slags saker Kirkemøtet bør behandle og hvordan ulike sakstyper skal behandles.

Selv om trossamfunnsloven har bestemmelser om Kirkemøtets oppgaver og myndighet, har Kirkemøtet betydelig frihet og omfattende myndighet til selv å definere sin rolle, hva slags saker møtet skal behandle, og hvordan de skal behandles.

I dag behandler Kirkemøtet strategisaker, retningsgivende planer, lære- og liturgisaker, prinsipp saker, økonomisaker og regelsaker, i tillegg til å foreta valg og oppnevninger. Kirkemøtet må nødvendigvis behandle mange saker som angår egen organisasjon mv., men Kirkerådet og Kirkemøtet bør vurdere kritisk om for mange saker fremstår som for «interne». Kirkemøtet har også gjennomført enkelte internseminarer.

Kirkerådet mener en også bør stille spørsmål om hvordan Kirkemøtet best kan bidra til å realisere Den norske kirkes strategi som en utadvendt organisasjon med et tydelig oppdrag i samfunnet. Kirkemøtet kan også være en arena hvor Den norske kirke setter saker på dagsorden i samfunnsdebatten.

Kirkerådet avgjør hvilke saker som skal fremmes for Kirkemøtet, innretningen på disse og fastsetter Kirkemøtets program. Kirkerådet har derfor en viktig agendasettende funksjon for Kirkemøtet. Kirkerådet vil måtte gjøre en løpende vurdering av hvilke saker som egner seg til behandling i Kirkemøtet.

Kirkerådet er Kirkemøtets utøvende organ som forbereder og iverksetter Kirkemøtets beslutninger. Når Kirkemøtets arbeidsform vurderes, er det også relevant å vurdere forholdet mellom Kirkemøtet og Kirkerådet. Kirkemøtet har for eksempel tidligere valgt å delegere til Kirkerådet å forestå valg og oppnevninger til eksterne råd og utvalg for å effektivisere oppnevningsarbeidet og frigjøre kapasitet i Kirkemøtet (se sak KM 13/11). I saken om nytt regelverk for behandling av liturgisaker foreslås noen endringer i arbeidsdelingen mellom Kirkerådet og Kirkemøtet, slik at noen saker foreslås behandlet av Kirkemøtet og andre saker av Kirkerådet (se sak KM 6/23). Selv om saken her ikke tar opp konkrete forslag om å gi Kirkerådet større myndighet, kan det være aktuelt å vurdere i ulike sammenhenger.

4. Kirkemøtets arbeidsform

Frem til 1. januar 2021 hadde medlemmer av Kirkemøtet rett på fri fra arbeid for å utøve demokratiske verv i kirkelige organer. Dette ble ikke videreført med ny trossamfunnslov. Kirkerådet har anmodet Barne- og familiedepartementet om å gjeninnføre regelen om rett til fri fra arbeid for å ivareta kirkelige verv i trossamfunnsloven, men departementet har kun svart at det «vil ta spørsmålet om en lovendring opp til vurdering ved en eventuell fremtidig revisjon av trossamfunnsloven».

På de to siste kirkemøtene var det hhv. 25 og 24 medlemmer som meldte forfall. For flere av disse var det ikke mulig å oppdrive varamedlemmer (fem i 2021 og åtte i 2022). Selv om noe av forfallet, i hvert fall i 2021, trolig kan tilskrives covid-19-pandemien, er det sannsynlig at en del medlemmer av Kirkemøtet opplever det vanskelig å få nærmere en uke fri fra arbeid og andre forpliktelser, spesielt sett i sammenheng med den omfattende møtevirksomheten i alminnelig arbeidstid både i bispedømmerådene og i Kirkerådet.

Hvordan saksbehandlingen skjer, har en vesentlig påvirkning på Kirkemøtets lengde. Kirkemøtets saksbehandling skjer i de fleste saker i to omganger i plenum med hver sin forutgående behandling i komité. Behandlingsformen er tidkrevende, men komitébehandlingen blir ofte omtalt av Kirkemøtets medlemmer som verdifull og en styrke for Kirkemøtet, ved at den bidrar til bred involvering av Kirkemøtets medlemmer og gir rom for åpen diskusjon av viktige spørsmål som behandles av Kirkemøtet. Kirkerådet legger til grunn at ordningen med arbeid i faste komiteer generelt skal ligge fast.

Kirkerådet vurderer likevel om det kan gjøres noen endringer i Kirkemøtets arbeidsform som kan bidra til at Kirkemøtet kan gjennomføres på kortere tid. I dette høringsnotatet foreslår Kirkerådet konkrete endringer i behandlingsmåten for regelsaker.

5. Behandling av regelsaker

Før det foreslås endringer i gjeldende behandlingsform for regelsaker anses det hensiktsmessig å redegjøre for bakgrunnen til dagens ordning og erfaringer fra kirkemøtene i 2020, 2021 og 2022.

I etterkant av evalueringen av Kirkemøtet 2018 vedtok Kirkerådet å ta opp Kirkemøtets forretningsorden til revisjon. Hensikten med en endring av prosedyren for behandling av regelsaker var å unngå at Kirkemøtet fungerer som et «regelsnekkerverksted» som legger til side prosesser som har vært på høring og finner «kloke løsninger langt over midnatt», som viser seg ikke å være godt nok konsekvensutredet.

Kirkemøtet fikk spørsmålet til behandling i sak KM 16/19 *Endringer i forretningsordenen for Kyrkjemøtet*. I saksorienteringen uttalte Kirkerådet følgende:

«Gjennom endringer dei seinare åra i relasjonen mellom staten og Den norske kyrkja har Kyrkjemøtet fått styrkt dei regelgivande fullmaktene sine. Utkastet til ny lov om trus- og livssynssamfunn legg opp til å styrkje dei regelgivande fullmaktene til Kyrkjemøtet enda meir (...).

Det har hendt at det blir sett fram heilt nye forslag i Kyrkjemøtet i saker som har vore til høyring før dei blir lagde fram for Kyrkjemøtet. Slike forslag har ikkje vore til høyring og er derfor heller ikkje nærmare utgreidde. Det har

mellom anna ført til at Kyrkjemøtet har vedteke reglar som har vore i strid med kyrkjelova, og som derfor måtte rettast i etterkant (KM 11/11, KR 79/11 og KM 03.10/12). For å hindre dette, for å ta omsyn til høyringsinstansane og for å sikre forsvarleg saksbehandling gjer ein framlegg om å avgrense dei fullmaktene [Kyrkjemøtet] har til å vedta forslag som ikkje er greidde ut i regelsaker.

Men i nokre tilfelle vil det vere regelsaker som ikkje utan vidare kan utsetjast eitt år. Til dømes ville det ha vore for seint å utsetje behandlinga av kyrkjevalreglane frå Kyrkjemøtet i 2018 til Kyrkjemøtet i 2019, ettersom arbeidet med valet ville ha teke til før reglane da kunne vedtakast i Kyrkjemøtet. I slike saker bør det overlatast til Kyrkjerådet å gjere vedtaket, innanfor dei rammene Kyrkjemøtet set» (KM 16/19, side 12).

Kirkemøtet vedtok bl.a. på denne bakgrunn følgende bestemmelse:

§ 2-4. Saker som angår forskrifter og annet regelverk

Kirkemøtet skal påse at saker som angår forskrifter og annet regelverk er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Hvis Kirkemøtet i slike saker ønsker å vedta et forslag som ikke er tilstrekkelig utredet, skal saken sendes tilbake til Kirkerådet for nærmere utredning før endelig vedtak. Hvis det er nødvendig å treffe et vedtak i en slik sak før Kirkemøtets neste møte, treffer Kirkerådet vedtak innenfor de rammer Kirkemøtet setter. Vedtak som er truffet etter annet punktum, skal refereres i Kirkemøtets første møte etter at vedtaket er truffet.

Ordlyden i Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 første ledd – «så godt opplyst som mulig» – kan ikke forstås bokstavelig. Hva plikten omfatter, og hvor langt den rekker, er avhengig av den konkrete saken, blant annet hvem den berører og tilgjengelige ressurser. Ordlyden i andre ledd om at saken skal være «tilstrekkelig utredet» åpner for at Kirkemøtet kan vedta mindre endringer, så lenge disse er «tilstrekkelig» utredet. Komiteen presiserte følgende i sak KM 16/19:

«Komiteen viser samtidig til at det kan være tale om mindre endringer i slike bestemmelser. Slike endringer kan kvalitetssikres under selve Kirkemøtet. Dette presiseres med tillegget «tilstrekkelig» foran «utredet».»

Etter gjeldende ordning ligger det i første rekke et særlig ansvar til komiteene for å vurdere både om komiteens forslag og eventuelle endringsforslag fra plenum er «tilstrekkelig utredet» til å bli vedtatt uten å måtte sende dem tilbake til Kirkerådet for nærmere utredning. Dirigentskapet har et ansvar for å lede gjennomføringen av Kirkemøtet, og det er Kirkemøtets protokollkomité som har ansvar for å «[s]e til at alle vedtak er truffet i samsvar med forretningsordenens bestemmelser og at også andre saksbehandlingsregler er fulgt», jf. Kirkemøtets forretningsorden § 3-5 tredje ledd.

5.1 Erfaringer fra Kirkemøtet 2020

Kirkemøtet 2020 var det første Kirkemøtet etter innføringen av de nye prosedyrereglene for behandling av saker som angår forskrifter og annet regelverk. På grunn av koronasituasjonen ble det vedtatt en særskilt behandlingsform uten ordinære komiteer. Sakene ble i første omgang behandlet i Kirkemøtets plenum, før de ble oversendt en redaksjonskomité for hhv. regelsaker og andre saker.

Redaksjonskomiteen hadde følgende oppgaver innenfor sitt ansvarsområde:

- Samle alle endringsforslag som fremmes til sakene, sortere og nummerere dem.
- Vurdere om noen endringsforslag kan koordineres og samstemmes.
- Vurdere om endringsforslaget strider mot lov, regler eller forretningsorden. Hvis endringsforslaget strider mot lov, regler eller forretningsorden, skal redaksjonskomiteen anbefale at forslaget ikke realitetsbehandles, eventuelt vurdere om forslaget kan omformuleres for å komme i overenstemmelse med lov, regler og forretningsorden.

Redaksjonskomiteen for regelsaker vurderte de innkomne endringsforslagene og ga en vurdering av om de var i tilstrekkelig utredet i henhold til Kirkemøtets forretningsorden, eller ikke. Dette var en formell vurdering av spørsmålet om forslagene var tilstrekkelig utredet, og ikke en politisk vurdering av om forslagene var ønskelig å vedta eller ikke.

5.2 Erfaringer fra Kirkemøtet 2021 og 2022

Våren 2021 var det nødvendig å fastsette endringer i kirkeordningen og annet regelverk fastsatt av Kirkemøtet, men det ordinære Kirkemøtet ble ikke avholdt før i november 2021. Med hjemmel i Kirkemøtets forretningsordens bestemmelse om særskilt behandlingsform ble det derfor gjennomført et ekstraordinært kirkemøte gjennom skriftlig saksbehandling våren 2021. Dette vedtok både endring i kirkeordningen og forskrift om regler om formene for menighetsmøtets virksomhet.

Kirkemøtet i 2021 og 2022 behandlet regelsaker på ordinært vis gjennom behandling i komité og i plenum. Dette gikk i hovedsak bra. Noen komiteer foreslo endringer i forslag til vedtak, samtidig som de presiserte at de vurderte at endringsforslagene var tilstrekkelig utredet til å bli vedtatt på det aktuelle Kirkemøtet (se f.eks. sak KM 14/21 og KM 29/21). Samtidig ble det både i 2021 og 2022 fremmet endringsforslag i plenum som også ble vedtatt. I etterkant, på samme Kirkemøte, ble det stilt spørsmål om disse endringsforslagene hadde vært tilstrekkelig utredet til å bli vedtatt, uten at saken måtte sendes tilbake til Kirkerådet for ytterligere utredning. Det gjaldt følgende:

- I sak KM 24/21 *Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger* ble det fremmet et endringsforslag om at en person med en erfaringsbasert master måtte ha fylt **40 år** for å kunne bli tilsatt som prest, i stedet for forslaget om at vedkommende måtte ha fylt **35 år**.
- I sak KM 11/22 *Kirkelige valgeregler og tilhørende endringer i kirkeordningen* ble det fremmet et endringsforslag om at minst én av de

unge kandidatene under 30 år på listeforslaget, skulle plasseres på en av de tre øverste plassene.

I begge sakene valgte Kirkemøtet å omgjøre vedtakene. I den førstnevnte saken, skjedde det direkte i plenum, mens i den sistnevnte saken ble den oversendt komiteen for ny vurdering før saken ble behandlet i tredje gangs plenum.

5.3 Kirkerådets vurderinger og forslag til endringer

Hensynet bak bestemmelsen om behandling av forskrifter og andre regelsaker er som nevnt å legge til rette for at regelsaker som behandles av Kirkemøtet, er tilstrekkelig opplyst til å bli vedtatt, bl.a. for å hindre at Kirkemøtet vedtar endringsforslag til regler som ikke er i overenstemmelse med overordnet regelverk eller lignende. Erfaringen fra 2020 med at regelsaker blir behandlet av en fast redaksjonskomité for regelsaker, var god, og denne behandlingsmåten fremstår som hensiktsmessig. På bakgrunn av erfaringene fra Kirkemøtet 2021 og 2022 mener Kirkerådet samtidig at det er behov for noen endringer som klargjør Kirkemøtets handlingsrom, slik at det ikke legges for sterke begrensninger på Kirkemøtet.

Kirkerådet foreslår at regelsaker normalt blir fremmet direkte til behandling i plenum. Endringsforslag oversendes en fast redaksjonskomité for regelsaker. Redaksjonskomiteen får ansvar for å vurdere om endringsforslag kan koordineres, om endringsforslag er forenlige med annet regelverk og om endringsforslag er tilstrekkelig utredet til å realitetsbehandles på det aktuelle Kirkemøtet. Basert på anbefalingen fra redaksjonskomiteen, kan Kirkemøtet selv ta stilling til om møtet anser at endringsforslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne bli behandlet på det samme Kirkemøtet. Hvis Kirkemøtet kommer til at et endringsforslag ikke er tilstrekkelig utredet, kan saken sendes tilbake til Kirkerådet for videre utredning.

En redaksjonskomité for regelsaker vil i utgangspunktet ha et mandat som er begrenset til å foreta en formell vurdering av om endringsforslag er tilstrekkelig utredet og forenlig med annet regelverk. Til forskjell fra de ordinære komiteene vil redaksjonskomiteen ikke ha ansvar for å foreta en politisk vurdering av om endringsforslagene er ønskelige eller ikke. Dette tilsier at det bør være en åpning for at redaksjonskomiteen kan oversende endringsforslag til en ordinær komité for videre behandling, avhengig av om redaksjonskomiteen vurderer om endringsforslag er kurant eller ikke. Det vil kun være aktuelt der redaksjonskomiteen kommer til at endringsforslaget er tilstrekkelig utredet.

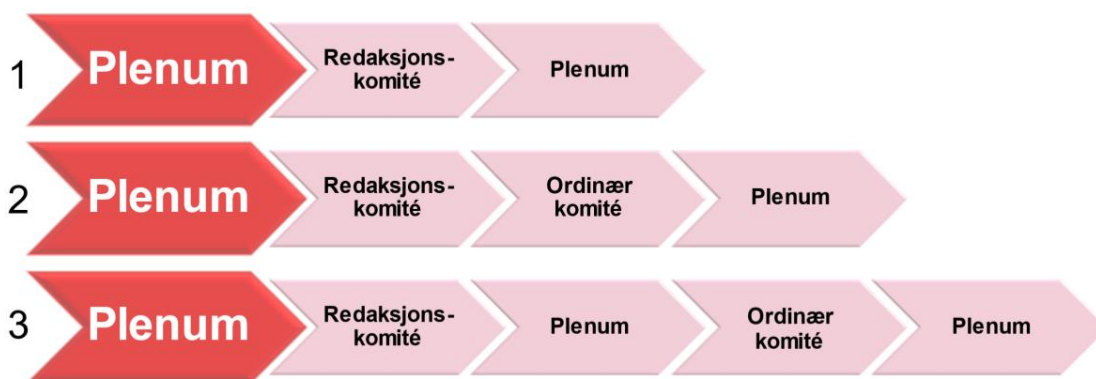
Det kan for eksempel være at det kommer endringsforslag i noen av regelsakene som følger opp prinsippvedtak om kirkelig organisering, hvor det åpenbart er behov for en realitetsbehandling – og ikke bare en formell vurdering av om endringsforslagene er tilstrekkelig utredet eller ikke.

Hvis redaksjonskomiteen kommer til at et endringsforslag som er tilstrekkelig utredet ikke er kurant, men krever en nærmere innholdsmessig (politisk) vurdering, kan redaksjonskomiteen oversende endringsforslagene i saken til en ordinær komité

for innholdsmessig vurdering. Hvis redaksjonskomiteen vurderer et endringsforslag som er tilstrekkelig utredet som kurant, fremmer den saken for Kirkemøtet igjen, uten nærmere vurdering av en ordinær komité. Så må Kirkemøtet i plenum kunne ta stilling til om forslaget anses som kurant, eller om endringsforslaget skal oversendes til en ordinær komité for nærmere innholdsmessig vurdering. Hvis Kirkemøtet er enig i at endringsforslagene er kurante, kan Kirkemøtet fatte vedtak i saken.

I plenumsdebatten vil Kirkemøtets medlemmer også kunne gi uttrykk for om en sak er kurant eller ikke, slik at det blir lettere for redaksjonskomiteen å ta stilling til spørsmålet.

De ulike behandlingsformene som er redegjort ovenfor, kan illustreres på følgende måte:

Kirkemøtet har noen ganger behandlet saker i flere omganger: først gjennom et prinsippvedtak på ett kirkemøte, etterfulgt av et regelvedtak på et senere kirkemøte. Denne metoden har enkelte ganger blitt benyttet ved behandling av de kirkelige valgreglene (i 2013/2014 og 2021/2022): Her avgjøres prinsipielle spørsmål knyttet til endringer i valgregler på ett møte, mens de konkrete regelendringene behandles på neste møte. Kirkerådet vurderer dette som en hensiktsmessig måte å behandle saker på, og det vil også kunne bidra til å legge til rette for at flere regelsaker kan behandles etter prosedyrene for kurante saker. Om det er mulig å behandle saker på denne måten, vil måtte vurderes av Kirkerådet fra sak til sak. Det må også ses i sammenheng med hvor ofte Kirkemøtet gjennomføres, se avsnitt 6.

Nærmere om liturgisaker

Liturgier og liturgiske regelverk er også en type regelsaker, og slike liturgiske regelsaker er regulert i nærmere regler for saksbehandling av liturgisaker. Etter gjeldende forretningsorden har disse likevel ikke vært omfattet av prosedyren i § 2-4. Kirkeordningen § 28 fjerde ledd fastsetter at liturgisaker skal forelegges Bispemøtet før behandling i Kirkemøtet, og det er fastsatt egne regler for saksbehandling i liturgisaker (se egen sak til Kirkemøtet 2023 om forslag til endringer av dette regelverket). Den omfattende forutgående behandlingen av liturgier etter dette

regelverket burde kunne tilsi at også liturgier og liturgiske regelverk behandles av Kirkemøtet etter prosedyren for regelsaker med behandling direkte i plenum.

Også i slike saker vil det kunne være behov for å vurdere om endringsforslag er tilstrekkelig utredet. Samtidig vil det i liturgisaker alltid være et behov for en innholdsmessig vurdering av eventuelle endringsforslag, og det finnes særlige regler for behandlingen av disse sakene. Behandlingsmåten i liturgisaker må også ses i sammenheng med saken om regler for behandling av liturgisaker, som etter planen skal behandles på Kirkemøtet 2023.

Kirkerådet vurderer det slik at redaksjonskomiteen også i liturgisaker bør vurdere om endringsforslag i slike saker er tilstrekkelig utredet. I slike saker vil det imidlertid alltid være behov for en innholdsmessig vurdering, og ikke bare en formell vurdering, av endringsforslagene. Det foreslås derfor å presisere at endringsforslag som er tilstrekkelig utredet i slike saker, alltid skal oversendes fra redaksjonskomiteen til ordinær komitébehandling.

I henhold til kirkeordningen er det fastsatt at hvis en tilrådning som har minst 2/3 flertall i Bispemøtet, ikke får flertall i Kirkemøtet, sendes saken tilbake til Bispemøtet. Kirkerådet har tidligere lagt til grunn følgende:

«Dersom det under Kirkemøtet fremmes endringsforslag til liturgien må saken sendes tilbake slik at Bispemøtet får anledning til [å] behandle endringsforslagene i ordinært møte, og saken oversendes på ny fra Kirkerådet til Kirkemøtet året etter. Slik gis forslagene en kvalitetsmessig og læremessig forsvarlig behandling» (KM 12/18 side 12).

Redaksjonskomiteens rolle er avgrenset til å vurdere om endringsforslag i slike saker er tilstrekkelig utredet til å bli vedtatt.

Nærmere om redaksjonskomiteens valg, sammensetning og arbeidsform

Det foreslås at Kirkemøtet velger redaksjonskomiteen for regelsaker. For ordens skyld foreslås det å presisere at redaksjonskomiteen skal bestå av medlemmer av Kirkemøtet. Det foreslås at Kirkerådets medlemmer bør være utelukket fra å sitte som ordinært medlem eller varamedlem i redaksjonskomiteen. Saksordfører for den aktuelle saken bør imidlertid kunne tiltre redaksjonskomiteen, også om vedkommende er medlem fra Kirkerådet, slik praksis er for saker som fremmes direkte i plenum. Videre bør forretningsorden ikke ta stilling til antall medlemmer. Det gir fleksibilitet, og behovet vil kunne variere over tid. I 2020 bestod redaksjonskomiteen av fire faste medlemmer, inkludert én biskop, i tillegg til at den ble tiltrådt av saksordfører fra Kirkerådet for den enkelte saken. Kirkerådet antar at det vil kunne være en hensiktsmessig størrelse på komiteen.

Det er et spørsmål om redaksjonskomiteen bør velges for det enkelte møtet, eller for hele valgperioden. Andre komiteer i Kirkemøtet, inkludert valgkomiteen og protokollkomiteen, velges for hele perioden. Når det foreslås at Kirkerådets

medlemmer er utelukket fra å sitte i redaksjonskomiteen, kan det tenkes at noen gode kandidater til redaksjonskomiteen avstår fra valg for å stille som kandidat til Kirkerådet, og det hender at det er enkelte forfall mv. til det enkelte møtet. Det vil også være ekstra tidkrevende å delta i redaksjonskomiteen, noe som kan tilsi at enkelte av medlemmene vil kunne ønske avløsning etter ett år. Det kan trekke i retning av at redaksjonskomiteen velges for det enkelte møtet. Kirkerådet har ikke tatt stilling til om redaksjonskomiteen bør velges fast, eller om den bør velges for det enkelte møtet, og Kirkerådet ber om tilbakemelding på dette spørsmålet fra høringsinstansene.

På samme måte som ved valg av dirigentskap, komitéledere mv. foreslås det at det blir opp til Kirkerådet å foreslå hvem som skal sitte i redaksjonskomiteen.

Det legges til grunn at redaksjonskomiteen behandles som en særskilt komité på lik linje med protokollkomiteen og valgkomiteen. Det innebærer at redaksjonskomiteens medlemmer også vil være medlemmer av ordinære komiteer.

Kirkemøtet vil kunne legges opp til at regelsakene behandles tidlig i møtet, slik at redaksjonskomiteen kan gjennomføre sine møter på kvelden, over frokost eller i lunsjpausen, avhengig av programmet. Det vil også være hensiktsmessig å avklare tidlig i møtet om enkelte endringsforslag skal vurderes av en ordinær komité, eller ikke.

Forslag til regel

Etter dette foreslår Kirkerådet følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden:

§ 2-4 skal lyde:

§ 2-4. Saker som angår forskrifter og annet regelverk

Kirkemøtet skal påse at saker som angår forskrifter og annet regelverk er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Saker som angår forskrifter og annet regelverk, inkludert liturgisaker, behandles direkte i plenum. Kirkerådet oppnevner saksordfører for slike saker. Endringsforslag som fremmes i plenum, oversendes en redaksjonskomité for regelsaker for nærmere behandling etter § 3-6.

Kirkemøtet skal på bakgrunn av redaksjonskomiteens innstilling ta stilling til om endringsforslag i slike saker er tilstrekkelig utredet til å vedtas. Hvis et endringsforslag ikke er tilstrekkelig utredet, kan Kirkemøtet vedta å sende det tilbake til Kirkerådet for nærmere utredning. Kirkemøtet kan i slike tilfeller også gi Kirkerådet myndighet til å treffe vedtak. Vedtak som er truffet etter tredje punktum, skal refereres i Kirkemøtets første møte etter at vedtaket er truffet.

Ny § 3-6 skal lyde:

§ 3-6. Redaksjonskomité for regelsaker (regelkomité)

Kirkemøtet velger en redaksjonskomité for regelsaker [for det enkelte møtet/for hele valgperioden] bestående av medlemmer av Kirkemøtet. Kirkerådets medlemmer er utelukket fra å velges til ordinært medlem eller varamedlem i redaksjonskomiteen. Redaksjonskomiteen kan tiltres av saksordfører for den aktuelle saken.

Redaksjonskomiteen skal vurdere om noen endringsforslag kan koordineres og/eller samstemmes, om endringsforslagene er forenlige med annet regelverk og om endringsforslag er tilstrekkelig utredet.

Hvis et endringsforslag ikke er forenlig med annet regelverk eller redaksjonskomiteen vurderer at endringsforslaget ikke er tilstrekkelig utredet, kan redaksjonskomiteen vurdere om forslaget kan omformuleres.

Redaksjonskomiteen kan oversende endringsforslag som er ansett som tilstrekkelig utredet til ordinær komitébehandling. Dette skal alltid gjøres i liturgisaker. Kirkemøtet kan også selv oversende slike endringsforslag til ordinær komitébehandling.

Nåværende § 3-6 blir § 3-7.

Endringer av Kirkemøtets forretningsorden krever 2/3 flertall, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 8-2.

6. Lengden på Kirkemøtet

Etter Kirkemøtets forretningsorden § 1-2 avholder Kirkemøtet årlige møter, og det er Kirkerådet som fastsetter tid og sted for Kirkemøtet. Selv om denne avgjørelsesmyndigheten ligger til Kirkerådet, er det hensiktsmessig at Kirkemøtet drøfter prinsipper om lengden på Kirkemøtet på overordnet nivå. Kirkerådet innhenter tilbud for hotell til Kirkemøtet for flere år av gangen, noe som innebærer at det er nødvendig med forutsigbarhet om hvor lange de enkelte møtene skal være.

Antall dager som har gått med til Kirkemøtet de siste to valgperiodene, fremgår av tabellen nedenfor.

Kirkemøtet	Antall dager	Merknad
KM 2016	Sju dager	Konstituerende møte
KM 2017	Seks dager	
KM 2018	Seks dager	
KM 2019	Seks dager	
KM 2020	Fire dager	Konstituerende møte. Ikke komitébehandling
KM 2021	Seks dager	
KM 2022	Seks dager	Ekstra dag for komité D
KM 2023	Fem dager	

Hovedregelen de senere årene har vært at Kirkemøtet avholdes over seks dager, med enkelte unntak. Det innebærer altså at Kirkemøtets medlemmer normalt må få fri fra arbeid fire arbeidsdager.

I vurderingen av Kirkemøtets arbeidsform inngår også et spørsmål om hvor ofte og over hvor lang tid Kirkemøtet bør gjennomføres. Dette må ses i sammenheng med hvilke saker Kirkemøtet har ansvar for å behandle, og eventuelt om noen saker kan overlates til Kirkerådet. Et styrende hensyn i den sammenhengen er hvordan en kan begrense antallet dager de valgte medlemmene av Kirkemøtet må få fri fra arbeid. Antallet dager vil også kunne ha noe å si for om personer med funksjonsnedsettelse kan delta på Kirkemøtet eller ikke. Jo færre dager det er snakk om, jo lettere vil det kunne være å delta for enkelte personer med funksjonsnedsettelse. Dette kan ses i sammenheng med Kirkerådets forventningsdokument om likestilling, inkludering og mangfold (LIM) i Den norske kirke. Samtidig må spørsmålet ses i sammenheng med hva slags økonomiske konsekvenser det vil få.

Alternativ 1

Kirkemøtet videreføres med én årlig sesjon som blir kortere enn tidligere. Det kan for eksempel avholdes over tre–fire dager, inkludert to dager i helgen. Enkeltkomiteer kan ved behov møtes en ekstra dag.

En fordel ved dette alternativet er at det begrenser antallet dager medlemmer må ta fri fra arbeid, samtidig som enkelte personer med funksjonsnedsettelse lettere vil kunne delta på møtet. Kostnadene ved gjennomføringen av Kirkemøtet blir også noe mindre. På den annen side gir alternativet mindre tid til saksbehandling og demokratisk forankring i Kirkemøtet.

Alternativ 2

Kirkemøtet videreføres med én årlig sesjon. Det fastsettes et prinsipp om at lengden på Kirkemøtets sesjon varierer fra år til år: På det konstituerende møtet og et annet år i perioden, blir sesjonen avholdt over lenger tid (f.eks. seks dager), mens andre år avholdes det over kortere tid (f.eks. tre–fire dager). I en fireårsperiode avholdes det normalt to lengre møter og to kortere møter. Kirkerådet avpasser forslag til saksliste ut fra lengden på Kirkemøtet.

En fordel ved dette alternativet er at det annethvert år begrenser antallet dager medlemmer må ta fri fra arbeid for å delta i Kirkemøtet. Alternativet medfører også noe reduserte kostnader sammenlignet med i dag. På den annen side vil noen saker kunne måtte bli skjøvet på eller forsinket, hvis de krever saksbehandling i et lengre kirkemøte og ikke kan behandles av et kortere kirkemøte.

Alternativ 3

Kirkemøtet gjennomføres med to sesjoner i året, knyttet til helger. Det kan da f.eks. avholdes over tre dager to ganger i året, slik at det kun blir to dager en må ta fri fra arbeid. Alternativet innebærer at antall dager som går med til Kirkemøtet videreføres på samme nivå som i dag. Et slikt forslag vil doble reisekostnadene og medføre økte kostnader til overtid for ansatte. Alternativet innebærer at ansatte vil bruke noe mer

tid til forberedelse av møtene i forbindelse med koordinering med hotell, utsending av sakspapirer, innkalling av varamedlemmer mv.

En fordel ved dette alternativet er at det viderefører den årlige lengden på Kirkemøtets sesjoner og Kirkemøtets mulighet til å foreta saksbehandling, samtidig som det vil redusere antallet dager medlemmene må ta fri for å kunne delta. Forslaget vil også kunne legge til rette for at enkelte personer med funksjonsnedsettelse i større grad vil kunne delta, som følge av at sesjonene er kortere enn i dag. På den annen side vil forslaget medføre økte økonomiske kostnader. Med to sesjoner i Kirkemøtet vil prosessene i Kirkemøtet kunne bli noe oppdelt, slik at enkeltprosesser vil kunne måtte starte på nytt fra sesjon til sesjon.

Alternativ 4

Kirkemøtet gjennomføres hvert annet år i stedet for hvert år (f.eks. 2024 og 2026). Det vil innebære at Kirkemøtet noen år vil samles over f.eks. seks dager, mens andre år vil det ikke samles. Kirkerådet treffer nødvendige beslutninger mellom Kirkemøtets samlinger.

Dette alternativet innebærer at det annethvert år ikke vil være behov for å ta fri fra arbeid for å delta i Kirkemøtet. Alternativet vil halvere kostnadene til Kirkemøtet sammenlignet med i dag. Ut fra behovet for endringer i kirkelig regelverk i forbindelse med det pågående arbeidet med kirkelig organisering, vil noen av endringene potensielt måtte skyves noe på, siden det ikke gjennomføres årlige kirkemøter. Samtidig vil myndighet i større grad enn i dag måtte flyttes fra Kirkemøtet til Kirkerådet. Det vil kunne avlaste Kirkemøtet fra detaljsaker, men også bidra til at noen prosesser blir behandlet i mindre bredde enn i dag.

I alle forslagene ligger det inne at regelen om at «Komiteens leder (...) i særlige tilfeller i samråd med Kirkerådet [kan] innkalle komiteen til å avholde møte én dag før Kirkemøtets åpning», foreslås videreført uendret. Det vil særlig kunne ha betydning for alternativ 1 og alternativ 2.

Dette kan skjematisk sammenstilles i følgende tabell.

Alternativ	Antall møtedager	Antall arbeidsdager	Økonomiske konsekvenser
Alternativ 1	2024: 3-4 2025: 3-4 2026: 3-4 2027: 3-4 Totalt: 12-16	2024: 1-2 2025: 1-2 2026: 1-2 2027: 1-2 Totalt: 4-8	Reduserte kostnader
Alternativ 2	2024: 6 2025: 3-4 2026: 6 2027: 3-4 Totalt: 18-20	2024: 4 2025: 1-2 2026: 4 2027: 1-2 Totalt: 10-12	Reduserte kostnader enkelte år
Alternativ 3	2024: 6 2025: 6	2024: 2 2025: 2	Økte kostnader

	2026: 6 2027: 6 Totalt: 24	2026: 2 2027: 2 Totalt: 8	
Alternativ 4	2024: 6 2025: 0 2026: 6 2027: 0 Totalt: 12	2024: 4 2025: 0 2026: 4 2027: 0 Totalt: 8	Reduserte kostnader

Kirkerådet har ikke tatt stilling til de ulike alternativene og ber om høringsinstansenes tilbakemelding.

7. Spørsmål om møtegodtgjørelse for Kirkemøtets medlemmer

I Kirkerådets møte i desember 2022 ble det tatt opp et forslag om at Kirkemøtets medlemmer bør få møtegodtgjørelse.

Innledningsvis kan det være hensiktsmessig å tydeliggjøre forskjellen mellom begrepene *tapt arbeidsfortjeneste* og *møtegodtgjørelse*. Medlemmene av Kirkemøtet kan i henhold til gjeldende ordning få dekket *tapt arbeidsfortjeneste*. *Tapt arbeidsfortjeneste* kan dekkes inntil nærmere fastsatte satser for dokumentert eller sannsynliggjort tapt inntekt når arbeidsgiver ikke innvilger tjenestefri med lønn for å utføre offentlig verv. I 2022 utgjorde dette ca. kr 87 000,- *Møtegodtgjørelse* er en arbeidsgodtgjørelse for det arbeidet man utfører i vervet. Godtgjøringen gis for møtevirksomhet og det forarbeidet som gjøres i forbindelse med det enkelte møte. Utbetaling av møtegodtgjørelse kommer i tillegg til eventuelle krav om kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste.

I dette høringsnotatet er altså spørsmålet om man skal innføre møtegodtgjørelse for Kirkemøtets medlemmer, i tillegg til den gjeldende ordningen med tapt arbeidsfortjeneste. Et estimert kostnadsbilde på innføring av møtegodtgjørelse på Kirkemøtet vil avhenge av flere faktorer, som lengden på Kirkemøtet, antallet personer som skal motta møtegodtgjørelse, om satsen for møtegodtgjørelse skal være den samme som i de sentralkirkelige råd m.m. I en beregning tas det utgangspunkt i at Kirkemøtet gjennomføres over seks dager, og at man benytter den samme satsen som brukes i sentralkirkelige råd og utvalg, for beregning av møtegodtgjørelsen, altså 75 % av dagslønnen av en tenkt årslønn på seks ganger grunnbeløpet i folketrygden (6 G). Fra 1. mai 2022 tilsvarer det en sats på 1 929 kroner per dag.

Biskopene deltar på Kirkemøtet i kraft av sin stilling og holdes derfor utenfor spørsmålet om møtegodtgjørelse. De fleste prester og leke kirkelig tilsatte som er valgt inn i Kirkemøtet, vil kunne få permisjon med lønn i henhold til KAs

hovedtariffavtale.¹ En mulighet vil være å skille mellom prester og leke kirkelig tilsatte på den ene siden og de øvrige medlemmene, når det gjelder møtegodtgjørelse. Det innebærer i så fall at de 77 leke medlemmene, de tre samiske representantene, døvemenighetenes representant, lederen av Samisk kirkeråd og lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg er de medlemmene det kan være aktuelt å vurdere møtegodtgjørelse for, totalt 83 medlemmer.

Det er også et spørsmål om det bør skilles mellom de som er medlemmer av Kirkemøtet, med tilhørende ansvar, og de som deltar på Kirkemøtet med tale- og forslagsrett. Av representantene med tale- og forslagsrett vil representantene fra utdanningsinstitusjonene som tildeler graden cand.theol., delta som et ledd i sitt arbeid. Annerledes kan det stille seg for representantene for Ungdommens kirkemøte, første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd, lederen av Mellomkirkelig råd og avtroppende medlemmer av Kirkerådet. Sistnevnte gruppe representanter med tale- og forslagsrett utgjør typisk fra seks til 17 personer.

Med dette utgangspunktet vil møtegodtgjørelse for de 83 aktuelle medlemmene av Kirkemøtet, utgjøre en merkostnad på Kirkemøtet på om lag 960 000 kroner. Om møtegodtgjørelsen skal gjelde de aktuelle personene med tale- og forslagsrett, tilsvarer det inntil 1,1 millioner kroner det første møtet i hver valgperiode (der avtroppende medlemmer av Kirkerådet har møterett) og ca. 1 million kroner årlig de øvrige årene.

Budsjettposten for Kirkemøtet og dets utvalg (herunder kontrollutvalget) er i 2023 på 4 157 000 kroner. Disse midlene er bundet opp i gjennomføringen av møtet (kost, losji, hotell, reiseutgifter mv.) og kan ikke omdisponeres til møtegodtgjørelse. En økning på mer enn én million kroner er betydelig.

Spørsmålet om møtegodtgjørelse vil kunne ha noe å si for hvilke medlemmer som velges til Kirkemøtet. Kirkerådet er opptatt av at Kirkemøtet bør ha en variert og mangfoldig sammensetning. Kirkemøtet bør blant annet ha medlemmer som er i arbeid, og som derfor uansett vil måtte bruke helger for å delta på Kirkemøtet. Dette er også et spørsmål som må ses i sammenheng med rammebetingelsene for valgte i Kirkemøtet generelt.

Kirkerådet ber høringsinstansene om å gi innspill til spørsmålet.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser

Gjennomføringen av Kirkemøtet medfører betydelige ressurser av både økonomisk og administrativ art. I 2022 var det budsjettert med ca. 4,3 millioner kroner til Kirkemøtet inkludert kontrollutvalget. Av midlene som er satt av til gjennomføringen av Kirkemøtet går om lag 2,5 millioner til kost og losji samt møteromsutgifter på

¹ Det er imidlertid ikke en forutsetning for å være innvalgt som prest at man har en stilling i rettssubjektet Den norske kirke eller i fellesråd/menighetsråd. Også andre prester i ordnet kirkelig stilling, som f.eks. sykehusprester, feltprester og prester i organisasjoner, er valgbare som prest.

hotellet, kr 450 000 går til reiseutgifter, mens de øvrige utgiftene i hovedsak fordeler seg mellom kringkasting og overtid for ansatte.

Dersom en vurderer å gjøre endringer i Kirkemøtets arbeidsform som innebærer en oppsplitting av møtet til å gå for eksempel over to adskilte helger, vil kostnadsbildet se noe annerledes ut. Utgifter til hotell vil trolig ha en moderat økning, avhengig av hvor mange dager møtet til sammen vil vare, og hvordan hotellet responderer til en slik endring fra den inngåtte rammeavtalen. En lignende moderat økning vil også gjelde overtidsbruk blant ansatte under møtet. Andre utgifter vil bli mindre, som kompensasjon for tapt arbeidstid, mens tidsbruk blant ansatte knyttet til møtets forberedelse, samt reiseutgifter vil kunne øke til omtrent en dobling av dagens nivå.

En eventuell innføring av møtegodtgjørelse for Kirkemøtets medlemmer og representanter vil koste mellom 960 000 og 1,1 millioner kroner, som vil komme i tillegg til dagens budsjett for Kirkemøtet.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	500	20/03363-42	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
28/23	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	12.04.2023

Kirkelig organisering - samråd II med soknets organer

Vedlegg:

Drøftingsnotat med spørsmål samråd mars-april 2023
Agder og Telemark - Svarskjema fordelt per spørsmål.pdf

Saksorientering

20. mars ble det gjennomført digitalt samråd med soknets organer. Dette møtet for å kunne gi innspill til Kirkerådet i deres forberedelse av sak til Kirkerådets møte i slutten av mai.

Sammenstilling av innleverte skjema fra gruppearbeidet under samrådsmøtet ligger vedlagt. Legger for ordensskyld også med notatet som var sendt ut i forkant og som var utgangspunkt for svarene.

På Kirkerådets møte i mai vil det etter planen bli vedtatt forslag til saker med innstilling til Kirkemøtet. Det er da lagt opp til at det igjen skal være et samråd med soknets organer slik at disse kan gi innspill til kirkemøtets representanter (bispedømmerådet) før sakene skal opp til vedtak på Kirkemøtet.

Det må derfor avklares på hvilken måte og når slikt samråd med soknets organer skal finne sted. Dette må i praksis bli i midten av juni.

Forslag til vedtak

Skriv inn teksten her.

Åpne svar

Samrådsmøter for kirkelig organisering

Gruppemedlemmer: Navn, verv og råd

1. 5 Ingen kommentar
2. Markus Westermoen, Ole Jonny Dahle, Oddvar Espegren, Kathrine Skjerdal, Kiledal og
3. bakke Vegge Solfrid
4. Vinje kyrkjelege fellesråd Bjørn Terje, Wenja, Gerd og Gudny
5. Nina Ødegaard Flaaten, Fellesrådsleder Notodden
6. Markus Westermoen, bispedømmerådet
7. Anne Karine Eriksen, leder Bamble kirkelige fellesråd Henning Sørheim, leder Langesund menighetsråd Børre Bamle, leder Bamble menighetsråd Marit Fadum Storaker, nestleder Stathelle menighetsråd
8. Marcus Westermoen, BDR Kathrine Skjerdal, BDR, Kiledal, Hegeland MR, Oddvar Espegren, Lillesand FR Grete Ingeborg Vestby, Tinn MR Ole Johnny Dahle, Porsgrunn FR og Eidanger MR
9. Nils Ofstad Skien Menighet - sekretær Bergit Telnes - Seljord Fellesråd og Menighetsråd -leder Finn Røiseland Holum Menighet - leder Åse Tønnessen Sæbø - Kvinesdal Fedal menighetsråd - leder i Fellesråd og menighetsråd Helen E. Kortner Borgestad Menighet - leder
10. Dag Sandal
11. Terje Michelsen, Porsgrunn Odd-inge Uleberg, Vennesla Solveig Abalone Midtgarden, Fyresdal Kristen Bjørnmyr, Arendal
12. Anne Karine Eriksen, leder Bamble kirkelige fellesråd Henning Sørheim, leder Langesund menighetsråd Børre Bamle, leder Bamble og Herre menighetsråd Marit Fadum Storaker, nestleder Stathelle menighetsråd
13. Solfrid Gundersen - Hellemyr menighet - rådsleder Tor Vegge - Vågsbygd rådsleder Gerd Hamre - Mr leder Bakke John Eivind Marstad - rådsleder Hidra pluss fellesrådsleder Flekkefjord
14. Farsund: Arvid Frøslund, leder i FR Arendal: Karin Thorsen, leder MR i Trefoldighet Greiptad: Vidar Perderson, leder MR Greipstad Vennesla: Marianne Wegge
15. Nina Hauge, FR Birkenes Bjørnar Nesje, FR Midt-Telemark Terje Damman, Bispedømmeråd Simon Ellingsberg, FR-leder Vennesla
16. Vinje kyrkjelege fellesråd Bjørn Terje Bjugn, Wenja Rui, Gerd Svalastog, Gudny Unhjem
17. Notodden, Lisleherad og Gransherad.

Spørsmål 1: Hva skal til for at deres menighetsråd og fellesråd skal kunne utøve sitt styringsansvar på en god måte?

1. Kunnskap om ansvar og oppgaver for begge rådene. Godt samarbeid mellom MR og FR-administrasjonen. MR må være involvert og ha en tydelig stemme inn i ansettelse av prester. Prestetjenesten (prostene) må være representert i alle fellesråd, kirkefaglig ledelse.
2. Kurs og opplæring for folkevalgte. Enkelte kurs kan gjerne være både for prester og folkevalgte. Positivt at håndbok spisses ennå mer mot de folkevalgte sine roller og funksjoner. Kontorbemanning som gjør det mulig å iverksette vedtakene. Vi har ulike erfaringer m.h.t hvordan vi forbereder saker som skal opp i rådene. På småsteder er fellesråd og menighetsråd er sammenslått. På større steder er disse separate. Økonomi har betydning for hvordan vi utøver styringsansvaret vårt. Kompetanseheving knyttet til ansettelser av medarbeidere i kirken lokalt.
3. Det er viktig med klar ansvarsfordeling mellom menighetsråd og fellesråd, viktig med opplæring av valgte representanter som skal inn i råd. Dette må skje umiddelbart etter valget. Det er viktig at det er ressurser som kan støtte valgte representanter i rådene.
4. - Greie økonomiske rammer - Tydelig ansvarsfordeling - Enkle og oversiktlige rammer, slik at en ikke trenger å være ekspert for å sitte i MR og FR. - Bevissthet om at ikke administrative saker drukner andre menighetsbyggende saker.
5. I bunnen klar rolleavklaring. 2 arbeidsgiverlinjer?? Bør være bare en arbeidsgiverlinje som forankres i grunnlinja/menighetslinja
6. God ledelse i alle rådene, og vi trenger en ansatt leder i menighetsrådene for at de valgte medlemmene kan gjøre jobben sin uten å knekke nakken.
7. Samtale og dialog mellom frivillige og ansattes ressurser til å dra lasset samme vei.
8. Tydelig mandat, og en felles forståelse av hvordan man skal forvalte mandat. Klarhet. MR og særlig FR trenger kursing og kompetanseheving, tilpasset ansvar og oppgaver.
9. Kursing, kunnskap, tydelig ansvarsfordeling. Mråd og FR er ofte en "svak part". Mange er valgt inn med andre intensjoner for annet enn administrative oppgaver. Kan en jobbe aktivt for å få inn en større kompetansebredde.
10. rådene må ha lokal tilknytning. Det må være klare oppgaver. Kort vei til besluttsende myndighet. Klare føringer til ansvarsområder. Kirkene er ikke bare steder for forkynnelse, men og stor lokalkulturformidler. Rådene har ikke bare ansvar, men omsorg for og eierskap til kirkebygg og gravplasser.
11. Kurs og veiledning, god håndbok. En kirkeverge og fellesrådsleder som kan bistå på gode måter. God innføring i hvem som gjør hva hos fellesrådets ansatte.

Spørsmål 2: Hvilke forutsetninger må være på plass for å sikre at de valgte styringsorganene på alle nivåer har en ordning for daglig ledelse som kan ivareta rådernes styringsansvar på en forsvarlig måte?

1. Klart beskrevet ansvar, god kompetanse.
2. Struktur for samarbeid mellom alle aktørene. Større grad av samarbeid (event sammenslåing) i små kommuner - interkommunalt.
3. Tilgjengelige ressurser. Kompetanse er også viktig. Fellesrådene må ikke bli for små, mulig at man kan finne samarbeidsordninger som kan ivareta kompetansen
4. Dette spørsmålet forstår vi ikke helt. Men: - Rådene på alle nivåer trenger administrativ støtte fra stab. Støtten må kunne bidra til å sette rådsmedlemmene inn i sakene på en forståelig måte.
5. Daglig leder, kompetanse i lederskap. Daglig ansvar som kan drive menigheten fra dag til dag
6. En god og konkret opplæring av de valgte representantene, og avklaring av hva som er jobben til de ansatte og hva de frivillige skal gjøre. Det er en utfordring å få nok frivillige til rådene. Inspirasjon og opplæring også underveis i valgperioden.
7. Godt samarbeid og god kommunikasjon. Litt mer opplæring på det som kreves av faglig innsikt.
8. Klart språk. Det må være begripelig. Kompetanse, klarhet, tydelighet og rammer og struktur for samarbeid. Dialog og vilje til samarbeid.
9. Formelle krav til daglig leder. Kan man kjøpe/yte tjenesteyting for hverandre? Eventuelt samle noen tjenester mer sentralt. HR, økonomi, jus. Er administrativ ledelse også administrativt ansvar for prestelinja.
10. Klare retningslinjer. Oppfølging av oppgaver. Det er en forutsetning at man klarer å få valgt nok kandidater til alle råd.
11. Veldig langt spørsmål dette... Vi som er ledere i menighetsråd trenger daglig ledelse som har menighetsbygging som fokus. Kirkevergen har for mange oppgaver.

Spørsmål 3: Hvordan kan fordelingen av oppgaver mellom det som Kirkemøtet har kalt «kirkefaglig» og «administrativ» leder best skje i deres menigheter og fellesråd (vær konkret)?

1. Presten (Prosten) leder gudstjenestene, forkynnelse, menighetsarbeidet. Inspirere frivillige. Kirkevergen leder administrasjonen og gravferdsvirksomheten.
2. Retningslinjer for å forebygge konflikter mellom administrativ linje og prestefaglig linje. Oppgavefordeling - kirkelige handlinger tilhører den prestefaglige linjen (prosten). De administrative oppgavene bør tilhøre kirkevergen. Ikke alltid like enkelt å sortere mellom kirkelige og administrative oppgaver.
3. Dette mener vi er et sentralt spørsmål, men vanskelig. De to begrepene må defineres presist. Vi forstår det slik at dette er et spørsmål om prestens og kirkevergens lederroller og prestens og daglig leders rolle. Kirkefaglig: teologi, diakoni, trosopplæring, kirkemusikk ... administrativ: praktisk tilrettelegging, økonomi, planlegging, kirkegårder ...
4. Kirkefaglig: - Forkynnelse/læreansvar - Øvrig teologisk ansvar - Kirkelige handlinger: Dåp, konfirmasjon, bryllup, begravelse... Administrativ: - Økonomiforvaltning - Personalforvaltning - Kommunikasjon med kommunen - Bygnings- og kirkegårdsforvaltning
5. Presten tar det kirkelige Kirkeverge tar det andre
6. Hva ligger i kirkefaglig? Et vidt begrep, vi regner med det rommer prest, kirkelige handlinger, diakoni, trosopplæring, osv. Administrativ - bygg og anlegg, gravferd, gravlunder. Nødvendig med tett og godt samarbeid med kommunen, kirkevergen må gjerne ha kontor på rådhuset. Eks: Det administrative ansvaret for en trosopplærer ligger hos kirkevergen (bruk av arbeidstid, instruks, arbeidsgiveransvar), når det gjelder det faglige innholdet må hun samarbeide med menighetsrådet, prest, diakon, organist, kirketjener, trosopplæringsutvalg.
7. Denne gruppen har menigheter som er både store og små. Daglig leder i Kr.sand fungerer godt. Det er uklart hva kirkefaglig ledelse innebærer til forskjell fra annen ledelse.
8. En stab - godt samarbeid. Et felles og omforent mandat. Det vil bli krevende, men vi må få det til. Fordrer ledelse og løsningsfokus. Kan være positivt å frigjøre biskopen fra arb.giveransvar, han kan fokusere på hyrdeansvaret. Men det er stor forskjell på størrelse på FR, små fellesråd vil ha utfordringer med å ha tilstrekkelig kompetanse på HR og ledelse. Det er stor forskjell på "by og land".
9. Er administrativ ledelse også administrativt ansvar for prestelinja? Innspill: En administrativ leder må ha full administrativ ledelse. Tydelighet og grenseoppganger er viktig.
10. Lederne må ha respekt for hverandres oppgaver. Klare skillelinjer mellom kirkefaglig og administrativ leder.
11. Det må være en kirkefaglig leder lokalt i tillegg til en administrativ/ økonomisk leder. Her hos oss er det for mange oppgaver på ett sted, nemlig hos kirkevergen.

Spørsmål 4: Har dere erfaringer lokalt med hensyn til ansvars- og oppgavefordeling mellom ulike lokale lederroller, som kan være nyttige for det videre arbeidet med utforming av en fremtidig ledelsesstruktur i Den norske kirke?

1. 2 Ingen kommentar

2. Ulike erfaringer med tanke på hvordan vi forbereder saker som skal opp i Fellesråd og Menighetsråd.
3. Felles vernerunder med prost og kirkeverge for at hele staben blir en del av samme prosessen. Fellesarena for tillitsvalgte for de ansatte.
4. - Viktig at alle parter har respekt for hverandre og hverandre sine oppgaver og ansvarsområder. - Nødvendig med tett samarbeid mellom lederrollene - God kommunikasjon mellom kirke og kommune er viktig.
5. Mangler en daglig leder og trenger absolutt en tydelig leder
6. Hos oss fungerer det godt at kirkevergen har arbeidsgiveransvar og administrativt ansvar for alle ansatte bortsett fra prestene. Det er et godt samarbeid med prestene og alle fellesrådsansatte i stabsmøtene og andre arenaer.
7. Erfaring fra et prestebytte hvor det er stor forskjell på arbeidsform og involvering - tyder på at all organisering er veldig personavhengig om hva slags modeller som er best. Størrelse på menigheter er veldig forskjellig.
8. Se svar spm 1 & 2. Viktig å være bevisst på de ulike rollene/rolleforståelse og det ansvaret man har for ulike arbeidsoppgaver. Det må være en vilje til samarbeid til stede for å få dette til. Alle må være villig til å gi og ta.
9. Klar rollefordeling og gjensidig respekt for hverandres oppgaver har fungert godt hos oss.
10. Vi har litt dårlige erfaringer, dessverre. Kirkebygg og gravferdsforvaltning tar for mye av oppmerksomheten til vår kirkeverge. Heldigvis har vi en kompetent økonomileder i fellesrådet, men to av våre menigheter har egne økonomi-medarbeidere, på frivillig basis.

Spørsmål 5: Hvilke forventninger har dere til utviklingen av bisperollen i Den norske kirke? På hvilken måte bør biskopens tilsyn og ledelse tydeliggjøres og styrkes?

1. 2 Ingen kommentar

2. Da kan biskopen som inspirator bli viktigere, oftere visitas, inkludert de som hører til biskopens stab. Hvordan vil biskopen styre gjennom prostene? Hva blir prostens rolle?
3. - Tilsyn er viktig (visitas) => inspirator for menigheten - Rettlede alle ansatte, også de uvigslende
4. Møte biskopen mer enn bare på bispevisitas hvert 8.år Biskopen bør ha tilsyn, ikke arbeidsgiveransvar
5. Biskopen må inspirere og motivere de ulike faggruppene som prester, diakoner, kateketer, trosopplærere. Biskopen har et læremessig ansvar. De ansatte bør ha "møteplikt" på kurs.
6. Biskopens tilsyn krever et juridisk grunnlag for å fremstå som et tilsyn.
7. Se og favne hele menighetens arbeidere, både ansatte og frivillige, samt andre samarbeidspartnere! Dette er vår biskop Stein veldig god på!! Dette kan videreutvikles. Å være Hyrde og leder. Å være tett på og tilgjengelig.
8. Tilsyn frikoblet arb.giver ansvar. Tettere kontakt, heller kortere program. Noe annerledes i formen.
9. For oss er det viktig at biskopen kommer rundt og har kontakt. Både med menighetene og lokalpolitikere. Ikke bare som person, men som Biskop.
10. Det vet vi ikke. Har ikke så mye meninger om dette.

Spørsmål 6: Har dere andre innspill til folkevalgtes styring, daglig ledelse i soknet og biskopens tilsyn og ledelse?

1. 3 Ingen kommentar

2. Kirkens organisering må ikke bli for kompleks. Viktig å sikre medvirkning fra folkevalgte i tilsettingsaker
3. wer
4. Styrke de folkevalgte i menigheten. De folkevalgte får lite å si overfor biskopen og prostelinja. Maktbalanse. Jobbe med lokal ledelse som blir lokal ledelse
5. De folkevalgte trenger også biskopens tilsyn og inspirasjon. Vi opplever at det er langt til Kristiansand og til biskopen og bispedømmerådet. Bispedømmerådet oppleves fjern. Vi synes at prestene bør ansettes på et lavere nivå enn bispedømmet, på sikt ansettelse lokalt.
6. Det er viktig å ikke slite ut frivilligheten. Det må sikres løsninger som ivaretar lokal tilslutning av kommune og frivillige.
7. Arbeidet med MR og FR må ikke bli så komplisert at folk vegrer seg og ikke orker å engasjere seg. Viktig med lokalt engasjement. Det vil bli krevende å sitte i spesielt FR, man må ha en del kompetanse, kjempeviktig at det er plass til alle typer mennesker med ulike kompetanser og nådegaver i alt rådsarbeid. Kirkens arbeid må ikke bli for byråkratisk. Vi må ikke miste Kirken - som skal gi mere himmel på jord.
8. Vi oppfordrer til fortsatt godt arbeid i menighetene.

9. De folkevalgte trenger support, særlig i det første året som valgte råd.

Drøftingsnotat til samråd i bispedømmene

Kirkemøtet 2022 fattet et prinsippvedtak om ny kirkelig organisering (sak KM 10/22), og Kirkerådet behandlet i desember 2022 en overordnet fremdriftsplan for organiseringsarbeidet (sak KR 103/22). Disse vedtakene er gjengitt nedenfor.

Fremdriftsplanen legger opp til at Kirkemøtet i august 2023 skal gi føringer for videre arbeid med regelverk om:

1. Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste
2. Biskopens tilsyn og ledelse
3. Ordning for daglig ledelse

Dette notatet presenterer spørsmål knyttet til disse tre temaene, som et grunnlag for samråd mellom soknets organer på den ene siden og bispedømmerådet og Kirkerådet på den andre.

Vedtaket på Kirkemøtet 2022

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet fremme en eller flere saker til Kirkemøtet om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk, som bygger på følgende modelluavhengige elementer eller føringer:
 - a. Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsettinger og ved at ansatte som arbeider i soknet, er forpliktet på menighetsrådets planer.
 - b. Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag.
 - c. Ansvar til folkevalgte styringsorganer og deres valgte ledere i Den norske kirke tydeliggjøres og rammevilkårene styrkes.
 - d. Bispedømmerådets rolle som strategisk lederorgan i bispedømmet skal styrkes.
 - e. Den daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt. Den konkrete utformingen av ledelse i kirken utredes nærmere og høres for ny behandling i Kirkemøtet. Det må blant annet utredes hvordan prostens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen, fellesrådet og i forhold til kirkefaglig ledelse i soknet.
 - f. I det videre arbeidet skal det utarbeides felles rammeverk, strategier, politikk og systemer for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Dette omfatter blant annet felles

personalreglement for hele trossamfunnet, et system for konflikthåndtering og system for HMS.

- g. Prestetjenesten må fortsatt organiseres under prestens ledelse, og i mange tilfeller i geografiske områder som er større enn dagens fellesrådsområder.
 - h. Det skal ikke være noe krav om sammenslåing av kirkelige fellesråd. Eventuelt samarbeid må vokse frem nedenfra og ut fra lokale forutsetninger. Det bør stimuleres til etablering av samarbeid mellom fellesråd som ønsker det, i tett kontakt med de berørte kommuner.
 - i. Samisk kirkeliv skal styrkes.
 - j. Kvensk kirkeliv skal styrkes.
 - k. Organiseringen av Døvekirken, andre kategorialmenigheter og spesialpresttjenester må vurderes særskilt, og kan følge andre prinsipper enn organiseringen av den alminnelige kirkelige virksomheten.
 - l. Lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet. Det må samtidig utredes tiltak for å øke ungdomsrepresentasjonen i Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet går inn for en videreutviklet modell 3 med samlet og samordnet utøvelse av arbeidsgiverfunksjoner, men der rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er arbeidsgiver for prestene og soknene ved fellesrådet fortsatt er arbeidsgiver for de andre ansatte som arbeider i soknene. Modellen skal ivareta lokal forankring og sammenheng i kirkeorganisasjonen. Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede en ordning der stillinger i kirkelig fellesråd som helt eller delvis er finansiert av midler fra rettssubjektet Den norske kirke i framtiden blir ansatt i rettssubjektet Den norske kirke, med tilskudd fra kirkelig fellesråd.
3. Kirkemøtet understreker at soknets organer må involveres i det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets prinsippbeslutning. Ansattes organisasjoner involveres i tråd med gjeldende regler og avtaleverk.

Vedtak fra Kirkerådet 8.–9. desember 2022

- 1. Kirkerådet legger opp til en videre skrittvis behandling av ny organisering på kirkemøtene i 2023, 2024 og 2025.
- 2. Kirkerådet planlegger at Kirkemøtet i 2023 kan legge rammer for videre framdrift og gi føringer for videre arbeid med regelverk om folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse.

3. Kirkerådet planlegger videre at Kirkemøtet i 2024 kan behandle spørsmål som gjelder ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømmerådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle.
4. Kirkerådet ber om at det etableres en struktur for samråd mellom soknets organer og Kirkerådet og mellom soknets organer og bispedømmerådet. En plan for dette kommer til behandling i Kirkerådets neste møte.

Bakgrunn

Styringen av Den norske kirke tar utgangspunkt i en luthersk forståelse av kirken som samfunnet av de hellige, dvs. alle de døpte. Ut fra en luthersk menighetstenkning er det kirken som helhet, altså hele fellesskapet, som har de kirkelige styringsfullmaktene.

Når styringsfullmaktene etter luthersk forståelse er forankret i hele menighetens ansvar for kirkens oppdrag, får ledere sitt mandat fra fellesskapet gjennom dets demokratisk valgte organer. Dette gir legitimitet til både valgte rådsledere og tilsatte ledere. Den norske kirke styres gjennom demokratiske styringsorganer som utgår fra kirkelige valg. Kirkemøtet er øverste organ i og for Den norske kirke.

Kirken har også en særskilt tjeneste (prestedtjenesten) som forkynner evangeliet og forvalter sakramentene for at mennesker skal komme til tro.

Representanter for prestedtjenesten er i kraft av sine stillinger faste medlemmer i de kirkelige rådene gjennom *samvirkemodellen*, som har utgangspunkt i utredningen *Kirkens embete og råd* fra 1987, og som siden er videreutviklet. Denne modellen beskriver hvordan de valgte medlemmene og prestedtjenesten sammen utgjør rådene som lokalt, regionalt og nasjonalt er styringsorganene i Den norske kirke. Med basis i samvirkemodellen framstår rådene som de samlende styringsorganene på de ulike nivåene i kirken.

I Den norske kirke er biskopene også kalt til å ivareta tilsynsansvaret i kirken. De er på en særlig måte kalt til å være ledere som skal fremme og bevare enheten i kirken, og ha et overordnet ansvar for å ta vare på kirkens lære. Biskopene skal se til at de som vigsles til kirkelig tjeneste lever og lærer i samsvar med denne, og føre tilsyn med at de kirkelige rådene utfører sitt arbeid i lojalitet med den evangelisk-lutherske lære.

Drøftingstemaer

De valgtes styringstjeneste

Fra Kirkemøtets vedtak:

- *Ansvar til folkevalgte styringsorganer og deres valgte ledere i Den norske kirke tydeliggjøres og rammevilkårene styrkes.*

Trossamfunnsloven forutsetter at Den norske kirke skal være demokratisk styrt med et valgt menighetsråd som organ for hvert sokn og et valgt kirkemøte som øverste representative organ. Kirkeordningen fastslår at i kommuner med flere sokn skal det være et kirkelig fellesråd, samt at hvert bispedømme skal ha et bispedømmeråd. Kirkemøtet har myndighet til å opprette andre demokratiske organer.

Kirkemøtets vedtak utvider og tydeliggjør ansvaret til soknets organer ved at kirkelig fellesråd skal få delegert arbeidsgiverfunksjoner for prestene.

Vedtaket forutsetter også at alle ansatte som arbeider i soknet, skal være forpliktet på menighetsrådets planer. Spørsmål som handler om folkevalgtes rammevilkår, skal etter planen komme til behandling på Kirkemøtet i 2024.

1. **Hva skal til for at deres menighetsråd og fellesråd skal kunne utøve sitt styringsansvar på en god måte?**
2. **Hvilke forutsetninger må være på plass for å sikre at de valgte styringsorganene på alle nivåer har en ordning for daglig ledelse som kan ivareta rådernes styringsansvar på en forsvarlig måte?**

Kirkelig fellesråd som arbeidsgiverorgan og daglig ledelse

Fra Kirkemøtets vedtak:

- *Kirkemøtet går inn for en (...) samlet og samordnet utøvelse av arbeidsgiverfunksjoner, men der rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er arbeidsgiver for prestene og soknene ved fellesrådet fortsatt er arbeidsgiver for de andre ansatte som arbeider i soknene.*
- *Det skal ikke være noe krav om sammenslåing av kirkelige fellesråd. Eventuelt samarbeid må vokse frem nedenfra og ut fra lokale forutsetninger. Det bør stimuleres til etablering av samarbeid mellom fellesråd som ønsker det, i tett kontakt med de berørte kommuner.*
- *Den daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt. Den konkrete utformingen av ledelse i kirken utredes nærmere og høres for ny behandling i Kirkemøtet. Det må blant annet utredes hvordan prostens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen, fellesrådet og i forhold til kirkefaglig ledelse i soknet.*
- *Prestetjenesten må fortsatt organiseres under prostens ledelse, og i mange tilfeller i geografiske områder som er større enn dagens fellesrådsområder.*

Kirkemøtet har forutsatt at det fortsatt skal være forskjellige arbeidsgivere for prestene og for de øvrige lokalt ansatte, men at utøvelsen av arbeidsgiverfunksjoner skal være samlet og samordnet i kirkelig fellesråd, der hvor dette rådet har kapasitet til dette. Der man blir enige lokalt, kan det være ulik grad av samarbeid, ev. sammenslåing av fellesråd, men dette skal ikke være noe krav. Prestetjenesten skal fortsatt organiseres under prostens (faglige) ledelse, og med prostiet som tjenestedistrikt.

Kirkemøtets vedtak sier at daglig ledelse skal være todelt, og at «kirkefaglig» og «administrativ» leder skal være sidestilt. Det ligger i forlengelsen av Kirkemøtets vedtak at prosten og kirkevergen / daglig leder for fellesrådet i utgangspunktet ivaretar henholdsvis kirkefaglig og administrativ ledelse.

Det bør reflekteres over hvordan en slik ordning kan gis en utforming som ivaretar ulike forhold som eksisterer mellom fellesrådsområder og menigheter og prostier.

Det må derfor drøftes og klargjøres hvilke oppgaver som skal ivaretas av hvem. Begge lederne kan delegere oppgaver slik at fagledelse på menighetsnivå kan ivaretas av soknepresten (eller en annen kirkefaglig ansatt), og administrativ ledelse av den som kirkevergen peker på.

3. **Hvordan kan fordelingen av oppgaver mellom det som Kirkemøtet har kalt «kirkefaglig» og «administrativ» leder best skje i deres menigheter og fellesråd (vær konkret)?**
4. **Har dere erfaringer lokalt med hensyn til ansvars- og oppgavefordeling mellom ulike lokale lederroller, som kan være nyttige for det videre arbeidet med utforming av en fremtidig ledelsesstruktur i Den norske kirke?**

Biskopens tilsyn og ledelse

Fra Kirkemøtets vedtak:

- *Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag.*

Biskopens tilsyn er en pastoral ledelse som gjelder både ansatte og råd i bispedømmet. Biskopene har som oppgave, hver for seg og som kollegium, å sørge for

å bevare kirkens enhet, å ta vare på den apostoliske lære og ha tilsyn med arbeidet i de kirkelige rådene og de kirkelige ansatte. Biskopen har et særlig tilsynsansvar overfor vigslet personell.

Utøvelsen av tilsynet krever en regelmessig og tett kontakt med menighetene som fellesskap, de kirkelige rådene og ansatte i kirken. For menighetene skjer dette i stor grad gjennom visitaser og andre besøk, og for de ansatte gjennom regelmessige samlinger og annen kontakt.

- 5. Hvilke forventninger har dere til utviklingen av bisperollen i Den norske kirke? På hvilken måte bør biskopens tilsyn og ledelse tydeliggjøres og styrkes?**

- 6. Har dere andre innspill til folkevalgtes styring, daglig ledelse i soknet og biskopens tilsyn og ledelse?**

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	421	18/01713-43	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
29/23	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	12.04.2023

Eventuelt 12.04.23

Saksorientering

Skriv inn teksten her.

Forslag til vedtak

Skriv inn teksten her.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	421	19/04887-88	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
30/23	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	12.04.2023

Orienteringssaker 12.04.23

Saksorientering

1. Orientering fra biskop
2. Orienteringer fra bispedømmerådets medlemmer
3. Orientering fra stiftsdirektør

Forslag til vedtak

Sakene tas til orientering

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	421	19/04887-87	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
31/23	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	12.04.2023

Referatsaker 12.04.23**Vedlegg:**

Årsrapport 2022 Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd. Vedtatt bdr 27.02.22

Visitaprotokoll Flekkefjord, Gyland, Bakke, Hidra 2023

Visitasforedrag Flekkefjord Bakke Gyland Hidra 2023

2023 Visitasmelding_Flekkefjord Hidra Bakke Gyland

Rapport fra visitasbefaring Flekkefjord 2023

Rapport fra prestens forbesøk i Flekkefjord 31. januar 2023

Visitaprotokoll Tromøy

23.03. Visitasforedrag Tromøy

Ferdig visitasmelding 2023

Rapport fra byggbefaring Tromøy og Færvik

Kontorvisitas Tromøy 2023

tidsplan bispevisitas med beskrivelse av innhold

Saksorientering

Skriv inn teksten her.

Forslag til vedtak

Sakene tas til orientering

DEN NORSKE KIRKE
Agder og Telemark bispedømme

Årsrapport 2022

Agder og Telemark biskop og
bispedømmeråd

Vennesla kirke

Foto: Jon Østby

Innhold

Innhold.....	2
I Leders beretning.....	3
II Introduksjon til bispedømmet og hovedtall.....	4
A Nøkkeltall per prosti og bispedømmet totalt.....	4
B Utvalgte volumtall	6
C Nøkkeltall for årsregnskapet	6
III Årets aktiviteter og resultater.....	7
A Et kortfattet sammendrag av resultater, måloppnåelse og ressursbruk.....	7
B Omtale av resultater og måloppnåelse.....	7
1. Kirken åpner rom for tro	7
2. Kirken er der livet leves	13
3. Kirken er mer for flere	19
C Kort om biskopens virksomhet.....	25
IV Styring og kontroll i virksomheten	26
A Arbeidsmiljø	26
B Likestilling.....	27
C Vurdering av internkontroll	28
V Vurdering av fremtidsutsikter.....	28
VI Årsregnskap	30

I Leders beretning

Måloppnåelse og vurderinger

Kirken har i 2022 gradvis kommet tilbake mot "normalen" etter to år med koronarestreksjoner. Vi ser samtidig at selv om aktivitetene er i gang så krever det litt ekstra jobbing å få deltakelsen opp på nivået fra før pandemien. Overordnet oppleves det likevel som om 2022 har vært et positivt år for kirken i Agder og Telemark.

Ressursutnyttelse

Bispedømmet har arbeidet aktivt for best mulig ressursutnyttelse. Tilskuddsmidlene er i sin helhet fordelt ut til menighetene. Vi har også klart å opprettholde menighetsprestetjenesten på tidligere nivå, på tross av redusert ramme som del av ny fordelingsnøkkel. Bispedømmerådet har i 2022 valgt å benytte noe av tidligere avsatt buffer til tilskuddsmidler som har skapt diakonal aktivitet ute i menighetene. Bispedømmerådet har på denne måten styrt bevisst mot et mindre merforbruk som kan dekkes inn mot tidligere avsatte midler. Dette for å bidra til økt aktivitet i menighetene ved oppstart etter pandemien.

Strategi

Bispedømmerådet har i 2022 vedtatt ny strategi for arbeidet, fortsatt under overskriften "Mer himmel på jord". Bispedømmets strategi er en konkretisering av den nasjonale overordnede strategien vedtatt på kirkemøtet i 2022. Strategien gir prioriterte satsningsområder, samtidig som den knytter aktiviteten opp mot bærekraftsmålene. Dette skal gi en tydeligere retning på arbeidet.

Samarbeid

Samarbeidet mellom bispedømmeråd og soknets øvrige organer har blitt tettere i året som gikk, både på administrativt og folkevalgt nivå. Der er etablert kontakt mellom styret for fellesrådsledere og bispedømmerådets AU. Tanken er å berede grunnen for samarbeid om prosesser som knytter seg til kirkelig organisering. Vår opplevelse er at samarbeidet er godt mellom de to linjene.

Rekruttering

Agder og Telemark har vært i en bedre situasjon enn mange andre bispedømmer når det gjelder rekruttering til prestestillinger. Vi ser imidlertid at også hos oss blir søkerne til stillingene færre. Foreløpig har vi likevel klart å skaffe bemanning i de ledige hjemlene, men vi ser samtidig at muligheten for å benytte de nye rekrutteringsstillingene "Prest under utdanning (PUU)" kan gi et viktig bidrag til å løse rekrutteringsutfordringene fremover.

Takk!

Vi vil også i år få benytte anledningen til å takke ansatte og frivillige for jobben med å bidra til en kirke som betyr noe for folk. Dere bidrar til å virkeliggjøre visjonen; "Mer himmel på jord"!

Stein Reinertsen

Biskop i Agder og Telemark bispedømme

Per Gunnar Pedersen

Leder Agder og Telemark bispedømmeråd

II Introduksjon til bispedømmet og hovedtall

Organisering

Agder og Telemark bispedømme er ett av i alt 11 bispedømmer i Dnk. Biskopen har tilsynsmyndighet i bispedømmet og leder prestatjenesten. Bispedømmerådet er et demokratisk valgt organ på 10 medlemmer som utfører oppgaver pålagt i lov og forskrifter og utgjør, sammen med øvrige bispedømmeråd, Kirkemøtet.

Bispedømmets geografiske område omfatter Agder fylke og tidligere Telemark fylke. Bispedømmet er inndelt i 9 prostier, dette er uendret siden justering i forbindelse med kommunereformen i 2020.

Per Gunnar Pedersen ble høsten 2021 valgt til ny leder av bispedømmerådet, og har vært det gjennom 2022. Terje Damman har vært nestleder. Arbeidet i bispedømmerådet, og samarbeidet med administrasjonen oppleves som godt.

Den norske kirke har også et ungdomsdemokrati, og Agder og Telemark bispedømme har et ungdomsråd som består av 6 ungdommer valgt på Ungdomstinget / UT-konferansen. Malin Hegenscheidt fra Bygland menighet er valgt leder.

Bispedømmerådet og biskop har felles administrasjon bestående av om lag 15 årsverk ledet av stiftsdirektør Aslak Wegge. I tillegg har tre ansatte i Felles Økonomienhet (Kirkerådet) sin kontor plass ved bispedømmekontoret i Kristiansand.

Formål

Virksomhetenes formål er forankret i Kirkelovens bestemmelse om å «ha sin oppmerksomhet på alt som kan bli gjort for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene» og de mål som Kirkemøtet har vedtatt for Den norske kirke og som kommer til uttrykk gjennom strategidokumentet «Mer himmel på jorda» og gjennom tildelingsbrev og styringsdokumenter for øvrig fra Kirkerådet.

Agder og Telemark bispedømmeråd har konkretisert strategidokumentet vedtatt på kirkemøtet. Her er enkeltpunkter tydeliggjort og konkretisert med tanke på arbeidet på bispedømmenivå. Dette har vært grunnlag for arbeidet i 2022 og vil være det videre mot 2029.

Strategien er ellers gjengitt i kapitlet "V - Vurdering av fremtidsutsikter" lenger bak i dette dokumentet.

A Nøkkeltall per prosti og bispedømmet totalt

Tallmaterialet i denne rapporten baserer seg på innkomne tall per 01.02.2023

Prosti	Medlemmer				
	2018	2019	2020	2021	2022
Arendal prosti	35519	35299	35040	33999	33788
Aust-Nedenes prosti	13721	13509	13393	13034	12983
Bamble prosti	21166	20920	20755	20009	19875
Kristiansand domprosti	69221	68837	68344	66130	66073
Lister og Mandal prosti	44973	44694	44364	43235	43084

Otredal prosti	16038	15966	15906	15540	15563
Skien prosti	63708	63090	62431	59757	59227
Vest-Nedenes prosti	27339	27227	27247	26546	26533
Øvre Telemark prosti	38787	38144	37680	36433	36169
Hele bispedømmet	330472	327686	325160	314683	313295

Medlemsprosent 2018 - 2022					
Prosti	2018	2019	2020	2021	2022
Arendal prosti	70,4 %	69,7 %	68,8 %	66,6 %	64,9 %
Aust-Nedenes prosti	70,8 %	70,0 %	69,7 %	67,9 %	67,2 %
Bamble prosti	73,5 %	73,2 %	72,8 %	70,2 %	69,3 %
Kristiansand domprosti	63,3 %	62,4 %	61,2 %	58,7 %	57,2 %
Lister og Mandal prosti	73,0 %	72,5 %	72,0 %	70,2 %	68,6 %
Otredal prosti	67,3 %	67,0 %	66,4 %	64,6 %	63,2 %
Skien prosti	68,5 %	67,7 %	66,6 %	63,6 %	62,3 %
Vest-Nedenes prosti	70,0 %	69,0 %	68,4 %	65,8 %	64,4 %
Øvre Telemark prosti	75,1 %	74,0 %	73,6 %	71,4 %	70,5 %
Hele bispedømmet	69,7 %	68,9 %	67,7 %	65,2 %	64,3 %

Agder og Telemark bispedømme er preget av stort innslag frikirkelighet. Dette kan forklare det noe lavere medlemstallet enn ellers i landet.

Innmeldinger og utmeldinger

Innmeldinger og utmeldinger prostivis	Innmeldinger				Utmeldinger			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
KRISTIANSAND	82	80	101	98	404	352	388	424
LISTER OG MANDAL	69	15	40	34	192	80	185	224
OTREDAL	11	26	36	45	65	100	60	72
VEST-NEDENES	38	28	22	31	164	118	120	124
ARENDAL	52	21	27	38	168	51	138	124
AUST-NEDENES	29	18	10	14	72	55	46	33
BAMBLE	25	53	11	11	87	200	62	79
SKIEN	78	22	46	45	312	109	192	278
ØVRE TELEMARK	46	26	21	15	147	192	105	104
HELE BISPEDØMMET	430	289	314	331	1611	1257	1296	1462

B Utvalgte volumtall

	2018	2019	2020	2021	2022
Antall døpte	2 526	2 584	2 174	2 375	2 536
Antall konfirmerte	3 162	3 056	2 862	3 118	2 852
Antall kirkelige vigslar	748	698	561	563	762
Antall kirkelige gravferd	3 505	3 369	3 296	3 224	3 360
Antall gudstjenester totalt	6 393	6 513	5 396	5 702	6 010
Samlet antall gudstjenester. Deltakere totalt	601 988	612 442	291 345	267 131	454 680
Gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse (Søndager, helligdager og andre gudstjenester)	94	94	54	47	76

Antall døpte, konfirmerte, vigslar og kirkelige gravferd, samt antall deltakere per gudstjeneste kommenteres under 3.B.1.3

C Nøkkeltall for årsregnskapet

Nøkkeltall for årsregnskapet	2020	2021	2022
Antall årsverk, m/fratrekk eksternt finansierte	143,63	144	142,7
-herav prestatjeneste	129,2	129,9	128,8
Samlet tildeling budsjettgruppe 1	121 927	124 327	127 958
Netto driftskostnader	117 905	122 528	128 889
Lønnsandel av driftskostnader	93,8 %	92,9 %	92,0 %
Andel lønn brukt i prestatjenesten	85,5 %	85,3 %	84,1 %
Lønnskostnader pr årsverk	770	791	831

Tall som gjelder prestedtjenesten, er inkl. biskopen.

Lønnsandel og lønnskostnader er inkl. andre personalkostnader (kontogruppe 59*).

Driftsutgifter inkluderer refusjon/tilskudd for samarbeidsstillinger. For 2020, 2021 og 2022 er antall årsverk justert med henholdsvis 4 og 3,45 og 4,85 for eksternt finansierte stillinger.

Nedgangen i andel brukt på lønn skyldes dels økt aktivitet som reising, møter osv. etter koronaen, samt noe større bruk av "kjøp av fremmede tjenester" ved kortere vakanser i prestedstillinger. Dette er ofte kjøp av konfirmantundervisning fra fellesråd i påvente av prest. Dette fremkommer da ikke som lønn i regnskapet.

III Årets aktiviteter og resultater

A Et kortfattet sammendrag av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

For året 2022 Agder og Telemark bispedømme har aktiviteten igjen nærmet seg normalen etter to år med pandemi. Normaliseringen har tiltatt utover i året, men like fullt ser vi at oppslutningen ikke er helt tilbake på nivået før pandemien enda.

Etter flere år uten mulighet for gjennomføring av Stiftsdager ble dette igjen arrangert høsten 2022. Stiftsdagene samlet over 400 ansatte fra begge arbeidsgiverlinjer til to felles dager. Det var flott å igjen kunne samles, og å oppleve det fellesskapet man er en del av som ansatt i Dnk.

Det er vigslet en ny kirke i 2022, i Vennesla. Vi ser at det nye kirkebygget har bidratt til å øke aktiviteten i menigheten, og at flere av innbyggerne kommer til ulike aktiviteter gjennom hele uka. Det sier litt om hvor viktig det er med funksjonelle bygg. Våren 2022 gledet vi oss derfor stort over at nye Vennesla kirke stod klar!

Bispedømmerådet har hatt 7 møter i 2022, hvor de har behandlet til sammen 86 saker.

B Omtale av resultater og måloppnåelse

1. Kirken åpner rom for tro

1.1 Forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet

1.1.1: Opprettholde antall deltakere i gudstjenester. Gudstjenestedeltakelse/frekvens:

Etter år med pandemi er det fremdeles usikkerhet rundt årsak bak tall, også når det gjelder gudstjenesteoppslutning:

Gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse (Søndager, helligdager og andre gudstjenester)			
2019	2020	2021	2022
94	54	47	76

Vi vet at oppslutningen er vesentlig lavere enn den var før pandemien, men vi kjenner ikke i tilstrekkelig grad til årsaken: Skyldes det at det tar tid før folk kommer tilbake? Har man fått andre vaner på søndagene? Har man vent seg til et litt roligere liv de siste årene, som også får følger for gudstjenesteoppmøtet? Har ikke menighetene i tilstrekkelig grad satset på det ekstraordinære i gudstjenestene som vanligvis tiltrekker seg flere folk (barnekor, temagudstjenester osv)?

Menighetene merker at man i større grad må jobbe systematisk for å få folk tilbake, enten det er den faste kjernen eller nye. Flere rapporterer at den gudstjenestefeirende menigheten blir stadig eldre. Der

man klarer å få til spesielle tiltak eller litt annerledes gudstjenester, er det en forsiktig økning fra 2021.

1.1.2: Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

For Agder og Telemark bispedømme er det et mål at flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet, i trosopplæringen og kirkeliv ellers. Slik føyes arbeid og målsetting rundt samisk kirkeliv inn i Den norske kirkes planer og vedtak.

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

For 2022 er det rapportert inn åtte tiltak på samisk språk i gudstjenesten, med til sammen 496 deltakere. Dette er en økning fra 2021 da det ikke var rapportert tiltak.

Det har vært arbeidet målrettet for å informere menighetene om ressurser som finnes på Den norske kirkes og på Samisk kirkeråd sine websider. Kirkerådets veiledningshefte om samisk språk, kultur og liturgi ble sendt bredt ut til menigheter og proster i bispedømmet. Markering og formidling av samisk kirkeliv viser at Den norske kirke er med i den verdensvide kirkes arbeid med å løfte frem urfolks verdighet, livsvilkår og rettigheter, slik dette er motivert i kirkens tros- og verdigrunnlag.

1.1.3: Oppslutningen om kirkelige handlinger holdes oppe

AGDER OG TELEMARK	Dåpskull				Andel døpte			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
	4 463	4 284	4 468	4468	58 %	51 %	55 %	57 %

Det rapporteres fra prostiene at oppslutning om dåp er tilnærmet lik før pandemien, noe statistikken også bekrefter. Majoriteten av menighetene har vært på tilbudssiden når det gjelder tilrettelegging av egne dåpsgudstjenester der dette er ønskelig, og det er fremdeles et ønsket tilbud flere steder. Menighetene har også oppmerksomhet rettet på å informere bredt om dåp på ulike måter, også drop-in-dåp.

Det kan se ut som det er mest nedgang på antall dåp i bymenigheter. Det er gledelig at flere eldre barn, ungdommer og godt voksne ønsker å bli døpt.

Bispedømme	Antall konfirmerte				Antall konfirmert av 15-årige medlemmer			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Agder og Telemark bispedømme	3 056	2 862	3 118	2 852	80 %	78 %	82 %	75 %

Ett prosti melder om økt oppslutning om konfirmasjon. De øvrige har en nedgang. Årsak til dette er det for tidlig å kunne si noe om. I denne oversikten er det benyttet tall fra SSB. Vi ser at disse i noen grad avviker fra tallene rapportert i trosopplæringsmodulen.

Bispedømme	Vielser			
	2019	2020	2021	2022
Agder og Telemark bispedømme	698	561	563	762

Økningen i vielser i 2022 antas å ha sammenheng med at det var mange utsatte vielser som følge av pandemien.

Det kan også se ut som flere ikke planlegger vielser like lenge før som man gjorde tidligere, ifølge rapport fra de to største byene. Dette kan skyldes at det i 2022 fremdeles var noe usikkerhet rundt hvorvidt større markeringer lot seg gjennomføre, men trenden ser ut til å fortsette også etter 2022.

	Antall døde medlemmer				Andel gravferder av døde medlemmer			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Agder og Telemark	3 161	3 163	3 144	3 522	107 %	104 %	102 %	95 %

Det vil vanligvis være flere gravferder i Den norske kirke enn antall medlemmer skal tilsi, blant annet fordi en del tilhørende andre kirkesamfunn begravnes i DNK. Det er derfor uklart hvorfor statistikken viser noe annet for 2022.

1.1.4: Barn og unge lærer om kirke og tro

Agder og Telemark	2019		2020		2021		2022	
	Del-tagere (sum)	Andel av målgruppen	Del-tagere (sum)	Andel av målgruppen	Del-tagere (sum)	Andel av målgruppen	Del-tagere (sum)	Andel av målgruppen
Dåpssamtale	2562	102 %	2400	113 %	2276	104 %	2382	94 %
4 års bok	1390	43 %	1252	46 %	1123	43 %	1252	45 %
6 års bok	940	36 %	885	44 %	744	34 %	887	35 %
Tårnagenthelg	1074	34 %	766	32 %	741	37 %	924	30 %
Lysvåken	980	32 %	359	25 %	664	31 %	757	29 %
Konfirmasjon	3039	81 %	2803	78 %	3073	83 %	3034	81 %
Året etter konfirmasjon	344	10 %	200	12 %	261	12 %	238	11 %

I Agder og Telemark er det en gjennomsnittlig deltakeroppslutning på de utvalgte trosopplæringstiltakene på totalt 49 %. I fjor lå snittet på 52 %.

Dåpssamtalen ligger som første tiltak i alle trosopplæringsplaner og rapporteres på også her som i SSB. Det kan dessverre se ut som at det gjøres feil i rapporteringen her, samt at antall i målgruppen i systemet ikke alltid stemmer med det faktiske antall. Feil i rapporteringen kan skyldes praksis med at man teller antall dåpssamtaler i en felleskalender som ikke er oppdatert, og at dåpssamlingen for flere dåpsfamilier blir telt som en dåpssamtale.

Babysang bør nevnes som et viktig og voksende trosopplæringstiltak i bispedømmet. 50 menigheter har arrangert babysang i 2022, mange med veldig god oppslutning, Mandal har 77 % oppslutning (83 barn) og Vågsbygd 84 % oppslutning (42 barn). Babysang er et fellesskapsskapende tilbud og kan være en god rekrutteringsarena for påmelding til dåp som nok stadig ikke er godt nok utnyttet. Alt

handler om relasjoner og her skapes det gode bånd til menigheten gjennom kursene. Utenom babysang har også mange av de samme menighetene tilbud om småbarnssang.

Det er gledelig å se at oppslutningen om 4-årsbok går opp. Flere menigheter velger mer fritt blant utdelingsbøker nå enn før, og noen velger å dele ut barnebibel eller f.eks. "Fest på slottet" heller enn den tradisjonelle 4-årsboka. Flere menigheter sender også boka i posten, kommer med den på døra, eller deler den ut på en kirkemiddag, til de som ikke hadde anledning til å komme på selve utdelingen. I Fjotland og Kvinesdal får alle døypte i kullet boken, hvilket gir 100 % oppslutning. Enda flere menigheter, spesielt de med veldig små kull (mindre enn 20), kan i større grad bli oppmuntret til å gjøre det samme.

Utdelingen av 6-årsbok er stabil. 12 menigheter har 100 % oppslutning. Flere rapporterer at det er en fordel å ha et arrangement før utdelingen i gudstjenesten. Gimsøy og Nenset har "prins og prinsesseball". Gjerpen kombinerer det med Hallovenn. 49 menigheter har under 50 % oppslutning. Menigheter med små kull kan også her i langt større grad bli oppmuntret til å dele ut til hele kullet. Utdelingsboken kan være en god ressurs med tanke på trosopplæring i hjemmet. Dette bør telle mer enn de midler man eventuelt sparer ved å ikke gi bok til de som ikke møtte opp.

Tårnagenthelg er med på å trekke ned tallet for gjennomsnittlig deltakeroppslutning med 7 % lavere andel av målgruppen enn i fjor. Det interessante og positive er at til forskjell fra 2021, har 82 % av menighetene (mot 76% i 2021) tårnagenthelg i trosopplæringsplanen, og kun 13 % har avlyst på grunn av korona (mot 37 % i 2021). Det vil si at 183 flere barn har deltatt på tårnagenthelg i år og altså langt flere menigheter arrangert tårnagenthelg dette året.

I Grimstad ble det omsider arrangert tårnagent igjen etter to år med pandemi og oppslutningen var over all forventning og veldig hyggelig med 122 % oppslutning – og det med kun årets målgruppe som inviterte. Gulset og Skotfoss arrangerte tårnagenthelg to ganger i år for at flere kull skulle få muligheten til å oppleve arrangementet.

Lysvåken har en nedgang med 2% men antall menigheter som gjennomførte Lysvåken med overnatting, som før pandemien, har steget. En menighet rapporterer at de er skuffet over oppslutningen, men at de tror folk må bli kjent med arrangementet igjen på nytt. Det fine er at mange menigheter med små kull, som Kongsmo og Øvrebø, har hatt 100 % oppslutning og enkelte langt over det, som f.eks. Vegusdal med 220 % hvor hele klassen kommer. Det ser altså ut som at menigheter med små kull har hatt lettere for å samle barn til Lysvåken enn menigheter med store kull. Grunnen til det kan være at de har greit å gjennomføre arrangementet under pandemien, så kontinuiteten er opprettholdt.

Oppslutningen om konfirmasjon har gått ned 2 % men det er fortsatt høyere enn landsgjennomsnittet på 79 %. 32 menigheter har 100 % oppslutning eller mer, og kun 3 menigheter har lavere enn 50 % oppslutning. En grunn til nedgang kan være manglende relasjonsbygging de siste årene under pandemien. Samtidig konstaterer vi at det er forskjell i tallene for rapporterte konfirmasjoner.

Året etter konfirmasjon, se 3.2.1.

1.2 Fremmer verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn for alle

1.2.1: Kirken deltar aktivt i samfunnsdebatten og på ulike arenaer i det offentlige rom

Biskopen har i 2022 tatt igjen en del visitaser etter at antallet ble nedjustert i koronaårene 2020 og 2021. Gjennom visitasene markerer kirken seg på en god måte i lokalmiljøet, både i møte med menighet, frivilligheten, det offentlige og næringslivet. Dette blir ofte ledsaget av positiv mediedekning.

Under Arendalsuka har Agder og Telemark bispedømme vært deltaker sammen med Kirkerådet, og biskopen var aktiv deltaker i flere arrangementer på Kirkeskipet og i Trefoldighetskirken som også ble

sendt digitalt både direkte og i opptak. Til tross for hard konkurranse i media, ble drop-in-dåp i Barbu kirke dekket av NRK Sørlandet direkte på radio under Arendalsuka.

I mars startet en kommunikasjonsrådgiver i full stilling og dette har bidratt til økt informasjon fra bispedømmet. Det er opprettet et månedlig nyhetsbrev som går ut til ansatte i bispedømmet, frivillige, media og andre interesserte. Kommunikasjonsrådgiveren deltar også på arrangementer og driver aktiv informasjonsvirksomhet både før, under og i etterkant av små og store begivenheter.

Biskopens, og bispedømmets nyopprettede facebookside, når ut til stadig flere og bidrar også til at media følger med på hva spesielt biskopen driver med.

Kirken og våre ansatte har lokalt mange steder bidratt i den offentlige debatt og samtale. Kirken blir regnet med og deltar aktivt på kulturarrangementer og andre lokale begivenheter. Dette fremkommer også andre steder i årsrapporten.

1.2.2: Kirken samhandler med ulike tros- og livssynssamfunn

Den norske Kirke i Agder og Telemark samarbeider både lokalt og regionalt med ulike tros- og livssynssamfunn. Samarbeidsrådet for Tros- og livssynssamfunn (STL) har lokalt arbeid i både Skien, Arendal og Kristiansand, sistnevnte sted kalt "Forum for tro og livssyn". Dnk er godt representert og aktive gjennom både styrerepresentasjon og ulike arrangement.

Deler av Agder og Telemark skiller seg fra resten av landet med mange kirkesamfunn og høy oppslutning om disse. Det jobbes kontinuerlig med å sikre et fortsatt godt samarbeid med disse lokalt, og det er gledelig å registrere at samarbeid fungerer svært godt mange steder. Det merkes imidlertid at både teologi og relasjoner kan være styrende faktorer for i hvilken grad samarbeidet fungerer.

Bispedømmet har et ønske om å oppmuntre til fortsatt godt samarbeid der dette allerede eksisterer, og oppmuntre til å finne gode samarbeidsmåter der dette ikke er like høyt på agendaen. Det er gledelig å registrere i møte med andre kirkesamfunn at biskopen trekkes frem som en god ambassadør for å styrke relasjonen mellom kirkesamfunnene.

1.3 Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke

1.3.1: Rekruttering til kirkelige stillinger styrkes

Utlysning, søknader, tilsetning

	Utlyste stillinger	Antall søknader	Tilsetninger
Agder og Telemark 2021	18	63	14
Agder og Telemark 2022	24	58	20

Antall søkere til prestestillinger totalt har gått ned fra forrige år, mens det er en markant økning i antall tilsetninger. I 2021 hadde vi i snitt 3,5 søkere til hver utlyst stilling, i 2022 var dette redusert til 2,4 %. En del av forklaringen på denne nedgangen, skyldes rekrutteringskrisen kirken står i. En annen faktor som kan ha spilt inn, er at man i en del foregående år har hatt mange søkere uten noen form for søkerkompetanse. Disse har søkt mange stillinger samtidig, muligens som en del av arbeidsmarkedstiltak som handler om jobbsøking. Det er færre slike søknader nå. Vi tilsatte 20 prester i 2022 mot 14 i 2020. På tross av mindre søkermasse har vi i utlysninger hvor det kun er en eller svært få søkere, hatt kandidater som vi har vurdert som godt egnet til stillingen og derfor kunne foreta en tilsetning.

Bispedømmerådet har gjennom flere år hatt mange studenter i stiftspraksis. Selv om det var noe færre i 2022 enn året før, anser vi dette som vårt viktigste rekrutteringsgrunnlag.

Det var få vakante stillinger, og god tilgang til å løse det med gode vikarer. Dette skyldes ikke minst at vi på de fleste steder i vårt bispedømme har god tilgang på pensjonister som vikarer.

Så skal det også bemerkes når det gjelder rekruttering at det er en stadig økende tendens til at mange som søker en stilling, allerede innehar en annen stilling i samme prosti eller nærområde. Det skjer en betydelig intern rokking av presteskap ved nytilsetninger.

Av 14 prester som ble innsatt i tjenesten var det 4 kvinner og 2 menn som kom fra tjeneste i et annet bispedømme.

Agder og Telemark biskop gjennomførte 4 vigslinger dette året, 3 diakoner og 1 kantor, alle til tjeneste i vårt bispedømme.

1.3.2: Kirken har en velfungerende organisasjon

Det har i løpet av de senere år skjedd en positiv utvikling når det gjelder samhandling mellom de to arbeidsgiverlinjene. I økende grad har vi en gjensidig opplevelse av være medspillere på ulike områder, enten det dreier seg om strategiske beslutninger, utvikling av kompetanse eller å ha ansatte i felles stab. Det hører til sjeldenhetene at to arbeidsgiverlinjer er til hinder for å kunne utvikle kirken som organisasjonen lokalt. Dette har også sammenheng med at prostereformen som nå snart er 20 år gammel har hatt tid til å prege organisasjonen. Prostene utøver ledelse i samspill med kirkevergene og er samtidig et bindeledd inn mot den lokale rådsstruktur.

1.3.3: Kompetanseutvikling styrkes

I 2022 var budsjettet avsatt til videre- og etterutdanning (EVU) det samme som foregående år. Vi har også videreført ordningen med at en del av midlene til dette blir ført ut til det enkelte prosti og forvaltet der. Samtidig har vi de siste årene allikevel sett en klar forskyving i de kompetansetiltak som de ansatte og ikke minst prestene deltar på. Tidligere har Agder og Telemark bispedømme, gjerne sammen med et utdanningssted, arrangert kompetansehevende kurs som har omfattet alle ansatte. Det har vært en god utnyttelse av avsatte EVU-midler. De siste årene har det vært arrangert en del sentrale kurs og studieopplegg med et eksplisitt ønske om at alle bispedømmer sender ansatte på disse kursene. I tillegg er det fremforhandlet avtaler om studiedager når man tar poenggivende kurs som gjør at mye av midlene blir bundet opp til få personer istedenfor at de fleste ansatte får del i noe kompetansehevning. Vi er urolige for denne utviklingen. Vi bør sammen med Bispemøtet og Kirkerådet ha en ny gjennomdrøfting om hvordan vi best innretter EVU-arbeidet og kompetanseutvikling blant våre ansatte i en tid hvor ressursene til dette er knappe.

Det nye e-læringssystemet er et godt verktøy for kompetanseutvikling. Vi har allikevel møtt på en del hindringer i bruk av dette verktøyet. Det har vist seg at vi har stått overfor betydelige utfordringer når det gjelder å få de ansatte til å ta i bruk e-læringsverktøyet. Noe skyldes nok manglende datakunnskap blant ansatte, men en stor del av utfordringen skyldes at man er på ulike plattformer lokalt. Til nå har 52 % av prestene fullført til sammen 570 kursmoduler. Dette er tall vi ikke er fornøyd med og vi bruker våren til å få læringen til å fungere etter sin hensikt.

2. Kirken er der livet leves

2.1 Styrker kirken som kulturarena og forvalter kulturarv for alle generasjoner

2.1.1: Flere deltakere på konserter og kulturarrangementer

Måloppnåelse og trekk ved utviklingen

Situasjonen med pandemi, restriksjoner og antallsbegrensninger har virket inn på antall konserter og kulturarrangementer og deltakere på disse de siste årene, men fra 2022 ser vi en markant økning i både antall konserter og kulturarrangementer og deltakere på disse. Det er gledelig å registrere at aktiviteten har tatt seg opp igjen. Antall konserter og kulturarrangementer både i menighetenes og andre aktørers regi er omtrent dobbelt så mange i 2022 sammenlignet med året før. Det samme gjelder for deltakere på disse, og størst er økningen i antall deltakere på konserter i regi av menighetene, med 47496 mot 14768 året før. Erfaringen er da også at menighetene har kommet godt i gang med planlegging og gjennomføring av tiltak, både i egen og andre aktørers regi. Digitale produksjoner som ble utviklet under pandemien blir fortsatt laget og nye bruksområder er utviklet, som musikktiltak og andakter i omsorgsinstitusjoner.

Deltakere på konsert i regi av menighet		Deltakere på konsert i regi av andre		Deltakere på kulturarr. i regi av menighet		Deltakere på kulturarr. i regi av andre	
2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
14 768	46 661	156256	38395	6984	47496	1547	3531

Som ledd i gjenoppbyggingen av kultursektoren etter pandemien foregår det samarbeid i Kirkerådet, nasjonalt kulturrådgivernetverk og kunst- og kulturinstitusjoner i å utvikle virkemidler som samtidig kan fremme mangfold og tilgjengelighet. Dette arbeidet føyer seg inn i føringer gitt i rapporten «Sterkere tilbake» utgitt av Kulturrådet og Norsk Filminstitutt. Rapporten omhandler gjenoppbyggingen av kultursektoren og viser til krisen i kulturlivet som en konsekvens av pandemien. Videre peker rapporten på mulige virkemidler for gjenoppbygging.

Kirkelig kultursenter Sør, i Bø i Telemark, KIRKUS, ble offisielt åpnet 16. september ved kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum og biskop Stein Reinertsen. KIRKUS har allerede markert seg regionalt og nasjonalt, har et viktig og interessant program og er et kompetansesenter for barn og unge innen kor, kirkemusikk og orgelundervisning, metodikk og pedagogikk. KIRKUS kan få betydning for kompetanseutvikling på kor og kirkemusikk i vårt bispedømme og samarbeidet er med kulturfeltet i bispedømmet som også bidrar til å opprette en nasjonal forankring for KIRKUS.

Biskopens samling for kirkemusikerne 26. januar i Kristiansand domkirke samlet mange, og det var besøk av kantor i Uranienborg menighet i Oslo, Inger-Lise Ulsrud.

Regissør Steffan Strandbergs dokumentarfilm "Presten hemmelighet" omhandler homofili og er et nært portrett av en prest som gjør sitt livs valg. LHBT-utvalget i Kirkerådet har anbefalt at filmen gjøres tilgjengelig, og det er laget ressursmateriale til samtale som kan etterfølges av filmen. Vennesla menighet tok initiativet med å legge til rette for at filmen har blitt kjent både i bispedømmet, men også nasjonalt for videre formidling som ressurs, blant annet hos Kirkerådet.

Tiltak

For å opprettholde kulturaktivitet og antall konserter og kulturarrangementer i kirkene, samt bidra til vekst og videre utvikling på dette feltet, vil kontakt med menigheter og andre aktører være prioriterte

oppgaver; tilskuddsordninger og søknadsveiledning, koordinering av tiltak, hjelp og tilrettelegging. Det er videre planlagt kurs i søknadsprosesser for ungdomsledere og daglig ledere i menighetene høsten 2023. Bispedømmets fokus og arbeid med HEL- gudstjenester og tilrettelagte tiltak innen kunst, musikk og kultur vil fortsatt ha fokus i vår kontakt med menighetene og andre aktører.

Som konkrete tiltak for å fremme utvikling på kunst- og kulturfeltet i bispedømmet som en del av gjenreisningen av norsk kulturliv, blir disse punktene som Kirkerådet har foreslått, fulgt opp:

1. Satsing på tilgjengelighet og mangfold. Kulturtiltak skal være tilgjengelig for alle. Kulturelt mangfold kan forstås som et inkluderende kulturliv som kommer til uttrykk gjennom et mangfold av sosial og kulturell bakgrunn, kjønn, funksjonsevne, religion, seksuell orientering, etnisitet, nasjonalitet og alder. Det må rettes særlig oppmerksomhet mot å inkludere samfunnsgrupper som er underrepresenterte i kulturlivet, både som utøvere og kulturarbeidere og som brukere av kulturtilbud.

2. Framtidens kulturelle møteplasser. Det arbeides for å legge til rette for nye møteplasser, samt videreføre møteplasser som eksisterte før pandemien mellom menigheter, kommune, fylke og kunst- og kulturinstitusjoner.

2.1.2: Styrke og fornye kirkelig kulturarv nasjonalt og lokalt. Antall menigheter med åpen kirke. Pilgrimsrapportering.

I Agder og Telemark bispedømmes strategi for 2022-2029 under *Kirken er der livet leves og kirken for den enkelte* er et av målene å øke antall pilegrimsvandring i bispedømmet, *bærekraftmål 4*. Noen vandringar arrangeres årlig, mens andre arrangeres en eller flere ganger.

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

I bispedømmet blir en rekke vandringar gjennomført hvert år, antall varierer noe. Antall sokn med åpen kirke er 44, og det er en nedgang fra året før, da det ble rapportert 77 åpne kirker. Dette er en markant nedgang fra siste to år, men en må ta i betraktning at tallet på åpne kirker generelt var høyere under pandemien enn ellers. Imidlertid er der ikke stor nedgang i antall dager med åpen kirke; 1086 for 2022 og 1692 i 2021, og antall sokn med åpen kirke er omtrent som i 2019. Likevel er det grunn til å fortsette arbeidet med å stimulere til å holde kirkene åpne, spesielt under Allehelgens og ved pilegrimsvandringar og om sommeren.

Det er stor bredde i tematikk knyttet til vandringene: Håp, sorg, interkulturell dialog, skaperverket, kirkebygg, salmeskatt og kulturarv. Vandringar for konfirmanter gjennomføres flere steder. Det er lange tradisjonar i Holt, Tvedestrand og Dybvåg menigheter på å markere Olsok, minnedagen etter Olav Haraldsson, også kjent som Olav den Hellige, med en pilegrimsvandring. Pilegrimsvandringen som fant sted i Kviteseid kommune inkluderte ukrainere og deres sangtradisjon og ble arrangert på FNs flyktningdag 15. juni. Vandringen startet i Kviteseid kirke og ble avsluttet i kirken med musikkstund ved organisten.

Prostidiakonen i Vest - Telemark står bak to kjente og veletablerte vandringar som begge har Røldal stavkirke som mål. Pilegrimsvandring for etterlatte menn ved selvmord, *Vandring for forandring*, og *Å vandre med håp* som startet i 2008. Denne vandringen fra Vågsliid til stavkirken i Røldal er preget av et omsorgsfellesskap og gir deltakerne sosial trening og mestringsfølelse.

Ved Allehelgen holder flere kirker minnegudstjeneste søndagen, og er åpne både lørdag og søndag. Antall sokn med åpne sommer- og pilegrimskirker er god, men potensialet er større, en stadig økende interesse for pilegrimsvandringar tatt i betraktning. Flere menigheter arrangerer konserter og konsertserier om sommeren og holder åpne kirker som del av begrepet sommerkirke. En rekke menigheter holder kirkene åpne som ledd i formidlingen mot turisme, og flere legger til rette for formidlingen av kunsten, utsmykningen og arkitekturen med faste åpningstider med omvisere og

formidlere. Kirkene har hovedsakelig sine åpne perioder sommer og høst. Det er naturlig å se antall sokn og antall dager med åpen kirke i sammenheng med overgangen fra pandemien der aktuelle og tidvise nedstengninger, lukkinger og gjenåpninger gjennom hele året førte til et lavere antall enn man ellers kunne forvente. Det tar noe tid å bygge opp tiltak og resultater slik dette var før pandemien, og samtidig arbeide for videreføring av vandring og åpne kirker.

Tiltak

Det arbeides videre med å stimulere til og holde kirkene åpne, spesielt ved Allehelgensdag og ved pilegrimsvandring og sommerkirker.

2.1.3: Skoler og andre aktører formidler kulturarven i kirken

Det har gjennom flere år vært arbeidet målrettet fra kulturfeltet i bispedømmet for å øke interessen hos menigheter til å formidle kirken og kirkerommets iboende kunst- og kulturverdier; kirkearkitektur, altertavleutsmykning, skulptur, relieffer, tekstiler, farger, mønster og dekor samt hvordan man går frem for å lage en produksjon eller et formidlingsopplegg. Strategi for Agder og Telemark bispedømme 2022-2029 *Kirken er mer for flere – Kirken i samfunnet* har mål om å motvirke utenforskap og utforske nye måter å være kirke på i *Barn og unge lærer om kirke og tro. Styrke kirke- skolesamarbeidet*.

Flere menigheter har laget fine formidlingsopplegg og har faste årlige avtaler med skolene for formidling i et kirke- skole samarbeid. Det gjelder blant andre Borgestad menighet sitt formidlingsopplegg for Borgestad kirkes rikt utsmykkede interiør med glassmalerier av Emanuel Vigeland (1875-1948). Videre har Lunde og Flåbygd menighet lagt ned et tilsvarende arbeid i å formidle den rikt utsmykkede Lunde kirkes interiør i kirke- skole samarbeid. Utsmykningen i Lunde kirke, som er et stort takmaleri, er ved Johanna Bugge Berge (1874-1961). For tiden arbeides det med ny lyssetting av takmaleriet, et kvalitetsbyggende tiltak som vil fremheve takmaleriet enda bedre. Menigheten har planer om å tilby skolene videre formidling av arkitektur og kunst når lyssettingen er ferdig.

Flere menigheter har stor oppmerksomhet rettet mot formidlingsmuligheter som er representert i kirkens interiør. Historie, epoker og stil kan gi oss kunnskap om tidligere tiders tradisjoner og om samfunnsmessige forhold, både i kunst og kulturhistorisk, i nasjonal og i lokalhistorisk sammenheng.

I noen kommuner samarbeider menigheten med museer, historielag, lag og foreninger i arbeidet med å formidle kulturarven knyttet til kirkene. Flere produksjoner i Den kulturelle skolesekken, i bispedømmets egen regi sammen med kulturinstitusjoner, og i menighetenes samarbeid med kommune og fylke, har gitt mange elever et møte med kirkens kunst- og kulturarv. Siden 2009 har vel 50 000 elever i vårt bispedømme fått oppleve en forestilling i Den kulturelle skolesekken, i kirkerommet, eller på skolen, med tema knyttet til kristen kulturarv. Blant flere menigheter er det naturlig å trekke frem Skien menighet som formidler Skien kirkes arkitektur, kunst og historie gjennom et årlig fast samarbeid med Skien kommune for 6. klasse elevene.

Tiltak og videre oppfølging for å stimulere til interesse for å formidle kirkelig kulturarv:

- Samtaler med fellesråd, prost, menighet og kommune ved visitaser
- Råd og veiledning når menighetene ønsker å lage formidlingsopplegg rundt kirkens arkitektur og interiør
- Bruke bispedømmets nyhetsbrev til å vise gode eksempler på menighetenes formidling til skolene og til egne innslag i gudstjenesten og tiltak i trosopplæringen
- Tilby seminar og kurs til ansatte og frivillige om kirkelig kulturarv og formidlingsmuligheter – og opplegg.

2.2 Bidrar til å virkeliggjøre bærekraftsmålene - lokalt, nasjonalt og globalt

Bærekraftsmålene er innarbeidet som del av bispedømmets strategiplan. Dette bidrar til en helhetlig tenkning som fremmer systematisk arbeid med bærekraftsmålene. Av konkrete tiltak kan nevnes:

- Våren 2022 ble det avholdt egen klimakonferanse.
- Bispedømmet tok initiativ til å feire Skaperverkets dag, en tverrkirkelig gudstjeneste i sentrum av Kristiansand by. Gudstjenesten var en del av programmet for Miljøuka i Kristiansand kommune.
- Bispedømmet har nå 25 grønne menigheter. Dette er en økning på i alt fem fra 2021. Det jobbes kontinuerlig med å motivere til flere grønne menigheter.
- Flere av organisasjonene i *Samarbeid menighet og misjon (SMM)* har ulike prosjekter som setter søkelys på verdens klima- og miljøutfordringer. Bispedømmet fremmer disse prosjektene overfor menighetene som en del av det globale misjonsoppdraget.

Som kirke er vårt hovedmål å forkynne evangeliet og Guds kjærlighet til alle mennesker. Dette konkretiseres blant annet ved å bidra til:

- Å bygge gode fellesskap, der mennesker blir sett, møtt og inkludert. Dette året registrerer vi at flere menigheter har startet opp tilbud for «twens» (10-13-åringer) etter skoletid. Tilbudet minner om skolens fritidsordning der både leksehjelp og matservering er sentralt.
- Samskaping med offentlige og frivillige aktører. Et eksempel er samarbeidet med Bufetat om synliggjøring av behovet for flere fosterhjem. Vår erfaring er at samarbeidet har vært svært godt. Hittil har fem menigheter inngått lokale avtaler.

Kirkens inkluderingsarbeid og bærekraftsmålene

Et av hovedprinsippene i bærekraftsmålene er at ingen skal holdes utenfor. I kirkens arbeid med mennesker med utviklingshemming og funksjonsnedsettelse er dette en viktig drivkraft.

Bispedømmets arbeid for mennesker med utviklingshemming bidrar vesentlig til oppfyllelse av bærekraftsmålene.

Det er med på å skape "god helse og livskvalitet" (bærekraftsmål 3) blant annet ved å gi tilhørighet i lokalsamfunnene i de menigheter og byer der arbeid drives. Aktiv deltagelse i gudstjenester og felles samlinger styrkes selvfølelsen og bidrar til å svekke utenforskap. Når kirkens HEL-arbeid vektlegger betydningen av inkluderende menigheter som fremmer tilhørighet for alle, oppfylles også bærekraftsmålene. Dette arbeidet har blitt vesentlig styrket de siste årene og etter pandemien ser vi resultater av dette i form av flere møteplasser mellom de ulike tilrettelagte fellesskapene og den øvrige menighet.

Arbeidet med HEL-gudstjenester bidrar blant annet til å skape "mindre ulikhet" (bærekraftsmål 10). Stadig flere menigheter i bispedømmet feirer inkluderende HEL-gudstjenester. Dette bidrar til myndiggjøring og fremmer forståelse for det menneskelige mangfold og akseptasjon av forskjellighet i hele kirkens arbeid. På denne måten bidrar blant annet tilrettelagte gudstjenester til å bygge bro og dermed skape mindre ulikhet.

2.2.1: Flere menigheter med diakonal satsning

I vårt bispedømme har 83 av i alt 115 menigheter (76%) diakonal betjening. Med betjening menes både diakoniansatte og frivillige medarbeidere i utvalg. Innen utgangen av året var 38 personer ansatt i diakon- og diakoniarbeiderstillinger. Året har vært preg av gjenåpning etter pandemien. Flere har rapportert at det har vært krevende. Inntrykket utover høsten er likevel at gleden og pågangsmotet er tilbake. Den største mulige veksten i diakonal betjening ligger først og fremst i opprettelse av flere

stillinger, samt etablering av flere diakoniutvalg. Det var svært gledelig at Mandal prosti fikk på plass en etterlengtet diakoniarbeider våren 2022.

Tiltak:

- Arbeide for nye, friske midler til å øke diakonal betjening i menighetene. Gjelder i første rekke økt finansiering, både gjennom offentlige midler og givertjeneste, for opprettelse av flere stillinger.
- Kontakt med fellesråd og menigheter for å beholde eksisterende diakonale stillinger.
- Stimulere flere menigheter til å utarbeide plan for diakoni og innarbeide den i «Kirka vår- samlet plan for arbeidet i soknet»
- Stimulere menighetene til å møte de diakonale behovene i soknet.

2.2.2: Kirken fremmer menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket

Bispedømmet har i 2022 utarbeidet en strategiplan for perioden 2022-2029 som bygger på FNs bærekraftsmål. Gjennom planen tar bispedømmet bærekraftsmålene på alvor i sitt konkrete arbeid lokalt og regionalt. Samtidig bidrar vi internasjonalt, blant annet gjennom fasteaksjonen og menighetenes misjonsavtaler i SMM-samarbeidet. På denne måten økes bevisstheten om vårt kall som kirke til å dele Guds kjærlighet og derav vårt ansvar for å skape en bedre verden for alle mennesker.

Inkluderende kirkeliv - HEL-arbeidet

En inkluderende kirke ser på forskjellighet som en berikelse og deltagelse som det normale for alle. Arbeidet går ut på å skape tilhørighet til fellesskapet i menighetene på et likeverdig, selvstendig og fullverdig grunnlag. Inkluderende kirkeliv og HEL-arbeidet i kirken er en vesentlig del av bispedømmets strategi for likestilling, inkludering og mangfold (LIM). Ny strategiplan for arbeidet ble vedtatt av bispedømmerådet i ti arbeidspunkter og gjelder fra 2022-2024.

Inkluderingsarbeid i menighetene

Det praktiske inkluderingsarbeidet i menigheten består i det vesentlige av tre tiltak;

- Tilrettelagte fellesskap. Bispedømmet har i dag ca. 30 tilrettelagte tiltak: SIMEN-grupper, ALF-grupper og Tro og Lys-grupper. Dette arbeidet er svært stabilt, men noen nye steder startes det arbeid som i Arendal, Farsund og Vennesla. Dette er svært gledelig. Flere av disse gruppene strekker seg over flere sokn.
- HEL-gudstjenester. Et økende antall menigheter arrangerer nå egne HEL-gudstjenester. Dette er svært gledelig. Og flere steder inngår disse gudstjenestene i menighetens faste gudstjenesteplaner. Arbeidet med prosjektet og boka "Gudstjeneste for alle" har økt interessen for dette arbeidet og flere steder introduseres nå bruk av Norsk med tegn støtte og "Call og response" som gudstjenesteform
- HEL-konfirmanter. Målet er å ha et tilbud om egne smågrupper for konfirmasjon i alle prostier. Dette arbeid går stadig fremover og det inkluderer konfirmanter som ellers ville falle utenfor. Flere som trenger tilrettelegging deltar også i menighetenes ordinære konfirmantarbeid

Fellestiltak

Flere fellestiltak både på prostiplan og for hele bispedømmet inngår i arbeidet. Felles konserter og større arrangement forgår f.eks. i Grenland. Tilbud om støtte og besøk lokalt fortsetter både fra bispedømmet og av andre som Tore Thomassen m.fl.

Camp UNIK og fellesleir for Tro og Lys-bevegelsen ble arrangert sommeren 2022, begge med god oppslutning. Vi har flere aktive Tro og Lys-grupper i bispedømmet gjennom menigheter. Biskopen er også biskop for Tro og Lys-arbeidet i Norden.

2.2.3: Den norske kirkes utslipp og miljøbelastning reduseres

Agder og Telemark bispedømme tar utfordringen med utslipp og miljøbelastning på alvor. Som nevnt i pkt. 2.2. jobbes det stadig med å øke antallet grønne menigheter.

På bispedømmeplan er Agder og Telemark bispedømmekontor sertifisert som Miljøfyrtårn.

Fokuset på miljø og bærekraft innebærer blant annet økt bevissthet rundt reisevirksomhet. Det tilstrebes å redusere antall reiser. Buss og tog prioriteres framfor fly. Ellers benyttes el-bil i økende grad i tjenesten. På bispedømmekontoret er det ordningen med kantinevirksomhet, der én person har hovedansvaret, bidrar til at matsvinn holdes til et minimum. Samtidig blir søppelsortering ivare tatt på en meget tilfredsstillende måte.

2.3 Samhandler med organisasjonslivet, andre tros - og kirkesamfunn, offentlige, private og ideelle aktører

Agder og Telemark bispedømme har et utstrakt samarbeid med eksterne aktører som bidrar til at kirka kan nå sine mål, ikke minst på lokalplanet. Aktørene er både organisasjoner, andre tros- og kirkesamfunn samt offentlige og private samarbeidspartnere. Samarbeidet erfares berikende, og det jobbes aktivt og systematisk med å opprettholde og videreutvikle et godt samarbeid.

2.3.1: Samarbeid menighet og misjon styrkes

Det har ikke vært noen endringer i det totale antall misjonsavtaler i løpet av 2022.

Agder og Telemark bispedømme scorer fremdeles høyt på misjon, der samtlige menigheter har én eller flere avtaler. Når det gjelder fordelingen av avtalene organisasjonsmessig, er bildet omtrent det samme som det har vært de siste årene. Det norske misjonsselskap (NMS) er organisasjonen med klart flest avtaler. Av i alt 117 misjonsavtaler har NMS 53 avtaler.

Det høye antall avtaler vitner om et aktivt misjonsengasjement i bispedømmet vårt. Utfordringen gjelder fortsatt å utnytte det store potensiale til vekst når det gjelder innsamlet beløp fra den enkelte menighet. Bildet er dog variert. Noen menigheter har et sterkt misjonsfokus, andre ikke. En av de viktigste suksessfaktorene for å kunne lykkes i dette arbeidet, er organisasjonenes oppfølging av den enkelte avtalemenighet.

Utfordringer og tiltak

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» ble videreført i 2022. Vi har som mål å videreutvikle aksjonen til å bli et enda viktigere redskap for å utnytte de muligheter avtalene gir for økt misjonsengasjement i samtlige menigheter.

En av hovedutfordringene er imidlertid å rekruttere barn og unge til et aktivt misjonsengasjement. For å lykkes med dette må misjon iverksettes i de eksisterende trosopplæringstiltak. Samtidig må det jobbes med økt kunnskap, forståelse og betydning av misjon blant unge og voksne for at misjonsoppdraget skal kunne videreføres til nye generasjoner.

2.3.2: Den norske kirke synliggjør sin tilhørighet i den verdensvide kirke

Aksjon «Sammen som kirke i hele verden» ble i vedtak i Kirkemøtet inkludert i handlingsplanen for Den norske kirkes globale oppdrag. Aksjonsgruppen ble med dette utvidet med flere representanter for å gi aksjonen en større nasjonal forankring.

Vi ser konturene av at aksjonen åpner dører for økt samarbeid mellom menighet og organisasjon, noe som vil kunne få stor betydning for misjonsavtalene framover.

Vennskapsbispedømme

Agder og Telemark bispedømme har et vennskapsbispedømme i Egypt, med biskop Thomas som samarbeidspartner.

2.3.3: Barne- og ungdomsorganisasjonene deltar inn i menighetene

De aller fleste menighetene i vårt bispedømme har samarbeid med en eller flere organisasjoner. Barne- og ungdomsorganisasjonene er flinke til å opprette, og opprettholde kontakt med lag og foreninger som er knyttet til menigheter hos oss, og mange av de som er ansatt i menighetenes barne- og ungdomsarbeid rapporterer at samarbeid med organisasjoner er godt og viktig. Noen menigheter er knyttet til flere ulike organisasjoner. De to barne- og ungdomsorganisasjonene som har flest grupper i vårt bispedømme er Acta – barn og unge i Normisjon, og Søndagsskolen Norge.

I Acta er det særlig Soul Children (korkonsept) som preger gruppene, og over halvparten av alle Soul Children kor i Agder (9 av 14 kor) samt Telemark (4 av 7 kor), er del av lokale menigheter i Den norske kirke. Den energi og begeistring Soul Children-bevegelsen gir, håper vi vil smitte på flere menigheter og aktiviteter.

Ønsket og Elsket er en organisasjon som startet som et samarbeidsprosjekt mellom flere menigheter i Øvre Telemark prosti. Fra 2020 ble de etablert som egen organisasjon, og nå er alle menighetene i Øvre Telemark prosti med. Ønsket og Elsket er et systematisk og helhetlig ungdomsarbeid for konfirmanter og ungdomsledere.

Bispedømmekontoret inviterer årlig representanter fra barne- og ungdomsorganisasjonene til samlinger der de kan dele erfaringer med oss og med hverandre. Dette oppleves som viktige møtepunkt.

Kirkens inkluderingsarbeid (HEL-arbeidet) har et godt og utbygd samarbeid med ungdomsorganisasjonen Skjærgårds LIVE.

3. Kirken er mer for flere

3.1 Gir tilhørighet og skaper gode møteplasser og felleskap fysisk og digitalt

3.1.1: Kirkens digitale nærvær øker

Agder og Telemark har en offisiell hjemmeside for bispedømmet som er bispedømmets viktigste kommunikasjonskanal. Siden henvender seg både til allmennheten og til ansatte i Den norske kirke.

I mai 2022 ble det første nyhetsbrevet fra bispedømmet sendt ut til ansatte, frivillige og media, og de fleste sakene i nyhetsbrevet lenkes til saker på vår hjemmeside. Dermed når vi flere med informasjonen som publiseres på hjemmesiden. Det har også ført til at vi sender ut færre e-poster til ansatte og frivillige ved at vi samler viktig informasjon i nyhetsbrevet som kommer en gang i måneden. Nyhetsbrevet hadde 327 abonnenter per 31.12.2022. Nyhetsbrevet har samme løsning og mal som Kirkerådet bruker og hvert nyhetsbrev legges tilgjengelig på vår hjemmeside i etterkant.

Når det gjelder sosiale medier, er fremdeles biskopens Facebookside den som har størst rekkevidde. Siden hadde ved årsskiftet 2022-23 nær 1800 følgere, noe som er i underkant av 200 flere siden 2021. I forbindelse med at vi opprettet en egen Facebook-side for bispedømmet våren 2022, gjorde vi en gjennomgang av ulike sider og grupper vi hadde på Facebook, og valgte å prioritere bort noen av dem. Facebooksiden Agder og Telemark bispedømme hadde 200 følgere ved årsskiftet.

3.1.2: Universell utforming

Temaene som synliggjøres i arbeidet med universell utforming krever faglig samarbeid og strategisk samarbeid både på bispedømmekontoret, i prostiene, og i fellestrådene og menighetene. Et slikt utviklet samarbeid kan vi ikke si at vi har i bispedømmet i dag. Imidlertid jobbes det godt med flere av

områdene som faller inn under spørsmål rundt universell tilrettelegging og utforming. En systematisk organisering og fordeling av ansvar vil være viktig fremover.

Fjerning av fysiske og ikke-fysiske barrierer i bygg, aktiviteter og arrangementer

I forbindelse med visitaser innhentes det informasjon om fysiske barrierer som ikke er i samsvar med kravet om universalitet. Når søknader kommer til biskop om universell tilrettelegging av kirkebygg behandles dette etter kirkens regelverk for kirkebygg. Vi opplever velvilje fra vernemyndighetene til å finne løsninger. Men som nasjonale kulturminner, har enkelte av kirkene våre utfordringer til hvordan dette skal løses. Initiativet til løsninger kommer fra den lokale kirkeforvaltningen og er avhengig av kommunale bevilgninger. Det er soknet som eier kirkebygget og kirkelig fellesråd som forvalter det.

Arbeidet med å fjerne ikke-fysiske barrierer i aktiviteter og gudstjenester har hatt fokus i arbeidet med prosjektet "Gudstjeneste for alle". I bispedømmet arbeides det relativt målrettet for å sørge for at også ikke-fysiske barrierer blir avdekket slik at flere kan kjenne tilhørighet til gudstjenesten.

Samhandling med helse- og omsorgstjenesten om styrking av retten til religionsutøvelse

Arbeidet har fortsatt gjennom året. Bispedømmet har to særskilte prosjekt rundt dette lokalisert i Kristiansand og Skien. Selv om bevisstheten om dette feltet er økende i menigheten, gjenstår et stort arbeid for å bevisstgjøre omsorgspersonalet på deres oppgaver og å legge rutiner for oppfølging i menighetene.

Menighetsansatte/frivillige som bruker tegn til tale, synstolking og annet metodikk som bidrar til at flere kan delta:

Arbeidet med synstolking har så vidt begynt, men bevisstheten om dette er fortsatt svak. Rutiner rundt å gi blinde og svaksynte tilgang til salmenummer for å kunne delta på likeverdig vilkår er økende. Bruk av Norsk med tegnstøtte er økende både i tilrettelagte gudstjenester (HEL-gudstjenester) og noe i hovedgudstjenestene.

Bevissthet om mangfold i kommunikasjonsstiltak

Det har vært jobbet med et prosjekt med å få menighetene til å beskrive sine kirkeanlegg for de som besøker disse. Dette er tenkt gjort som en fast beskrivelse av kirkeanlegget med tanke på parkering, HC-tilgjengelighet, tilgjengelighet i rommene i kirken, teleslynge og faktisk fremkommelighet i kirkebygget. Dette legges så ut på menighetens nettsider. Det innebærer også trygghet for at her er det takhøyde for alle mennesker også for mennesker som ikke alltid har mulighet for å sitte stille.

Tilrettelegging for ansatte ved funksjonsnedsettelse

Som arbeidsgiver har vi et tilretteleggingsansvar for ansatte ved funksjonsnedsettelse. Dette prøver vi å være bevisst på ved eventuelle ansettelse eller når et slikt behov oppstår i et allerede eksisterende arbeidsforhold. Den lokale menighet må ikke oppleve at det er de som skal måtte ta belastningen ved en reduksjon av arbeidskraft. For å forhindre dette har bispedømmet da gått inn med ekstraressurser som kan bistå personen med funksjonsnedsettelse på ulike måter.

3.1.3: Folkekirken tilbyr ulike møteplasser og fellesskap

"Det eneste stedet der jeg kan møte alle slags folk er når jeg er i kirka"

"Det er noe fint med at vi etter en begravelse har minnesamvær. Da får vi anledning til å gå fra det aller tristeste til det litt lettere. Vi får gråte og le om hverandre, og sammen dele."

Begge utsagnene sier noe om hvor viktig det er at kirka fortsetter å fremheve det viktige i å være et sted der man er en del av et fellesskap. Et sted der man møtes uavhengig av yrkesbakgrunn, alder eller andre ting som det er så lett å defineres ut ifra.

Mange av våre kirker er svært gode på å møte og ta imot nye som kommer, og på en god måte innlemme dem i eksisterende fellesskap. Det er gledelig når stabsfellesskap og menighetsråd setter dette på sakslista. Det oppmuntres til at menighetenes aktiviteter skal være lett tilgjengelig på nett, i sosiale media, i menighetsblad og på andre måter synliggjøres i sitt nærrområde.

Fra årsrapportene til prostene kan man blant annet lese at:

- I Rjukan i Øvre Telemark har “foredragsgudstjenester” vært vellykket. Historikere, lærere, kunstnere og politikere har foredrag om Rjukan.
- Menighetene i Tvedestrand i Aust-Nedenes prosti slår seg sammen om å arrangere “Supersøndag” som en felles familiegudstjeneste, og ser ut til å øke oppslutningen godt når dette gjennomføres.
- I Lister og Mandal prosti er kirka synlig i forbindelse med arrangement som Skalldyrfestivalen i Mandal, Kaperdagene i Farsund og Amerikafestivalen på Lista.
- Mange menigheter arrangerer familiemiddag eller liknende, med god oppslutning – gjerne i forbindelse med trosopplæringstiltak.
- I HEL-arbeidet i Grenland, som menighetene i området står bak, er både mennesker med funksjonshemming og funksjonsnedsettelse ledere sammen av arbeidet.

3.2 Motvirker utenforskap og utforsker nye måter å være kirke på

3.2.1: Ungdomsarbeidet styrkes, og kirken er til stede på utdanningsinstitusjoner og i forsvaret

I vårt bispedømme har vi 2 studentprester. En på høgskolen i Sørøst-Norge (HSN) som omfatter blant annet høyskoletilbudene som finnes i Bø, Notodden, Porsgrunn og Rauland, og en ved universitetet i Agder - avdeling Kristiansand og Grimstad. Studenter og unge voksne har stort behov for noen å snakke med, og studentprestene er viktige samtalepartnere for mange av studentene.

Målgruppen 18-30 er en gruppe som ofte er vanskelig å få til gode fellesskap for i menighetene. Mange er studenter og bor hjemmefra, og det er ofte få i denne aldersgruppen lokalt. De som er i målgruppen er også i veldig ulike livssituasjoner (studenter, nye i arbeidslivet, folk i etableringsfasen, småbarnsforeldre), og derfor må man jobbe med ulike typer tiltak, og kanskje helt annerledes i storbyene enn på bygda. Det er gledelig å se at det ifølge SSB vises en økning i antall tilbud for denne målgruppen i vårt bispedømme, både når det gjelder kontinuerlige tilbud, enkelttiltak og lederkurs. Spesielt på enkelttiltak ser vi en betydelig økning fra tidligere år. Det er usikkert hva denne økningen skyldes, men hvis tallene stemmer, så er det svært gledelig. Vi må uansett jobbe stadig videre for å få til enda flere gode tilbud for denne aldersgruppen.

Antall kontinuerlig tilbud for 18-30 år

2019	2020	2021	2022	Endring %
37	39	27	38	41 %

Antall enkelttiltak for 18-30 år

2019	2020	2021	2022	Endring %
16	9	7	20	186 %

Antall lederkurs for 18-30 år				
2019	2020	2021	2022	Endring %
8	4	11	14	27 %

For ungdom fra 13-17 år har vårt bispedømme mange gode tilbud. Vi har lenge hatt søkelys på viktigheten av å jobbe kontinuerlig, særlig med denne målgruppen. Det er rapportert inn nærmere 90 såkalte «øvrige tiltak» (kontinuerlige tiltak) for ungdom. Dette kan være klubber, ungdomskvelder, smågrupper, KRIK, kor og annet. Dette tallet er på god vei oppover etter korona.

I tillegg er det rapportert 26 breddetiltak året etter konfirmantaler, med totalt 238 deltakere. De fleste av disse tiltakene er lederkurs, og i prinsippet små grupper som ikke egentlig er breddetiltak.

På UT-konferansen (ungdomstinget) i november samlet vi 50 ungdommer fra 12 menigheter, i alderen 15-30 år. UT-konferansen er viktig for ungdomsdemokratiet, men også en arena hvor ungdom får utveksle erfaringer og hente inspirasjon til videre arbeid lokalt. Vi jobber videre med å få enda flere menigheter til å delta på konferansen. Også for de som jobber med ungdom, er dette en god arena for nettverksbygging og erfaringsdeling. Styrking av ungdomsdemokratiet er et viktig fokus i det kommende året.

3.2.2: Kirkens rolle i sivilsamfunnet styrkes

Oppmerksomheten rundt bispedømmets totale ansvar med tanke på kriseberedskap er styrket, men det mangler en samlet oversikt over prester og diakoners deltakelse i kriseteam. Det er startet en prosess med å få denne oversikten. Inntrykket er at de lokale ordningene varierer, men at kirkelige medarbeidere er godt representert.

Stiftsdirektøren er fast medlem av fylkesberedskapsrådet med biskopen som vara. Kirken er også representert med prest som fast medlem av Lokal redningsssentral (LRS) under Agder politidistrikt. Det er også kontakt med Tunsberg og Stavanger bispedømme med tanke på den delen av vårt bispedømme som er involvert i Sør-øst og Sør-vest politidistrikt. Politiet har til enhver tid oversikt over prestenes tilgjengelighet om kriser oppstår, og det arbeides kontinuerlig med å styrke soknenes lokale beredskap.

3.2.3: Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

Kristiansand domprosti har egen internasjonal prest. Denne drifter blant annet "Velkomstsenteret" hvor det ukentlig inviteres til språkkafé. En lørdag i måneden arrangeres også kulturkafé hvor både offentlige og frivillige aktører bidrar.

Bispedømmet har gjennom en årrekke samarbeidet med KIA (Kirkas internasjonale arbeid). Dette året ble samarbeidet satt på vent ettersom stillingen som regionleder har stått ledig. Så snart ny regionleder er på plass, vil samarbeidet kunne gjenopptas.

Menighetene våre har ulike tilbud til nye landsmenn. I tillegg til flere språkkaféer kan nevnes treningsgruppe for kvinner, utdeling av mat og klær. Flere av tilbudene rettes også mot etniske norske for å fremme samhandling og inkludering. Det generelle inntrykket er at menighetene er beredt til å ta imot nye, men at aktiviteten er størst der hvor det ligger et mottak i nærheten. En utfordring for mange menigheter er at de ikke kommer i kontakt med nye landsmenn når de flytter fra mottak og inn i soknet/kommunen. Bispedømmet vil derfor se på muligheten for mer samhandling mellom menighetene og kommunen med tanke på informasjon om kirkas tilbud.

3.3 Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena

3.3.1: Kirkelige medarbeidere trives i jobben og har et inkluderende og likestilt arbeidsfellesskap

De siste årene har kirken gjennomført flere nasjonale undersøkelser som gir nyttig informasjon om arbeidsfellesskapene, både medarbeiderundersøkelsen, undersøkelse om kvinnelige prester og LHBT undersøkelsen "Om å være en sak". Alle undersøkelsene er blitt behandlet i ulike sammenhenger. Ikke minst har det vært nyttig å arbeide med disse undersøkelsene i begge arbeidsgiverlinjene. Det har gitt en anledning til å tematisere hva som skaper gode arbeidsmiljø i den enkelte stab. Mye materiale som kommer frem i undersøkelsene peker på stor trivsel på arbeidsplassen. Det er heller ingen funn som gir urovekkende informasjon om manglende likestilling på grunnlag av kjønn eller seksuell legning. Samtidig angir undersøkelsene områder hvor det er forbedringspotensialer. Vi har ikke opplysninger om mannlige menighetsprester som ikke ønsker å utføre kirkelige handlinger sammen med kvinnelige prester. I det fortsatte arbeidet, og ikke minst gjennom regelmessige vernerunder, vil dette fortsatt ha høyt fokus.

De lokale arbeidsfellesskapene består av personer fra begge arbeidsgiverlinjene. Derfor er det viktig at det er en god samhandling mellom vårt arbeid på bispedømmekontoret og fellesrådslinja lokalt. Samarbeidsavtalen om HMS som er underskrevet av de aller fleste fellesråd, er her et viktig verktøy. Denne inneholder prosedyrer og ansvarsfordeling for f.eks. konflikthåndtering og ulike vernetiltak. Likeledes opplever biskop og administrasjon at vi arbeider konstruktivt og godt sammen med kirkevergelaget i bispedømmet. Det er viktige tiltak for at de lokale arbeidsfellesskap kan fungere godt.

Et viktig satstingsområde i bispedømmet vårt for at kirkelige medarbeidere skal trives i jobben og ha et godt arbeidsfellesskap, har i mange år vært arbeidsveiledning. Alle prester skal ha tilbud om å være med i en arbeidsveiledningsgruppe. Over halvparten er til enhver tid med i en slik gruppe. Sammen med kirkevergelaget har vi også arbeidet for å få disse gruppene tverrfaglige med deltagere fra fellesrådslinjen. Vi holder nå på å utdanne fire nye veiledere for å møte fremtidige behov. To av disse er rekruttert fra fellesrådslinjen. Bispedømmeadministrasjonen fasiliteter også egne veiledningsgrupper for kirkeverger.

Vi ser også et behov for å kunne tilby individuell veiledning til ansatte i spesielle situasjoner, ikke som erstatning for gruppeveiledere, men som et supplement. Her knytter vi i stor grad til oss eksterne veiledere.

3.3.2: Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken

2022 var fortsatt et år som ble preget av pandemien som har herjet et par år. Gjennom pandemien var det mye kreativitet og man maktet å gjøre ulike ting på en ny måte, men nedstengningen rett før jul i 2021 ble vanskelig for mange og fikk virkninger langt inn i 2022. Det var vanskelig å få startet opp igjen selv om samfunnet åpnet opp. Det ble en svært treg start som vel forbedret seg utover året.

Det er en liten nedgang i totalt antall frivillige fra 2021 til 2022 på 2,6 prosent. I 2022 var det totale antall frivillige på 9635. Før pandemien var om lag 12 000 frivillige i Agder og Telemark bispedømme. Det er spesielt nedgang i kategoriene frivillige innen kultur- og i komitearbeid, men det er jevn økning fra fjoråret innen de øvrige kategorier

Bispedømmekontoret sendte ut et tilbud til samtlige menigheter om å gjennomføre samlinger med stab og/eller menighetsråd for å rette søkelys på frivillighet. Dette tilbudet gikk ut på vårparten, men var tydeligvis for tidlig for de fleste menigheter for responsen var laber, selv om vi har besøkt noen menigheter. Vi merker at interessen for frivillighet har steget utover året, og inn i 2023.

	2019	2020	2021	2022	Endring fra 2021 - 2022	Endring i %
Innsamlede offer og kollekt i kirken	20 361 342	12 245 347	11 417 491	18 473 840	7 056 349	61,8
Herav offer og kollekt til egen virksomhet	8 797 528	5 534 098	5 477 867	7 201 158	1 723 291	31,5
Menighetens givertjeneste	21 226 452	20 653 162	20 097 066	17 722 869	-2 374 197	-11,8
Herav givertjeneste til egen virksomhet	19 965 352	19 861 887	18 509 547	17 065 764	-1 443 783	-7,8
Innsamlet av menighet ved ulike andre tiltak, gaver, basarer o.l.	13 964 571	12 477 748	14 046 278	12 237 340	-1 808 938	-12,9
Herav innsamlet til egen virksomhet	10 424 948	7 833 402	10 589 305	8 330 966	-2 258 339	-21,3
Sum innsamlet	55 552 365	45 376 257	45 560 835	48 434 049	2 873 214	5,9

Når det gjelder innsamling og givertjeneste er det veldig gledelig å se vi begynner å nærme oss 2019-tallene på innsamlede offer og kollekt i kirken. Økningen fra 2021 er veldig god, og det er særlig eksterne offer som har økt betydelig. Noe overaskende er det likevel å registrere at det er en markant nedgang i menighetens givertjeneste. Her har det vært en forsiktig nedgang gjennom pandemien, men man har stort sett greid å holde denne stabil, men nå ser vi altså en markant nedgang. Denne nedgangen ser vi også for hele landet når det gjelder innrapportering av skattefrie gaver til Skatteetaten. For Agder og Telemark bispedømme en nedgang på ca. 9 %. Det kan være en sammenheng med at regjeringen endret den øvre grense for skattefradrag fra 50 000 til 25 000 fra 2021 til 2022.

3.3.3: Kirkens verktøy for digital samhandling utnyttes

Kirken har tatt store digitale skritt i løpet av koronapandemien og mange digitale verktøy gjør samhandlingen innad i organisasjonen og mot innbyggerne bedre. Nasjonale kampanjer på høytider blir loset inn mot arrangementsportalen «Skjer i kirken», slik at det er viktigere enn noen gang at prostier og menigheter legger arrangementer inn her. I bispedømmet bruker fem prostier og 60 sogn «Skjer i kirken», noe som er litt over halvparten, men siden de største prostiene og sognene er til stede på «Skjer i kirken», er det stadig flere som finner kirkelige arrangementer gjennom denne portalen.

Læringsplattformen, som er kirkens digitale kurskatalog, er også et viktig verktøy for videreutvikling og opplæring av ansatte.

C Kort om biskopens virksomhet

Det meste av arbeid til organet Biskop er beskrevet andre steder i årsmeldingen. Her trekkes bare frem noen som er mer spesifikke for biskopen.

Arbeidssituasjonen i kirken og utøvelsen av tilsynet

Året 2022 startet i motbakke. Vi var mentalt ikke forberedt på nedstengningen som kom før julen 2021 på grunn av koronasituasjonen og som varte ut de første ukene i 2022. Starten på 2022, ble derfor tung for mange. Året har som helhet vært preget av å ta igjen ting som er blitt utsatt, og å gjenåpne de kirkelige aktivitetene. Aktivitetsnivået har tatt seg gradvis opp i løpet av året, men oppslutningen om aktivitetene henger fortsatt litt etter. Samtidig som det generelle energinivået hos mange ansatte har vært litt lavere enn før pandemien. Det har vært behov for motivasjon og å bli sett av tilsynet. Mange ansatte og frivillige har likevel lagt ned et stort arbeid for å få arbeidet i gang igjen. Dette har også preget tilsynets arbeid.

For biskopen ble 2022 et år med høy aktivitet, særlig høsten med mange «utsatte» samlinger, stabsturer, samling for prostene mm og. Et høydepunkt ble årets stiftsdager med ny rekord med ca. 430 medarbeidere, dvs. helt fullt. Det viste seg å være et viktig møte.

Det ble gjennomført 9 visitaser. Med hensyn til vigslinger ble det vigslet 3 diakoner og 1 kantor, men ingen prester. Det er første gang på 10 år at ingen er blitt vigslet til prest, men det er ingen dramatik. Tallene for 2023 blir ut fra VTV-programmet antagelig annerledes (syv prester på stiftspraksis i 2023 mot en som fullførte stiftspraksis i 2022 og som ble vigslet i annet bispedømme).

Samarbeidsrelasjoner

For tilsynet er det en viktig side å arbeide med samarbeidsrelasjonene. Forholdet til kirkevergene og den andre linjen, oppleves som godt, og er blitt styrket de siste årene. Også relasjonen til samfunnsinstitusjonene, politikere mm er godt. Dette skyldes ikke minst den gode jobben ansatte og frivillige gjør rundt om i menighetene.

Hva slags kirke har pandemien gitt oss

Det er antagelig for tidlig å trekke for bastante konklusjoner om hva pandemien har gjort med kirken, men statistikken viser i hvert fall to forhold: For det første er det tydelig at fraværet av å kunne samle mange til gudstjenester ikke har ført til et tilsvarende sug etter å kunne samles når samfunnet ble åpnet opp. Gode vaner må bygges opp igjen. For det andre var det grunn til å kunne anta at de gode erfaringene med mindre dåpsseremonier vil fortsette etter pandemien. Antallet slike dåpssamlinger er nok litt høyere enn før pandemien, men det har ikke tatt av slik flere av oss hadde trodd. Dersom vi tror at slike dåpsgudstjenester kan være med å for å få opp dåpstallene, må det arbeides mer aktivt med denne muligheten.

Det digitale avtrykket er også stort med hensyn til komitemøter, webinarer og e-læring, men det er ikke så stort i menighetslivet. Noen få menigheter streamer fortsatt gudstjenesten, men ikke mange. I det lokale menighetslivet, er det de fysiske møtene som teller.

IV Styring og kontroll i virksomheten

A Arbeidsmiljø

Sykefravær

	Alle	Menn	Kvinner
Agder og Telemark	8,0 %	5,9 %	12,4 %
Totalt	7,0 %	4,9 %	9,9 %

Som tallene over viser har vi i 2022 hatt et høyt sykefravær. Mens det de foregående årene var ganske stabilt og i 2021 endte på 5.4 %, viser det at vi nå er oppe i 8 %. Dette følger jo den generelle tendensen i hele kirken, men vi ligger i det øvre sjiktet. Spesielt høyt er tallet for kvinner.

I flere år har det vært arbeidet målrettet i prostiene med problemstillinger rundt sykefraværet. Dette har skjedd gjennom oppfølging av sykemeldte, gjennom tilrettelegging for å forhindre sykemelding og ikke minst i samarbeid med vernetjenesten og vernerunder. Vårt inntrykk er at spesielt prostene har vært proaktive når det gjelder å følge opp sykemeldte med det oppfølgingsløpet som er lagt opp fra NAV. Tallene som kommer frem om sykemeldinger, gjør at vi på dette området må ha et forsterket fokus på både forebygging og oppfølging og kontinuerlig gjennomgang av mulige overbelastninger i den enkelte stilling.

Noen ganger kan vi som arbeidsgivere se om en sykemelding er arbeidsrelatert eller ikke. Men i mange tilfeller er ikke dette så enkelt, da sykemeldingen kan skyldes en totalbelastning av både arbeid og andre faktorer. I tilfeller der det er arbeidsbelastning som er grunn, prøver vi innenfor de rammene og verktøy vi har til rådighet med tilrettelegging av arbeidssituasjonen. I de tilfellene hvor sykdomsbildet kan være mer sammensatt prøver vi å tilby en individualveiledning som hjelp til et sorteringsarbeid.

Økte langtidssykemeldinger utgjør en del av forklaringen, på det høye sykefraværet. Vi ser at flere og flere ansatte blir sykemeldte ut maksperioden og går over til arbeidsavklaringspenger. Når man er gått over på denne ordningen vises det ikke på sykemeldingsstatistikken, men det er samtidig en indikator på økende grad av lange sykemeldinger.

Grunnen til høye sykemeldingstall tror vi også handler om ettervirkning av pandemien. En del ansatte har blitt oftere syke på grunn av redusert immunforsvar. Så registrerer vi en generell slitenhet etter denne perioden som nok har sammenheng med at man under pandemien brukte mye krefter på å måtte arbeide på nye måter og holde opp et høyt aktivitetsnivå. Da samfunnet og menighetslivet åpnet opp igjen og man skulle ta igjen alt det tapte av gjøremål og aktiviteter som ikke kunne utføres når alt var stengt ned, var mange ganske slitne i utgangspunktet.

Vårt bispedømme har mange områder med høyt aktivitetsnivå i menighetene. Vi tror dette har lagt et ekstra press på ansatte som i utgangspunktet var slitne etter epidemiene og som har ført til økte sykemeldinger.

Rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold

Varslingsportalen "Mitt varsel" er etablert. Det har i løpet av året ikke blitt registrert noen varslinger verken i portalen eller på annen måte. Det kan både bety at det ikke har vært noen saker å varsle og at terskelen for å varsle er for høy. Det kan også skyldes at varslingsportalen ikke er tilstrekkelig kjent. Varslingsrutiner har vært tematisert i flere sammenhenger, og prostene er bevisstgjort på forståelse av varsling i AML og på Mitt varsel som organ for varsling. Vi prøver å være proaktive overfor fellesrådslinjen i bispedømmet til å ta i bruk samme varslingssystem.

B Likestilling

Kvinneandel presteskaper

Andelen kvinnelige prester i faste stillinger	2018	2019	2020	2021	2022
Agder og Telemark	30 %	28 %	30 %	30 %	32%
Gjennomsnitt alle BDR	34 %	36 %	36 %	38%	39%

Det har vært en positiv økning i kvinneandelen for presteskaper i 2022, fra 30% til 32% prosent. Det er likevel fortsatt et stykke opp til gjennomsnittet for bispedømmene som helhet. Undersøkelsen blant kvinnelige prester viser at de har en stor grad av trivsel i bispedømmet vårt. Målsettingen vår har i mange år vært å få en bedre kjønnsbalanse. Det arbeider vi fortsatt med. Kvalifiserte kvinnelige søkere kalles inn til intervju, og ved utlysning oppfordrer vi kvinner til å søke.

Tilsetninger

	Utlyste stillinger	Antall søknader	Herav kvinner	Kvinneandel	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Kvinneandel
Agder og Telemark 2022	24	58	22	38%	20	8	40 %
Agder og Telemark 2021	18	63	20	32 %	14	4	29 %

Det var 20 tilsetninger i 2022. 40% av de som ble tilsatt var kvinner.

Kvinnelige ledere og proster

Andelen kvinner prost og biskop	2021				2022			
	Kvinner	Menn	Total	Kvinneandel	Kvinner	Menn	Total	Kvinneandel
Agder og Telemark	3	7	10	30 %	3	7	10	30 %

Andelen kvinner i lederstillinger er på samme nivå som året før.

Kvinneandel bispedømmekontoret

Kvinneandelen ved bispedømmekontoret har de siste årene økt. Av 15 tilsatte er 8 kvinner, altså 52 %.

Lønn kvinner/menn

Lønnsnivået blant kvinnelige prester er totalt noe lavere enn for menn, og noe lavere enn gjennomsnittet for alle bispedømmer. I all hovedsak skyldes dette alderssammensetning og ansiennitet.

Bispedømme	Totalt prester	Kapellaner	Sokneprester	Proster	Spesialprester	Øvrige ansatte
Agder og Telemark	96,2	99,3	96,8	97,4	101,1	90,8
Totalt	97,6	99,1	98,5	100,9	98,7	93,2

C Vurdering av internkontroll

Bispedømmerådet har søkelys på å ha god oversikt over den løpende økonomien, i tett dialog med Felles økonomienhet (FØ).

I tillegg til månedlig økonomirapportering har det vært tett oppfølging av vikarbruk ved sykdom og vakanser. Videre er det søkelys på gudstjenesteforordning i enkelte prostier, for derved å komme i takt med behov og tilgjengelige ressurser.

Det er ikke avdekket vesentlige avvik i 2022, og mindre feil og mangler er løpende korrigert.

Fra 01.01.2017 er det økonomiregelverk og internkontrollforskrifter mv. for Den norske kirke som har vært gjeldende. I tillegg ble det høsten 2021 iverksatt nye administrative økonomibestemmelser. Det er ved utgangen av 2022 ikke avdekket styringsvikt eller mangler som bør kommenteres særskilt.

V Vurdering av fremtidsutsikter

Agder og Telemark bispedømme har mange og gode menigheter og dedikerte ansatte og frivillige.

Vi ser at arbeidet og aktiviteten i menighetene er i ferd med å ta seg opp igjen etter flere år med pandemi. Samtidig ser vi at det noen steder krever mer innsats å få folk tilbake igjen. Kirken har en jobb å gjøre med fortsatt å være relevant for innbyggerne og medlemmene.

Restarten av menighetene etter pandemien gir for noen menigheter anledning til å se på arbeidet sitt og vurdere hvordan man skal jobbe videre. Derfor er det gledelig at det kommer et verktøy som vil lette dette arbeidet; "Kirka vår" (tidligere kalt helhetlig menighetsplan). Vi tror dette verktøyet kan bli et godt hjelpemiddel for utviklingen av menighetene framover.

Kirkemøtets vedtatte strategi for årene 2022 – 2029 har vært ytterligere konkretisert i Agder og Telemark bispedømmeråd. Det er pekt på noen forhold som vi ser trenger et spesielt fokus fremover:

Frivillighet: I frivillighetsåret 2022 var dette et selvsagt fokus, men det blir viktig ikke å slippe dette. Vi må arbeide med rekruttering av frivillige framover.

Givertjeneste: Agder og Telemark bispedømme har i flere år hatt søkelys på givertjeneste. Ikke minst så vi under pandemien hvor viktig det var for menighetene å ha denne faste forutsigbare giverinntekten, og ikke bare basere seg på kollekt eller arrangementer. Skal kirken kunne opprettholde sin aktivitet fremover tror vi at givertjeneste og frivillighet er to nøkkelord.

Ungdom: Agder og Telemark bispedømme har et ønske om å styrke ungdomsarbeidet i bispedømmet. Konkret har dette gitt seg utslag i økning av stillingsressurs på bispedømmekontoret, fra 80 til 100% ungdomsrådgiver fra høsten 2021. Vi har nå også fått på plass et nytt ungdomsråd - valgt på sist ungdomsting. Det er et ønske å styrke samhandlingen mellom ungdomsråd og bispedømmerådet.

Diakoni: De siste årene har særlig vist at en økt satsing på diakoni er helt nødvendig. Det jobbes hele tiden med å få flere diakonstillinger og økte stillinger i bispedømmet, men at også de menighetene som ikke har egen diakon skal jobbe planmessig med diakonifeltet. Samskaping med kommunene og frivillig sektor ellers er også sentralt grep for å løfte diakonien inn i flere sammenhenger.

Miljø og bærekraft: Vern om skaperverket setter store krav til oss som kirke. Det å jobbe bevisst med bærekraftsspørsmål og reduksjon av miljøbelastningen blir viktig framover. Dette også for å kunne fremstå som en troverdig kirke. Kirkemøtets vedtak om 60% reduksjon i CO2 gir oss noe å strekke oss etter. Framfor å lage en egen plan for miljø og bærekraft har fokus vært på å innarbeide det i den ordinære virksomheten – med utgangspunkt i vedtatt strategi for bispedømmet.

Rekruttering: Rekrutteringsutfordringen begynner nå å merkes også i vårt bispedømme, og den ventes å bli større framover. Bispedømmerådet har et tydelig søkelys på dette. Vi tror og håper at den nye ordningen med "Prest under utdanning" (PUU) vil kunne bidra positivt til rekruttering til steder hvor vi ellers sliter med å få søkere.

Kirkelig organisering: Ansatte i begge linjer er en stor ressurs for kirken. I fasen vi nå skal gjennom fram mot en ny kirkelig organisering er det viktig å skape arenaer for samhandling og kjennskap mellom de to arbeidsgiverlinjene. Dette gjelder både for de administrative lederfunksjonene, og for folkevalgte i bispedømmeråd, menighetsråd og fellesråd. I tillegg er det viktig at ansattes medvirkning blir ivaretatt på en god måte.

Mer himmel på jord

Den norske kirke er en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, som vitner i ord og gjerninger om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus.

Strategi Agder og Telemark 2022 – 29	Kirken åpner rom for tro 	Kirken er der livet leves 	Kirken er mer for flere
Kirken for den enkelte 	Forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet <ul style="list-style-type: none"> Øke antall deltakere i gudstjeneste og utforske nye måter å treffe folk på Fortsette satsingen på dåp Bærekraftsmål 11	Styrker kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner <ul style="list-style-type: none"> Flere deltakere på konserter og kulturarrangement og prøve ut nye arenaer Øke antall pilgrimsvandringer i bispedømmet Bærekraftsmål 4	Gir tilhørighet og skaper gode møteplasser og fellesskap fysisk og digitalt <ul style="list-style-type: none"> Menighetenes aktiviteter lett tilgjengelig på nett Kirkebyggene er universelt utformet Styrke ungdomsarbeid i menighetene Bærekraftsmål 10
Kirken i samfunnet 	Fremmer verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn for alle <ul style="list-style-type: none"> Kirken er synlig i offentlig samtale og løfter særlig stemmen for de svakeste Kirken samhandler med ulike tros- og livssynssamfunn blant annet gjennom religionsdialog Bærekraftsmål 10	Bidrar til å virkeliggjøre bærekraftsmålene – lokalt, nasjonalt og globalt <ul style="list-style-type: none"> Flere menigheter med diakonal betjening Kirken fremmer menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket Utfordre til klimasatsing i menighetene Menighetene har minst ett misjonsprosjekt Bærekraftsmål 13	Motvirker utenforskap og utforsker nye måter å være kirke på <ul style="list-style-type: none"> Barn og unge lærer om kirke og tro. Styrke kirkeskolesamarbeidet Kampen mot barnefattigdom, utenforskap og bedre levekår en hovedsak Skape flere felles rom og gode møteplasser for mennesker fra alle land Bærekraftsmål 3
Kirken som organisasjon 	Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke <ul style="list-style-type: none"> Rekruttering til kirkelige stillinger styrkes Sakspapirer til fellesråd og menighetsråd samt postjournal legges på nett Bærekraftsmål 16	Samhandler med organisasjonslivet, andre tros- og kirkesamfunn og offentlige, private og ideelle aktører <ul style="list-style-type: none"> Arbeidet med å rekruttere frivillige styrkes gjennom konkrete utfordringer Våge å være en radikal samarbeidspartner som initierer og inviterer til prosjekter Bærekraftsmål 17	Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena <ul style="list-style-type: none"> Utarbeide internkulturplakat Årlig fagdag om inkludering og mangfold i prostiene Lokalmenighetene spiller den verdensvide kirke Bærekraftsmål 5

VI Årsregnskap

Innledning

Agder og Telemark bispedømme er en del av rettssubjektet Den norske kirke og dekker Agder fylke, samt Telemark, nå del av Vestfold og Telemark fylke.

Kirkerådets tildeling til Agder og Telemark bispedømmeråd skal sikre en lokal forankret folkekirke i alle sokn, og sørge for tilstrekkelig prestedtjeneste slik at gudstjenester og kirkelige handlinger avholdes, døpte får trosopplæring og at det åndelige liv vekkes og styrkes i menighetene.

Det totale driftsbudsjettet for Agder og Telemark bispedømme i 2022 var på kr. 176.291.000.-

Budsjettgruppe 1 drift

Agder og Telemark bispedømmeråd mottok i 2022 en samlet tildeling på kr 176 291 000 fra Kirkerådet. Driftstildelingen for 2022 var på kr 127 958 000. Regnskapet viser et merforbruk på drift ved utgangen av 2022 på kr 931 000. Dette utgjør 0,7 % av tildelingen.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1 - Driftsregnskapet	31.12.2022	31.12.2022	
Inntekter	-1 596	-340	1 256
Tilskudd/varekjøp	500	-	-500
Lønnskostnader	118 540	118 528	-12
Andre driftskostn	11 445	9 770	-1 675
Sum budsjettgruppe 1	128 889	127 958	-931

Administrasjonen

Administrasjonsutgiftene er totalt på kr 14 993 000. Totalt er det benyttet kr 901 000 mindre enn budsjettet til administrasjonen. Det er 5,7 % lavere enn budsjettet.

Etter vedtak av bispedømmerådet er det betalt ut kr 500 000 i ekstraordinære trosopplæringstilskudd fra driftsmidlene.

Regnskapet viser lønnsutgifter som er kr 955 000 lavere enn budsjettet. Dette kommer hovedsakelig fra vakanser i kirkefaglig avdeling første halvår og NAV refusjoner i høstsemesteret.

Prestetjenesten

Regnskapet for prestedtjenesten er på kr 113 896 000. Det er kr 1 832 000 (1,6 %) høyere enn budsjettet.

Reiseutgiftene var lave i 2020 og 2021 på grunn av mindre aktivitet. Reisebudsjettet i 2022 ble satt til kr 2 490 000. Det er noe høyere enn utgiftene i 2021. Regnskapet viser reiseutgifter på kr 3 306 000 i fjor. Det er kr 816 000 høyere enn budsjettet, og kr 300 000 lavere enn 2019.

Budsjettgruppe 2 tilskudd

Agder og Telemark bispedømme fikk i 2021 kr 48 333 000 til trosopplæring, diakoni, undervisning, kirkemusikk i domkirken og midler fra Opplysningsvesenets fond.

Det ble utbetalt kr 31 273 000 i tilskudd til menigheter til trosopplæring og kr 16 381 000 til diakonstillinger, kateketstillinger og tilskudd til kirkemusikk.

Den samlede tildelingen til tilskudd er benyttet. Det er mindre avvik på diakoni, undervisning og kirkemusikk og OVF. Avvikene utligner hverandre, og samlet er tilskuddsmidlene i sin helhet benyttet.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 2 og 3 - Tilskudd *	31.12.2022	31.12.2022	
Trosopplæring	31 273	31 273	-
Diakoni	7 355	7 446	91
Undervisning	8 901	8 800	-101
Kirkemusikk	125	125	-
Domkirke (Oslo og Nidaros)			-
Annet (inkl OVF)	679	689	10
Gruppe 3 (kun KR)			-
Sum budsjettgruppe 2 og 3	48 333	48 333	-

Særskilt om OVF-tilskuddet

Tildelingen på midler fra Opplysningsvesenets fond var i 2022 på kr 689 000.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2022		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
OVF			
Administrasjon - 491			-
Diakoni - 492	334		-334
Barn og unge - 493	295		-295
Gudstjenesteliv - 494	50		-50
Kirkemusikk og kultur -495			-
Samisk kirkeliv -496			-
Andre fellestiltak (inkl SMM) - 497			-
Internasjonale og økumeniske organisasjoner -498			-
		689	689
Ovf total (for rapportering til Ovf)	679	689	10

Balanse

Agder og Telemark bispedømmeråd har et akkumulert mindreforbruk fra tidligere år på drift på kr 5 792 000. Det opparbeidede mindreforbruket er bokført i balansen som egenkapital og er ikke disponert i inneværende års budsjett. Det legges til grunn at ny sum i balansen vil være kr. 4 851 000 nå årets merforbruk blir ført. Dette er innenfor 3% regelen for avsetning til fond.

Oppsummert

Regnskapet for Agder og Telemark bispedømmeråd inngår i det samlede regnskapet for rettssubjektet Den norske kirke, og revideres av eksternt revisjonsfirma.

Oppsummert mener ledelsen at det er grunn til å være godt fornøyd med økonomistyringen i 2022.

Kristiansand, 27.02.2023

Per Gunnar Pedersen

Aslak Wegge

Ledere Agder og Telemark bispedømmeråd

Stiftsdirektør

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 16.03.2023

Vår ref: 22/01947-10 THS

Deres ref:

Visitasprotokoll Flekkefjord, Gyland, Bakke, Hidra 2023

Biskopen takker igjen for flotte visitasdager i Flekkefjord, i menighetene Hidra, Bakke, Gyland og Flekkefjord.

Vedlagt følger visitasprotokollen som inneholder:

- Visitasforedrag
- Visitasmelding
- Rapport fra visitasbefaring kirkebygg
- Prostens kontorvisitas
- Program visitas

Med vennlig hilsen

Stein Reinertsen
Biskop

Trine H Syvertsen
Kirkefagsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Visitasforedrag Flekkefjord Bakke Gyland Hidra 2023
2023 Visitasmelding_Flekkefjord Hidra Bakke Gyland
Rapport fra visitasbefaring Flekkefjord 2023
Rapport fra prostens forbesøk i Flekkefjord 31. januar 2023
Program pr. 17.02.2023

Mottakere:
Prosten i Lister og Mandal prosti

Pb 265

4576 LYNGDAL

Postadresse:
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

E-post: agder.bdr@kirken.no
Web: www.kirken.no/agder
Org.nr.: 818 066 872

Telefon: +47 38 10 51 20
Telefaks:

Saksbehandler
Trine H Syvertsen

Flekkefjord kirkelige fellesråd	Anna Wahlsgt 5	4400 FLEKKEFJORD
Bakke menighetsråd	Anna Wahls gate 5	4400 FLEKKEFJORD
Flekkefjord menighetsråd	Anna Wahls gate 5	4400 FLEKKEFJORD
Gyland menighetsråd	Anna Wahls gate 5	4400 FLEKKEFJORD
Hidra menighetsråd	Anna Wahls gate 5	4400 FLEKKEFJORD
Flekkefjord kommune	Kirkegaten 50	4400 FLEKKEFJORD

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Visitastforedrag ved bispevisitasen i Flekkefjord, Bakke, Gyland og Hidra sokn 7. – 12.mars 2023

Kjære menighet!

Nåde være med dere og fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus.

Det har vært en stor glede å være sammen med dere denne visitasuka. Vi har vært igjennom et innholdsrikt og variert visitasprogram, og jeg har blitt bedre kjent med menighetsrådene, ansatte og frivillige. Det har vært en stor berikelse, og jeg ser tilbake på denne uken med takknemlighet. Takknemlighet for alt som skjer, for alle som finner sin plass i menighetene, for at dere har som mål å vekke og nære det kristelige liv i soknene! Jeg har vært på visitas her før, for nesten 9 ½ år siden. Det er derfor ekstra gledelig å komme tilbake for andre gang!

Forberedelser

Det ligger mye planlegging bak en visitasuke. Prosten har ledet prosessen sammen med ansatte og menighetsråd. Prosten har gjennomført kontorvisitas, og rådgivere på bispedømmekontoret har utarbeidet en rapport om kirkebyggene. Menighetene har levert en fylldig visitasmelding før visitasen, og dere har laget et imponerende program som viser mye av bredden i menighetslivet og kontaktpunktene dere har ut i lokalsamfunnene.

Stab og menighetsråd

Jeg har både hatt enkeltsamtaler med flere ansatte, og møtt dere som stabsfelleskap, i tillegg til å se og høre flere av dere utføre arbeidsoppgaver. Det har vært en glede å se hvor dedikerte dere er til å jobbe i menighetene.

Alle dere som tilhører menigheten; dere kan være stolte av de flotte ansatte dere har.

Menighetsrådene fikk jeg også gleden av å treffe. Det ble gode samtaler med menighetsrådene på Bakke, i Gyland og på Hidra, og i Flekkefjord ble det vist frem tegninger til kirkesenteret dere har jobbet så lenge med.

Møte med kommunen

Jeg møter alltid kommunens ledelse når jeg er på visitas, og det ble tid til en god samtale med rådmann Bernhard Nilsen, ordfører Torbjørn Klungland, kommunalsjef for samfunn og teknikk Terje Glendrange og fellesrådsrepresentant Reidar Gausdal.

Blant temaene vi snakket om kan jeg nevne de utfordringer som kommunen har med å oppfylle alle sine forplikter, samarbeid mellom kirke og skole, det gode samarbeidet som er med frivillighetsentralen, og kirkesenter.

Jeg er glad for at det i Flekkefjord er et svært godt samarbeid mellom kommunen og kirken. Takk til alle som har vært med å bidra til det.

I samtalen oppfordret jeg kommunen til å regne med kirken når de legger sine planer. Vi vil være med på samskapingen.

Skolebesøk, barnehage

I løpet av en visitas er det som regel tid til skolebesøk, og denne gangen var det 7.klasse ved Sunde skole og mellomtrinnet og SFO på Hydra jeg traff, i tillegg til barna i Glendrange barnehage – der de kunne så mye av bibelens fortelling om påska at det var en fornøyelse å høre. På skolene hadde de forberedt gode spørsmål til meg.

Elevene var flinke til å spørre, så får jeg bare håpe at jeg var nesten like flink til å svare dem.

Bedriftsbesøk

Når jeg er på visitas, er jeg gjerne også på bedriftsbesøk. Det er viktig for meg å møte bedrifter som på en eller annen måte preger stedet.

På Hydra ble det gode møter både med fiskemottaket og butikken i Rasvåg. Her er det folk som er villige til å satse for at Hydra skal opprettholde gode arbeidsplasser. Jeg har også i Flekkefjord hatt et hyggelig møte med ledelsen i avisen Agder, representert ved redaktør Kristen Munksgaard og medierådgiver Sven Ugland. Agder er gode på å la sine trofaste abonnenter vite hva som skjer i Flekkefjord. Jeg satt stor pris på at avisen ser hvor viktig kirken er i lokalsamfunnet, og regner omtale av kirken som en naturlig del av avisens innhold.

Diakoni

Jeg vet at dere gjør et flott diakonalt arbeid. Mye av dette er ikke synlig for andre enn de det gjelder, men å virke i det stille er kanskje noe av det viktigste innen diakonien.

To av kommunens sykehjem fikk jeg besøke, der ansatte og frivillige fra kirka gjør et godt arbeid. Både på Hydra omsorgssenter og Sundeheimen opplevdes det godt å være, med dyktige ansatte og hyggelig fellesskap.

På Englevakten traff jeg også mange hyggelige mennesker, og fikk en god prat med flere av dem som ofte kommer dit. Dere som driver Englevakten gjør en utrolig viktig diakonal innsats, og jeg gleder meg over at mange frivillige fra de ulike menighetene i byen er med og bidrar. Det er så flott når man kan bidra på tvers av menighetstilhørighet til beste for de som bor i byen.

På Gyland skole fikk jeg gleden av å være med på solidaritetssamling for Ukraina. Gymsalen var full av folk i alle aldre, elevene hadde laget lapskaus og kaker, og solgte lodd. Det var en flott ettermiddag, og en glede å oppleve at dere både er sammen på denne måten, og samtidig hjelper noen som trenger det enda mer enn oss. Her så vi skolens og bygdesamfunnets muligheter på sitt beste.

Gudstjenesteliv og kirkebygg

Kirkens medlemsundersøkelse viser at et stort flertall av våre medlemmer fremhever kirkebyggenes sentrale betydning. De er viktige signalbygg for langt flere enn dem som går ofte på gudstjeneste.

Dere er gode til å ta vare på kirkebyggene deres, og de oppleves godt vedlikeholdt. Siden forrige visitas er det mye som har vært gjort av nødvendig vedlikehold. Takk til alle dere som sørger for dette.

Det har vært flere gode samlinger i kirkene under visitasen. Det har vært en fin kveldsbønn både i Bakke kirke og Flekkefjord kirke, i tillegg til en interessant temasamling om psykisk helse i Hidra kirke.

Dere har et rikt musikkliv, takket være dyktige folk blant ansatte og frivillige.

Trosopplæring

På Supertirsdag i Flekkefjord myldret det! God middag og en fin samlingsstund fikk jeg være med på, før jeg deltok på 5-årsklubben på Sira skole. Da jeg viste frem bispekåpa var det en som lurte på om jeg jobbet som Jesus.

På en visitas er det naturlig nok ikke mulig å rekke innom alt, men jeg har lest visitasmeldingen og på mange ulike måter hørt om alt dert fine trosopplæringsarbeidet dere driver i menighetene. Dere har så mange frivillige og ansatte som gjør en svært verdifull jobb med å lære opp barn og unge, og gi dem gode fellesskap å være i.

Økumenikk

Når jeg er på visitas, er det viktig for meg å møte ledere fra andre kirkesamfunn i området, og snakke om hva man kan være felles om. Det var en glede å møte Felleskirkelig forum til en fin samtale. Det er mer som forener oss enn det som skiller, og jeg er glad for å merke det gode fellesskapet det er mellom dere i Flekkefjord – ikke bare i byen, men i hele kommunen. I løpet av visitasen hørte jeg flere fortellinger om hvordan dere samarbeider, hvordan dere heier på hverandre, og til og med støtter hverandre økonomisk.

Utfordringer og veien videre

Jeg kunne nevnt mye mer av alt som har skjedd denne visitasuka. Flotte musikalske innslag, mange frivillige, fellesskap på Kirkehamn bedehus – og ikke minst: hyggelige mennesker overalt. Inntrykkene er mange.

En visitas er ikke over når jeg drar, på en måte er det nå det begynner. Alt forarbeidet, møtene og samtalene peker ut en retning for veien videre. En retning for arbeidet med å vekke og nære det kristne liv menigheten. Jeg har derfor behov både for å bekrefte alt dere får til og oppmuntre til videre arbeid:

- Dere er gode til å jobbe diakonalt, og dere har flere drømmer og ønsker for dette arbeidet enn det dere gjør i dag. Det liker jeg å høre. Fortsett å drømme, samtidig som dere skal glede dere over alt det gode som dere får til.
- Trosopplæringsarbeidet deres er veldig bra. Dere har gode planer, og dere driver et synlig arbeid i kommunen. Det jeg har fått se under visitasen har hatt god kvalitet, drevet av dyktige frivillige og ansatte som viser at dere bryr dere om barna. Fortsett å arbeide slik!
- Dere er gode til å bygge relasjoner. Det er kanskje lettere å få til på Hidra, Gyland og Sira enn i byen fordi stedene er mer oversiktlige, men dere får det til alle steder! Det er slik en menighet skal være; bygge relasjoner både innad og utad. Jeg vil dere skal vite at dere når mange flere enn dere kanskje er klar over.
- I møte med både kommune, skoleledelse og menighetens ansatte har jeg løftet frem det verdifulle i et samarbeid mellom kirke og skole. Her gjør dere allerede mye bra, men likevel vil jeg oppfordre dere til å formalisere samarbeidet i form av en plan for dette. Ansatte ved mitt kontor kan hjelpe dere med dette.

- Jeg har oppfordret kommunen til å huske på kirka og skrive den inn i sine planer. Kirka kan også her være oppmerksom på å levere innspill til kommunens planer.
- Det har kommet et nytt verktøy som heter *Kirka vår – samlet plan*. Dette er et nyttig verktøy for en menighet å ta i bruk, som vil gi en god oversikt over demografi, alle planer dere allerede har, og vil kunne lette mye av arbeidet med for eksempel å jobbe videre med strategi for arbeidet. Jeg oppfordrer dere til å ta dette i bruk.
- Til Flekkefjord menighet vil jeg si: Jobb videre med planene for et menighetscenter. Tenk gjennom hvilke funksjoner dette skal fylle; hvordan vil dere bruke bygget for å være en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke for innbyggerne i Flekkefjord?
- Til fellesrådet vil jeg si: Dere har gjort en stor og god jobb siden forrige visitas med å gjøre viktige forbedringer med kirkene, universell tilgjengelighet og orglene. Slik arbeid må naturligvis gå over tid, så fortsett slik dere gjør, slik at alle kirkene får universell tilgjengelighet og menigheten får god hjelp til å synge (sakene står omtalt i visitasmeldingen der skrev). Dette arbeidet er dere gode på.

Jeg drar fra visitasen i Flekkefjord, Bakke, Gyland og Hidra sokn fylt med takk, og jeg hilser dere med Paulus sine ord til menigheten i Tessaloniki:

Vi takker alltid Gud for dere alle når vi husker på dere i våre bønner. For vår Gud og Fars ansikt husker vi stadig på hvordan dere er virksomme i tro, arbeider i kjærlighet og holder ut i håp til vår Herre Jesus Kristus. (1.Tess 1, 2 – 3)

Agder og Telemark bispestol 12.mars 2023
Stein Reinertsen, biskop

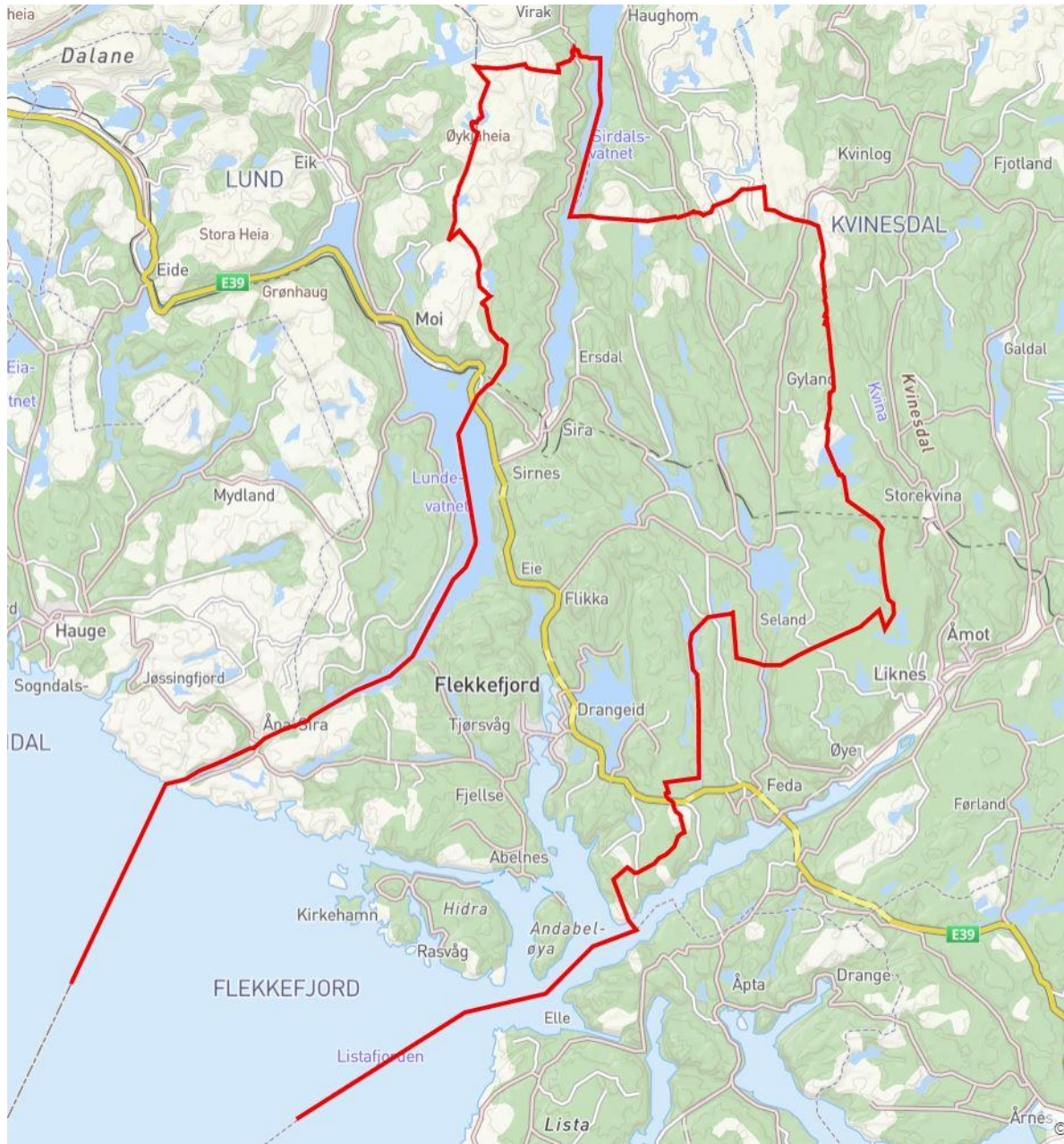

DEN NORSKE KIRKE

VISITASMELDING

for soknene

Flekkefjord, Hidra, Bakke og Gyland

Bispevisitas 7.-9. og 12. mars 2023

DEN NORSKE KIRKE

DISPOSISJON

1. INNLEDNING

- 1.1 Kart over området visitasmeldingen gjelder for s. 1
1.2 Kort historisk riss siden siste visitas s. 3

2. SOKNET

- 2.1 Grenser, folketall, kirkemedlemskap s. 4
2.2 Demografi, sosiologisk beskrivelse s. 4
2.3 Lokalsamfunnet- kultur- og samfunnsliv s. 4

3. ARBEIDET I MENIGHETENE

- 3.1 Menighetens strategi og visjon s. 5
3.2 Generell vurdering av menighetslivet/menighetens åndelige situasjon s. 6
 3.2.1 Gudstjenester: Utvikling av gudstjenestelivet og gudstjenestedeltakelse s. 6
 3.2.2 Kirkelige handlinger s. 8
 3.2.3 Trosopplæring og annet barne- og ungdomsarbeid s. 10
 3.2.4 Voksenarbeid s. 14
 3.2.5 Diakoni s. 15
 3.2.6 Misjon/SMM (Samarbeid Menighet og Misjon) s. 17
 3.2.7 Givertjeneste s. 17
 3.2.8 Kirkemusikalsk virksomhet s. 18
 3.2.9 Integrering av mennesker med spesielle behov og nye nordmenn s. 19
 3.2.10 Kultur, bla samarbeid med det alminnelige kulturliv s. 19
 3.2.11 Menighetsrådets arbeid – hvordan dette fungerer s. 20
 3.2.12 Stabens arbeid – hvordan dette fungerer s. 20

4. KIRKELIGE RÅD OG ANSATTE

- 4.1 Menighetsråd, navneliste s. 21
4.2 Fellesråd, navneliste s. 22
4.3 Ansatte, navneliste – stilling, stillingsstørrelse og arbeidssted s. 23

5. KIRKEBYGG OG GRAVPLASS

- 5.1 Kirkebygg s. 23
5.2 Andre bygg s. 26
5.3 Gravplasser s. 26
5.4 Kort beskrivelse av tiltak gjort siden forrige visitas s. 27

6. KOMMUNEN OG KIRKEN

- 6.1 Generelle vurderinger s. 28
6.2 Kirken i kommuneplanene: Økonomi, helse, oppvekst, kultur m.m. s. 29
6.3 Eventuelle nye kommunale prosjekter/planer/saker s. 29
6.4 Samarbeid kirke – skole – barnehage s. 29

7. SAMARBEID MED ORGANISASJONER OG MENIGHETER

- 7.1 Samarbeid med kristne og humanitære organisasjoner/institusjoner. s. 30
7.2 Samarbeid/forsøksordninger med andre sokn og fellesråd. s. 31
7.3 Samarbeid med andre kirkesamfunn s. 31

8. FREMTIDSPERSPEKTIV

s. 32

DEN NORSKE KIRKE

1. INNLEDNING

1.2 Kort historisk riss siden siste visitas

Forrige visitas fant sted fra 28. okt. til 3. nov. 2013.

På disse 9 årene har det skjedd store forandringer, men mange forhold er ved det samme.

1.2.1 Kontor og bemanningsmessig

- Flekkefjord kirkekontor har siden 2009 vært lokalisert på Trellebakken i nyoppussede og tjenlige lokaler. Parkeringsplassene har siden forrige visitas blitt omgjort til soneparkering, noe som medfører utfordringer både for ansatte, frivillige og tilfeldig besøkende. På Bakke er det kirkestue med kjøkken og kontor, som opprettholder menighetens behov for møtelokale, og til kirkekaffe.
- Det ble en relativt stor endring da prostesetet ble flyttet til Lyngdal, og prosten ikke lenger var en del av staben i Flekkefjord. Det tok et par år å venne seg til at man ikke kunne konferere med prosten i forbifarten. Det har også vært endring i forhold til hvilke menigheter som deler sokneprest. Mens Hidra og Bakke hadde felles sokneprest i 2013, er det nå Bakke og Gyland som har sokneprest felles, mens Hidra har egen sokneprest, i en deltidsstilling.
- Omtrent halvparten av fellesrådsansatte er nytilsatt siden forrige visitas, mange ansatte fra 2013 har blitt pensjonister. Den største forandringen når det gjelder ansatte er at det nå er mange småbarnsforeldre i staben. Det har gitt anledning til å bli kjent med mange gode vikarer for kortere eller lengre tid, noe som har gitt stadig nye impulser i arbeidet. Samtidig har det til tider vært krevende både for stab og menighet med mange skifter i bemanningen.

1.2.2 Trosopplæring

Fra slutten av 2002 og fram til trosopplæringsmidler ble tildelt for første gang i 2014, hadde Flekkefjord menighet menighetsfinansierte ansatte innen trosopplæring. De siste årene utføres trosopplærernes bidrag i menighetene som én samlet ressurs, og fordeles i en prosentsats etter antall barn. Regnskapet føres samlet under fellesrådet, men menighetene har fortsatt litt ulik tilnærming til hva de ønsker å bruke sine midler på.

To trosopplærere i hver sin 50% stilling utfører arbeidsoppgaver i alle fire menigheter etter avtale med respektive trosopplæringsutvalg, innenfor den tidsressursen som kan stilles til disposisjon for menigheten. Etter at trosopplæringsmidlene i stor grad overtok utgiftene for ansatte innen trosopplæring, har menighetsrådet i Flekkefjord forsøkt å kanalisere en del av midlene i givertjeneste til dette over til innsamling til kirkesenter.

1.2.3 Satsning på anskaffelse av egne menighetslokaler i tilknytning til Flekkefjord kirke

Også denne perioden har vært preget av flere seriøse forsøk på å skaffe egne lokaler i tilknytning til Flekkefjord kirke. Dette arbeidet har blitt stadig mer intensivt. Siden tidlig i 2017 har Flekkefjord kirkesenter AS, eid av Flekkefjord menighetsråd og BRG Utvikling,

DEN NORSKE KIRKE

jobbet for å få til et bygg i Elvegaten 9 der menigheten kan få egnede menighetslokaler. Det har vært en utfordrende oppgave, der vernemyndigheters valg av krav til utforming gjør det mye vanskeligere å finne det konseptet som lar seg finansiere. Prosessen pågår fremdeles for fullt.

2. SOKNET

2.1. Grenser, folketall, kirkemedlemskap

Flekkefjord kommune har 4 sokn som tilsvarer kommunestrukturen før 1965.

Gamle Flekkefjord kommune og Nes kommune er samlet i Flekkefjord Sokn.

I Åna Sira deles bygda i to kommuner av elva midt i sentrum. Flekkefjord kommune betaler Sokndal kommune en årlig sum for dem som bor i Flekkefjord kommune, men tilhører Åna-Sira kirkesokn.

Flekkefjord kommune hadde 9187 innbyggere pr. 30.09.2022 (8864 i 2001 og 9046 i 2012)

Sokn	Flekkefjord	Bakke	Hidra	Gyland
Medlemmer 12.12.2022 (2013 i parentes)	4729 (5266)	584 (683)	470 (498)	395 (401)
Innbyggere 01.01. 2022 (2012 i parentes)	7265 (7227)	766 (780)	520 (535)	495 (504)
Prosent (2012 i parentes)	65% (73%)	76% (87,5%)	90% (93%)	80% (79,5%)

2.2 Demografi

30.09.22 bodde det 141 flere mennesker i Flekkefjord enn det gjorde 01.01. Det har kommet mange mennesker til Flekkefjord fra Ukraina. Det var totalt 1333 innbyggere med innvandrerbakgrunn i Flekkefjord kommune ved starten av 2022. Både i Gyland sokn og Flekkefjord sokn er det en relativt stor del av befolkningen som tilhører andre kirkesamfunn.

2.3 Lokalsamfunnet – kultur – og samfunnsliv

Flekkefjord kommune er en vidstrakt kommune med svært forskjellige lokalsamfunn, som strekker seg fra Hidra sokn ut mot havet, med fiske og fiskeoppdrett, og opp til Gyland og Sira som er gamle innlandskommuner. Mellom disse steder ligger Flekkefjord sokn, som

DEN NORSKE KIRKE

vesentlig består av en gammel sørlandsby med utpreget bykultur med omkringliggende byggefelt.

Flekkefjord kommune har et variert næringsliv, foruten at sykehuset har en sentral plass i lokalsamfunnet. Lokalsamfunnet oppleves godt å leve i. Det er gode nettverk og nære relasjoner som relateres i en utstrakt forenings og lagsvirksomhet. Det er fortsatt stor aktivitet på sang og musikkfronten, med mange kor og korps med høy kvalitet. Kultursenteret Spira har blitt et signalbygg med stor aktivitet. Kirken er, med sin plassering midt i byen, fremdeles et flott samlingssted for konserter i tillegg til det som skjer i kulturhuset. Kommuneøkonomien har nå blitt rimelig solid med midler på fond, men fokus på at driftskostnader ikke tillater samme nivå som nabokommuner gjelder fremdeles. Det kom i 2022 en meget innholdsrik og god flerbrukshall lokalisert på Uenes i tilknytning til den videregående skole.

Den mediebehandling som Flekkefjord har blitt utsatt for gjennom det fokus som har blitt på Sørlandet sykehus sin virksomhet har dessverre preget befolkningens hverdag de siste år. Et forverret omdømme gjør rekruttering av fagpersoner mer utfordrende.

Flekkefjord har blitt kåret til å ha Norge sin beste bybobilpark i de siste år. Bobilturistene utgjør nå en ressurs for byen som ingen hadde tanke om, før fenomenet etablerte seg gradvis mer og mer for en del år siden.

Det at byen både på fylkesplan, helseregionsplan og bispedømmerådsplan er den vestligste utkant, gir utfordringer i forhold til svært mange spørsmål. Lokalbefolkningen i Lund og deler av Sokndal kommune ser Flekkefjord som sitt naturlige regionsenter. Store endringer i veistrukturen i Lister, og eventuelle sentrale endringer, er faktorer som i stor grad vil påvirke om Flekkefjord styrkes eller svekkes som et regionsenter mellom Kristiansand og Stavanger.

3. ARBEIDET I MENIGHETENE

3.1 Menighetens strategi og visjon

3.1.1 Flekkefjord

I oktober 2019 endret Flekkefjord menighet sin visjon fra «Flekkefjord menighet – Med støtte til liv og tro» til «Med hjerte for liten og stor». Dette skal gjenspeiles i alt arbeidet menigheten gjør og øke fokus på inkludering. Menigheten ønsker å ta det enkelte mennesket på alvor, uansett alder og bakgrunn. Det er også en visjon der både menighetens hjerte, men også *Guds* hjerte, kan tolkes inn.

Et eksempel på hvor visjonen brukes strategisk: Visjonen kommer konkret fram i at alle gudstjenester som tidligere ble kalt «familiegudstjenester», kalles nå «Gudstjenester for liten og stor». Det er likevel et ønske fra menighetsråd, gudstjenesteutvalg og trosopplæringsutvalg at alle gudstjenester skal ha plass og tilrettelegging for deltakere i alle aldre.

Visjonsarbeidet var en grundig prosess og har vært tett knyttet til arbeidet med å bygge nytt kirkesenter. Ønsket om et nytt kirkesenter ved kirka gjenspeiler ønsket om å være mer synlig og tilstede i Flekkefjord sentrum, for alle byens folk. Dette er en del av menighetens overordnede strategi. Flekkefjord menighet har ellers ikke noe samlet strategidokument for menigheten.

DEN NORSKE KIRKE

3.1.2 Hidra

Hidra menighet vil:

- være en åpen og inkluderende folkekirke for alle
- være preget av varme, stor raushet, lav terskel og mye sang og musikk
- at folk skal oppleve tilhørighet og føle seg velkommen
- tiltrekke seg barnefamilier og tilrettelegge mye for barn og unge
- være et samlingspunkt i lokalsamfunnet
- at gudstjenestene skal være noe å vokse på – fellesskap/ preken/ musikk/ sang
- at tro og liv blir delt
- at innholdet i gudstjenestene ikke er for høytravende, og at det brukes bilder og illustrasjoner

3.1.3 Bakke

Bakke menighets tanker om visjon er: «Tro håp og kjærlighet, men størst blant dem er kjærligheten», og «En kirke med plass til alle». Det har i Bakke vært viktig for menigheten å være kirke for alle som bor i bygda. Og at alle våre medlemmer finner sin plass. Vi vil at i Bakke kirke skal det være høyt under taket og lav terskel. Vi har derfor hatt flere konserter og åpne samlinger i kirka. Vi har også søkt å få lokale musikalske ressurser til å delta i gudstjenestene.

Samtidig har vi sett en menighet med høy gjennomsnittsalder og mange godt voksne kvinner blant sine aktive deltagere. I menigheten har det derfor vært mye ressurser til diakonalt arbeide og barnearbeidet. Barnearbeidet med bl.a. 5 års klubben har i mange år fungert godt med høy oppslutning og deltagelse i gudstjenester og nå er «lys våken», og «tårnagenter» kommet i gang etter pandemien. Bygda har hatt et godt ungdomsarbeid gjennom bedehusets arbeid Inpuls.

3.1.4 Gyland

Gyland menighets visjon er: Der troen styrkes, håpet lever og kjærligheten vokser. I de siste årene har det vært en særlig oppmerksomhet mot barne- og ungdomsarbeidet, med et styrket trosopplæringsutvalg. Det har ved hjelp av dette vært arrangert bl.a. flere familiegudstjenester med og uten barnekoret, tårnagenter, lys våken m.m. Prest og menighet har i mange år hatt et godt samarbeide med skole og barnehage. Menigheten har i samarbeide med lag og foreninger knyttet opp til bedehuset, hatt ungdomsarbeidet Inpuls, som har vært regelmessige samlinger for bygdas ungdom med god oppslutning. Vi har også i flere år hatt fokus på hvordan vi skal kunne nå målgruppen unge voksne, men uten å kunne komme fram til noe godt alternativ til disse.

3.2 Generell vurdering av menighetslivet/menighetens åndelige situasjon

3.2.1 Gudstjenester: Utvikling av gudstjenestelivet og gudstjenestedeltakelse

3.2.1.1 Flekkefjord

Gjennom 2020 og 2021 arbeidet gudstjenesteutvalget med revidering og justering av hovedgudstjenesten. Denne ble godkjent av bispedømmet oktober 2021. Arbeidet med justeringen har vært god. I etterkant har menigheten brukt tid på å øve inn f.eks. Hallelujaomkvad i forbindelse med evangelielesning, for å gjøre dette kjent.

DEN NORSKE KIRKE

Vi ønsker å åpne opp for dåp på de aller fleste søndager i året, med noen få unntak. Det vil si at det blir en variasjon mellom gudstjenester med dåp, gudstjenester med dåp og nattverd, samt gudstjenester med 'kun' nattverd. Gudstjenestene generelt skal oppleves gode å være på for alle, uansett alder, og det er tilrettelagt for barn med tegnebord o.l. Gjerne får barna et oppdrag å tegne til dagens tema og får muligheten til å vise fram tegningene før takkoffer/nattverd.

Ila. høsten 2020 fremmet både trosopplæringsutvalget og gudstjenesteutvalget ønsket om å teste ut å ha søndagsgudstjenesten noen ganger på ettermiddagene, kl. 17, i stedet for å alltid ha det kl. 11 på formiddagen. I 2021 startet menigheten en prøveordning der bortimot én søndag i måneden fikk gudstjeneste kl. 17, med noen unntak. Disse gudstjenestene har i stor grad blitt valgt til å være «Gudstjeneste for liten og stor», etter trosopplæringsutvalgets ønske.

I forbindelse med dette har vi – prest, trosopplærer og organist, i samarbeid med trosopplæringsutvalg – hatt et ønske om å fornye og etablere våre gudstjenester for liten og stor, både hva gjelder liturgi og kulturen rundt. Dette arbeidet har båret frukter. Det er svært god oppslutning rundt gudstjenestene for liten og stor. Vi har satset på gjenkjennelighet av liturgiske ledd, sanger og bevegelser, og har hatt fokus på fellesskap med pølserverving på bålpanne utenfor kirka før gudstjenesten (av og til etter dersom gudstjenesten er kl. 11). Vi opplever glede, engasjement og fellesskap blant de som kommer.

I evaluering ser vi at det blir større oppslutning om ettermiddagsgudstjenestene dersom det er en tema-gudstjeneste med noe ekstra som skjer, mens på formiddagsgudstjenestene er mer på det jevne uansett tiltak. Generelt er det viktig at både menighetsråd, gudstjenesteutvalg og trosopplæringsutvalg fortsetter arbeidet med gudstjenestene og hvordan dette kan være et godt og viktig fellesskap/møtepunkt for flere og flere folk.

3.2.1.2 Hidra

Sett ut fra folketallet (ca. 500) er det god oppslutning om gudstjenestene i Hidra kirke. Med en gjennomsnitt på 56 personer på de ordinære gudstjenestene i 2022 er vi tilbake på samme tall som før pandemien. Terskelen til kirka oppleves av de fleste som lav. Kirka har en sentral plass i Hidrafolks liv. Med forsangere på hver gudstjeneste og en frisk liturgi føler folk seg hjemme. Kirkeverter og nattverdmedhjelpere er også på plass på hver gudstjeneste. De fleste stopper igjen på kirkekaffen etter hver gudstjeneste. Enkeltpersoner i menigheten bidrar med f.eks. presentasjon av salmer som har hatt en spesiell betydning, inntrykk fra besøk i Betlehem osv. Lokale sangere og Hydras kor «Frisk Bris» setter sitt preg på gudstjenestene. 5-6 av de 28 gudstjenestene er familiegudstjenester.

Det store antall turister, spesielt på sommerstid, setter sitt preg på gudstjenestelivet. 3 av gudstjenestene planlegges som friluftsgudstjenester. Spesielt ved godt vær samler de mye folk. De gangene en får til gudstjenester 1. påskedag og 1.pinsedag er det også mye folk.

Det er et ønske at noen av gudstjenestene skal være tema-gudstjenester. Fokus på bønn, misjon, Skaperverkets dag, Fasteaksjonen og Søndag for de forfulgte har blitt en tradisjon. Nytt av året i 2022 var at konfirmantene planla og gjennomførte en gudstjeneste med «Vennskap» som tema.

3.2.1.3 Bakke

Gudstjenestedeltagerne på Bakke har hatt en høy gjennomsnittsalder og har bestått av en tjuetalls faste som møter opp hver gang. I tillegg har det vært noen yngre og noen familier som

DEN NORSKE KIRKE

har vært innom. Dermed har oppmøtet variert en del med hvor mye som skjer utenom det faste i form av dåp, solosang, utdeling av bøker, presentasjon av prosjekter mm. Så derfor har det, bl.a. for å få den lokale befolkningen til å møte opp, blitt invitert flere til å delta på forskjellig vis. Dette gjelder konfirmanter, femårsklubben, barn til høsttakkefest, det lokale korpset, diakonalt arbeid og representanter for misjonsprosjektet. I forbindelse med overgangen til ny gudstjenesteordning har det i tillegg blitt større åpning for i begynnelsen og slutten av gudstjenesten kort å kunne presentere dagens tema og på den måten gjøre gudstjenesten mer helhetlig. I det siste par årene har det blitt flere mer eller mindre faste deltagere fra frimenigheten Arken og det lokale bedehuset.

3.2.1.4 Gyland

Menighetsrådet og gudstjenesteutvalget på Gyland har bidratt aktivt de siste årene for å gjøre gudstjenestene mer attraktive for folk i bygda. Det har vært mange besøk av lokale deltagere på gudstjenestene i tillegg til en aktiv gruppe som ivaretar klokkertjenesten og kirkekaffe. Gyland har et eget barnekor og et aktivt trosopplæringsutvalg som skaper aktivitet. Samarbeidet med bedehuset og baptistmenigheten lokalt fungerer godt, slik at de søndagene det ikke er gudstjeneste, er det go` søndag på bedehuset. Dermed kommer tilsvarende bedehusgjengere og baptister til kirka når det er gudstjeneste. Det har vært et mål å få flere til å delta aktivt gjennom å ha små oppdrag. Det gjelder dåpsfølge, konfirmanter med foreldre, og andre.

3.2.2 Kirkelige handlinger

3.2.2.1 Flekkefjord

Vi fikk oppdatert *dåpsliturgi* i 2017 og det er denne vi bruker. I tillegg til de ordinære ledd har vi med presentasjon av barnet, tenning av dåpslys, og bildet av barnet oppe på skjermen under dåpen. I tillegg, etter tenning av dåpslyset, synger hele menigheten N13 638 'Må Gud velsigne deg' til det enkelte dåpsbarn med familie. Som gave til dåpsbarnet, deler menigheten ut dåpsklut og dåpsbilde med kveldsbønn ved dåpen.

Vi bruker gjeldende liturgi for *gravferd*. Vanligvis senkes kisten under siste salmevers. De fleste av gravferdene skjer i regi av Dnk, men frikirkene forretter naturlig nok mange av begravelsene for sine egne medlemmer.

Vi tilbyr brudeparene *vigselsliturgi* både fra 2003 og fra 2017 og lar brudeparene velge.

Konfirmantkullene har som regel et sted mellom 50 og 65 konfirmanter.

3.2.2.2 Hidra

Tallet på *begravelser* ligger som regel mellom 8 og 12. Når begravelsene er åpne for alle, er det som regel mange som møter opp og deltar. Det er et stykke å gå fra kirka til gravplassen. Dette oppleves både positivt og negativt – alt etter vær og vind.

Hidra kirke er et spesielt flott sted for *vielser*. Derfor var det rekordmange vielser i 2021 (8 stk). Spesielt mange med familietilknytning til Hidra legger vielsen til Hidra.

Dåpstallet har gått opp de siste årene. Med 10 fødte i 2020 og 11 fødte i 2022 er barnetallet på vei opp. Alle som har fått barn de siste årene har valgt å døpe barnet i kirka.

DEN NORSKE KIRKE

Konfirmanttallet har de siste årene variert mellom 2 og 7. Konfirmantene er lette å engasjere med kirkelige oppgaver det året de har konfirmantundervisning. Konfirmantåret starter i oktober og avsluttes med konfirmasjon i månedsskiftet august/ september.

3.2.2.3 Bakke

I Bakke kirke er det en høy **dåpsprosent**. Selv om de siste års hendelser og vedtak i kirka har ført til at noen har valgt å døpe på bedehuset og andre i frimenigheten Arken, har likevel de aller fleste valgt å møte opp på tilstelninger og gudstjenester for barn. Og konfirmantkullene har de siste årene vært så godt som alle. Ved dåp har vi normalt en samtale med prest i kirka, der dåpsfolkene utfordres til å la flest mulig delta aktivt i seremonien ved enkle handlinger som å bære korset og vannet i prosesjon, ta av lua, lese dåpsbefalingen, tenne lys eller løfte opp barnet til beskuelse for menigheten etterpå.

Antall **vigsler** i Bakke har vært jevnt de siste årene. Mange av disse har vært om sommeren ved vikar eller ved at brudeparet har med egen prest. Derfor har det blitt mye opp til den enkelte prest hvordan dette gjøres i praksis.

Gravferder fra Bakke holdes i hovedsak fra kirka, med jordfesting på kirkegården rett utenfor. Tjenesteukene roterer mellom prestene og vikarer slik at det her også blir opp til den enkelte prest hvordan ting gjøres, men samtidig følger vi lokale skikker med opplesning av alle blomster og hilsener og med senkning av båra helt til slutt.

Kirka ligger her tett på der folk bor. Og folk regner med kirka si. Dette gjør bl.a. at det var naturlig å samles i kirka i forbindelse med et selvmord blant bygdas ungdommer, og at kirka vil være et naturlig samlingspunkt når ulykken inntreffer.

Videre har vi de siste årene har fått god respons på å holde julekonserter med lokale sangere i kirka. Skolen setter også pris på å komme i kirka. Samtaler som dåpssamtaler og ting av mer sjelesørgerisk karakter er det også naturlig å ha der. Antallet vigsler i kirka har imidlertid gått noe ned, trolig i sammenheng med pandemien.

3.2.2.4 Gyland

I forbindelse med **dåp** tennes det dåpslys og barnet vises fram til applaus fra menigheten. Vi ønsker å ta imot alle som melder seg til dåp, så derfor har vi ønsket å løfte fram de som gjør det hos oss. Baptistene har tradisjonelt vært kritiske til barnedåp, men i ei lita bygd går de to synene greit sammen, og folk har utelukkende reagert positivt på familiegudstjenester med dåpspåminnelse, til tross for at mange gudstjenestedeltagere er baptister. Samtidig har det vært stridigheter omkring kirka her også slik at det er noen få som ikke vil døpe barn i kirka lenger, men uroen ser nå ut til å legge seg. Også her har vi forsøkt å la flest mulig fra dåpsfølget delta aktivt i gudstjenesten gjennom enkle oppgaver.

Det har tradisjonelt vært få **vigsler** i Gyland kirke. Dette kan komme av kirkas beliggenhet, lavt folketall, og ønsket om å la vigselsmannen være en de har kjennskap til fra før. Men når det er, har oppmøtet, slik som ved gravferder, vært høyt.

I Gyland går **begravelser** og bisettelser fra kapellet på Gyland gård, som ligger ved kirkegården. Også her er det roterende turnus på prester, blomsteropplesning og senkning helt til slutt. Nærhet til kirkegården betyr mye for folk, og derfor faller det også naturlig å ha

DEN NORSKE KIRKE

minnegudstjenesten på allehelgensgudstjenesten her. De siste årene har det vært noen problemer i kapellet med bl.a. vann til toalett, slik at flere har blitt flyttet til byen.

Kirka i Gyland har en plassering som gjør at det for de fleste betyr bilkjøring å komme seg dit. Dermed blir kirka i hovedsak brukt til gudstjenester. Folk som kommer til kirka forventer at det er regelmessig nattverd og det kan merkes en motstand mot å forandre på gamle ordninger som å skulle sitte ved skriflesninger og holde nattverd uten å knele. Samtidig har det blitt holdt julekonserter her også med fullt hus, og det forventes at skolen får komme til kirka med busser før jul og nå påske. Antallet kirkelige handlinger har vært jevnt.

3.2.3 Trosopplæring og annet barne- og ungdomsarbeid

Flekkefjord, Gyland, Bakke og Hidra fikk godkjent sine trosopplæringsplaner i desember 2016. Revidert trosopplæringsplan er under utarbeidelse og skal godkjennes i menighetsråd i slutten av januar 2023.

3.2.3.1 Flekkefjord

Hovedmålsettingen bygger på Flekkefjord menighets visjon: «Med hjerte for liten og stor».

HOVEDMÅLSETTING

Barn og unge skal få en levende tro på den treeninge Gud, og få hjelp og støtte til å tolke og mestre livet (styrke: og tilværelsen) i lys av kristen tro.

DELMÅL

For å jobbe mot dette målet har vi som målsetning at alle døpte i Flekkefjord menighet skal:

- **Se og bli sett:**
Alle barn og unge i vår menighet skal få oppleve seg verdifulle gjennom å bli invitert på meningsfulle og attraktive aktiviteter tilrettelagt for deres aldersgruppe og funksjonsnivå. Barn og ungdom blir gjennom samtale og undervisning utfordret til selv og være inkluderende og vise at de bryr seg om andre.
- **Tilhørighet:**
Barn, ungdom og unge familier skal bli en del av fellesskapet, integrert og engasjert i arbeidet. Ungdom skal få ledertrening og lederpraksis i vår menighet.
- **Undervisning:**
Alle døpte i Flekkefjord menighet skal kunne få en helhetlig og planmessig trosopplæring slik at de kan finne sin plass i menighetsfellesskapet, Gudstjenesten og nattverden.

VERKTØY FOR Å NÅ MÅLSETTING

- **Relasjonsbygging:**
Ved planlegging av menighetens ulike trosopplæringstiltak vil relasjonsbygging og fellesskap bli planlagt og vektlagt på samme måte som sang, undervisning og praktiske oppgaver.

DEN NORSKE KIRKE

- **Fellesskap på tvers av alder:**
Alle gudstjenester skal ha rom for deltagelse av barn. På gudstjenester spesielt tilrettelagt for barn vil vi oppfordre og legge til rette for at kjernemenigheten med voksne også vil delta.
- **Frivillighet:**
Alle invitasjoner og informasjons- foldere skal inneholde informasjon om hva vi trenger frivillige medarbeidere til, og hvor en kan henvende seg om en ønsker å bidra som frivillig.

DE ULIKE TILTAKENE, Flekkefjord menighet

- Dåp og dåpssamtale
- Gudstjeneste for liten og stor, med utdeling av dåpsgaver til 1, 2 og 3 åringene.
- Krøllekveld
2 åringene får tøylammet Krølle og «Min kirkebok 2» i dåpsgave fra menigheten.
- 4 års bok
4 års treff i forkant av gudstjenesten, gudstjeneste for liten og stor med utdeling av «Min kirkebok 4»
- Barabbas samling
Enkel samling for 5 åringene i kirken.
- Min kirkebok 6
6 års samling i forkant av gudstjenesten. Gudstjeneste med utdeling av «Min kirkebok 6»
- Pinsefest
7 og 8 åringene (1. og 2. trinn). Enkel samlingen i kirken på ettermiddagstid. Samlingen bærer preg av gebursdagsfeiring.
- Tårnagenthelg
8 åringene (2. trinn) deltar på samling lørdag ettermiddag og gudstjeneste søndag formiddag. Konfirmanter er med som unge ledere.
- 3. og 4. klasse treff: Agenttreff.
9- og 10-åringene inviteres til en enkel agentsamling og gudstjeneste for liten og stor.
- 5 trinn: mangler tiltak – har kontinuerlig tiltak Trekanten.
- Lys Våken
11-åringene (6. trinn) inviteres til Lys Våken med overnatting i kirken. Vanskelig valg: De må velge om de vil rappellere ned på utsiden av Tårnet eller bruke trappen ned. Konfirmanter er med som unge ledere.
- 7. trinn: mangler tiltak – har kontinuerlig tiltak Trekanten.
- 8. trinn: mangler tiltak

DEN NORSKE KIRKE

- Konfirmantarbeidet
Vi har med konfirmantarbeidet hatt en bred kontaktflate. Konfirmantundervisningen veksler mellom tradisjonelle undervisningstimer og linjevalg: «Bety noe for andre», «Ung leder», «Bibel og tegning» og «Lyd og bilde».

Konfirmantene har i flere år deltatt på leir arrangert av KRIK. I 2022 vedtok menighetsrådet at konfirmantene ikke lenger skal delta på denne leiren, men heller delta på aktiviteter lokalt. I år planlegges det pizzakvelder, samt en aktivitetsdag på Fjelltun og en på Glendrange.

- 16-18 år: mangler tiltak.

KONTINUERLIGE TILTAK, Flekkefjord menighet

- Åpen Barnehage.
Nytt tiltak høsten 2022. På hver samling er det en enkel sangstund og nistepakkemåltid. De fleste barn som kommer er fra 6 mnd. til 1 år, men ved å kalle det Åpen Barnehage åpnet vi opp for at eldre søsken kan være med.
- Supertirsdag
Supertirsdag ble 10 år høsten 2022. Arrangement på Bedehuset i regi av KFUK/KFUM og menigheten. Før koronaen var vi gjerne 100-120 gjester til middag, denne høsten har oppslutningen begynt å ta seg noe opp igjen, med rundt 70 gjester. Vi starter med middag for hele familien kl. 16.00. Deretter er det sang og fortellerstund før vi deler i følgende grupper:
 - Knøttesang: Sang og lek for 1-3 åringer i følge med omsorgsperson.
 - Barnegospel: Barn fra 3 år og oppover. Sang, lek og enkle konkurranser.
 - Agentgruppa: Barn fra 2.-4. trinn. Lek, spill, drama, quiz, vi utfordrer barna mer med tanke på tema.
- Trekanten
Tweensklubb for barn på 4. -7. trinn med spill, konkurranser og kiosk. Fortellerstund og noe å spise. Arrangement på Ungdomshallen i samarbeid med KFUK/KFUM. Variabel oppslutning fra 0-25 deltagere. Denne høsten har det vært store pedagogiske utfordringer på Trekanten, og det vurderes om vi må avslutte denne aktiviteten.
- På bedehuset arrangerer Indremisjonsforbundet Junior-Ving og Jente-Guttelaget og Im*puls.

3.2.3.2 Hidra

- Dåpssamtale og dåp.
- Dåpsgaver til døpte 1, 2 og 3 år.
Dåpskontakter kommer med gaver til hjemmet.
- Krøllekveld for 2 og 3 åringene
Annethvert år arrangeres det Krøllekveld på bedehuset for 2 og 3 åringene. Enkel samling med sang, bibelfortelling og utdeling av bok og tøylam.

DEN NORSKE KIRKE

- Dåpsgaver fra 3-9 år
Barn fra 3 til 9 år får personlig invitasjon til å delta på familiegudstjeneste en gang i året. På denne familiegudstjenesten får alle barna en gave fra menigheten.
- Middag på bedehuset
4 ganger høst og 4 ganger vår er det middag for store og små på bedehuset. Etter middag deler vi i følgende grupper:
 - Kongebarna for barn fra 3 til 6 år. Sang, enkel bibelfortelling og hobbyaktivitet.
 - Barnas Beste Klubb for barn i 2. til 4. klasse. Her er det også bibelfortelling, lek, sang, quiz, og en hobbyaktivitet.
- Ønske om Tårnagenthelg for barn på 2. og 3. trinn.
Det har vært ønske om å arrangere Tårnagenthelg, men dette har aldri kommet i gang.
- Lys Våken for barn på 6. og 7. trinn
Annethvert år inviteres 6. og 7. klasse til Lys Våken i Hidra kirke. Vi følger det nasjonale opplegget med overnatting og gudstjenestedeltagelse.
- Konfirmantarbeid – undervisning lokalt og deltakelse på leir.
- Yngres 5. trinn og oppover
Yngres drives av den frivillige organisasjonen IMF, og har et nært samarbeid med kirken. Barn fra 10-13 år får invitasjon til å delta på Yngres, og de får dåpsgaver utdelt der.

3.2.3.3 Bakke

- Dåp og dåpsamtaler
- Dåpsgaver 1, 2 og 3 års dagen for dåp.
Menigheten har egne dåpskontakter som deler disse til hjemmet.
- 1, 2 og 3 års samling, årlig samling.
- Min kirkebok 4
Familiegudstjeneste med utdeling av min kirkebok 4.
- 5 års klubben
Menigheten i Bakke har i mange år drevet 5-års klubb (holder til på skolen) der oppslutning som regel har vært 100 prosent av alle 5 åringer i bygda.
- Min kirkebok 6
Familiegudstjeneste med utdeling av min kirkebok 6.
- Tårnagenthelg
Barn i 3 trinn deltar på Tårnagenthelgen lørdag ettermiddag og gudstjeneste søndag formiddag. Her er det gjerne 110 % oppslutning.

DEN NORSKE KIRKE

- Lys Våken
10-åringene (5. trinn) inviteres til Lys Våken i november. Også her møter gjerne hele kullet.
- Konfirmantarbeid – undervisning lokalt og deltakelse på leir.
- *Samarbeid:* Bakke bedehus har et trosopplæringstiltak som kalles Awana, dette er trosopplæringstiltak med opplegg for barn fra 1 år og opp til og med 6. klasse. Bedehuset har også In*puls (fra 7.klasse) Dette drives av Indremisjonsforbundet som nå har blitt et eget kirkesamfunn. Kirken har et samarbeid med bedehuset om disse tiltakene.

3.2.3.4 Gyland

- Dåp og dåpssamtaler
- Myldregudstjeneste
1,2, 3 og 4 åringer inviteres til Myldregudstjenesten. Under gudstjenesten deles det ut gaver til alle fremmøte på det aktuelle års trinn.
- Bibler til 5 klassingene.
Alle 5 klassingene blir invitert til en gudstjeneste med utdeling av boken, Manga Messias og det Nye Testamentet. De som ikke hadde anledning til å møte på gudstjenesten får tilbud om å få det Nye Testamentet på skolen. Dette er et samarbeid med Gyland skole.
- Lys Våken
Det har ikke blitt arrangert Lys Våken på flere år i Gyland. Dette kom i gang igjen høsten 2022 og fungerte veldig bra. Barn på 6. og 7. trinn ble invitert og det var godt oppmøte. Vi håper dette kan bli en tradisjon, kanskje annethvert år?
- Konfirmantarbeid – undervisning lokalt og deltakelse på leir.
- Kontinuerlige tiltak på bedehuset:
*På Gyland bedehus er det familiemøter med barneopplegg, Gyland søndagsskole (fra 3 år), Gyland barnekor for barn fra 4 år, Max gjengen (fra 2.klasse) In*puls (fra 7 klasse) Arbeidet på bedehuset er frittstående eller drives i regi av ulike kristne organisasjoner. Kirken har et samarbeid med bedehuset om disse tiltakene,*

3.2.4 Voksenarbeid

3.2.4.1 Flekkefjord

Av ukentlige tilbud kan nevnes; «Åpen kirke» med påfølgende kaffesamling, øvelse i Menighetskoret og Menighetens bønnetime. Høstmessa samler mange både i forberedelse og på messedagen. Kirkeringen, som har hatt møter siden slutten av 50-tallet, samles fortsatt av og til, selv om det nå kun er noen få medlemmer igjen. For noen få år tilbake arrangerte menighetsrådet en serie bibeltimer, og det har vært arrangert eldretreff. Etter pandemien har ikke dette vært tatt opp igjen.

DEN NORSKE KIRKE

3.2.4.2 Hidra

Hidra menighet har samling på dagtid hver fjortende dag med gjennomgang av kommende søndags tekst, samt bibelgruppe for voksne. I tillegg har Menighetsrådet de siste årene hatt to Temamøter i året som favner vidt og samler mange av de som ikke går fast i kirka. Hvert år er det frivillighetsfest for alle som gjør en stor eller liten innsats i menigheten. Ca. 6-8 konserter i kirka, fordelt utover hele året gjenspeiler mangfoldet av ulike typer musikk. NLM har en kvinneforening som arrangerer en stor basar som samler mye folk. NLM og ImF har også noe møtevirksomhet på Kirkehamn bedehus. NMS arrangerer «Torsdagskveld» i Hidra kirke cirka en gang pr. halvår.

3.2.4.3 Bakke

Søndagsgudstjenesten er menighetens hovedsamling. Målet er å ha en årlig pensjonistfest. Bakke menighet er aktivt med i Tro og lys-arbeidet for voksne med psykisk utviklingshemming.

3.2.4.4 Gyland

Søndagsgudstjenesten er menighetens hovedsamling. De søndagene det ikke er gudstjeneste er det Go-søndag på bedehuset. Hvert år arrangeres det bygdeleir for hele familien.

3.2.5 Diakoni

Store deler av diakonien ligger i den enkelte menighet, mens andre deler går på tvers av menighetene og når mennesker også utenfor menighetene. Dette gjelder blant annet i forhold til sorgarbeid, arbeid for psykisk utviklingshemmede og sosialt arbeid. Arbeid i menighetene er fortsatt preget av pandemien vi har vært gjennom, og får en til å stille spørsmål ved hvilke aktiviteter som skal gjenopptas etter en lengre pause, og hvilke av de alternative oppleggene som kom til under pandemien som har livets rett når samfunnet er tilbake til normalen igjen.

Alle menighetene har bygd opp diakoniplanene etter lik struktur med fokusområdene nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. Planene har vært gjennomgått i alle diakoniutvalgene, og det er viktig å fokusere på planen som et arbeidsverktøy. Planene er vedlagt, men vi trekker fram de viktigste elementene i det diakonale arbeidet

3.2.5.1 Flekkefjord

Diakoniutvalget i Flekkefjord møtes jevnlig, de er fire medlemmer og er aktivt tilstede i menigheten.

Medlemmene i utvalget er med å gjennomføre ulike aktiviteter, det resterende utføres av diakon eller frivillige.

- Det drives arbeid for psykisk utviklingshemmede, både vennegrupper og «Tro og lys» gruppe.
- Språkkafe for kvinner og barn, med fokus på språkopplæring og omsorg, drives av frivillige i samarbeid med Frelsesarmeen.
- Sangstunder på sykehjemmene.
- Sorgarbeid, både gruppe og en til en samtaler.
- Allehelgensmarkering.

DEN NORSKE KIRKE

- Diakoni i konfirmantarbeidet
- Frivillighetsfest for menighetens frivillige medarbeidere.
- Kirkekaffe.
- Deltakelse på «Grønn dag» med fokus på bærekraft.
- Fasteaksjon, Kirkens nødhjelp.
- Kollekt til støtte for svake grupper i samfunnet.

3.2.5.2 Hidra

Diakoniutvalget på Hidra møtes jevnlig, og består av fire medlemmer. Utvalget gjennomfører de oppgaver som ligger i planen, og bidrar og til å få med flere frivillige i forhold til arrangementer.

- Sangstunder med andakt, Hidra omsorgssenter.
- Kirkekaffe/kirkemiddag/kveldsmat
- Åpen samling på galleriet, gjennomgang av søndagens tekst og felles lunch.
- Friluftsgudstjeneste.
- Fasteaksjonen, Kirkens nødhjelp

3.2.5.3 Bakke

Diakoniutvalget i Bakke møtes jevnlig og består av fire medlemmer, de deltar som diakoniutvalg i gudstjenester. De har en plan for det de ønsker å gjennomføre og gjør det. Det er i hovedsak diakoniutvalgets egne medlemmer som gjennomfører tiltakene, men også andre frivillige.

- «Tro og lys» gruppe for psykisk utviklingshemmede.
- Besøktjeneste til eldre over 80.
- Høst hilsen til eldre.
- Besøk ved merkedager.
- Allehelgensgudstjeneste med kirkekaffe.
- Kirkekaffe
- Fasteaksjonen, Kirkens nødhjelp.

3.2.5.4 Gyland

Diakoniutvalget i Gyland består for tiden av to medlemmer, det er ønskelig å få inn flere frivillige. Utvalget gjennomfører de oppgavene som ligger i planen, og organiserer mange frivillige til å delta i utdeling av blomster.

- Besøktjeneste/ blomsterhilsen også til dem som ikke er en del av menigheten.
- Fest for besøktjenesten.
- Kartlegging av hvem som trenger besøk/noen å snakke med- beskjed til diakon/sokneprest
- Tilbud om sorggruppe v/diakonen
- TV-aksjon
- Fasteaksjonen, Kirkens nødhjelp
- Friluftsgudstjeneste

DEN NORSKE KIRKE

3.2.6 Misjon/SMM (Samarbeid Menighet og Misjon)

3.2.6.1 Flekkefjord

Flekkefjord menighet avsluttet 31.12.22 seks års samarbeid med Normisjon om støtte til Therese Glendrange sitt arbeid i Mali. Også tidligere har menigheten støttet dette arbeidet, avbrutt av seks år for NMS på Madagaskar. Fra årsskiftet er det inngått ny avtale med NMS, denne gang om arbeid i Thailand, der fokuset i misjonsinformasjonen vil være på barn og ungdom.

3.2.6.2 Hidra

Hidra menighet veksler på å støtte prosjekt i regi av NMS og NLM. For tiden er menighetens misjonsprosjekt knyttet til NLMs arbeid for psykisk helse og ernæring i Indonesia. Det er 6 kirkeofringer til Misjonsprosjektet pr. år.

3.2.6.3 Bakke

Bakke menighet har en misjonsavtale med NMS der menigheten støtter en familie i Thailand. 40 prosent av menighetens offer går til misjonsprosjektet. Menigheten ber regelmessig for prosjektet under gudstjenestene. Bakke menighet har pleid å ha Barnas misjonsgudstjeneste en gang i året, der menigheten får besøk fra NMS.

3.2.6.4 Gyland

Gyland menighet har skolen på Voi i Kenya som sitt misjonsprosjekt. En av menighetens aktive har vært lærer / misjonær knyttet til denne, og hun deltar en til to ganger per halvår for å informere fra skolen og motivere for støtte.

3.2.7 Givertjeneste

3.2.7.1 Flekkefjord

Flekkefjord menighet har hatt organisert givertjeneste over bank siden starten av 2000-tallet da menigheten ansatte ungdomsprest. Fra 2017 startet innsamlingen til kirkesenter. Noen givere støtter fortsatt trosopplæringen, men hoveddelen av det som kommer inn hver måned er øremerket kirkesenter.

3.2.7.2 Hidra

Hidra menighet har ikke fast organisert givertjeneste utenom kirkeofringer. Ved spesielle behov organiseres innsamlingsaksjoner. I 2018 - 2019 ble det samlet inn over 1 mill. kr til nytt orgel. I 2022 har det blitt samlet inn over kr 100.000 til brannsprinkleranlegg. Nå samles det inn penger til nye puter i kirka.

3.2.7.3 Bakke

Menighetens givertjeneste er knyttet opp til gudstjenestene, der 40% av ofringene går til menighetsarbeidet, 40% til misjonsprosjektet og resten til barne- og ungdomsarbeid i bygda.

3.2.7.4 Gyland

Menighetens givertjeneste er knyttet opp til gudstjenestene, der ofringene går til ulike organisasjoner, misjonsprosjektet og til barne- og ungdomsarbeid i bygda.

DEN NORSKE KIRKE

3.2.8 Kirkemusikalsk virksomhet

De fire menighetene i Flekkefjord kommune har et rikt og varierende arbeid innenfor kirkemusikken og kirkesangen, både ved gudstjenester, kirkelige handlinger, konserter og andre arrangement.

Organisering

Geir Kalleberg 100% stilling med hovedansvar for Flekkefjord.

Eva Emsøy 40 % stilling med hovedansvar for Bakke og Gyland.

Kjell Gierstae 40 % stilling med hovedansvar for Hidra og Gyland.

Flekkefjord som er den største av de fire menighetene, med mest årsverk, har naturlig nok det største kirkemusikalske arbeidet i timetall.

Råd og utvalg

Flekkefjord menighet har et eget kirkemusikalsk utvalg MIK til å ta seg av menighetens sitt musikalske arbeid.

Hidra, Bakke og Gyland arbeider menighetsrådene direkte med organistene om det kirkemusikalske arbeidet.

Kirkesangen

Det viktigste for kirken er at vi alle har kjærlighetens evangelium fra Gud i våre hjerter og at dette evangeliet deles fra hjerte til hjerte. Det hjertespråket som oftest kommer til uttrykk i gudstjenester og kirkelige handlinger er menighetssangen.

For å nære og styrke hele menighetens felles kirkesang arbeides det med sangen i trosopplæringen på forskjellige arrangementer:

Lys våken

Tårnagent-samling

Supertirsdag samlinger

Kirke-skole samarbeid ved skolegudstjenester

Sang i konfirmant undervisning

Kor/Grupper for barn:

- Babysang – ledet av Synnøve Glendrange.
- Knøttesang – ledet av Kjersti Iversflaten Glendrange.
- Barnegospel – ledet av Ingerid Glendrange Haugsvær.
- Gyland Barnekor – ledet av Linda Harbo Josdal.
- (Det har også for noen år tilbake vært drevet Flekkefjord kirkes barnekor – Sist ledet av Nina Mikalsen og Geir Kalleberg. Dette koret har for tiden pause)

Kor for voksne:

- Flekkefjord Menighetskor – ledet av Geir Kalleberg
- Forsangergrupper ved enkelte andre gudstjenester.

Musikalske ressurser

Det er en rekke musikalske ressurser i form av sangere, musikere som vi bruker i menighetens gudstjenester, kirkelige handlinger og konserter og andre diakonale arrangement.

Musikkinstrumentene i våre menigheter

Menighetene har i stor grad meget god musikkinstrumenter.

- Hidra kirke er den kirken som sist fikk et nytt praktfullt orgel innviet i 2020.

DEN NORSKE KIRKE

- Bakke kirke fikk en nytt praktfullt orgel innviet i 2009.
- Flekkefjord kirke et praktfullt orgel innviet 1983.
- Alle menighetene har gode flygler, eller pianoer som fungerer i sine kirker.

Unntakene er orgelet i Gyland kirke, og musikkinstrumentene i de to gravkapellene i Flekkefjord sokn. Disse instrumentene legger store musikalske begrensninger i forhold til sangen og kirkemusikken.

Vi er alle innforstått med de økonomiske rammene til slike investeringer, og er svært takknemlige for og imponert over hva menighetene i Hidra, Bakke og Flekkefjord har fått til, med kommunen, Fellestrådet og andre aktørers hjelp. Samtidig føler vi på de musikalske begrensningene i de to gravkapellene i Flekkefjord, der de fleste begravelser i kommunen holdes. Musikken under en begravelse er den musikken som kanskje blir lyttet mest til, der mennesker er mest åpne.

3.2.9 Integrering av mennesker med spesielle behov og nye nordmenn.

Det arrangeres Tro & lys gudstjenester for mennesker med psykisk utviklingshemming i samarbeid med Kvinesdal og Sirdal. Disse gudstjenestene er både et sosialt treffsted med felles mat og forkynnelse. Det arrangeres også vennegrupper for samme brukergruppe i Flekkefjord. Denne gruppen er ellers lite delaktige i menighetenes arrangementer.

Menigheten støtter aktivt opp om Frelsesarmeens språkcafe, tidligere brukte menighetene egne ansatte i dette arbeidet, men i dag er det frivillige fra menigheten som bidrar i arbeidet.

Flekkefjord menighet har også Åpen kirke hver uke, et arrangement som best beskrives som stillhetsarbeid, et sted for å søke Gud og kunne tenne lys.

3.2.10 Kultur, bla samarbeid med det alminnelige kulturliv

Flekkefjord kommune har et rikt kulturliv med mye dugnadsinnsats.

Her har vi forskjellige kor og korps og andre aktører som jevnlig samarbeider med kirken og tilfører menighetene mye verdifullt. Noen eksempler:

Adventskonserten i Flekkefjord 1. søndag i advent har i mange generasjoner vært et møtepunkt for kor og korps i byen.

Konsert i Smaabyen. De siste to årene har også Smaabyen Flekkefjord – Flekkefjord kommune støttet Flekkefjord Menighet med økonomisk støtte til konserter i smaabyen i november og desember, fem torsdager, kl. 19.00. Samarbeidets mål har vært gjensidig, at kirkekonserten støtter handelsstanden i Flekkefjord, og Flekkefjord kommune/handelsstanden støtter kirken økonomisk i sitt arbeid og nærvær i byen. Med andre ord et vinn/vinn samarbeid. Disse konsertene må evalueres i forhold til de administrative ressursene vi har, eller kanskje kan få.

Samarbeid og samordning med resten av kulturlivet, menighetsliv er et område som vi vil ta ekstra tak i det året som kommer.

DEN NORSKE KIRKE

3.2.11 Menighetsrådets arbeid – hvordan dette fungerer

3.2.11.1 Flekkefjord

Flekkefjord menighetsråd har åtte medlemmer utenom soknepresten. Daglig leder for menigheten er saksforbereder og sekretær. Forut for hvert møte har arbeidsutvalget, som består av leder, nestleder, sokneprest og daglig leder en dialog om hvilke saker som skal behandles. Menighetsrådets medlemmer er med i hvert sitt utvalg eller i fellesrådet. Det gjør at det er god oversikt i rådet over mye av det daglige arbeidet i menigheten. Rådet har 8-9 møter i året og god kontakt på e-post ved behov mellom møtene.

3.2.11.2 Hidra

Hidra menighetsråd består av sogneprest og 5 medlemmer i tillegg til at en vararepresentant møter fast. Menighetsrådet samarbeider godt og fatter normalt vedtak ved å arbeide seg fram til konsensus. Arbeidet i menighetsrådet, forberedelse av saker og oppfølging av vedtak utføres av frivillige.

3.2.11.3 Bakke

Menighetsrådet har 8-10 møter i året. Arbeidsgruppefunksjonen er veldig framtrødende i Bakke menighetsråd. Minst to vararepresentanter møter fast, og disse er med på å dele oppgavene. Menighetsrådsmedlemmene utgjør hovedtyngden av medlemmer i menighetens utvalg.

3.2.11.4 Gyland

Gyland menighet består av soknepresten og 5 medlemmer. I tillegg møter en vararepresentant fast. Menighetsrådet har 5-6 møter i året. Samarbeidet fungerer godt og arbeidsoppgavene fordeles jevnt mellom medlemmene. Det rulleres på roller og arbeidsoppgaver. Menighetsrådet er representert i om lag halvparten av menighetens utvalg.

3.2.12 Stabens arbeid – hvordan dette fungerer

Det forsøkes på, og det poengteres jevnlig, at stabens arbeid skal være basert på samarbeid. «Together Everyone Achieves More» som TEAM betyr, oppleves nok vanskeligere å få til i praksis, ettersom de fleste har stillinger som er funksjonsbaserte og selvstendige.

«Stab» er betegnelsen for de 10 personer som har kontorsted på kirkekontoret (disse er: 3 i administrative stillinger, 3 prester, 2 trosopplærere i 50% hver, 1 diakon og 1 kantor) og som deltar på de ukentlige stabsmøter tirsdager fra kl 08.30 til kl 10.00. «Storstab» inkluderer alle de 18 personer med fast arbeidsforhold til kirkens virksomhet. Storstab samles vanligvis til 2-3 samlinger pr år. Våre fire renholdere, som har fra 5 til 10% stillinger, deltar ikke på storstabsmøter.

Fordi tirsdagen for noen er en lang arbeidsdag, som inkluderer «super-tirsdag», skilles det mellom A og B møter. På A-møter i oddetallsuker skal alle møte frem, mens på B-møter kan det i større grad velges. Drøftinger av større «saker» skal forbeholdes A-møtene.

Det er tre stillinger som i hovedsak er administrative. Kontorleder i full stilling ivaretar sentralbordfunksjon, administrerer begravelser og andre kirkelige handlinger, og er regnskapsfører og kontaktperson for Hidra og Gyland MR. Daglig leder i 60% stilling er daglig leder for Flekkefjord menighet og regnskapsfører for Flekkefjord og Bakke MR. Kirkeverge har personalansvar for alle fellesrådsansatte. Prioritering og valg av arbeidsoppgaver gjøres ved behov av kirkeverge i samarbeid med daglig leder.

DEN NORSKE KIRKE

Ved gravferder melder begravelsesbyråene direkte til presten som har tjenesteuke og tankegangen er: «Kan presten, kan resten». Det vil si at tid og sted for gravferder avtales direkte med prest på fortrinnsvis tirsdager, onsdager og fredager. Andre i staben, som organist og kirketjener, blir orientert av kontorleder når byråene har gitt beskjed til kontoret.

Kontoret har minimum åpningstid tirsdag-fredag fra kl 10.00 til kl 14.00. Det er ikke krav om at en prest må være tilstede i åpningstiden. Det arbeides mot at «Medarbeiderens kalender» kan gi alle den nødvendige oversikt til å kunne besvare de henvendelser og spørsmål som kommer.

I tillegg til storstabsmøter med utvidet lunch, så er det to sosiale stabsarrangement i året. En «festkveld» i januar som inkluderer rådene og ektefeller, og en på sommerstid kun for storstab. Stabsfellesskapet oppleves som viktig for å kunne arbeide så selvstendig som kirkens arbeid krever.

4. KIRKELIGE RÅD OG ANSATTE

4.1 Menighetsråd, navnelister

4.1.1 Flekkefjord menighetsråd

<i>Funksjon</i>	<i>Navn</i>
Leder	Ingerid Glendrange Haugsvær
Nestleder	Birger Vegge
	Unni Rudolfson
	Wenche Syvertsen
	Hilde Forland
	Torgunn Schultz
	Ingvild Stene
	Magnus Jonsson
1. vara	Kjell Halvorsen
2. vara	Olav R. Hanssen

4.1.2 Hidra menighetsråd

<i>Funksjon</i>	<i>Navn</i>
Leder	John Eivind Marstad
Nestleder	Oddrun Forland Rudrud
	Svein Harald Olsen
	Inger Tønnessen
	John Hansen
	Inger Brynhild Jorunn Thorkildsen
1. vara	Rose Mari Hammersmark Tønnessen
2. vara	Jostein Bruseth

DEN NORSKE KIRKE

4.1.3 Bakke menighetsråd

<i>Funksjon</i>	<i>Navn</i>
Leder	Gerd Hamre
Nestleder	Brit Skogestad
	Eva Hennie Emsøy
	Margrete Osen Kjørmo
	Åslaug Tordis Sira
	Anne-Lise Birkeland
1. vara	Roy Aarstad
2. vara	Egil Bjørngaas

4.1.4 Gyland menighetsråd

<i>Funksjon</i>	<i>Navn</i>
Leder	Tor Hallvard Taxerås
Nestleder	Per Kristian Stordrange
	Rune Harboe
	Beathe Birkeland Klungland
	Kjell Peder Nedland
	Einar Rafoss Dunsæd
1. vara	Inger Øysæd Hansen
2. vara	Roald Kongevold

4.2 Fellesråd, navneliste

<i>Navn</i>	<i>Funksjon</i>
John Eivind Marstad	Leder
Gerd Hamre	Nestleder
John Hansen	Medlem
Magnus Jonsson	Medlem
Åslaug Sira	Medlem
Kjell Halvorsen	Medlem
Kjell Peder Nedland	Medlem
Inger Øysæd Hansen	Medlem
Reidar Gausdal	Kommunal representant
Sverre Jakobsen	Geistlig representant

DEN NORSKE KIRKE

4.3 Ansatte, navneliste – stilling, stillingsstørrelse og arbeidssted

Oversikt over ansatte og stillinger i Flekkefjord kirkelige fellestråd pr 01.01.2023.

Navn	Stilling	Arbeidssted	Sokn	Prosent
Rafoss, Stein Jarle	Kirkeverge	Kirkekontoret	Alle	100%
Grøtteland, Elisabeth Bø	Daglig leder	Kirkekontoret	Flekkefjord	60%
Kalleberg, Geir	Kantor	Flekkefjord	Alle	100%
Leiknes, Randi Margrethe Tønnessen	Diakon	Kirkekontoret	Alle	100%
Osen, Randi Bø	Trosopplærer	Kirkekontoret	Alle	50%
Biktjørn, Anne Brit	Renholder kapeller	Kapeller	Flekkefjord	10%
Stiuler, C. Mihi	Kirketjener	Flekkefjord	Flekkefjord	40%
Stiuler, C. Mihi	Renholder	Flekkefjord	Flekkefjord	13,3%
Ulland, Inger Lise	kirketjener	Hidra	Hidra	15%
Ulland, Inger Lise	renholder	Hidra	Hidra	5%
Ulland, Inger Lise	kontomedarbeider	Kirkekontoret	Alle	10%
Gierstae, Kjell	organist	Flekkefjord	Alle	40%
Emsøy, Eva Hennie	organist	Bakke	Alle	40%
Hjelleset, Lars	Kirketjener	Bakke	Bakke	pensjonistlønn
Kjørmo, Margrete Osen	Renholder	Bakke	Bakke	5%
Hjelleset, Arne	Kirketjener	Gyland	Gyland	15%
Larsen, Kari	Renholder	Gyland	Gyland	5%
Hjelleset, Gunhild S.	Klokker	Bakke	Bakke	pensjonistlønn
Tjorteland, Egil T.	Kontrollør	Kirkekontoret	Alle	pensjonistlønn
Staabystrand, Alf Inge	Klokker	Hidra	Hidra	8%
Øvstedal, Eivind	Kontorleder	Kirkekontoret	Alle	100%
Mikaelsen, Nina Kristine	Trosopplærer	Kirkekontoret	Alle	50%
Mehari, Brhana Guesh	Renholder	Kirkekontoret	Flekkefjord	8,3%
Langeland, Eva	Diakonmedarbeider	Kirkekontoret	Alle	100% (vikar)

Prester

Anne-Lise Miraglia Hille	Sokneprest i Flekkefjord menighet	Kirkekontoret	100%
Tore Smeplass	Sokneprest i Bakke og Gyland menigheter	Kirkekontoret	100%
Sverre Jakobsen	Sokneprest i Hidra menighet	Kirkekontoret	60%

5. KIRKEBYGG OG GRAVPLASS

5.1. KIRKEBYGG

5.1.1. Flekkefjord kirke

a. Beskrivelse:

Kirken er en åttekantet trekirke som ligger midt i byen og er oppført i 1833 etter særskilte tegninger av slottsarkitekt Linstow. Den har plass til ca. 700 personer, men etter samråd med branntilsynet ble øverste galleri avstengt i 1999. Dette reduserte sitteplassene med ca. 150.

DEN NORSKE KIRKE

Etter vurdering av brannteknisk konsulent kan det åpnes for et svært begrenset antall på øverste galleri under spesielle forutsetninger.

Orgelet er av svært god kvalitet og er et 24 stemmers orgel fra 1983, bygd av Marcussen&Sønner.

b. Vurdering

Kirken er i hovedsak i god stand. Hovedutfordringen er at kirken ikke inneholder arbeidskirkefunksjoner. De funksjoner som nyere kirkebygg har, er det ikke mulig å få til i den gamle kirken. Det er et stort behov for lokaler som menighet og menighetens ansatte har disposisjonsrett over. Håpet er at det kan realiseres i naboeiendommen i Elvegaten 9, som pr nå eies av Flekkefjord kirkesenter as.

Tyngre piper i orgelet har seget litt og reparasjonsarbeid er bestilt. Tårnet trenger både utvendig og innvendig malingsvedlikehold.

Det at området rundt kirken nå endelig blir rustet opp, vil heve totalinntrykket betydelig.

Det mangler toalett for universell adkomst, og det er heller ikke tilfredsstillende universell adkomst til alterpartiet.

5.1.2. Hidra kirke

a. Beskrivelse

Hidra kirke er en åttekantet og korsformet kirke som ligger fint til på kirkeodden midt i innseilingen til Kirkehamn på Hidra. Den ble bygd i 1854, tegnet av arkitekt Grosch.

b. Vurdering

Kirken er i hovedsak i god forfatning, men det er en stor utfordring i forhold til det utvendige vedlikehold fordi det blir så mye rust på spiker og beslag. Saltholdig fuktighet gir en utfordring for vedlikeholdet. Det er avsatt kr 500.000,- på kommunens økonomiplan for år 2024 til å utbedre rustskadene. Det vil kreve et godt samarbeid med både fagpersoner og vernemyndigheter for å finne den reparasjonsmåten som kan fungere i praksis.

Kirken er unik og vil grunnet lang responstid nå få et sprinkleranlegg. Finansiering er på plass og det forventes en snarlig godkjenning slik at realisering kan skje i 2023.

Det er ikke tilfredsstillende universell adkomst til alterpartiet. Toaletter i kjeller er vanskelig tilgjengelig for rullestolbrukere uten hjelp fra andre.

5.1.3. Bakke kirke

a. Beskrivelse

Bakke kirke ligger like ved siden av skolen på Sira. En regner med at nåværende kirke ble bygd ca. 1757, mens den eldste delen er fra 1660-tallet. Det er en laftet korskirke.

b. Vurdering

Kirken er stort sett i god stand.

Den omfattende restaurering av alle kirkens vinduer etter skadehærverk i 2014, ble faglig utført på en vellykket måte.

Nye benkeputer står på programmet. Galleriendringen mot nord, som er tilpasset korpsets behov i det arealet der det gamle orgelet stod, brukes i noen grad.

Den universelle adkomst til alterpartiet, og den fleksible benkeløsning fremme i kirken, fungerer svært godt. Det utredes nå underlag for å søke om å få til projektorvisning eller skjermbasert visning i kirken.

DEN NORSKE KIRKE

5.1.4. Gyland kirke

a. Beskrivelse

Kirken ligger for seg selv på en odde ved Nulandsvannet. Den ble flyttet dit fra Gyland gård i 1929. Selve kirken er fra 1815.

b. Vurdering

Kirken er i god stand etter reparasjonen. Det planlegges for utskiftning av taklekker da det skjer fra tid til annen at en skiferstein faller ned. Kommunen har satt kr 750.000,- som en post i økonomiplan for år 2025 og det er kjøpt inn skifer som kan brukes som erstatningsstein. Av de større innvendige endringer som ble gjort ca. 2015 så fungerer det meste fint og kirken har blitt mer bruksvennlig. Den universelle adkomst til alterpartiet er for tungvint å bruke og lagres i bygget ved siden av kirken. Kirkens orgel er lite og skulle vært skiftet ut.

5.1.5. Søyland kapell

a. Beskrivelse

Kapellet som ble bygget i 1961 er et flott bygg plassert ved Søyland kirkegård. Det er tegnet av arkitektene Thilo og Bjørn Schoder i 1959, før tegningene til Ishavskatedralen i Tromsø ble laget. Kapellet har plass til ca. 200 personer og blir brukt til alle begravelser der avdøde skal legges ned på Søyland og Tjørsvåg kirkegårder, samt en del begravelser til Sundslia kirkegård.

Søyland kapell benyttes også som seremonirom for begravelser til de fleste livssyn og trossamfunn, inkludert HEF.

b. Vurdering

Kapellet er etter takreparasjonen i god stand.

Innvendig trenger kapellet en vedlikeholdsmessig oppjustering. Kommunen har nå kr 400.000,- til innvendig maling og nye stoler i økonomiplanen for år 2026.

For øvrig har kapellet et godt pipeorgel, selv om kantor ønsker at det skal utvides.

5.1.6. Sundslia kapell

a. Beskrivelse

Dette er et lite kapell med plass til ca. 80 personer og ligger ved Sundslia kirkegård.

b. Vurdering

Kapellet blir brukt mindre enn Søyland kapell. Det har allikevel sin funksjon og trenger en innvendig oppgradering. Et eldre og dårlig digitalt orgel skulle vært skiftet ut – helst med et kirkeorgel av typen «kisteorgel».

Kapellet kunne gjerne vært erstattet med et nytt livsynsfleksibelt seremonirom. Mange av de som gravlegges på Sundslia velger å ha seremonien på Søyland fordi kapellet er for lite.

5.1.7. Gyland kapell

a. Beskrivelse

Kapellet ble bygd ca. 1970 på kirkegården rett ved siden av der kirken stod fram til 1929. Det er et fint bygg med plass til ca. 150 personer. Det er litt uklart om bygget formelt også er definert som kirke eller ikke. Bygget er utstyrt med alterring og døpefont og brukes til vanlige gudstjenester i januar måned.

b. Vurdering

Kapellet er i god stand.

DEN NORSKE KIRKE

Det er imidlertid et stort problem med vann i kjelleren når det regner mye. Når elva som renner forbi, stiger grunnvannstanden slik at vannet presses opp i grunnen under kapellet. Dette er et vanskelig problem som har vært siden kapellet ble bygd, og som det er vanskelig å finne god løsning for.

5.2. ANDRE BYGG

5.2.1. Kontorlokaler

Gjennom tjenesteyting disponerer vi kommunens lokaler i Anna Wahlsgt 5. Det er svært gode kontorlokaler. Noen av parkeringsplassene har blitt omdefinert til «bosoneplasser». Det gjør det litt problematisk både for besøkende og ansatte. Avstanden har medført at ikke så mange stikker innom kontoret sett i forhold til når kontorene var i Dr. Kraftsgt. Det er et ønske å samle kontorene med det nye kirkesenteret dersom det kan realiseres.

5.2.2 Menighetslokaler.

Ingen av menighetene har egne menighetslokaler.

Alle kirkene har en eller annen form for kjøkkenfunksjon som gjør det mulig med bruk av «kirkekaffe» i etterkant av gudstjenester.

Flekkefjord menighetsråd betaler leie for bruk av både Flekkefjord bedehus og Ungdomshallen. Utfordringen ved å måtte tilpasse virksomhet til ledige datoer og tidspunkt oppleves vanskelig, og er begrensende på virksomheten. Lite tid til forberedelse, og krav til umiddelbar rydding, er belastende for både frivillige og ansatte. Et kirkesenter i Elvegaten 9 ville gitt den gamle kirken sårt tiltrengte arbeidskirkefunksjoner, i tillegg til den sosiale kontaktmulighet for enkeltmennesker som den sentrale beliggenhet vil muliggjøre.

Hidra menighetsråd leier i begrenset grad Hidra bedehus, mens kirken brukes til mindre samlinger og rådsmøter.

Bakke har en liten egen kirkestue som brukes til rådsmøter og bruker også eldresenteret litt.

Gyland menighetsråd har gitt et rentefritt lån til Gyland bedehus, mot avklarte bruksrettigheter.

5.3. Gravplasser

a. Beskrivelse

Vi har tilsammen 7 gravplasser som er i aktiv bruk.

Gravplass	Plassering	Kommentarer
Generelt for alle		Fokus på gjenbruk av slettede og eldre graver har minimert behovet for nytt gravplassareal. Manglende fastmerker for gravrekkene er et problem for våre mange gamle kirkegårder med små gravstørrelser. Nå etableres det fastmerker fortløpende ifm nye gravlegginger.

DEN NORSKE KIRKE

Søyland	Sentrum vest Ved kapell	Nytt stort gravfelt rett nedenfor kapellet er ferdig og vil bli vigslet for bruk i 2023. Minnelund er under etablering og vil bli vigslet for bruk tidlig i 2023.
Tjørsvåg	Sentrum vest Ca. 200 m fra kapell	Eldre kirkegård – de deler som ligger i bakketerreng er tatt ut av bruk for kister. Kan brukes til urnefelt. Nesten fullt utnyttet.
Sundslia	Sentrum øst Ved kapell	En øvre gammel del – og en nedre nyere del. Har ledige felt.
Kvanvik	Kvanvik (Hidra sokn)	Brukes i snitt 1-2 ganger pr år. Klokketårn på gravplass. Forsamlingshus leies.
Hidra	Litt fra kirke	Begrenset utvidelsesmulighet
Bakke	Ved kirke	Store nok arealer.
Gyland	Ved kapell	Gamle felt brukes begrenset for å kunne rette opp gravrekker.
Skeismoen	Gyland – ca. 500m fra kapell.	Lagt ned for ca. 50 år siden. Fremdeles noen gravsteder som holdes vedlike.

Flekkefjord kirkelige fellestråd har inngått avtale med Flekkefjord Kommune om kommunal tjenesteyting på gravplassene. Dette er organisert slik at alt det praktiske arbeidet på kirkegårdene som graving, plenklipping og annet vedlikeholdsarbeid utføres av grønn sektor i kommunen. Kirkevergen har alt det administrative arbeidet med all kontakt med pårørende og gravfestere.

b. Vurdering

Generelt er kirkegårdene i rimelig bra forfatning. Avtalen med kommunen fungerer bedre og bedre. Vi har god kommunikasjon med teknisk etat og får stort sett utført det vi ber om innen rimelig tid.

Gravregisteret har aldri vært helt ajour i forhold til festere. En del eldre gravsteder bør og kan slettes. Det er satt inn litt ressurser for å forbedre oversikten og det gir resultater, men det mangler enda en del. Festeavgiften ble økt betydelig i 2021 til kr 300,- pr år pr grav. Flekkefjords geografi gjør det vanskelig med kirkegårdsutvidelser både i sentrum og eksempelvis på Hidra. En kirkegårdspolitikk som medvirker til gjenbruk av gravsteder, er derfor mer nødvendig her enn i andre mindre bykommuner.

Minnelund for Flekkefjord er nå etablert på Søyland og tas i bruk i 2023. Mindre minnelunder bør etableres også i de tre øvrige menigheter.

Vi har avsatt gravfelt for muslimer, men har ingen slike aktive graver.

5.4. Kort beskrivelse av tiltak siden forrige visitas

5.4.1. Flekkefjord kirke

- Isolert tak
- Malt gulv og nye tepper
- Gulv i våpenhus og ved tidligere luftfukter er reparert.
- Vinduer mot sør er restaurert etter omfattende arbeid.

DEN NORSKE KIRKE

- Utskiftning av stoler i alterparti.
- Utskiftning av benkeputer.
- Ny brannalarmsentral.
- Trådløst nettverk for fjernstyring av varme i kirkesal.
- Nytt ringeanlegg er godkjent og bestilt, og venter på å bli installert.
- Opprustning av «Området rundt kirken» har nå godkjente planer og byggetillatelse. Finansiering er på plass og tiltaket gjennomføres våren 2023.

5.4.2. Hidra kirke

- Nytt stort og flott orgel ble innviet 9. febr. 2019. Det er et 18 stemmers orgel med tillegg av tre transmisjoner som er bygd av det tyske firmaet «Orgelbau Sandtner».
- Vinduer mot sør er restaurert etter omfattende arbeid.
- Ny brannalarmsentral.
- Trådløst nettverk for fjernstyring av varme i kirkesal.

5.4.3. Bakke kirke

- Vinduer i mer eller mindre hele kirken er restaurert i 2014, etter et omfattende skadehærverk.
- Omfattende innvendige endringer og funksjonsforbedringer i 2018, inkludert universell adkomst til alterparti.
- Trådløst nettverk for fjernstyring av varme i kirkesal.

5.4.4. Gyland kirke

- Ny trapp og et samlet inngangsparti med universell adkomst er på plass.
- Innvendige endringer med benker og bord for å gjøre kirken mer funksjonsvennlig.
- Til jubileet i 2015 kom det nytt antependium, tepper og kunstverk. Spesielt nevnes et særskilt flott prosesjonskors.
- Trådløst nettverk for fjernstyring av varme i kirkesal.

5.4.5. Søyland kapell

- Intet spesielt nytt har skjedd kapellet etter den omfattende reparasjonen i 2012.
- Kommunens økonomiplan inkluderer nå innvendig maling og nye stoler i 2026.

5.4.6. Sundslia kapell

- Ny løper

5.4.7. Gyland kapell

- Ny brønn for vannforsyning.

6. KOMMUNEN OG KIRKEN

6.1 GENERELL VURDERING

Det er på mange felt et godt forhold mellom Den norske kirke lokalt og Flekkefjord kommune. I tillegg til gjeldende lovverk er det hjemlet i en uendret tjenesteytingsavtale fra 1997. Fortolkningen av tjenesteytingsavtalen har så langt funnet gode løsninger uten behov for endring av atale. Det er på alle plan forståelse og imøtekommenhet når saker tas opp og behov meldes. Kirkeverge og rådmann har i tillegg til ad-hoc kontakt to faste møter årlig for

DEN NORSKE KIRKE

gjensidig informasjon. For gravplassdriften har det blitt en god praksis med et årlig gjensidig forventningsavklaringsmøte.

Det bør etableres en ordning som inkluderer en fast planlagt politisk presentasjon og gjennomgang av forholdet mellom kommune og kirke.

I tillegg kan det nevnes at to av prestene, en som fast medlem og en som vara, representerer Den norske kirke i det kommunale psykososiale kriseteamet.

6.2 KIRKEN I KOMMUNEPLANENE

Kommunens økonomiplan inneholder kirkens virksomhet.

Det er under «Utvikling og virksomhetsstøtte» som Rådmann leder at kirkens virksomhet synliggjøres. Investeringsposter er det som blir synlig i planen. Driftstilskuddet til kirken nevnes ikke spesielt så lenge det indeksreguleres fra år til år.

De øvrige kommunale planer inneholder ikke noe om kirkens virksomhet. Bilder av kirkebygg som f.eks Hidra brukes, men det er ikke noen beskrivelse. Det skyldes antagelig en administrativ forståelse (misforståelse) hos både kommune og kirke.

6.3 EVENTUELLE NYE KOMMUNALE PROSJEKTER/PLANER/SAKER

- A) Den saken som det vil bety mest fremover er hvorvidt og i hvilken form det vil kunne etableres et kirkesenter i Elvegaten 9 i tilknytning til Flekkefjord kirke. Det vil bli fremmet en egen politisk sak i første del av 2023. Kommunen har på budsjett avsatt et investeringstilskudd på 2 mill kr. utfordringer i prosessen med vernemyndigheter har medført at konseptet må endres og behovet for kommunalt tilskudd antagelig betydelig større.
- B) Brannsprinkling av Hidra kirke vil bli gjennomført så snart godkjenning fra biskop foreligger. Kommunen har bevilget kr 650.000,-, i tillegg til det generelle årlig investeringstilskudd på kr 350.000,-, som også kreves for å få det finansiert.
- C) Opprusting av området rundt Flekkefjord kirke vil nå skje i 2023 basert på totalt tilskudd fra kommune på kr 700.000,-.
- D) Minnelund Søyland ferdigstilles 2023 basert på kommunalt tilskudd på kr. 200.000,-.
- E) Hidra kirke har rustskader. Kommunen har avsatt kr 500.000,- i 2024 til reparasjon. Omforent metode og kostnadsestimat må klarlegges første halvår i 2023 før kommunens behandling av neste års budsjett.
- F) Gyland kirke trenger oppgradering av tak og kommunen har avsatt kr 750.000,- i 2025.
- ↪ Søyland kapell trenger innvendig maling og nye stoler. Det er avsatt kr 400.000,- i 2026.

6.4 Samarbeid kirke – skole – barnehage

6.4.1 Flekkefjord

Det er et godt samarbeid mellom kirken og skolene hver advent når det arrangeres skolegudstjeneste. Dette gjelder både de to barneskolene – Sunde skole og Søyland skole – og Ungdomsskolen.

I tillegg får alle barnehage invitasjon til julevandring og påskevandring med trosopplærer og andre ansatte, i advent og før påske.

DEN NORSKE KIRKE

6.4.2 Hidra

Menighet og sokneprest har et svært godt forhold til Hidra skole. I mange år har det vært to skolegudstjenester pr. år. Den ene er like før jul, den andre er påske- eller pinsegudstjeneste (annethvert år). Elevene bidrar med sang, musikk, forsangere, opplesing, dramatisering og bildeserier av bibeltekstene. De lager også gjenstander som henges opp i kirka og som illustrerer budskapet på den høytiden det gjelder. Forberedelsene fordeles mellom klassene som også setter opp programmet og velger ut salmer. I tillegg til ca. 35 elever fra 1.-6.klasse, lærere og foreldre, er Hidra barnehage også med de fleste gangene. Skolegudstjenestene er åpen for alle, og flere kirkegjengere, besteforeldre m.m. benytter seg av dette tilbudet.

6.4.3-4 Bakke og Gyland

I forbindelse med høytidene jul og påske har soknepresten hatt jevnlige besøk på skolen, fulgt opp av skolegudstjenester. Dette har blitt noe skadelidende av pandemien, men vi håper at dette vil falle mer på plass etter hvert. Trosopplærerne har gitt tilbud til alle barnehagene i kommunen før jul, ofte i form av julevandring

7. SAMARBEID MED ORGANISASJONER OG MENIGHETER

7.1 Samarbeid med kristne og humanitære organisasjoner/institusjoner.

Menighetene samarbeider med Frelsesarmeen om Språkcafe, se punkt 3.2.9. Frelsesarmeen har et godt utbygd arbeid i forhold til svake grupper, og har skapt en møteplass i forhold til flyktninger.

Menigheten i Flekkefjord deltar på Grønn dag, der blant annet Røde Kors har et koordineringsansvar.

Vi har et samarbeid med kommunens sykehjem og omsorgssenter, der vi deltar med sangstunder ukentlig. Menigheten er også en del av rulleringen mellom menighetene som holder andakt på de ulike institusjonene.

Denne høsten (22) har menighetene v/diakon hatt et samarbeid med frivillighetsentralen, frisklivssentralen og psykiskhelse i kommunen og har i samarbeid klart å starte opp nye sorggrupper, der målet er at tilbudet skal være lett å ta imot, og at mennesker med behov for sorggruppe ikke utelukker det av religiøse hensyn.

Det har vært et samarbeid om Juleønsket, et samarbeid mellom Frivillighetsentralen, Frelsesarmeen, Englevakten, Røde Kors, Innsats for andre(10.kl) og Den norske kirke, der det samles inn penger til julegaver til de som ikke har økonomisk mulighet til å skaffe julegaver. Den norske kirke har utvidet dette ved å engasjere konfirmanter med linjevalg som handler om diakoni og oppfordre befolkningen til å velge et juleønske de kan kjøpe til andre.

Menighetene ved konfirmantene deltar i Fasteaksjonen, og er med å samle inn penger til Kirkens nødhjelp, dette er et samarbeid mellom Den norske kirke, Metodistkirken og Frikirken.

DEN NORSKE KIRKE

7.2 Samarbeid/forsøksordninger med andre sogn og Fellestråd

Tro og lys samlingene for psykisk utviklingshemmede er et samarbeid mellom Flekkefjord, Sirdal og Kvinesdal. Se punkt 3.2.9. De fleste samlingene er i Flekkefjord, første samling på høsten er i Sirdal, den siste på våren er på Fedal. Avstanden til Tonstad kan virke ekstra lang vinterstid dersom føret er utfordrende og reduserer oppmøtet derfra.

Sorggruppene er også et samarbeid der diakonene fra Kvinesdal og Flekkefjord medvirker, høsten 2022 ble det startet sorggrupper der invitasjoner sendes ut til et større område, primært Kvinesdal og Flekkefjord, men det er også deltakere i området fra Lyngdal til Moi. Sorggruppene er åpne for alle, tilbudet formidles via Frivillighetssentralene i Flekkefjord og Kvinesdal.

7.3 Samarbeid med andre kirkesamfunn

7.3.1 Flekkefjord

Flekkefjord menighet har et godt samarbeid med andre menigheter og forsamlinger i byen, i stor grad gjennom Felleskirkelig forum, der soknepresten sitter som medlem og daglig leder er kasserer. De andre menighetene som er representert er: Metodistkirka, Frikirka, Pinsekirka og Bedehusets forsamling.

Forumet møtes 4-5 ganger i året, men har også flere prosjekter og arrangementer de gjør sammen. Blant annet:

- Fellesmøter
- Langfredagsbønnevandring
- Lakefestivalgudstjeneste siste søndag i juli
- I pandemien samarbeidet forumet om drive-in gudstjenester, bl.a. på 17. mai.

I tillegg samarbeider Flekkefjord menighet med Metodistkirka og Frikirka om Bibeldagen på Sãmanningssøndag og sommergudstjenester, der menighetene besøker hverandre.

7.3.2 Hidra

Det er ikke andre kirkesamfunn på Hidra som driver åpen virksomhet. Pinsekirka i Flekkefjord overtok/ kjøpte for noen år siden Krågedal bedehus. Dette er bygd i 1862 og er sannsynligvis distriktets eldste bedehus. De arbeider med spørsmålet om hvordan huset kan bevares. Pinsekirka har ei bibelgruppe der 8-10 personer regelmessig samles på dette bedehuset.

7.3.3 Bakke

Samarbeidet med bedehuset og frimenigheten har stagnert noe de siste årene. Og vi har sett at de i større grad har drevet uavhengig av menigheten vår, med bl.a. egne dåpssamlinger. Dette har sammenheng med striden rundt homofilt samliv og diskusjoner rundt bruk av kvinnelige prester. Imidlertid ser det nå ut til at flere av de som har gått i disse sammenhengene har vært å finne på våre arrangement og oppslutningen rundt kirkelig konfirmasjon og forberedelse til denne har vært god. Presten kan igjen entre talerstolen på bedehuset og delta på arrangement der. Menigheten har i mange år til tross for mye kritikk, vært en god støttespiller for å drive det kristne ungdomsarbeidet Inpuls. Og vi tror og håper på at på sikt, å kunne bygge ut flere gode samarbeidsavtaler.

DEN NORSKE KIRKE

7.3.4 Gyland

Gyland menighet samarbeider godt med andre menigheter i bygda, og vi er stolte av et menighetsliv som samsnakker og arrangerer fellesgudstjenester. Det avholdes bl.a. egne kalender-møter, som sikrer at møter og arrangementer ikke kolliderer med hverandre. Mange av deltagerne på menighetens arrangement er også å finne på møter arrangert av andre. Bygda er for lita til å konkurrere om de samme møtedeltagerne. Viljen til å justere møteplaner er gjensidig.

Bedehuset i bygda samarbeider godt med og regner med menigheten. Vi har en samarbeidsavtale med dem slik at flere gudstjenester, konfirmantundervisning og mer foregår på bedehuset. Tradisjonelt har baptistmenigheten stått sterkt i bygda, men dette oppleves ikke som et stort stridstema i dag.

8. FREMTIDSPERSPEKTIV

8.1 Flekkefjord menighet

Flekkefjord menighet er en aktiv menighet med mange frivillige og mye aktivitet. Både menighetsrådet og styringsgruppa for Flekkefjord Kirkesenter AS jobber stadig med å danne grunnlag for å få bygd et kirkesenter i sentrum, like ved kirka. Dette er en politisk prosess så vel som en prosess som må funderes i fellesskapsbygging. Det har vært tema, blant annet, for menighetens høst-/vårmesse flere år på rad, samt på informasjonsmøter, enkelte gudstjenester og som tema i menighetsbladet. Ønsket om å bygge kirkesenter er vevd inn i vår visjon: «Med hjerte for liten og stor». Vi ønsker å være tilstede som kirke i byen og gjøre Guds kjærlighet synlig for alle i byen. Prosjektet med kirkesenteret har vært og vil være en langvarig prosess som vi er optimistiske på og som vi stadig ber om: «Deg til ære, oss til gavn».

I trosopplæringsarbeidet – for liten og stor – har vi som mål å legge til rette for: 1) tilhørighet, 2) se og bli sett og 3) undervisning. Alle tre punkter krever at vi setter fokus på relasjonsbygging, fellesskap og frivillighet. Vi opplever mange velsignelser med dette, men også utfordringer rundt det å skape ekte integrering og inkludering. Hvordan opplever mennesker i Flekkefjord menighet reell inkludering? Hvordan virker gudstjenesten som menighetens hovedsamling? Hvordan tar vi imot og er tilstede for hverandre? Og hvordan peker vi på Jesus for hverandre, på hver vår måte?

Vi kan nevne mange tiltak som på hver sin måte arbeider mot dette, her nevnes noen: menighetens bønnegruppe, Super-tirsdag, konfirmanter, menighetskoret, Tro og lys-gruppa, andakter på heimene, gudstjenesten og kirkelige handlinger osv. Samlet vil og bør menigheten stadig ta utfordringen: Hvordan kan både mennesker og tiltak integreres hos hverandre for å bli ett fellesskap? Dette bør også inkludere det gode samarbeidet menigheten har med Ungdomshallen KFUK/KFUM og Bedehuset.

Det kan også nevnes at Flekkefjord menighet vektlegger gjennom konsert i kirken å være en viktig og naturlig del av byens mangfoldige og rike musikkliv, med lokale utøvere. Det bygger tillit og tilhørighet på en måte som mange setter pris på.

I staben ønsker vi å bryte ned følelsen av å være på «hver vår øy» og øke samarbeid og fellesskap om oppgavene. Vi vil fortsette med å lytte til hverandre med respekt og tillit og ha ukentlig tekstgjennomgang og bønn. Å ha dialog mellom ansatte og mellom ansatte og menighetsråd vil være viktig for å sonde de riktige prioriteringene.

DEN NORSKE KIRKE

8.2. Hidra

Hidra menighet er preget av et svært godt samhold mellom bedehus og menighet, et godt samarbeid mellom menighet og stedets barne- og ungdomsarbeid og en god dialog mellom menigheten og de lokale tiltak og arrangementer. Et eksempel på dette er at menighetenes folk stiller opp i kafeen på det årlige Skalldyrtreffet. Det er et mål at dette gode samarbeidet kan videreføres og utvikles.

Menighetsrådet har kommet langt med å realisere «Mål og visjoner Hidra menighet» som ble vedtatt i 2019. Ønsket om å være «en åpen og inkluderende folkekirke for alle, preget av varme, stor raushet og lav terskel» er fortsatt et viktig mål, som er tatt inn i «forbønnen» på hver gudstjeneste. Arbeidet med å engasjere frivillige til ulike tjenester fortsetter. Det samme gjelder deltakelse av menighetens folk med større eller mindre innlegg på gudstjenestene. Fortsatt vil konkret informasjon om de enkelte leddene i liturgien, om hva nattverd og dåp er osv. være viktig.

Det er et ønske å få til aktiviteter, arbeidsgrupper, teknikk/film- grupper e.l. som kan engasjere konfirmantene slik at menigheten fortsatt kan ha kontakt med dem etter at de er konfirmert. Kanskje det vil være aktuelt å satse enda mer på familiegudstjenester. Ca. 8 av 10 barn som er født de siste årene bor på Vallås, det vil si 4-500 meter fra kirka.

Hidra menighet har svært mange dyktige medarbeidere som på ulike områder gjør en stor innsats for at hele øyas befolkning skal føle seg hjemme i Hidra kirke og i Hidra menighet. Menigheten vil også satse mer på å nå den store gruppen av turister som er på øya, spesielt på sommeren.

8.3 Bakke

Bakke menighet har i noen år vært preget av en godt voksen fast kjerne noe som gjenspeiles i høy snittalder blant menighetsrådets medlemmer. Samtidig har det blitt med noen yngre de siste årene, så vi håper det etter hvert skal bli mulig å være et tilbud til de noe yngre også.

Vi har de siste årene merket en god del motstand fra bedehusmiljøet, noe som vi kan forklares med kirkens strid rundt homofili, men også synet på kvinnelige prester. Noen sentrale personer meldte seg ut av kirken og inn i forsamlingen Bedehuset eller i den lokale menigheten Arken og dro med seg flere i forbindelse med dette. Dette ser ut til å ha roet seg noe ned og mens Arken er blitt «satt på vent» inntil videre, har flere av medlemmene derfra kommet til våre samlinger. Videre har soknepresten brukt noe tid til å delta på unge voksne samlinger på bedehuset, og holde taler på bedehuset. Alt dette for å styrke samarbeidet.

8.4 Gyland

Menigheten i Gyland samler folk fra alle aldersgrupper. Og mange av disse deltar på det det som er av kristne aktiviteter i bygda, fra ungdomsklubben Impuls, barnekor, voksenmøter på bedehuset, gjerne i regi av baptistmenigheten, og eldretreff. Mye av arbeidet driftes av noen få flinke ildsjeler, og disse kan i perioder bli vel hardt belastet.

I mange år har menigheten hatt ei menighetshelg på Åpta leirsted ved Farsund med over hundre deltagere, og dette har vært svært positivt for menighetsfølelsen, og noe som det jobbes mot å skulle få til videre. Gyland har også blitt noe preget av stridighetene i vår kirke, og flere lokale personer har tatt avstand fra kirka i den forbindelse, men vi håper at dette er noe som etter hvert vil roe seg ned gjennom tettere samarbeid og fremheving av det som holder oss sammen.

DEN NORSKE KIRKE

Vedlegg:

- Årsmelding for Bakke menighet 2021
- Årsmelding for Flekkefjord menighet 2021
- Årsmelding for Gyland menighet 2021
- Årsmelding for Hidra menighet 2021
- Kirkemusikalsk plan for Flekkefjord menighet
- Vedtekter Flekkefjord bibel-og misjon 2009, endret mars-17
- Vedtekter Flekkefjord gudstjenesteutvalg 2019-2023
- Vedtekter Flekkefjord musikkutvalg 2009, endret
- Vedtekter trosopplæringsutvalget, rev. 2017

Rapport fra befaring av kirkebygg før visitas i Hidra, Flekkefjord Bakke og Gyland

7.februar 2023

Om befaringen

Om befaringen og befaringsrapporten

Befaringen fant sted 7. februar 2023. Med på befaringen var Stein Jarle Rafoss, kirkeverge, Geir Ola Tveit, Prost og Tone Klev Furnes, seniorrådgiver kultur og Geir Myre, rådgiver kirkefag fra biskopens kontor.

Befaringsrapport utgjør sammen med visitasmeldingens del om kirkebygg, inventarlistene fra kirkebyggdatabasen og bilder tatt under befaringen, rapporteringen til biskopen om kirkebyggene før visitasjonen. Rapporten er laget med utgangspunkt i samtaler og skjema fylt ut under befaringen. Sist visitas i var i 2014 og det foreligger befaringsrapport for kirkene fra denne gang.

Fokus på universell utforming

Etter Lov om likestilling og forbud mot diskriminering kapittel 3 har offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten, plikt til universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjoner.

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

Det finnes byggetekniske standarder som definerer universell utforming. Byggets antikvariske verdi vil kunne gjøre at man i arbeidet med tilpasning i enkelte tilfeller må dispensere fra kravene.

Fokus på inventarregistrering

Etter § 20, 4. ledd i Kirkeordning for Den norske kirke, skal menigheten føre register over kirkens inventar. Dette er utdypet i Regler for inventar og utstyr (Fastsatt av Kirkemøtet 15 april 2015) Kap. 7 § 29: «Menighetsrådet har ansvar for at alt permanent og kirkelig inventar og utstyr registreres i et nasjonalt register. Ved visitas og prostebesøk gis det rapport om registreringen. Jfr. følgende § 30 skal registeret oppdateres med anskaffelser, endringer, avhendinger og større reparasjoner.»

Vi viser videre til Rundskriv om forvaltning og registrering av kirkeinventar (Rundskriv P-2/2010 fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet). Her omtales bl.a. bruken av Kirkebyggdatabasen som kirkens offisielle verktøy for registrering i nasjonalt inventarregister.

Der antall sitteplasser ikke lenger stemmer med kirkebyggdatabasen bør dette meldes inn slik at det blir oppdatert.

Bygg

Flekkefjord kirkelige fellesråd forvalter 7 bygg: Bakke kirke, Sirnes - Flekkefjord kirke - Gyland kapell, Urdal - Gyland kirke, Nuland - Hidra kirke - Sundslia kapell, Flekkefjord - Søyland kapell, Flekkefjord. Søyland og Sundslia har status som Gravkapell mens Gyland kapell står oppført som Bygning vigslet til kirkelig bruk (DNK). Resten har status som Kirke etter kirkeordningen (§ 19).

Hidra kirke

Hidra kirke ligger i Kirkehamn på øya Hidra utenfor Flekkefjord.

Kirken ble bygd i 1833 og er den 3. kirke på stedet. Kirken har vernestatus som Automatisk listeført (1650 - 1850). Kirketomt er fredet. Ifølge innberetning før visitas har kirken ca 550 sitteplasser. I kirkebyggdatabasen står oppført 700.

Universell tilpasning

Kirken har universell tilgang via hovedinngang. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp. Det er toaletter i kjelleren på kirken, men man må ut av kirken og rundt den. Toalettene er universelt tilpassede, men bakken og avstanden gjør at det ikke er en god universell løsning.

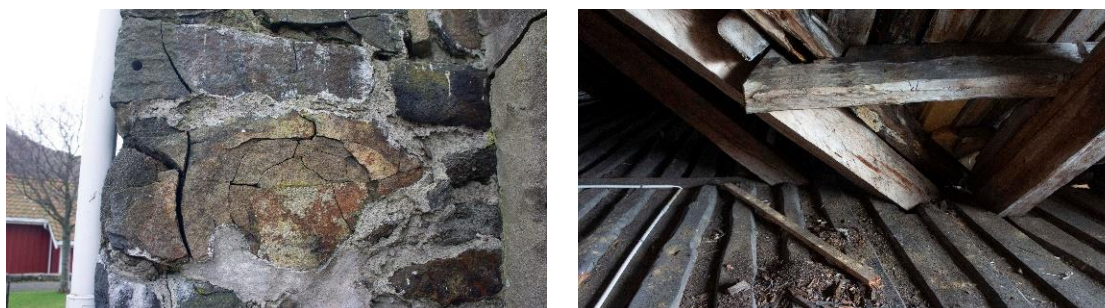
Korpartiet er to trinn opp. Det er laget fester slik at det går an å sett opp gelender, slik at de som er litt dårlige til beins kan støtte seg. Men rommet er stort og det hadde vært mulig å få tegnet ut en løsning for rullestol-rampe som man kunne søkt om.

Kirkens konstruksjon

Kirken er bygget i Tre - tømret/laftet. Fasaden er kledd med malt trepanel. Sist kirken ble malt ble det benyttet oljebasert maling. (alkyd-olje)

Det er et stort problem at det under utskifting av panel for en god del år siden ble brukt smidd spiker, uten galvanisering. Dette etter krav fra vernemyndighet. Problemet er at spikrene nå ruster bort i saltråket kirken utsettes for. Tidligere malingstyper har trolig hatt bedre beskyttelse med sink og bly. Kirkemuren har sprekkdannelser grunnet jerninnhold i steinen som er benyttet. Noen steder er steinen porøs og løsner i små flak.

På befarng ble det sett på en liten lekkasje i ene takhjørnet. Noe begynnende råte eller fuktskader. Det utføres regelmessige tilsyn hvert andre år.

Oppvarming

Kirken varmes hovedsakelig opp med rørovn under benk. Det er montert digital varmestyring.

Ringeanlegg

Kirken har to kirkeklokker. Begge har elektrisk ringeanlegg. Klokke og aksel inspiseres sjeldnere enn hvert fjerde år.

Orgel og piano

Hovedinstrument i kirken er et pipeorgel bygd av Sandtner orgelbau, Tyskland (18/2+p). Det ble installert i 2020. Dette rapporteres å fungere svært bra. Kirken har også et akustisk piano.

Inventar

Inventar ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder. Det kunne gjerne vært lagt inn mer beskrivelse på enkelt av gjenstandene. Altertavlen er malt av Marcellius Førland og viser motivet "Fra Getsemane". Ny lyssetting fremhever altertavlen.

Messehagler finnes i alle fire farger. Messehaglne oppbevares på egnede hengere. Det er gjennomført lysskjermende tiltak for eldre tekstiler. Kirken har glassmaleri i korpartiet. Rosevindu i koret ble restaurert for en del år siden.

Galleriet

På galleriet oppe til venstre er benker tatt bort for å kunne lage en kirkestue. Dette fungerer bra til møter og kirkecaffe, men samtidig er det en utfordring at dette en løsning som ikke er tilgjengelig for rullestolbrukere. Galleriet på motsatt side har siden jubileet i 2002 hatt en utstilling av monter med

eldre gjenstander fra kirken, blant annet en messehagel, og fragment av en altertavle i eik, sistnevnte trolig fra forrige kirkes interiør. Også nyere arbeider er stilt ut, og disse er laget av elever fra skolen.

Skolen bruker kirken aktivt, og det er et godt samarbeid med skolen.

Vurdering av kirkens bruksvennlighet

Kirken oppleves nokså brukervennlig. Kirken oppleves nokså barne- og familievennlig.

Det er montert kamera slik at gudstjenester kan overføres til sykehjem. De er montert på to søyler i kirkerommet. Det er for tiden noen tekniske utfordringer med dem slik at prosjektet nå står litt på vent for å få disse sendingen i gagn igjen.

Siden sist visitas

Ny belysning i korpartiet (17/02062)

Kirken fikk nytt orgel i 2018 (18/01314-19)

Det vil komme en søknad om HMS tiltak - forhøyning av rekkverk - bak organist.

Flekkfjord kirke

Flekkfjord kirke ligger midt i sentrum av Flekkefjord. Kirken ble bygd i 1833 og er den 3. kirke på stedet. Fra gammelt av kalles kirken Nes kirke. Kirken har vernestatus som Automatisk listeført (1650 - 1850). Kirketomt er fredet. Ifølge innberetning før visitas har kirken ca 650 sitteplasser.

Universell tilpasning

Kirken har universell tilgang via hovedinngang. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp. Det er toaletter i kirken men de er ikke rullestolvennlige. Tersklene i kirken er greit forserbare med rullestol. Det er ikke avsatt egen rullestolplass i kirken og det er ikke tilgang for rullestol til korpartiet. Det bør være mulig å få til en løsning for fast plass til rullestol i kirkerommet. Men korpartiet er høyt (4 trappetrinn) og er en utfordring i forhold til å få til en fungerende løsning. Da må man antakelig vurdere en form for løfterampe/heis.

Kirkens konstruksjon

Kirken er bygget i Tre - tømret/laftet. Fasaden er kledd med malt trepanel. Utvendig malt med oljebasert maling.

Det er ikke oppdaget lekkasjer i tak eller vegg eller kjennskap til råte eller fuktskader.

Vinduer ble reparert for noen år siden ved hjelp av rentekompensasjonsordningen.

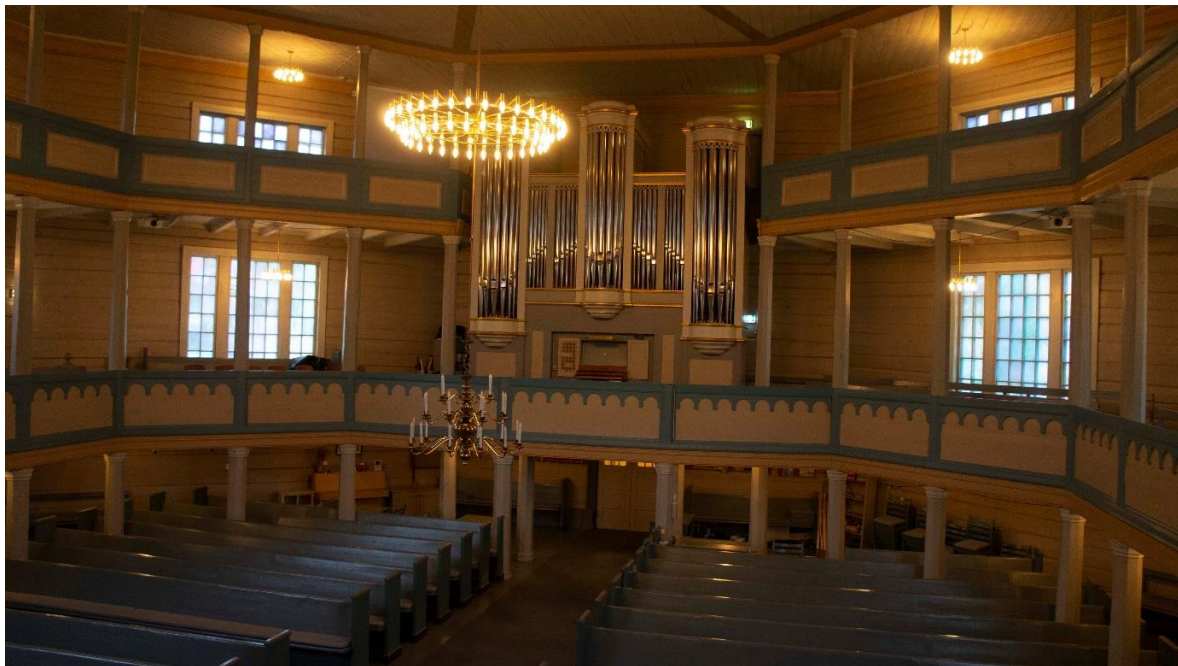
Oppvarming

Kirken varmes hovedsakelig opp med rørovn under benk. Det er montert digital varmestyring.

Ringeanlegg

Kirken har 1 kirkeklokke. Klokken har mekanisk ringing. Dette er et gammelt opplegg og ikke mulig å skaffe deler til lenger. Anlegget er derfor søkt og godkjent byttet ut.

Orgel og piano

Hovedinstrument i kirken er et pipeorgel fra Marcussen & Søn (26/2+p). Det ble installert i 1983. Dette rapporteres å fungere svært bra. Kirken har også et flygel.

Kultur

Noen benker foran er tatt bort hovedsakelig på grunn av konserter, og kirken er en veldig god konsert kirke. Det er et godt samarbeid mellom kirken og kulturhuset om konserter og kulturtiltak.

Inventar

Fragmenter fra gammel albertavle fra forrige kirke. Denne ble til å begynne med brukt i den nye kirken, men ble etter hvert erstattet med albertavlen som er der i dag.

Inventar ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder. Messehagler finnes i rødt, hvit, grønt og lilla Messehaglne oppbevares på egnede hengere. Alvertavlen er et gullkors i en bue, flankert av søyler som bærer en gavl. Både den og prekestolen er fra 1938 og tegnet av arkitekt Linstow.

Det er gjennomført lyskjemende tiltak for eldre tekstiler.

Et eldre antependium(?) i speilfløyel henger utsatt til i forhold til flytting av gardintrapp. Det er heller ikke datert i kirkebyggdatabasen.

Kjøkkenet har fått en oppgradering

Vurdering av kirkens bruksvennlighet

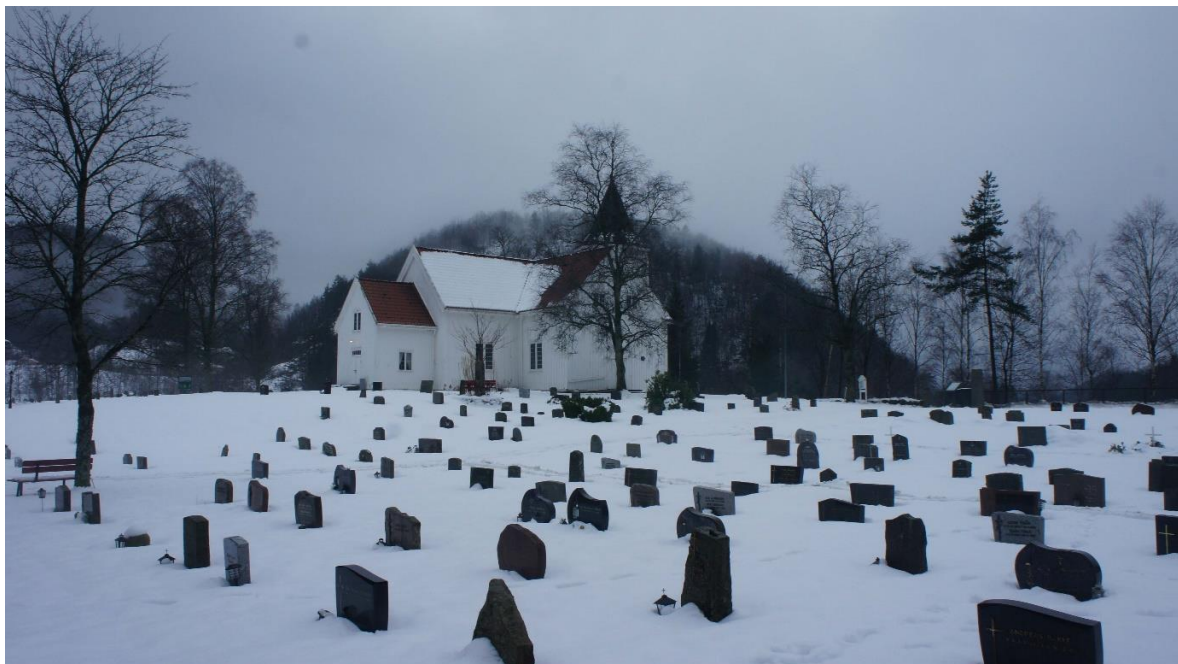
Kirken oppleves nokså brukervennlig. Kirken oppleves nokså barne- og familievennlig.

Menighetscenteret som er under planlegging vil kunne romme både kontorer og menighetssal og utvide brukervennligheten til kirken.

Saker siden siste

- Biskopens kommentar har levert kommentar til detaljregulering for nabetomt Elvegaten 9 hvor man ønsker å etablere nytt menighetscenter (21/01288-3). Dette vil bl.a. kunne romme både kontorer og menighetssal.
- Nytt ringeanlegg – ikke montert enda - 22/03043-4
- Uteområde, handelsgate – biskopen har gitt sin kommentar 17/04633

Bakke kirke, Sirnes

Bakke kirke, Sirnes ligger i Bakke sogn i Lister og Mandal prosti og forvaltes av Flekkefjord kirkelige fellesråd.

Kirken ble bygd i 1757 og er den 3. kirke på stedet. Kirken har vernestatus som Automatisk listeført (1650 - 1850). Kirketomt er fredet. Ifølge innberetning før visitas har kirken 400 sitteplasser.

Universell tilpasning

Bakke kirke har en fin løsning for tilgang til koret. Rampen kan også brukes som en utvidelse av koret.

Kirken har universell tilgang via sideinngang. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp.

Det er toaletter i nærliggende bygg. Det er også universelt tilpassede toaletter.

Det er egnet plass for rullestol i kirken. Tersklene i kirken er greit forserbare med rullestol. Man har som rullestolbruker tilgang til korpartiet.

Kirkens konstruksjon

Kirken er bygget i Tre - tømret/laftet. Fasaden er kledd med trepanel malt med oljebasert maling.

Det er ikke rapportert om kjente lekkasjer eller kjennskap til råte eller fuktskader. Sist tilsyn ble utført i med bruk av faglig ekstern konsulent.

Oppvarming

Kirken varmes hovedsakelig opp med rørovn under benk.. Det er montert digital varmestyring.

Ringeanlegg

Kirken har 2 kirkeklokker. Begge klokker har elektrisk ringeanlegg. Klokke og aksel inspiseres hvert fjerde år.

Orgel og piano

Hovedinstrument i kirken er pipeorgel. Et orgel fra Bruno Christensen & Sønner Orgelbyggeri bygd i 2009 (15/2+p) . Dette rapporteres å fungere bra. Kirken har også et akustisk piano.

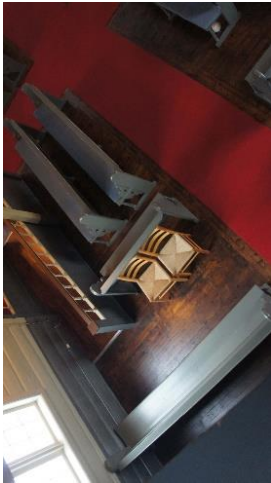
Inventar

Inventar ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder. Messehagler finnes i rødt, hvit, grønt og lilla. Messehaglene oppbevares på egnede hengere.

Kirken fikk nytt antependium i 2018. Det er gjennomført lysskjermende tiltak for eldre tekstiler.

Barnekrok og plass for lysglobe som ble laget i nedenfor prekestol og i ene korsarmen.

Kirken har flere generasjoner av benker på galleriet.

Vurdering av kirkens bruksvennlighet

Kirken oppleves nokså brukervennlig. Kirken oppleves nokså barne- og familievennlig.

Ikke nærliggende menighetshus - men lite rom i servicebygg til kirkekaffe og soknerådsmøter

Siden sist visitas

18/03741 Skade på vegg utbedret

19/03129 Belysning i kor

17/03763-6 Endringer innvendig - Det ble søkt om å

- Få ta ut, dele og snu på flere benker i kirkerommet, først og fremst for universell utforming men også for plass til piano, lysglobe og barnekrok.
- Benkene som tas ut av kirkerommet plasseres på galleri for fortsatt bruk der.
- Sliping og lakking av gulvet.

18/02245 nytt antependium

Gyland kirke, Nuland

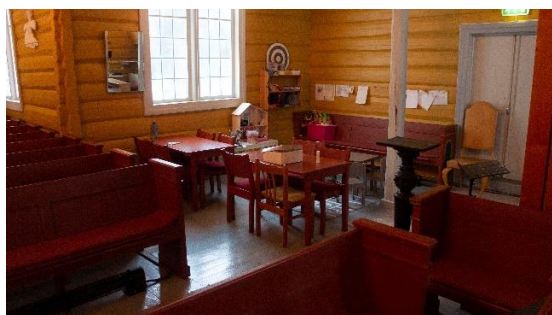
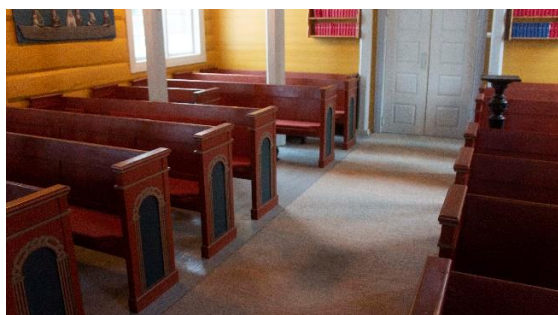
Gyland kirke, Nuland ligger i Gyland sogn i Lister og Mandal prosti og forvaltes av Flekkefjord kirkelige fellesråd.

Kirken ble bygd i 1817 og er den 1. kirke på stedet. Kirken har vernestatus som Automatisk listeført (1650 - 1850). Hverken kirketomt eller kirkegård er fredet. Ifølge innberetning før visitas har kirken 300 sitteplasser.

Universell tilpasning

Kirken har universell tilgang via hovedinngang. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp.

Det er toaletter i kirken ved sakristiet. Ikke universelt tilrettelagt.

Det er tillaget egnet plass for rullestol i kirken ved at benk er kortet inn. Tersklene i kirken er greit forserbare med rullestol. Koret er tilgjengelig ved hjelp av skinner som kan legges opp. Dette fungerer ikke godt i praksis.

Det er laget til en barnekrok ved at flere benker er tatt ut. Siden sist vistas er det kommet mer tilpassede stoler og bord her.

Kirkens konstruksjon

Kirken er bygget i Tre - tømret/laftet. Fasaden er kledd med malt trepanel. Det er benyttet oljebasert maling. Det er ikke rapportert om kjente lekkasjer eller kjennskap til råte eller fuktskader.

Oppvarming

Kirken varmes hovedsakelig opp med rørovn under benk.. Det er montert digital varmestyring.

Ringeanlegg

Kirken har 2 kirkeklokker. Begge har elektrisk ringeanlegg.

Orgel og piano

Hovedinstrument i kirken er et pipeorgel bygd av Rieger-Kloss, fra Tsjekkoslovakia. Det ble installert i 1964. Dette rapporteres å fungere bra. Kirken har også et akustisk piano.

Inventar

Inventar ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder. Messehagler finnes i hvitt og grønt. Messehaglene oppbevares på egnede hengere og brukes felles med Gyland kapell.

Bilde laget av Anne Berit Nedland er hengt på sidevegg i skipet

Vurdering av kirkens bruksvennlighet

Kirken oppleves nokså brukervennlig. Kirken oppleves nokså barne- og familievennlig.

Gyland kapell, Urdal

Gyland kapell, Urdal ligger i Gyland sogn i Lister og Mandal prosti og forvaltes av Flekkefjord kirkelige fellesråd.

Kirken ble bygd i 1970 og er den 5. kirke på stedet. Kirken er ikke vernet. Kirketomt og deler av kirkegård er fredet. Ifølge innberetning før visitas har kirken 100 sitteplasser.

Universell tilpasning

Kirken har universell tilgang via hovedinngang. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp.

Det er toaletter i kirken.

Tersklene i kirken er greit forserbare med rullestol. Man har som rullestolbruker tilgang til korpartiet.

Kirkens konstruksjon

Kirken er bygget i Tre - Reisverk. Fasaden er kledd med malt trepanel.

Det er ikke rapportert om kjente lekkasjer. Det er oppdaget råte eller fuktskader. Problemer med vann i kjeller når større oversvømmelser i elven.

Oppvarming

Kirken varmes hovedsakelig opp med panelovner på vegg.

Ringeanlegg

Kirken har 1 kirkeklokke. Klokken har elektrisk ringeanlegg.

Orgel og piano

Hovedinstrument i kirken er digitalt Johannus orgel. Dette rapporteres å fungere svært bra. Kirken har også et akustisk piano.

Inventar

Inventar ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder. Kirken bruker messehagler fra Gyland kirke.

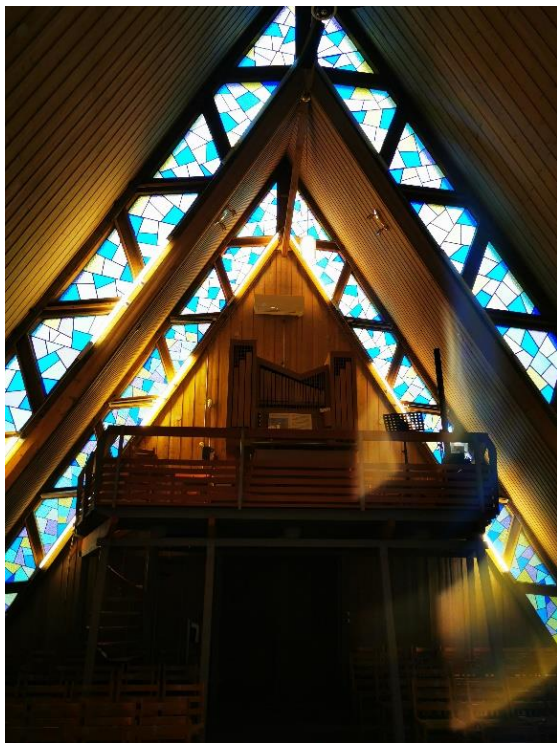
Vurdering av kirkens bruksvennlighet

Kirken oppleves nokså brukervennlig. Kirken oppleves nokså barne- og familievennlig.

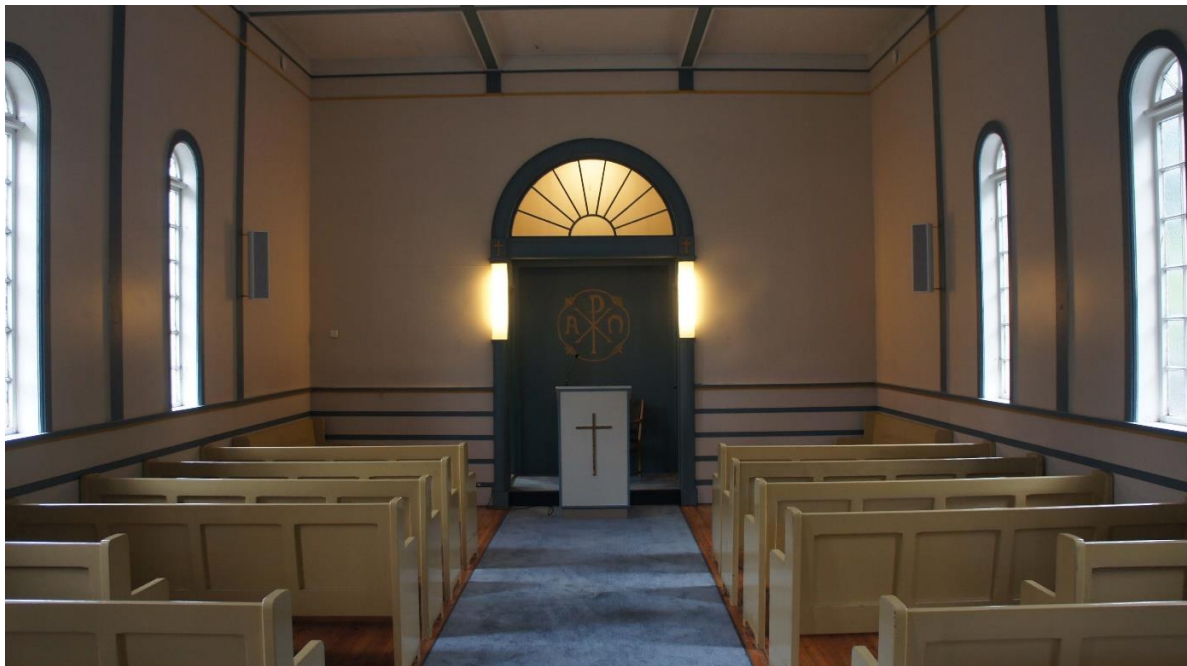
Bare 2 gudstjenester. Ellers begravelser.

Nes kapell, Søyland

Under befaringen ble også Nes kapell og Sundslia kapell besøkt. Begge kapellene har i kirkebygdatabasen status som gravkapell. Som tilhørende bygg til gravplass reguleres de gjennom gravferdsloven § 4. Det er Statsforvalteren som gjør vedtak etter denne loven.

Sundslia kapell

Litteratur

Hidra:

Kirken ved havet:

- Fra Hidra kirkes historie, Inger Vågen, 2004
- Fra kirke og kristenliv Hidra kirke 100 år høgtid 1954, Herman J. Omland 1954,

Flekkfjord:

- Flekkfjord kirke 1833-1983 – Berg, Selmer – Olsen, Jakobsen, 1983
- Flekkerfjord og Nes kirke: I anledning av 100 års festen, E. Chr Ebbemoe, 1933

Bakke

- Bakke kirke – 250 år 1757 – 2007
- Bakke kyrkje, Krosskyrkja 2000 år, Festkrift til 8. september 1957, Reinert Ersdal, 1957

Gyland.

- Kringum Gylands Kyrkja, Eit stykke bygdesoga ved Lars Fr. Nuland, 1929
- Gyland kyrkje 200 år 1815 – 2015, Agnar Klungeland 2015

DEN NORSKE KIRKE

Prosten i Lister og Mandal

Rapport fra prostens forbesøk i Flekkefjord, Hidra, Bakke og Gyland sokn 31. januar 2023 på kirkekontoret i Flekkefjord

Til stede: Kirkeverge Stein Jarle Rafoss, kontorleder Eivind Øvstedal, daglig leder i Flekkefjord menighet Elisabeth Bø Grøtteland og prost Geir Ola Tveit

Kirkebok

Kirkebok har vært ført digitalt siden forrige visitas. Vigselsdokumenter settes i perm som står i safe.

Kallsbok

Kallsboka har ikke vært ført siden forrige visitas.

Journal

Digital journalføring. Labora-arkiv brukes.

Menighetsrådets protokoll

Arkiveres digitalt.

Dagsregister for kirkene

Dagsregistre for alle fire sokn lagt fram. Signert av prosten.

Inventarbok

Inventar føres i Kirkebyggdatabasen.

Arkivmateriale

Kirkekontoret har mye gammelt arkivmateriale. Dette bør gjennomgås. Noe kan makuleres, og en må finne ut hvor det bevaringsverdige materialet skal arkiveres. Dette arbeidet har det ikke vært tid til å gjøre, og det er ønskelig med bistand fra personell med god arkivkompetanse.

Det arbeides med å etablere et kirkesenter i Flekkefjord, og det ville være en stor fordel om ressurser kunne settes inn for å få dette arbeidet utført før kontoret flyttes inn i nytt kirkesenter.

Posthulle

Menighetsrådene og alle ansatte har egne fysiske posthuller på kirkekontoret.

E-postadresse

Postboks 265
4576 LYNBDAL

Besøksadresse:
Fiboveien 32
LYNBDAL

Telefon: 95 80 88 36
epost:
geir.ola.tveit@lyngdal.kirken.no

DEN NORSKE KIRKE

Prosten i Lister og Mandal

kirkekonteret@flekkefjord.kommune.no er offisiell e-postadresse for alle de fire menighetsrådene og for kirkelig fellesråd. Sokneprestene har hver sin e-postadresse for offisiell post.

Stab

Flekkefjord kirkelige fellesråd har 20 ansatte med til sammen 7,8 årsverk, i tillegg til 3 prester med til sammen 2,6 årsverk. Soknepresten i Sirdal er ikke med i staben, men utfører 20% prestetjeneste i Flekkefjord.

7 av fellesrådets ansatte og de 3 prestene har kontor på kirkekontoret.

Stabsmøte

Staben møtes til ukentlige stabsmøter. I partallsuker kommer alle på kontoret. I oddetallsuker er det et kort stabsmøte med færre deltakere, og bare det mest nødvendige blir behandlet. Kirkeverge leder stabsmøtene. Ledelsen av den åndelige delen av stabsmøtet går på rundgang. Ordningen evalueres hvert 2-3 år.

Storstabsmøte

2 ganger i året er det storstabsmøte. Alle ansatte kommer.

Forordning

Gjeldende gudstjenesteforordning for alle fire sokn ble vedtatt av biskopen i februar 2016. De forordnede gudstjenestene blir tillyst og forrettet.

Gudstjenesteplan

Gudstjenesteplanen utarbeides av prestene. Det lages plan for et halvt år om gangen.

Ringereglement

Menighetene har ikke reglement, men kirketjenerne har instruks som foreskriver ringing. Utstyret i Flekkefjord kirke har begrensninger og skal fornyes. Når nytt utstyr er på plass vil det bli utarbeidet et ringereglement.

Gravferdsrutiner

De ansatte synes ordningen for gravferdsrutiner fungerer bra.

Senking av kiste

Full senking anbefales, men praksis varierer. Presten avtaler med familien om det skal være hel eller halv senking.

Urner

Urner oppbevares i safe til de skal settes ned.

Postboks 265
4576 LYNGDAL

Besøksadresse:
Fiboveien 32
LYNGDAL

Telefon: 95 80 88 36
epost:
geir.ola.tveit@lyngdal.kirken.no

DEN NORSKE KIRKE
Prosten i Lister og
Mandal

Lyngdal 6. februar 2023

Geir Ola Tveit
Prost i Lister og Mandal prosti

Postboks 265
4576 LYNGDAL

Besøksadresse:
Fiboveien 32
LYNGDAL

Telefon: 95 80 88 36
epost:
geir.ola.tveit@lyngdal.kirken.no

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 30.03.2023

Vår ref: 22/01948-15 THS

Deres ref:

Visitasprotokoll Tromøy

Biskopen takker igjen for flotte visitasdager på Tromøy.

Vedlagt følger visitasprotokollen som inneholder:

- Visitasforedrag
- Visitasmelding fra menighet
- Rapport fra visitasbefaring kirkebygg
- Prostens kontorvisitas
- Program visitas

Guds rike velsignelse over alt det gode arbeidet dere gjør!

Med vennlig hilsen

Stein Reinertsen
Biskop

Trine H Syvertsen
Kirkefagsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

23.03. Visitasforedrag Tromøy

Ferdig visitasmelding 2023

Rapport fra byggbefaring Tromøy og Færvik

Kontorvisitas Tromøy 2023

tidsplan bispevisitas med beskrivelse av innhold

Mottakere:

Postadresse:
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

E-post: agder.bdr@kirken.no
Web: www.kirken.no/agder
Org.nr.: 818 066 872

Telefon: +47 38 10 51 20
Telefaks:

Saksbehandler
Trine H Syvertsen

Arendal kirkelige fellesråd
Soknepresten i Tromøy sokn
Tromøy menighetsråd
Arendal kommune

Postboks 123
Post boks 124
Postboks 124
Enhet/avdeling
Postboks 123

4891 GRIMSTAD
4852 FÆRVIK
4852 FÆRVIK
4891 GRIMSTAD

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Visitastforedrag ved bispevisitasen i Tromøy sokn 21. – 26.3.23

Kjære menighet!

Nåde være med dere og fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus.

Det har vært en stor glede å være sammen med dere denne visitasuka. Vi har vært igjennom et innholdsrikt og spennende visitasprogram. Jeg har blitt bedre kjent med menighetsrådet, ansatte og frivillige. Hele uken har vært en festopplevelse, og jeg ser tilbake på denne uken med takknemlighet. Takknemlighet for alt som skjer, for alle som finner sin plass i menigheten, for at dere har som mål å vekke og nære det kristelige liv i soknet!

Forberedelser

Det ligger mye planlegging bak en visitasuke. Prost Jorunn Raddum har ledet prosessen sammen med ansatte og menighetsråd på en god måte. Prosten har gjennomført kontorvisitas, og rådgivere på bispedømmekontoret har utarbeidet en rapport om kirkebyggene.

Menigheten har levert en særdeles god visitasmelding før visitasen, der dere ikke bare har beskrevet menigheten på en god måte – men også har vist at dere har tatt mine utfordringer til dere etter forrige visitas på alvor, og gjort noe med det. Dere har laget et imponerende visitasprogram denne visitasen som viser mye av bredden i menighetslivet og kontaktpunktene dere har ut i lokalsamfunnet.

Stab og menighetsråd

I løpet av visitasuka har jeg møtt stab og menighetsråd. Det er gledelig å registrere det gode fellesskapet dere har, og hvordan dere jobber godt sammen og utfyller hverandre på en god måte. Jeg vil spesielt nevne at det er forbilledlig med en menighetsrådsleder som stiller opp på en så stor del av visitasprogrammet, i tillegg til å lede menighetsrådet på en fin måte.

Møte med kommunen

Jeg møter alltid kommunens ledelse når jeg er på visitas. Fordi jeg skal visitere Hisøy og Øyestad menigheter til høsten, var det denne gangen naturlig at alle tre menighetene møtte kommunen. De var representert ved menighetsrådsledere og

sokneprester, i tillegg til kirkevergen og leder av fellesrådet. Det ble en meningsfull samtale med den nye kommunedirektøren Inger Hegna, ordfører Robert Cornels Nordli og varaordfører Terje Eikin.

Vi var innom mange viktige temaer; blant annet frivillighet, levekårsutfordringer, retten til tros- og livsutøvelse når man bor på institusjoner. Hvordan vi som kirke kan være med kommunen i samskapingem som er nødvendig for å møte dagens og fremtidens utfordringer. Utfordringen med allmenn tilgjengelighet i Færvik kirke. Vi var også innom ambassadøravtalen som kirken har med Bufetat der menigheten forplikter seg til å reklamere for å være fosterhjem. Diakonien var også et tema. Det hadde vært spennende om man i fremtiden kunne fått flere diakoner i Arendal. Kirkens Ungdomsprosjekt i Kristiansand har en spennende modell for å møte ekstra utsatte grupper ungdom.

Den gode relasjonen det er mellom kommunen og kirke, kommer ikke av seg selv. Takk til alle som har vært med å bygge denne. Den nye kommunedirektøren har allerede minnet sin ledergruppe på at tros- og livssynsamfunn hører hjemme i kommunens planer, og det er jeg glad for. Ordfører og varaordfører har årlig møte både med kommunens prester, og alle tros- og livssynssamfunn.

Skolebesøk

På Roligheden skole ble jeg grillet av 10.klasse. De stilte godt forberedt, og med gode spørsmål om store temaer. «Hvorfor kan man ha krig og drepe mennesker, men ikke ta abort?» eller «Har du noen gang tvilt på troen»? «Hva er meningen med livet?» «Hvordan kunne Jesus gå på vannet?» «Hvordan går forholdet mellom Bibelens skapelsesfortelling og Big Bang opp?» Ungdommene gjør seg mange og dype tanker om livet. De må forholde seg til mange valg og problemstillinger.

Jeg møtte også ansatte fra både Roligheden og Sandnes skoler for å samtale om samarbeid mellom kirke og skole. Etter forrige visitas utarbeidet dere en kirke-skoleplan, som det har vært ønsket å revidere. Det ble en nyttig samtale med innspill og spørsmål fra skolene og kirken. Her har dere allerede et veldig godt samarbeid som det er gledelig å observere!

Det finnes to mindre skoletilbud på Hove som jeg også var innom; Sandum og Hovetun. Velig spennende å høre med ansatte og ledelse hvordan man tenker rundt tilrettelegging for elever som har særlige utfordringer. Også her ble det mulighet for å lufte tanker om hvordan menigheten kan bidra.

Bedriftsbesøk

Når jeg er på visitas, er jeg gjerne også på bedriftsbesøk. Det er viktig å møte bedrifter som på en eller annen måte preger stedet. Menigheten er en del av lokalsamfunnet, og det er viktig med gode relasjoner. Det ble et spennende møte

med Studio Spornes og eierne Tom Rudi Torjussen og Mari Dale. I tillegg til svært god mat og hyggelig selskap, var det interessant å høre om bedriften og alt de har fått til og om mulige ting dere kan samarbeide om (konserter mm). Vi trenger mennesker med gründerevner som er villige til å få til nye ting. Studio Spornes har blitt et viktig innslag på Tromøy.

Diakoni

Jeg vet at dere gjør et flott diakonalt arbeid. Mye av dette er ikke synlig for andre enn de det gjelder, men å virke i det stille er kanskje noe av det viktigste innen diakonien.

Dere har et flott diakoniutvalg i menigheten, som har organisert mye arbeid. Jeg fikk være med på to viktige fellesskapsarenaer med lav terskel. Tirsdag var jeg med på fellesskapskvelden og fikk være med i en samtale om å lytte, med Elin Okkenhaug Bratland og Frode Fjellbråten. Torsdag ble det dratt i gang et nytt konsept: «Åpent hus» for de som har anledning til å møtes på dagtid. Der ble jeg intervjuet av Åsta Ledaal, som har en sjelden gave til å intervju. Vi trenger flere slike møteplasser. Jeg håper dere lykkes også med dette tiltaket. Starten var i alle fall vellykket.

Et annet viktig diakonalt arbeid i menigheten er besøkene og andaktene på sykehjemmet. På Færvik ble det først en god samtale med ansatte om retten til tros- og livsutøvelse i livets siste fase, før jeg fikk være med på andaktsstund to steder. Jeg tror det er første gang under en visitas at jeg har opplevd at man stiller med eget kor på sykehjemsandaktene. Det var imponerende å se hvordan dere tar dere tid til å prate med beboerne etterpå.

Et høydepunkt på slike besøk er å hilse på beboerne. En av beboerne syntes ikke jeg så ut som en biskop, men mer som en snekker – eller til nød som en hjelpeprest. Det var ingen dårlig beskrivelse!

Gudstjenesteliv og kirkebygg

Kirkens medlemsundersøkelse viser at et stort flertall av våre medlemmer fremhever kirkebyggenes sentrale betydning. De er viktige signalbygg for langt flere enn dem som går ofte på gudstjeneste.

Det var flott å få starte visitasuka med morgensamling i Tromøy kirke, og med et lite foredrag om kirken av kirketjener Svein Arnold Olsen. Dere har to flotte kirkebygg: Tromøy kirke og Færvik kirke. Dere har gjort mye for å vedlikeholde disse, i tillegg til gode planer fremover for hva som fortsatt gjenstår. Kirkene skal ikke bare være signalbygg, men de skal være bruksbygg. Det opplever jeg at dere er flinke til, med blant annet masse trosopplæringsarbeid som skjer nettopp i kirkebygget.

Trosopplæring

Jeg fikk gleden av å være med på en uforglemmelig samling med deres menighetsbarnehage Tybakken. Her så jeg menighetspedagog, kateket og prest i fri dressur som viser at de evner å nå også denne aldersgruppa. Det er tydelig at dere jobber svært seriøst når det gjelder innholdet i samlingene, med sang og bibelfortelling som sentrale elementer.

Menighetsbarnehager er noe av den beste trosopplæringen som finnes. Da jeg viste frem gullkorset som biskopen bærer og fortalte at det var kongen som i 1814 hadde befalt at biskopene i Agder og Telemark skulle ha dette korset, var det en som lurte på om jeg hadde tatt det fra kongens skattkiste.

Jeg gleder meg over at dere ikke bare har et svært godt og veldrevet arbeid når det gjelder barne- og ungdomsarbeid, men at dere også er opptatt av hvordan dere kan nå nye grupper. Dere er flinke til å sjekke ut med de aktuelle gruppene hva som er behovet. Jeg håper dere vil lykkes med å komme i gang med familiemiddager, eller hva det nå blir til.

Ungdom

Dette er nok en av de visitasene der jeg har opplevd flest møter med ungdom, og det gir virkelig håp for kirken fremover! Ungdomsbandet som spilte på tirsdag, Ten Sing-øvelse, møte med ungdommer som fortalte om hvordan det er å vokse opp på øya, og ikke minst den fine samlingen med ungdom som er ledere i de ulike tiltakene. Som i trosopplæringen for de minste, fikk jeg se hvordan dere arbeider systematisk og planmessig med struktur og innhold, der den kristne formidlingen hele tiden står i fokus. Jeg er veldig imponert over hva dere får til! Her arbeider dere forbilledlig.

Musikk

Dere er heldige som har hatt en svært trofast kantor i Halldis Berntsen over så mange år, og som har gledet mange med sin dyktighet. Jeg håper dere finner en god ny organist etter henne, som kan bidra inn i det gode, rike musikklivet dere har i menigheten.

Så må jeg nevne at ikke bare har denne visitasen vært en glede når det gjelder å se alt det fine dere gjør her i menigheten, men også har dere gledet meg på to andre områder:

- Noe av det beste jeg vet er fersk gjærbakst. Det har jeg fått til gangs på denne visitasen; på Revesand bedehus hos Bitte, på Studio Spornes, på sykehjemmet.
- Jeg er også veldig glad i å se på fugler, og det var en glede å gå tur sammen med kunnskapsrike Øyvind Berg i deler av Raet nasjonalpark. Han lærte meg mye.

Utfordringer og veien videre:

En visitas er ikke over når jeg drar, på en måte er det nå det begynner. Alt forarbeidet, møtene og samtalene peker ut en retning for veien videre. En retning for arbeidet med å vekke og nære det kristne liv menigheten. Jeg har derfor behov både for å bekrefte alt dere får til og oppmuntre til videre arbeid:

Ikke bare har jeg sett alt det gode som dere gjør, men dere har også tydelig vist hva dere ønsker å gjøre videre. Dere har brukt visitasen strategisk når det gjelder de ulike møteplassene, og hva dere har ønsket med disse.

Jeg vil gi dere noen utfordringer til slutt. Noen av dem har dere selv pekt på behovet for å gjøre noe med:

- **Samarbeidet mellom kirke og skole**

Jeg vil oppmuntre dere til å fortsette det gode samarbeidet som allerede er der, og til å følge opp og fortsette samtalen med de dere snakket med dette om under visitasen.

Det er bra å oppdatere planen for samarbeidet, og dere har allerede avtalt hvordan dette kan gjøres med noen av skolene. Det er lurt å formalisere et slikt samarbeid, slik at det er uavhengig av hvem som innehar de ulike stillingene i kirken og på skolene.

- **Diakoni**

Fortsett med alt det gode som dere allerede gjør.

Jeg har flere ganger under visitasen nevnt to konkrete punkt som jeg vil oppmuntre dere til å ta tak i, og som jeg tror vil være veldig overkommelig for Tromøy menighet å få til. Det ene er å jobbe mot å bli en Grønn menighet. Søk opp «grønn kirke» der det er veldig konkret hvordan man gjør dette, eller kontakt min misjonsrådgiver Ivar Sandnes.

Det andre punktet er å bli en av stadig flere menigheter som blir undertegner en ambassadøravtale med Bufetat med mål om å få flere fosterhjem. Her kan diakonirådgiver Rannveig J Lyngroth være behjelpelig.

Andre ting dere kan vurdere er om dere skal følge opp ønsket fra sykehjemledelsen om å ha et litt utvidet nærvær med mulighet for samtale.

Behovet er helt klart til stede.

Arendal prosti har per i dag svært lite stillingsressurs når det gjelder diakoni.

Kanskje blir det Tromøy menighet sin tur neste gang?

- **Barne- og familiearbeid**

Dere har selv satt ord på at det er et behov for å gjøre noe på det området, og jeg vil oppmuntre dere til å få i gang egnede tiltak for de yngste, eller for hele familien. I dagens samfunn kan vi ikke få mange nok gode møteplasser. Slikt arbeid vil alltid svinge i oppslutning. Dere har vært unormalt høyt oppe, men med den strategiske viljen dere legger for dagen, tror jeg dere igjen vil lykkes.

- **Givertjeneste**

Jeg leste i visitasmeldingen at dere selv sier noe om behovet for å se på givertjenesten fremover. Dere har allerede en god givertjeneste, men for å få til alt det fine som dere ønsker og drømmer om i menigheten, er det viktig å ha en forutsigbar givertjeneste. Dersom dere skulle trenge behov for hjelp, så kan dere kontakte bispedømmekontoret.

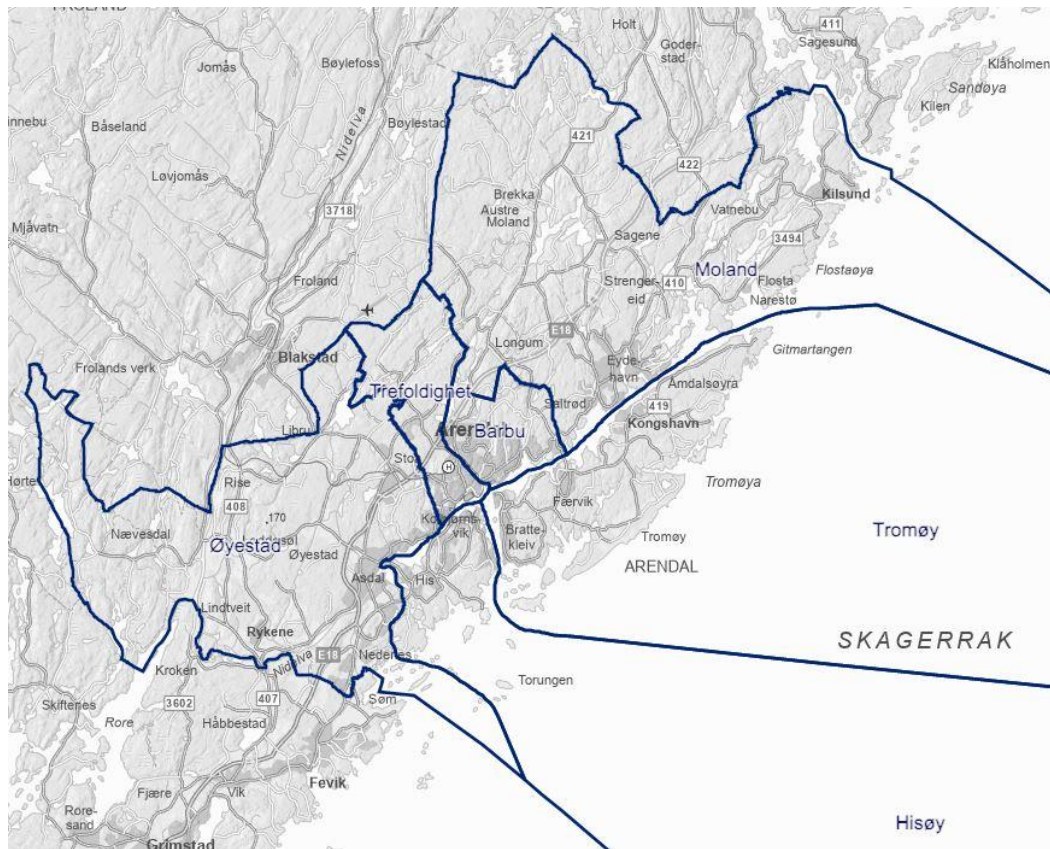
- **Ungdomsarbeidet**

Dere driver et godt ungdomsarbeid med 26 ungdommer som er med i ledertreningsarbeidet. Min siste oppfordring er: Fortsett slik dere gjør. Det er en gave ikke bare til Tromøy menighet, men til hele kirken i bispedømmet.

Jeg drar fra visitasen i Tromøy sokn fylt med takk, og jeg hilser dere med Paulus sine ord til menigheten i Tessaloniki: Vi takker alltid Gud for dere alle når vi husker på dere i våre bønner. For vår Gud og Fars ansikt husker vi stadig på hvordan dere er virksomme i tro, arbeider i kjærlighet og holder ut i håp til vår Herre Jesus Kristus.

Agder og Telemark bispestol 26.3.23
Stein Reinertsen, biskop

2023

Visitasmelding Tromøy menighet

SAUDLAND, ASTRID

Innhold

1. INNLEDNING	2
1.2 Kort historisk riss siden siste visitas.....	2
2. SOKNET	2
2.1 Grenser, folketall, kirkemedlemskap.....	2
2.2 Demografi, sosiologisk beskrivelse (levetårutfordringer, tros- og livssynsmangfold	2
2.2 Lokalsamfunnet- kultur- og samfunnsliv	3
3. ARBEIDET I MENIGHETENE	3
3.1 Menighetens strategi og visjon	3
3.2 Generell vurdering av menighetslivet/menighetens åndelige situasjon.....	4
3.2.1 Gudstjenester: Utvikling av gudstjenestelivet og gudstjenestedeltakelse.....	4
3.2.2 Kirkelige handlinger	5
3.2.3 Trosopplæring og annet barne- og ungdomsarbeid.....	5
3.2.4 Voksenarbeid	7
3.2.5 Diakoni	8
3.2.6 Misjon/SMM (Samarbeid Menighet og Misjon)	8
3.2.7 Givertjeneste	8
3.2.8 Kirkemusikalsk virksomhet	9
3.2.9 Integrering av mennesker med spesielle behov og nye nordmenn	9
3.2.10 Kultur, bla samarbeid med det alminnelige kulturliv	9
3.2.11 Menighetsrådets arbeid – hvordan dette fungerer	9
3.2.12 Stabens arbeid – hvordan dette fungerer	10
4. KIRKELIGE RÅD OG ANSATTE	10
4.1 Menighetsråd, navneliste	10
4.2 Fellesråd, navneliste	10
4.3 Ansatte, navneliste – stilling, stillingsstørrelse og arbeidssted.....	10
5. KIRKEBYGG OG GRAVPLASS.....	11
6. KOMMUNEN OG KIRKEN	12
6.1 Generelle vurderinger	12
6.2 Samarbeid kirke - skole - barnehage	12
7. SAMARBEID MED ORGANISASJONER OG MENIGHETER	13
7.1 Samarbeid med kristne og humanitære organisasjoner/institusjoner.	13
7.2 Samarbeid/forsøksordninger med andre sokn og fellesråd.....	13
7.3 Samarbeid med andre kirkesamfunn	13
8. FREMTIDSPERSPEKTIV	13

1. INNLEDNING

1.2 Kort historisk riss siden siste visitas

I 2014 hadde Tromøy sitt forrige visitas. Vi har vært gjennom en pandemi og opplever at menigheten er fremover lent og ønsker å ta tak i ulike utfordringer som er blitt tydeligere etter pandemien. Øya er i endring, det er kommet nytt skolebygg, flere nye byggefelt og Raet nasjonalpark er en realitet. Store etableringer av bedrifter i Arendal (Morrow batterifabrikk) påvirker optimismen i næringslivet, dette øker boligbygging og etablering.

Tromøy menighet opplever å være en viktig aktør i lokalsamfunnet og har et naturlig og positivt forhold til samarbeid med ulike lag og foreninger, skole og barnehager. Kor i ulike aldersgrupper bruker menighetshuset aktivt, som eksterne leietakere eller som del av menighetens arbeid. Det er fortsatt sunn drift av vår egen menighetsbarnehage, Tybakken barnehage. Staben har hatt og skal ha flere nyansettelser. Dette er noe av bildet for vår menighet. I denne visitasmeldingen skal vi trekke frem ulike sider ved menigheten, med fokus på styrker, svakheter og muligheter.

2. SOKNET

2.1 Grenser, folketall, kirkemedlemskap

Tromøy menighet har samme grense som tidligere, og består av selve Tromøy, to mindre øyer, Merdø (uten fastboende) og Gjessøya (uten fastboende), samt en rekke andre holmer (ubebodde). Total areal er 30 kvadratkilometer.

Tromøy har fergeforbindelse mellom Skilsø og Arendal sentrum og om sommeren ferge mellom Rævesand, Merdø og Arendal sentrum. Tromøybrua gir forbindelse til fastlandet. Mellom Tromøy vest hvor Skilsø ligger og Tromøy øst hvor Øyna ligger er det 15 km. Presteboligen ligger på Skilsø. Fra sommeren 2022 er den ikke lengre i bruk av sokneprest, som har egen bolig på øya.

I Tromøy menighet bor det 5461 mennesker. Av disse hører 4055 (per 31.12.2022) til Den Norske Kirke.

Det er svært mange hytter og fritidsboliger på øya, noe som bidrar til at folketallet om sommeren øker betraktelig.

2.2 Demografi, sosiologisk beskrivelse (levetårutfordringer, tros- og livssynsmangfold)

Arendal hadde 45 037 innbyggere pr. 2. kvartal i 2020, og er den nest største av 25 kommuner i Agder. Befolkningsveksten i Arendal for 2019 var 0,3 %, i Norge 0,6%. Den Norske kirke står sterkt på Tromøy. Det er ikke et stort livssynsmangfold. Øya har tradisjonelt hatt flere ulike bedehusmiljø. Pr. i dag er det noe aktivitet på Revesand bedehus hvor tilhørigheten til DNK er sterk. Skilsø bedehus er solgt og aktiviteten lagt ned. En sum fra salget gikk til menigheten. Bedehuset på Kongshavn har noe aktivitet for voksne (lovsangskveld), i tillegg er det etablert noe kristent arbeid for barn og unge av ildsjeler som har kjøpt Tromøy I.L sitt gamle klubbhus (Søndagsskole og ungdomsklubb). Menigheten samarbeider med disse i noen grad. Det er ingen andre etablerte menigheter på Tromøy.

Nøyaktig gjennomgang av relevant info vedr. levetårutfordringer finnes her:

https://www.arendal.kommune.no/_f/p1/ic71a630f-70d2-420e-ae8f-c913455293bd/utviklingsnotat-versjon-11-med-rettinger-2-til-nettside-4-nov.pdf

Tromøy skiller seg ikke negativt ut innenfor spesielle levetårutfordringer. Vi vil få vår andel av en aldrende befolkning i årene som kommer, men trolig også en god andel nytilflyttere i yngre alder pga boligutbygging og kommunens satsning på nyetablering av større bedrifter. Vi bør også i det videre ha et bredt fokus på menighetens tilbud og aktiviteter i et livsløpsperspektiv og opprettholde et godt samarbeid med lokalsamfunnet på øya.

2.2 Lokalsamfunnet- kultur- og samfunnsliv

Bebyggelsen på Tromøy brer seg utover store deler av øya. I øst er Kongshavn sentrum med blant annet ny butikk i 2021, Sandnes skole for 1-7.trinn, idrettsplass, nytt klubbhus for Tromøy I.L og idrettsplass, offentlige badestrender, lysløype, Skare Bedehus og planteskole. På det gamle klubbhuset til Øste Tromøy I.L er det nå etablert noe kristent arbeid for barn og unge av frivillige. Dette er ikke en del av menighetens arbeid.

Sandnes har flere nyere boligfelt. Østerenden av øya har eget idrettslag (Tromøy I.L) som tilbyr aktiviteter for barn, ungdom og voksne.

Midt på øya finner vi en del landbruk rundt områdene ved Gjerstad og Vågsnes hvor det er kommet to nye boligfelt. Her ligger også Hove med Tromøy kirke, Hove leir med fotballbane og store friluftsområder og i tillegg en god del landbruk. Raet nasjonalpark ble etablert i 2016 og ble åpnet på Spornes. Området er en marin nasjonalpark hvor naturverdiene i skjærgården, langs strendene og i havet har fått spesielt vern. På Hove finnes ulike kafeer, spisesteder og overnattingssteder som Arendal Herregård, Studio Spornes, Hove catering og Canvas Hove.

Ved Tromøybrua finner vi Tybakken som er et annet sentrum på øya med butikk, legekontor og apotek, bensinstasjon og Roligheden skole.

Roligheden skole er en 1-10 skole. Nytt skolebygg stod ferdig i 2020, og er blitt et nytt senter på øya. Roligheden ungdomsskole er skole for alle ungdomsskoleelever på øya. Rett ved skolen ligger Færvik bo – og omsorgssenter og Tromøy bokollektiv. På Kjenna har idrettslaget I.F TRAUMA lysløype, fotballbane, sykkeløype og hoppanlegg, i tillegg til fotballbanen på Hove. Idrettslagene på øya samarbeider om sine aktiviteter for aldersbestemte lag.

Like ved Roligheden skole finner vi Færvik kirke på vei til Rævesand med stort sett eldre bebyggelse og noe landbruk, og Rævesand bedehus. Ellers er bebyggelsen i vest i hovedsak boligområder fra 70 tallet og fremover.

Det finnes en del småbedrifter på Tromøy, i tillegg til Viking Norsafe som er en stor bedrift vest på øya.

Det foreligger større investeringsplaner for utbygging av boliger på Pusnes hvor det tidligere var skipsverft.

Tromøy har et aktivt foreningsliv. Idrettslagene har god oppslutning. Det finnes mange lag, foreninger og aktiviteter som historielag, Lions, helselag, skolekorps, veterankorps, Røde Kors, fritidsklubb for ungdom. Frivilligsentralen arbeider med samskaping på øya og har ansatt egen fritidsmedarbeider som arbeider på ungdomsklubben på skolen, og ulike tiltak etter skoletid. Menigheten gikk sammen med fritidsmedarbeider under lærerstreiken høsten 2022 for å skape et tilbud til ungdom på dagtid, med mat, samvær og spill.

Aktivitetene tilknyttet Hove leir er svært mange og mangfoldige, særlig i løpet av vår og sommerhalvåret. Det arrangeres triatlon(Hovetri), idrettsskole, seileregattaer, teltmøter, leirskole, hundekonkurranser og mye mer. Dette preger lokalsamfunnet. Området på Hove brukes mye gjennom året av befolkningen i hele Arendalsregionen. Kulturlivet på øya preges av en god del korvirksomhet, idrett og et aktivt korpsmiljø. Konsertvirksomheten på sommeren preger også kulturlivet (Spornesfestivalen, konserter på Stall Hove og Herregården). I mange av arrangementene er frivillighet fra idrettslagene vesentlig for gjennomføringen av arrangementene. Vi ser også at mange som er aktive med i det frivillige arbeidet deltar med entusiasme i både idrett, menighet, korps og musikkliv.

3. ARBEIDET I MENIGHETENE

3.1 Menighetens strategi og visjon

Tromøy menighet har de siste to menighetsrådsperiodene jobbet målrettet med visjon og strategi for menighetsarbeidet. I 2016 definerte vi at vi ønsket å jobbe lokalt etter visjonen «Mer himmel på jord» og konkretiserte dette i følgende satsingsområder; ungdomsarbeid, diakoni, gudstjenesteutvikling og fellesskapsarbeid.

Arbeidet med satsningsområdet «ungdomsarbeid» medførte eksempelvis ansettelse av ungdomsprest og etablering av ulike ungdomsaktiviteter med overbygningen «TRUA». Se nærmere beskrivelse av dette arbeidet under punktet 3.2.3.

Arbeidet med satsningsområdet «diakoni» resulterte i opprettelsen av diakoniutvalg, utforming av diakoniplan og ny struktur for diakoniarbeidet i menigheten. Se nærmere beskrivelse under punktet 3.2.5.

Satsning på området «Gudstjenesteutvikling» har medført økt fokus på samarbeid med barn og unge i gjennomføring av gudstjenestene og at nye gudstjenesterom i friluft og menighetshus benyttes jevnlig og har fått sin plass i gudstjenesteplanene. Se for øvrig punkt 3.2.1.

«Felleskapsarbeid» fikk fokus etter at diakoniplan var definert og arbeidet med dette satsningsområdet er organisatorisk underlagt diakoniutvalget. Det er definert struktur for fellesskapskvelder som gjennomføres jevnlig, vi har etablert struktur for medarbeiderfest hvert 2.år og det er satt nytt fokus på viktigheten av kirkekaffe. Se punkt 3.2.4. for nærmere beskrivelse.

Denne siste menighetsrådsperioden har vi opprettholdt visjonen og satsningsområdene og i tillegg også hatt fokus på at menighetens aktiviteter og tilbud skal oppleves relevante, lett tilgjengelige og de skal oppleves å «ha lav terskel» for alle på øya.

Covid-19 pandemien medførte at vi klarte å ha lite fokus på aktivt systematisk arbeid med strategi i perioden 2020-2022, men viktigheten av å være en aktiv samarbeidspartner med lokalmiljøet ble et viktig fokus i tillegg til de definerte satsningsområdene.

3.2 Generell vurdering av menighetslivet/menighetens åndelige situasjon

Det er mye som fungerer godt i Tromøy menighet og vi opplever involvering og bredde i tiltak, deltakelse og engasjement. Mange ungdommer bruker menighetshuset og aktivitetene våre svært aktivt og er opptatt av å utvikle gode fellesskap. Det diakonale blikket på menigheten har blitt styrket gjennom menighetsrådets prioriteringer over flere år. Nå vil nyansettelser i staben og generasjonskifter blant frivillige helt sikkert være med å prege hvordan menigheten skal arbeide videre.

Vi må stille oss vesentlige spørsmål for å utvikle oss videre: Hvordan kan våre fellesskap utvides og i større grad være aktuelle for nye mennesker? Hvordan kan vår misjonsavtale med Mama's bli enda synligere i menighetslivet? Hvordan rekrutterer vi frivillige fra nye aldersgrupper som vet hva unge familier i dag ønsker å delta på og bidra inn i? Hva skal til for at flere foreldre til døpte barn sender barna til våre kontinuerlige og punktuelle tiltak? I alt dette dreier det seg om å gjøre tro relevant.

3.2.1 Gudstjenester: Utvikling av gudstjenestelivet og gudstjenestedeltakelse

Antall gudstjenester 2022: 59, deltakere: 5737, snitt: 97

I gudstjenestelivet ser vi at den faste kjerne er svært stabil og deltakende, men det er vanskelig å få nye til å komme. Vi veksler mellom å feire gudstjeneste i Færvik og Tromøy. Tromøy brukes på alle de store høytidsdagene, Færvik prioriteres ved trosopplæringstiltak og deltakelse av barn og unge da rommet er noe mer fleksibelt. Vi har mange frivillige som deltar med ulike tjenesteoppgaver ved gudstjenesten: klokkere, kirkeverter, dåpsvert, kirkekaffeansvarlig. Om sommeren bruker vi kun Tromøy kirke, da fylles øya opp av feriegjester som ønsker å delta i gudstjenesten i Tromøy. I tillegg prøver vi å legge til rette for noe åpen kirke i Tromøy i juli da mange gjerne vil se kirken.

Noen av våre aktiviteter deltar med sang på gudstjenester, og vi er svært opptatt av å integrere trosopplæringstiltak i gudstjenestene. En nysatsning i pandemien har vært «bålpannegudstjeneste», en utegudstjeneste rett ved Tromøy kirke. Denne har fungert

godt for alle aldersgrupper, og skapt god deltakelse. I forordningen erstatter den våre kveldsgudstjenester.

Et aktivt gudstjenesteutvalg jobber jevnlig med gudstjenestens liturgi, frivillighet og årsplan. Vi ser et behov for jobbe videre med deltakelse og involvering i gudstjenesten.

3.2.2 Kirkelige handlinger

2022:

Dåp: 35

Begravelse: 48

Vigsel: 17

Tromøy kirke blir brukt til de fleste kirkelige handlinger. Kirkas møte med mennesker i glede og sorg er viktig i det menighetsbyggende arbeid. Derfor legges det vekt på profesjonalitet og gode rammer i møte med de kirkelige handlingene.

Kateket og sokneprest møter alle dåpsfamilier til dåpssamling i kirken i forkant av dåpen.

Døde blir minnet i gudstjenestens forbønn, og på allehelgensdag inviteres de sørgende til åpen kirke og en samling i Tromøy på ettermiddagen der navnet over døde det siste året leses opp.

3.2.3 Trosopplæring og annet barne- og ungdomsarbeid

Trosopplæring

Menighetens trosopplæringstilbud er delt opp i aldersbestemte tiltak. Hvert tiltak består av både en undervisningsdel, en sosial (felleskapsbyggende) del og deltakelse på en gudstjeneste knyttet opp mot tiltaket. Om mulig knyttes også en av menighetens barne- og ungdomsaktiviteter, i samme aldersgruppe, opp mot tiltaket.

Tiltak rettet mot barn 0-4 år

Der det ligger til rette for det er dåpssamtalen utvidet til en dåpssamling, hvor man samler alle som har dåp kommende søndag til en samling i kirken med prest og kateket. I tillegg til det faste i en dåpssamtale, legges det også vekt på trosformidlerrollen foreldre og faddere deler med menigheten.

Menigheten gir en gave til alle døpte på 1, 2, og 3 års dåpsdag. Denne gaven er valgt utfra to kriterier; den skal passe godt til barnets alder, og den skal også kunne bidra i foreldrenes trosformidling til barnet. Menigheten har menighetsfaddere som besøker hjemmet med gavene hvert år. Kateketen følger opp dette tiltaket i nært samarbeid med menighetssekretær.

Tiltak rettet mot barn 4 år

Lørdagssamling og gudstjeneste med kirkebokutdeling for 4-åringene. Lørdagssmaling «Varm i trøya», har stor vekt på å gi foreldrene noen verktøy til trosformidlingen i hjemmet, ved at de følger opp sitt barn i oppgaveløsningene (feks når 4-åringene skal lage bønner, så samtaler foreldre/barn om hva de kan be til Gud om). Varierende oppslutning, men samarbeidet med Baluba (barnekor) er god rekruteringsarena (begge veier).

Tiltak rettet mot barn 6 år (1. klassetrinn)

Her bruker vi opplegget Helt førsteklasses, som er en samling i forkant av Førsteklasses gudstjeneste i starten av skoleåret. Vi har hatt lav oppslutning på dette tiltaket, og vil jobbe med å styrke opplegget for denne aldersgruppen (planlegger en samling til før Helt førsteklasses, med fokus på relasjonsbygging)

Tiltak rettet mot barn 7 år (2. klassetrinn)

Vi har kalt tiltaket rettet mot denne målgruppen for «Kode-B». Begrepet kommer fra et breddetiltak egentlig rettet mot 10/11-åringene med fokus på Bibel. Vi har et godt

etablert juniorkonfirmantarbeid som ivaretar dette, og har valgt å bruke begrep og logo, men å fylle det med annet innhold. Fokus her er bønn, nattverd, påske, Jesus som frelser, bibelen og gudstjenesten. Som med flere av de andre satsningsområdene, har vi valgt å bruke en helg til dette tiltaket, med opplegg på lørdagen og gudstjenestefeiring på søndagen. Vi bruker søndag etter påske, som er familienes påskesøndag, med fokus på hele påskeevangeliet.

12 åringene (7.klasse) får tilbud om å være med som JuniorLedere (dette for å følge opp tweens-fasen). De var skolefaddere for 2.klassingene da de begynte på skolen, og kjenner dem godt. Lederne har en samling i forkant, for å være best mulig rustet til oppgaven. Denne måten å tenke lederressurser og trosopplæring under ett fungerer godt.

Tiltak rettet mot barn 8 år (3. klasstrinn)

Tårnagent helg i februar i den av kirkene det er gudstjeneste samme helg. Fokus på tro, kirkerom og gudstjeneste, gjennom oppdagelse av kirkerommet, bibelfortellinger kristne symboler. Avsluttes med karnevalsgudstjeneste hvor også minising deltar. Foreldre med som englevakter.

Tiltak rettet mot barn 10 år

LysVåken – fungerer hos oss som en happening før Juniorkonfirmasjon. Det er fullt mulig å kun være med på et av tiltakene.

Juniorkonfirmanter - lærer de store linjene i bibel-/frelshistorien, et opplegg som tar utgangspunkt i Bibelselskapets VGBB. To skoletimer pr uke i vårsemesteret, umiddelbart etter skolen i elevenes eget klasserom. Presenterer det de har lært på en gudstjeneste, hvor de også får Bibel.

Tiltak rettet mot barn 11 år (6. klasstrinn)

Kirkeassistenter som er medhjelpere i gudstjenesten. De har egne t-skjorter som brukes når de er i tjeneste. Har vært et tiltak som også menigheten har satt stor pris på.

Konfirmasjon

Samling i Færvik kirke rett etter skolen. Fokus på tro i praksis. Trosvandringer på hver samling. Kateket og menighetspedagog eller prest har undervisning sammen. Vi tilbyr også mulighet for å være tensing konfirmant for de som har interessere av dette. En viktig del av konfirmantopplegget er leir. Menigheten er inne i en prøveperiode med deltakelse på konfcamp på Skjærgårdsfestivalen.

Lær dem å lede

Tromøy menighet har i mange år hatt stor fokus på ledertrening for ungdom. Etter at fellesprosjektet på ledertrening i prostiet ble avviklet, har Tromøy menigheten gått i bresjen for ny satsing på ledertrening, nå med MILK og LIV-kurs. Flere menigheter har nå blitt med. MILK-samlinger har vi felles med Moland, Øyestad og Trefoldighet i 4 av åtte samlinger. Vi har ca. 26 ungdommer som enten er styremedlemmer, MILK-deltakere eller LIV-deltakere. Disse ungdommene samler vi til styremøte med kveldsmat ca. annenhver måned for å planlegge TRUA-kveld hvor KRIK, LIFE og Tensing fordeler ansvar for kvelden. I tillegg til planlegging av TRUA-kveld, har vi et målrettet fokus på at ungdommenes trosliv skal vokse, derfor vil vi introdusere ungdommene for Kristuskransen på kommende styremøte og videre skal de få hver sin «En helt overkommelig bibel». Vi ønsker at bibel og bønn blir integrert som en naturlig del av de unges hverdag.

For mer utfyllende om de forskjellige tiltakene, se trosopplæringsplanen vår på kirken.no.

Øvrig barne- og ungdomsarbeid

Søndagsskolen

Det er to selvstendige søndagsskoler på Tromøya, på Revesand bedehus (vest) og Klubbhuset (øst). Søndagsskolen på Klubbhuset har søndagsskole på fredager, og opplever god oppslutning. Søndagsskolen på Rævesand har slitt med å komme i gang igjen etter pandemien.

MiniSing

MiniSing begynte som et barnekor i menigheten lenge før vi fikk menighetshus på øya. MiniSing har hatt jevnt over stor deltakelse, og etter hvert har MiniSing utviklet seg til å være et paraplybegrep for det barnearbeidet som drives på menighetshuset, med 3 kor fra 0-12år, klubb og skogvoktere. Et generasjonsskifte både hos barna og lederne, samt pandemi, har gjort at minising nå på mange måter bygges opp på ny fra bunnen av (med de minste). God oppslutning på småtrinnene, men tweensgruppa er nesten fraværende.

Fredagsklubb på Klubbhuset

I tillegg til søndagsskole, driver frivillige også ungdomsklubb på Klubbhuset. Dette er ikke i regi av menigheten, men vi har godt samarbeid. Tidligere var dette arbeidet på Skare bedehus.

TRUA

Etter bispevisitasen i 2014, hvor menigheten bl.a. satte fokus på styrket ungdomsarbeid, utvidet menigheten tilbudet til ungdommene. Vi fikk opprettet en ungdomsprest-stilling (som nå er omgjort til menighetspedagog-stilling), og samlet ungdomsarbeidet under paraplynavnet TRUA (Tromøy menighets ungdomsarbeid). TRUA drives av et overordnet styre, med ungdomsrepresentant og voksenrepresentant fra hver av enhetene. I tillegg har hver enhet eget ungdomsstyre.

TenSing

På 80- og deler av 90-tallet var TenSing Tromøy et av de største miljøene for ungdom på Tromøya, og et rikt ungdomsarbeid i menigheten. I årenes løp har idrett og andre kommet med flere tilbud for ungdommene, og TenSing har blitt tilsvarende mindre. I dag er det en fast kjerne på ca 25/30 ungdommer i TenSing. TenSing er en viktig ressurs for resten av TRUA.

KRIK

De siste årene har det vært en KRIK-gruppe på mellom 10-20 ungdommer som har hatt treninger i Tromøyhallen annenhver lørdagskveld. Dette har vært et godt tilbud, spesielt for gutter rundt konfirmantaldet.

Life

Ungdomskafeen Life hadde rundt 30-40 ungdommer før korona men har nå blitt avlyst noen ganger pga. for få påmeldte. Det kan se ut som at ungdommene i større grad velger en aktivitet i uka mens de tidligere var med på flere aktiviteter i uka. Likevel ser vi verdien av å samle mange ungdommer samtidig, og startet derfor med TRUA-kvelder (Lær dem å lede) hvor det kommer mellom 30-40 ungdommer. Det er styret i LIFE som har hovedansvaret på disse kveldene hvor vi involverer prestene våre i en eller annen form for trosformidling.

3.2.4 Voksenarbeid

Da menighetsrådet i 2016 definerte visjon og strategi, ble satsningsområdet «voksenfelleskap» definert. Det ble avdekket et behov for/ønske om å etablere samlingspunkter for voksne som inneholdt både mulighet for refleksjon rundt aktuelle tema og muligheter til samvær på tvers av ulike voksegenerasjoner og uformelle

grupperinger. Det nyetablert Diakoniutvalget besluttet å etablere konseptet «Felleskapskvelder.» Dette er jevnlige, planlagte temakvelder gjennom året med aktuelle tema i en times foredragsform eller panelsamtaler, etterfulgt av enkel kveldsmat. Planmessighet og beskrevet detaljert struktur for gjennomføring gjør dette enkelt å gjennomføre. Ulike uformelle bibelgrupper/samtalegrupper i menigheten er utfordret til å gjennomføre disse kveldene i praksis. Tema planlegges av diakoniutvalget og de står også for avtaler med eksterne foredragsholdere. Kveldene har hatt følgende tema: «Troshistorie og livshistorie», «Samliv og nære relasjoner», «Foreldre-og besteforeldrerollen», «En raus kirke?/fortelling om å være homofil ungdom i Tromøy menighet», «Følelser», «Bærekraft», «Miljøvern – hva betyr det?», «Sårbarhet og gjestfrihet» og «Håp og livsmot».

Vi gjennomfører medarbeiderfester i menigheten hvert 2 år. Da er det menighetsrådet som inviterer frivillige i alle alder i menighetens arbeid til festkveld med god mat og underholdning. Menighetsråd og stab står for planlegging og gjennomføring. Det har vært svært god oppslutning og tilbakemelding fra gjestene på disse kveldene. Menighetsråd og stab synes det er flott å få muligheten til å takke for innsats og engasjement av en svært dedikert gjeng frivillige. Det viktigste «resultatet» av en slik samling er kanskje likevel opplevelsen av et stort og mangfoldig fellesskap og at vi får se hvor mange vi er som sammen løfter og bærer menighetens arbeid.

Menigheten har tett relasjon til og samarbeid med en stor bredde av korfellesskap for voksne som alle øver på menighetshuset; Kirkekoret, Maxising, Tromøy Gospel og mannskoret «ØY».

Gjennomføringen av voksenfellesskap ble i svært stor grad preget av pandemiens begrensninger i perioden 2020 -2022.

3.2.5 Diakoni

Under visitas 2014 hadde menighetsrådet fokus på følgende; «Hva er det vi ikke får til?» Dette resulterte i en satsning på diakoni. På hvert menighetsråd i fire år, var diakoni sak 1. dette resulterte i et nytt diakoniutvalg som arbeidet med diakoniplan for menigheten. En av fruktene var fellesskapskvelder som er beskrevet i punkt 3.2.4. Diakoniutvalget har skapt og gjennomført disse kveldene. I tillegg har utvalget systematisert og holdt hånd om en del diakonale tiltak som trengte ivaretagelse. Under diakonituvalget har både blomstertjenesten og misjonsutvalget blitt godt ivaretatt. Det gjør blant annet sitt til at alle på øya som fyller runde år fra 75 og oppover får besøk fra menigheten med en blomst og hilsen. Utvalget organiserer disse undergruppene: blomstergruppe, sykehjemsgruppe, misjonsutvalg og miljøgruppe.

3.2.6 Misjon/SMM (Samarbeid Menighet og Misjon)

Misjonsavtalen med Mama Childrens center of Norway (Mama's) ble etablert i 2016 og fornyet for nye fire år ved utgangen av 2020. Flere av menighetens grupper har definert sin tilhørighet til misjonsprosjektet, og vi håper flere vil finne ut av tilsvarende fremover. Det er mulig for alle å invitere inn representanter fra Mama's til sin enhet for å kunne drøfte videre hva som kan være aktuelt misjonsfokus. 2 ungdommer og 2 voksne reiste på vegne av menigheten til Manilla i 2020 og besøkte Mama's. Vi jobber kontinuerlig, ved hjelp av vårt misjonsutvalg, for å bevare og styrke samarbeid og bevissthet om prosjektet. Vi har en svært aktiv lokalgruppe som arbeider for Mama's, de arrangerer jevnlige Mama's kvelder på menighetshuset, der informasjon, besøk fra Mama's, utlodning, forkynnelse m.m står på programmet. En egen strikkeklubb har etablert seg på menighetshuset og strikker tøy og tepper til nyfødte på Mama's sitt sykehus. Vår barnehage har et årlig prosjekt der de setter fokus på arbeidet til Mama's og samler inn penger.

3.2.7 Givertjeneste

Menigheten har i mange år hatt fast givertjeneste for drift av menighetshus og ungdomsarbeidet (TenSing). I forbindelse med arbeidet for å få på plass en ekstra stilling for å styrke ungdomsarbeidet, ble det opprettet et givertjenesteutvalg for å sette ny fokus på givertjenesten. Utvalgets hovedoppgave var å legge til rette for at menigheten kunne finansiere deler av en stilling på givermidler. Da dette var på plass gikk aktiviteten til utvalget ned. Nå ser menigheten derimot at givertjenesten igjen må styrkes, da det er behov for å supplere med nye givere.

3.2.8 Kirkemusikalsk virksomhet

Foruten Tromøy kirkekor som ledes av organisten, er det flere kor tilknyttet menigheten i forskjellig grad,— alle øver på Tromøy menighetshus: MiniSing, Baluba, Ten Sing, TweenSing, MaxiSing og Tromøy Gospel. Flere av korene deltar ved gudstjenestene med jevne mellomrom.

3.2.9 Integrering av mennesker med spesielle behov og nye nordmenn

Tromøy menighet informerer om muligheten for tilrettelegging i invitasjonene til alle våre trosopplæringstiltak. I de tilfeller der det har vært behov for det, har vi tilrettelagt i samarbeid med foreldre/skole/institusjon. Spesielt i konfirmantarbeidet har vi hatt gode erfaringer med integrering av ungdommer med behov for ekstra oppfølging. Prostiet har også HEL-konfirmantopplegg.

Vi ser likevel at vi her ikke når så bredt som vi ville ønske, også i møte med gudstjenesten.

Sanitærforholdene ved Færvik kirke er under enhver kritikk ift bla mennesker med spesielle behov. Toalett er i dag plassert i liten driftsbygning på motsatt side av hovedvei som går langs kirken. Rullestolbrukere vil ikke ha tilgang på toalettet. Menigheten ønsker et nytt toalettbygg på innsiden av kirkebygget, tilrettelagt etter dagens standard og regler.

Tromøya har i perioder hatt asylmottak/flyktningmottak, hvor det har vært et uorganisert engasjement hos flere i menigheten. Et slik mottak er det ikke pr i dag. Ellers har Tromøya få nye nordmenn.

3.2.10 Kultur, bla samarbeid med det alminnelige kulturliv

Menigheten samarbeider med korpset på julegudstjeneste, og med ulike musikere som knyttes til gudstjenester. I tillegg øver, som nevnt, svært mange kor på menighetshuset og knytter seg slik til menigheten. Det er hvert år et samarbeid med Tromøy historielag i forbindelse med Olsokgudstjenesten. Historielaget sørger for at en holder tale og bekranser bautaen i etterkant av gudstjenesten

3.2.11 Menighetsrådets arbeid – hvordan dette fungerer

Menighetsrådet opplever å ha et svært godt samarbeid og god kommunikasjonsflyt med staben. Rådet opplever å være aktive samarbeidspartnere i utforming, utvikling og drift av menigheten vår.

Innad i rådet er arbeidet preget av en lett tone. Det er rom for gode diskusjoner med ulike syn. Har rådet har mangfoldige diskusjoner, greier det likevel å enes om løsninger som synes forankret i rådet. Slik sett må det kunne sies å være et råd som er preget av både idflyt og konstruktive prosesser.

Menighetsrådets medlemmer fordeler seg ved oppstart i ulike utvalg og grupper som organiserer seg inn under menighetsrådet. Eksempler er gudstjenesteutvalg, diakoniutvalg, TRUA, menighetsbarnehagens styre m.fl. Medlemmene velger langt på vei selv ut fra engasjement, hvilke gruppe/utvalg de ønsker å være delaktige i. Med denne organiseringen får menighetsrådet mer direkte kontakt og løpende dialog med

ulike aldersgrupper og satsningsområder. En fra menighetsrådet er også representert i fellesrådet i prostiet og bidrar med dialog her.

Hver vår gjennomfører vi menighetens årsmøte. De senere år har vi valgt å ha fokus på presentasjon av arbeidet med enkelte utvalgte satsningsområder og åpnet opp for dialog og innspill fra de fremmøtte om veien videre. Vi har i mindre grad brukt tid på å gå i dybden på detaljer fra årsrapporter og regnskap/budsjett. Vi opplever et slikt fokus på årsmøtet positivt og givende og har fått gode tilbakemeldinger på dette.

I ulike saker som omhandler ivaretagelse av kirkebygg og ansettelse, oppleves det god og respektfull dialog mellom menighetsråd og kirkevergen.

Nåværende menighetsråd har dessverre mistet flere av sine innvalgte medlemmer på grunn av personlige årsaker. Vi har derfor pr.nå kun ett varamedlem igjen. Flere av medlemmene har sittet i to perioder og det ser dessverre ut til å bli stor utskifting av rådsmedlemmer ved neste valg. Medlemmer som sitter to valgperioder, medfører positiv kontinuitet i utviklingen av menighetens satsningsområder.

Vi var heldige ved forrige valg å få inn en ungdomsrepresentant. Dette fungerte svært bra et år, men studier annet sted medførte at vi mistet denne. Det er opplevd utfordrende for menigheten å få inn ungdomsrepresentanter som blir sittende en hel periode, da kommunen ikke har studiesteder for høyere utdanning.

3.2.12 Stabens arbeid – hvordan dette fungerer

Staben i menigheten har vært stabil med dyktige ansatte. I 2022 og første halvdel av 2023 blir det flere endringer. I løpet av vår og høst 2022 har vi ansatt ny menighetspedagog og ny sekretær. Våren 2023 skal vi ansette kirketjener og organist. Soknepresten har et utvidet og tydeliggjort ansvar for å koordinere mellom stab og menighetsråd, etter en avtale gjort for flere år siden med prost og kirkeverge. Avtalen har bakgrunn i behovet for koordinering og ledelse da vi ikke har daglig leder. Staben har jevnlig jobbet med stabsutvikling og er svært opptatt av åpen dialog og samarbeid. Det innebærer at vi har sterkt fokus på å støtte hverandre og bidra sammen inn mot ulike arrangementer slik at den enkelte ikke blir stående alene.

4. KIRKELIGE RÅD OG ANSATTE

4.1 Menighetsråd, navneliste

Astrid Saudland (leder), Miree Abrahamsen (nestleder), Inger Marit Knutsen Simonstø, Kari Helene Kullerud, Nils Kristian Lofstad, Øystein Lien, Marit Evensen, Soknepresten.

4.2 Fellesråd, navneliste

Kristen Bjormyr (leder), Thyra Johanne Monstad (nestleder), Einar Bore, Tom Knutsen, Nick Gisle Andersen, Øystein Lien, Vigdis Sonesen Thorbjørnsen, Laila Tove Stunes, Margrethe Halvorsen.

4.3 Ansatte, navneliste – stilling, stillingsstørrelse og arbeidssted

Halldis	Berntsen	100	F - Fastlønte	Kantor
Lars Peder	Holm	70	F-Fastlønte	Sokneprest
Svein Arnold	Olsen	36	A - Pensjonistvilkår	Kirketjener
Åsta	Ledaal	50	Pensjonistvilkår	Vikarprest
Christoffer Garcia	de Presno	100	F - Fastlønte	Kateket
Tomas	Fianbakken	70	F - Fastlønte	Menighetspedagog
Martina	Nikolaisen	60	F - Fastlønte	Menighetssekretær
Siri	Myrvang	16	F - Fastlønte	Renholder

5. KIRKEBYGG OG GRAVPLASS

Tromøy kirke er hovedkirke for menigheten. Den har en flott beliggenhet på toppen av Raet med utsikt over Skagerrak. Den eldste delen er utført i stein (kistemur), og trolig oppført omkring 1150. Kirken er siden bygget om til korsplan (1700-tallet), sideskipene utført som laftet trekonstruksjon.

Det er gjennom de senere årene utført mye vedlikeholdsarbeid utvendig, bl.a. kalking av vegger, utbedring av takrenner m.v. Kirkens beliggenhet og utførelse gjør imidlertid at den er krevende med tanke på vedlikehold. Det er derfor utarbeidet en egen tilstandsrapport i 2020 med tanke på å få en prioritert vedlikeholds- og utbedringsplan. Tilstandsrapporten peker på to hovedområder som bør prioriteres; bygningdeler med klimaskader og bygningdeler med høy risiko. Tiltak for å redusere risiko omfatter hovedsakelig brannsikring.

Bygningdeler med høy risiko er prioritert, og det første tiltaket, som er gjennomført i 2021 – 22, er utskifting av det gamle oppvarmingsanlegget (rørovner) til nytt anlegg, hovedsakelig med benkeovner. Samtidig er både tilførselskabel for el-kraft inn til kirken skiftet ut, pluss at alle innvendige kabler av eldre dato er skiftet. Det nye oppvarmingsanlegget har også fått nytt styringssystem (SD-anlegg) som tilknyttes sentral driftsenhet hvor etter hvert alle kirkene skal bli tilknyttet.

Det neste som nå må prioriteres nå er utbedring av klimaskallet. Det er under arbeid en ny tilstandsanalyse, initiert av Riksantikvaren og KA, som vil danne grunnlag for gjennomføring av nødvendige tiltak. Viktige elementer her er utbedring av takrenner og gesimser, råteskader i utvendig panel, rehabilitering av vinduer samt maling og kalking av vegger.

I 2022 ble det utarbeidet egen verdibergingsplan for kirkeinventaret (plan for brannvesenets innsats for restverdiredning) i samsvar med veiledning fra KA.

Tromøy kirke fikk nytt orgel bygget av «Orgelbau Mülleisen» i 2016.

Tromøy kirke har adkomst for rullestolbrukere via sideinngang, og det finnes tilrettelagte toaletter i servicebygg utenfor kirken.

Færvik kirke er en langkirke i tre fra 1884. Kirken ble siste gang malt i 2017, og samtidig ble en del mindre råteskader/skader på trepanel og vinduer utbedret. Samme år ble tekking av tak over sakristier utbedret. Kirken fikk nye strømuttak i koret pluss utvendig flombelysning i 2020. Bygget er i bra stand, men oppvarmingsanlegg med tilhørende kabling har behov for utskifting. Et bedre anlegg for styring av oppvarmingen er også et prioritert tiltak.

Det er adkomst for rullestolbrukere via egen rampe inn til kirken, men ikke permanent adkomst til koret.

Det finnes ikke offentlige ledninger for vann og avløp ved Færvik kirke og kirkegård. Sanitæranlegget er dermed basert på en lokal løsning. Det er ikke tilrettelagt toalett for bevegelseshemmede.

Det er to gravplasser på Tromøy, begge er lokalisert i tilknytning til kirkene. Deler av **Tromøy kirkegård** er tidfestet til før 1537 og er automatisk fredet.

Atkomst og parkeringsforholdene må karakteriseres som gode. Gravplassen har eget driftsbygg i tillegg til garasje, og det finnes også tilfredsstillende opparbeidet driftsplass.

Gravplassen ble utvidet i 2008, og det ble i reguleringsplanen fra 2005 avsatt ytterligere et areal for utvidelse. Gravplassen ligger i nær tilknytning til «Raet landskapsvernområde», og for å kunne inkludere toppen av raet (ryggen) ble det klart

at det kunne være aktuelt å la det regulert arealet gå tilbake til landskapsvernområdet mot at det ble avsatt en nytt areal på sørsiden av eksisterende gravplass til framtidig utvidelse. Det er staten som eier dette arealet, og det er ikke tillatt å fradele og avhende deler av landskapsvernområde. Staten som grunneier har imidlertid godkjent framtidig utvidelse av gravplassen på statlig grunn.

Færvik kirkegård har ingen gravfelt som ikke allerede er i bruk, og det kan ikke gis tilbud om kistegraver for nye festere ut over de kistegravene som er/blir ledige. Ved behov ut over dette henvises til Tromøy kirkegård.

Færvik kirkegård har en betydelig andel graver på oppbygde terrasser, og her kan kun tilbys urnegraver.

Trafikk- og atkomstforholdene er krevende med en smal trafikkert fylkesvei nær inntil kirken og gravplassen, kombinert med svært liten kapasitet for parkering. Det er utarbeidet planer for etablering av ny parkeringsplass, men det har ikke lyktes å å realisere tiltaket enda.

Det er etablert nytt gjerde mot fylkesveien ved gravgravplassens søndre del til erstatning for beplantning som er fjernet.

Færvik kirkegård hadde tidligere betydelige problemer med overvann som kom inn på gravplassen fra tilstøtende areal. Det ble gjennomført betydelige dreneringstiltak i 2015, og problemet må nå kunne karakteriseres som løst.

Skader på terrassemurer er utbedret i 2019, og det er nå ikke behov for ytterligere vesentlige tiltak i nærmeste framtid.

Ved Tromøy kirke finnes et kapell som fortsatt er i bruk. Det er etablert en avtale mellom fellestrådet og menighetsrådet om bruken av, - og ansvaret for, drift og vedlikehold. Det planlegges nå en utbedring og reparasjon av taktekkingen på bygget.

6. KOMMUNEN OG KIRKEN

6.1 Generelle vurderinger

Samarbeidet mellom Arendal kommune og den lokale kirke er godt. Det er preget av åpenhet, forståelse og vilje til å finne gode løsninger.

De økonomiske rammer kommunen stiller til disposisjon kan oppleves begrensende i forhold til alle de utfordringer og muligheter den lokale kirke står overfor, men må sees i sammenheng den begrensede økonomiske handlefrihet Arendal kommune i dag har.

6.2 Samarbeid kirke - skole - barnehage

Det holdes skolegudstjenester i adventstiden for begge barneskolene og ungdomsskolen. Det er gode rutiner for planlegging og gjennomføring av disse gudstjenestene. Vi erfarer at vi lykkes best der det er høy elevdeltakelse i planlegging og gjennomføring.

Det ble utarbeidet en skole/kirke-plan i forlengelsen av forrige bispevisitas, som ble brukt sporadisk av skolene. I hovedsak gjelder det kirkebesøk (om døden, kristendommen og kirken og dens plass i lokalsamfunnet, bygging av minecraft-kirker), men også noen undervisningstimer på ungdomsskoletrinnet. Etter pandemien ser vi behov for en oppfriskning av skole/kirke-samarbeidet, bl.a. med en revidert skole/kirke-plan. Det er god dialog med skolenes ledelse.

Etter pandemien er samarbeidet med Hovetun og Sandum styrket. Her har vi kjørt samlinger i Tromøy kirke, som fungerer veldig bra for denne målgruppen.

Samarbeidet med barnehagene består først og fremst i julevandring for førskolebarna

og en felles adventsgudstjeneste for alle barnehagene. Her er det god oppslutning på begge tiltak. Det hender også at barnehagene kommer på kirkebesøk. Kateket/menighetspedagog/prest har regelmessig samlinger med menighetsbarnehagen, med hovedvekt på å lære barna kjernehistoriene fra bibelen.

7. SAMARBEID MED ORGANISASJONER OG MENIGHETER

7.1 Samarbeid med kristne og humanitære organisasjoner/institusjoner.

Menigheten samarbeider blant annet med Norges KFUK-KFUM, KRIK, Helselaget, Frivilligssentralen, Tromøy skolekorps, Revesand Bedehus, Tromøy Historielag, Mama's.

7.2 Samarbeid/forsøksordninger med andre sokn og fellesråd.

Samarbeider med prostiet om to gudstjenester i året, pilgrimsvandring sammen med Barbu menighet, lederkurs MILK sammen med prostiet.

7.3 Samarbeid med andre kirkesamfunn

Ingen pr.dags dato.

8. FREMTIDSPERSPEKTIV

Vi opplever at Tromøy menighet er heldige på så mange områder. Vi har en bred tilhørighet og trygg plass i lokalsamfunnet på øya vår. Vi har en sterk frivillighet med mye engasjement og en fremover lent, engasjert og godt fungerende stab. Vi opplever et godt samarbeid mellom menighetsråd og stab og at vi har en kultur internt og ut mot samarbeidspartnere der vi ønsker å spille hverandre gode. Vi har et stabilt og godt ungdomsarbeid, høy konfirmantpåmelding og et diakoniarbeid med en base som er godt etablert. Vi er også heldige som har en stabil og god økonomi.

Menigheten opplever på enkelte områder å stå i et generasjonsskifte. Vi trenger å sette fornyet fokus på rekruttering til tilbudene for barn og tilhørende voksent, frivillig engasjement rundt dette. Vi trenger også jobbe med hvordan flere aldersgrupper kan finne lettere tilhørighet til gudstjenestene og oppleve disse som et mer aktuelt tilbud. Trosopplæringsplanen har behov for en gjennomgang, da menigheten nå har ansatt ny menighetspedagog og det er hensiktsmessig å se hvordan denne ressursen kan finne sin planmessige plass i trosopplæringen. Frivillig engasjement i ulike utvalg og grupper er også noen grad i naturlig utskifting og krever rekruttering av yngre krefter.

Vi ønsker å jobbe videre med å skape engasjement og eierskap til misjonsprosjektet vårt i enda flere av menighetens grupper fremover.

Vi har startet et arbeid med å fornye og utvide bruken av kapellet ved Tromøy Kirke. Menigheten får tidvis forespørsler fra kunstnere om muligheter for å benytte kirkerom til utstillinger. Med bakgrunn i dette og lignende henvendelser er det lagt planer for å utvikle kapellet til et flerbruksrom som skal kunne fungere både til kirkekaffe, utstillinger, foredrag m.m. Dette arbeidet må ferdigstilles.

Vi har behov for å sette nytt fokus på givertjenesten i menigheten. Vi er heldige som har en god økonomi i menigheten, men stillingen som menighetspedagog finansieres delvis gjennom givertjeneste og må derfor sikres videre. Vi ser på muligheten for å øke denne ressursen opp mot 100%stilling, da vi ser menighetens arbeid vil kunne nyttiggjøre seg dette i den økte satsningen på arbeid med barn.

Et nytt menighetsråd er snart på plass og videre utvikling av menigheten bør også bygge på engasjement som medlemmene bærer med seg inn i rådsarbeidet. Det gjør at jobben med å lede menighetsarbeidet oppleves motiverende og meningsfullt.

- Lokale planer for ulike fagområder:
Diakoniplan og trosopplæringsplan

Rapport fra befaring av kirkebygg i Tromøy menighet

3. mars 2023

Om befaringen

Om befaringen og befaringsrapporten

Befaringen fant sted 3. mars 2023. Med på befaringen var Arnold Lundvall, kirkeverge og Petter G. Nordberg, Avdelingsleder kirkegårder og kirkebygg samt Tone Klev Furnes, seniorrådgiver kultur og Geir Myre, rådgiver kirkefag, begge fra biskopens kontor. Befaringen omfattet Tromøy kirke og Færvik kirke. Grunnet en forskjøvet begravelse i Færvik kunne denne befaringen ikke gjennomføres og der er brukt bilder fra tidligere befaringsrapport. På Tromøy besøkte vi i tillegg kapellet.

Befaringsrapport utgjør sammen med visitasmeldingens del om kirkebygg, inventarlistene fra kirkebyggdatabasen og bilder tatt under befaringen, rapporteringen til biskopen om kirkebyggene før visitasjonen. Rapporten er laget med utgangspunkt i samtaler og spørreskjema fylt ut under befaringen. Sist visitasjon var i 2014 og det foreligger befaringsrapport for kirkene fra denne gang.

Fokus på universell utforming

Etter Lov om likestilling og forbud mot diskriminering kapittel 3 har offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten, plikt til universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjoner.

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

Det finnes byggetekniske standarder som definerer universell utforming. Byggets antikvariske verdi vil kunne gjøre at man i arbeidet med tilpasning i enkelte tilfeller må dispensere fra kravene.

Der det er gjort endringer eller fakta ikke lenger stemmer med kirkebyggdatabasen, må dette oppdateres. Opplysninger om tilgjengelighet hentet fra kirkebyggdatabasen gjøres også tilgjengelig i publikumsdatabasen «Kirkesøk».

Fokus på inventarregistrering

Etter § 20, 4. ledd i Kirkeordning for Den norske kirke, skal menigheten føre register over kirkens inventar. Dette er utdypet i Regler for inventar og utstyr (Fastsatt av Kirkemøtet 15 april 2015) Kap. 7 § 29: «Menighetsrådet har ansvar for at alt permanent og kirkelig inventar og utstyr registreres i et nasjonalt register. Ved visitas og prostebesøk gis det rapport om registreringen. Jfr. følgende § 30 skal registeret oppdateres med anskaffelser, endringer, avhendinger og større reparasjoner.»

Vi viser videre til Rundskriv om forvaltning og registrering av kirkeinventar (Rundskriv P-2/2010 fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet). Her omtales bl.a. bruken av Kirkebyggdatabasen som kirkens offisielle verktøy for registrering i nasjonalt inventarregister.

Der antall sitteplasser ikke lenger stemmer med kirkebyggdatabasen bør dette meldes inn slik at det blir oppdatert.

Bygg

Arendal kirkelige fellesråd forvalter 25 bygg, herav 11 kirkebygg (Kirke etter kirkeordningen § 19), 3 gravkapeller og krematorier og ett kapell med status som Bygning vigslet til kirkelig bruk. I tillegg er det 4 kapell/menighetsbygg med status Lokale/Bygning vigslet til kirkelig bruk oppført som eies av lag, forening eller institusjon (privat). 9 andre bygg er oppført som servicebygg, kapell og kirkestuer som ikke er vigslet. I Tromøy menighet, som visiteres ved denne anledning er det to kirker Tromøy og Færvik samt ett kapell, Tromøy kapell, som ikke har status som vigslet.

Færvik kirke

Færvik kirke ble bygd i 1884 og er den første kirke på stedet. Kirken har vernestatus som Listeført (etter 1850). Hverken kirketomt eller kirkegård er fredet. Ifølge innberetning før visitas har kirken 490 sitteplasser. Befaringen bortfalt på grunn av gravferd.

Det ble opplyst om at konserter og arrangementer legges til Færvik kirke, ikke til Tromøy kirke.

Gudstjenester holder annenhver søndag i Tromøy kirke og Færvik kirke.

Universell tilpasning

Kirken har universell tilgang via sideinngang til våpenhuset. Den er laget i tre og ser ut som den kan bli noe glatt når det er fått eller når det iser. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp.

Det er toaletter i nærliggende bygg. Det er også universelt tilpassede toaletter i dette bygget, men det ligger på andre siden av hovedveien.

Tersklene i kirken er greit forserbare med rullestol. Kirken har et relativt lavt korparti. Vi utfordrer menigheten til å søke om å få laget en løsning for rampe opp til koret.

Kirkens konstruksjon

Kirken er bygget i Tre - tømret/laftet. Fasaden er kledd med malt trepanel. Utvendig vedlikehold ble sist utført i 2020. Det ble da benyttet Linolje Evgvall tilsatt sink.

Det er ikke rapportert om kjente lekkasjer. Det er ikke kjennskap til råte eller fuktskader. Sist tilsyn ble utført i 2020 med bruk av faglig ekstern konsulent.

Oppvarming

Kirken varmes hovedsakelig opp med rørovn under benk.

Ringeanlegg

Kirken har to kirkeklokker. Begge ringes manuelt. Klokke og aksel inspiseres årlig.

Orgel og piano

Hovedinstrument i kirken er pipeorgel. Det ble installert i 1996. Dette rapporteres å fungere svært bra. Kirken har også et akustisk piano.

Inventar

Altertavle av Christen Brun som viser Adolph Tidemands maleri av Opstandelsen (Bragernes kirke, Drammen)

Inventar skal være ført inn i kirkebyggdatabasen, men vises ikke. Dette vil bli fulgt opp. Messehagler finnes i rødt, hvit, grønt og lilla. Messehaglene oppbevares på egnede hengere.

Glassmaleriene i kirken er laget av Per Vigeland. Dåpsengelen ble laget av Lexow Hansen til en kunstutstilling. Skipreider P. Ch. Pedersen kom sammen med sin kone over den i Thorvaldsens atelier i København, og gav den til kirken.

Vurdering av kirkens bruksvennlighet

Kirken oppleves nokså brukervennlig og nokså barne- og familievennlig. Kirken utfyller bruken til Tromøy kirke

Det er en utfordring med kryssing av veg når en skal til parkeringsplass eller toaletter. Parkeringsareal er også for lite. Det er sett i gang et arbeid for å flytte veien, men dette har stoppet noe opp.

Siden sist

Det er ikke gjort større endringer siden sist i kirken. Det er montert ledelys for rømningsveier.

Lyssetting av gravplass og kirke (sak 17/06603)

Søknad om støtte til kirketekstiler , Tromøy og Færvik (Sak 16/4294)

Installasjon av AV utstyr (sak 14/61)

Litteratur

Færvik kirke 1884 – 1984 festschrift til 100 års jubileet, Tromøy menighetsråd, 1984

Tromøy kirke

Tromøy kirke er en langkirke i stein ble bygget ca. 1150. Påbygget i 1748 til korskirke, tømret. Arkitekt 1748 Ole Nielsen Weierholt.

Kirken er den første kjente kirke på stedet. Den har vernestatus som Fredet. Både kirketomt og deler av kirkegård er fredet. Ifølge innberetning før visitas har kirken 290 sitteplasser.

Universell tilpasning

Kirken har universell tilgang via sideinngang. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp.

Det er toaletter i nærliggende bygg. Det er også universelt tilpassede toaletter.

Tersklene i kirken er greit forserbare med rullestol. Man har som rullestolbruker tilgang til korpartiet da dette ikke er oppbygd. Det er ikke laget egen plass for rullestol i kirken.

Kunne man søkt om en løsning for å lage plass til rullestol i fremste benkerad før korsarm? Korpartiet er i samme nivå som resten og døpefonten er plassert utenfor korskillet og godt tilgjengelig om man sitter i rullestol.

Kirkens konstruksjon

Kirken er bygget i Mur (naturstein) og tre (tømret/laftet). Fasaden er kledd med kalk og malt trepanel. Utvendig vedlikehold ble sist utført i . Det ble da benyttet Kalk murpuss og maling.

Det er ikke rapportert om kjente lekkasjer. Det er oppdaget råte eller fuktskader. Sist tilsyn ble utført i 2020 med bruk av faglig ekstern konsulent.

Det er et omfattende etterslep på vedlikehold utvendig og på vinduer. Flere lag med forskjellige typer maling utenpå linoljemalingen. Malingen løsner innerst. Fått statlige midler vi RA bevaringsprogram

til forprosjektering. Mangler midler til å sette i stand vinduer. Savner kompetanse på blyglass, ikke mange i Norge har slik kompetanse.

Sideveggene har preg av å være laget av buede stener fra det halvrunde apsiset som tidligere hadde avsluttet korets endevegg. Det er litt forskjellige teorier om når østveggen fikk sin rette form. Ugland antyder 1536 eller 1650 (Ugland, 1974), mens Møen (Møen 1987) daterer det til så tidlig som 1250-1300. Utvidelsen med korsskipene ble påbegynt i 1748 (Møen). Kirken fikk da også i 1753 tårn, men dette var allerede i så dårlig stand 4 år senere at det ble revet. Mye av det vakre interiøret som er der i dag kom i denne ombyggingen, bl.a. det vakre korskillet, deler av altertavlen og prekestolen.

Da interiøret ble overmalt og forenklet i 1880 ble også to vinduer i fondveggen murt igjen. Dette viser tydelig igjennom murpussen.

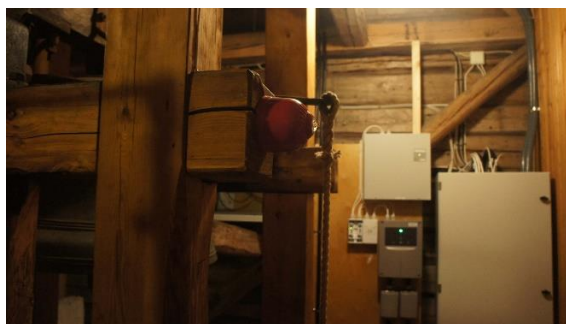
Kirken ble tilbakeført til sine farger før 1880. Dette arbeidet pågikk fra 1926 til 1939.

Man har tydelig forsøkt å få veggene mer helhetlig ved å pusse den med sementbasert murpuss, noe man ser tydelig at ikke har vært spesielt vellykket. Det vil være et omfattende arbeid å få den i stand der murpuss og gjerne noe gammel fuging må fjernes og veggene må refuges med mørtel og eventuelt kalkes. Det er viktig at det under arbeidet legges til rette for å innsamle nye data om bygget som f.eks. dersom man kan ta dendrokronologiske prøver av treverk som er murt inn i murverk og derfor ellers ikke vil være tilgjengelig.

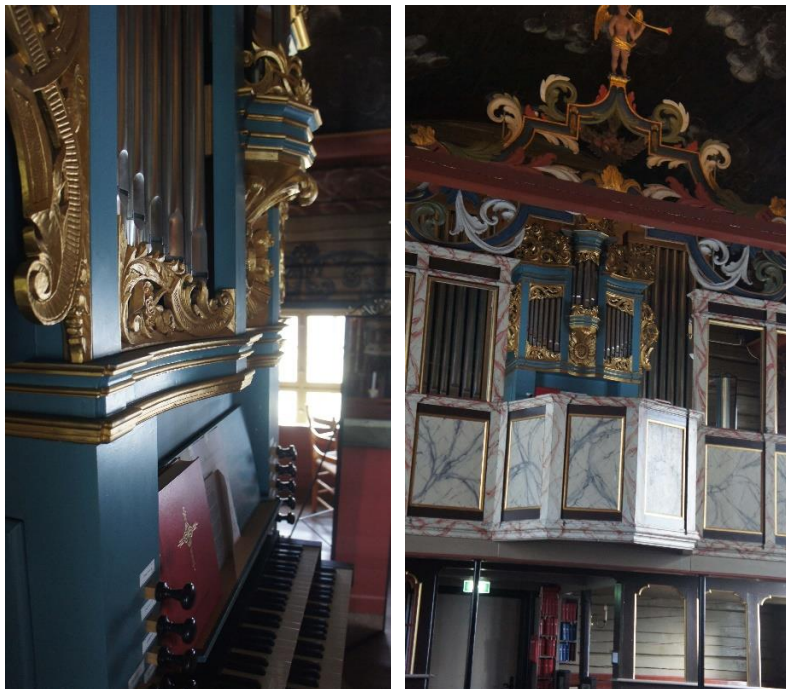
Ved korskillet er registreres det en tydelig «knirkelyd» i gulvet når man står/går der. Er dette noe som bør undersøkes nærmere?

Ringeanlegg

Kirken har to kirkeklokker som begge ringes manuelt. Klokke og aksel inspiseres jevnlig. Det er montert optisk brannalarmklokke i tårnet.

Orgel og piano

Hovedinstrument i kirken er pipeorgel. Det ble installert i 2016. Dette rapporteres å fungere svært bra. Kirken har også et digitalt piano.

Inventar

Inventar ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder. Messehagler finnes i rødt, hvitt, grønt og lilla. Messehaglene oppbevares på egnede hengere.

Det er gjennomført lysskjermende tiltak for eldre tekstiler. Kirkekunst er delvis gjennomgått med konservator fra NIKU i forbindelse med brannverntiltak (se mer om dette lenger nede).

Kirken er rik på gammelt inventar og er rikt dekorert.

Altertavlen med bildene *Korsfestelsen* og *Nadverden*, av Mogens Chr. Trane 1725 som samme år laget prekestolen. Døpefont i kleberstein, fra 1250. Som maleribelysning på altertavlen er det montert to lamper, en i hver ende av en takbjelke ved inngangen til koret fra korskillet. Lyset kan oppfattes som noe sterkt. For å ivareta verdifulle objekter, i dette tilfelle bemalt tre fra 1725, er det naturlig å minne om Lux verdi, som her skal være maks 150. Ta gjerne kontakt med rådgivere ved bispedømmekontoret for videre råd, dersom behov.

Lysekronen foran i midtskipet har stearinlys som tenes ved høytider. Skipet "Dronningen av Danmark" 1751 er omtalt i boken *Kirkeskip i Norge – Aust- Agder* (Øivind Johansen)

Formidling

Kirkene Tromøy og Færvik representerer stor kulturverdi, både med hensyn til eksteriør og interiør. De er også del av kirkelig kulturarv. For begge kirkene finnes et rikt tilfang av ressurser til bruk i et kirke- skole samarbeid: epokene, arkitekturen, billedkunsten, stil, dekor, mønster og musikk. I læreplanenes kunnskapsmål vil det ofte være tema der kirken kan være en viktig bidragsyter. Også med tanke på lokale produksjoner i Den kulturelle skolesekken (DKS) i samarbeid med kommunen, dersom kommunen har rammer for eksternt samarbeid, representerer de to kirkene fine muligheter til å løfte frem kunst, musikk, arkitektur og kultur. Det kan tas kontakt med rådgiver ved bispedømmekontoret for nærmere rådgivning rundt kirke - skole og DKS, dersom det er ønskelig.

Utarbeiding av verdibergingsplan

I perioden mars 2019 – februar 2020 ledet Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) og Arbeidsgiverorganisasjonen for kirkelige virksomheter (KA) et prosjekt om beredskap i utvalgte Agderkirker. Gjennom samarbeid med lokale brannvern og kirkeforvaltning ble det utarbeidet planverktøy for brannforebyggende arbeid og restverdiredning. Arbeidet ble gjort med utgangspunkt i noen i utvalgte Agderkirker, deriblant Tromøy kirke, hvor det også i 2019 ble gjennomført en brannøvelse. Fellesrådet har siden jobbet videre med verdibergingsplan for kirkeinventaret (plan for brannvesenets innsats for restverdiredning) i samsvar med veiledning fra KA basert på rapporten *Beredskap i praksis* fra KA og NIKU

Saker siden sist

- Ny lesepult fra Henriksen snekkeri. (Godkjent i sak 18/05269).
- Nye kirketekstiler, røde og fiolette: messehagel, prekestolklede og stola, ved Kirsten Irgens, (Godkjent i sak 16/99134).
- Utstillingsmonter for Bibel fra 1550 er godkjent februar 2023. Monter skal lages av Henriksen snekkeri og vil ha detaljer fra lesepulten. Den er planlagt plassert til venstre ved korskillet.
- Nye ovner gjennom tildelte midler. Kirken varmes nå opp hovedsakelig med infrarøde ovner under benkene tilsluttet digital varmestyring. (Sak 21/00529)

Kabling lagt i godkjente trekanaler malt i same farge som vegg. Ovnene er malt i benkefarge på kantene.

Korskille: Weierholt, 1750. Kirkens dekor: Jørgen H. Schultz, 1758.

Vurdering av kirkens bruksvennlighet

Tromøy og Færvik utfyller hverandre. Tromøy og Færvik utfyller hverandre.

Lagt inn detektorer, også på loft. Lys som er godkjent satt på vent grunnet taket på kapell. Stort vedlikeholdsbehov vindu kalking og maling.

Litteratur

Tromøy kirke – hefte utgitt av menighetsråd, tekst Albert Ugland, 1974

Tromøy kirke gjennom 800 år – Leiv I. Mjøen – 1987

Tromøy kirke. En gammel kirke i kirken , Anne Marie Falck, 2018

Tromøy kirke fra omkring 1100 til 1951, Tromøy menighetsråd, Erling Ruud, 1951

Kapittel i Kulturminnet på Tromøy, Tromøy historielag Finn Falck, 2000 (2015)

Omtale i Glemte Mestere – Kirkekunst og inventar i gamle Nedenes prosti, Sigrid E. Nilsen, 1992

Tromøy kapell

Tromøy kapell har i kirkebyggdatabasen status som

- Bygningsgruppe: Annen bygning (ikke vigsla)
- Bygningsgruppetype: Forsamlingshus, menighetshus

Menighet har tatt over bruken etter avtale mellom fellesråd og menighetsråd. Brukes/ vil brukes som kirkestue, kirkekaffe og utstillinger.

Vannet begynte å renne fra taket, råteskader. 400 000 for å reparere taket. Fellesrådet bidro til dette. Arbeidet var i full gang under visitasbefaringen.

Avisannonser fra 50-60 tallet viser at det da ble brukt både til gravkapell og til menighetsarbeid. 1985 var siste gravferd.

Kapellet er planlagt brukt til forskjellige aktiviteter.

Vi finner en del gammelt inventar fra kirken som er utstilt i kirken: Brannbøtter, benkevang og fragment over dørkarm samt vindfløy fra kirken ca. 1700. Dette bør føres inn i inventarlisten for Tromøy kirke i kirkebyggdatabasen med opplysninger om oppbevaringssted.

Kapellet har også et vakkert alterkors.

Geir Myre og Tone Klev Furnes

Den norske kirke
Prosten i Arendal

KONTORVISITAS I TROMØY MENIGHET

DATO

24. januar 2023

TIL STEDE

Martina Nikolaisen, sekretær
Lars Peder Holm, sokneprest
Christoffer de Presno, kateket
Åsta Ledaal, vikarprest
Jorunn Raddum, prost

TEMA	KOMMENTAR	MERKNAD/PÅLEGG
Kirkebok	<ul style="list-style-type: none"> Kirkebøker føres elektronisk i det kirkelige medlemsregisteret. For øvrig er de fysiske kirkebøkene for Tromøy avsluttet i desember 1981, og oppbevares på kirkekontoret i påvente av innsending. Kirkvergen samler opp og sender inn. 	
Ringereglement	<ul style="list-style-type: none"> Det er ikke elektriske ringeanlegg i noen av kirkene. Kirketjenere bakover i tid har en bevissthet rundt ringing, og har også godt håndlag med dette. Forringing skjer vanligvis bare én gang, det vil si 10.25. Dette avviker fra kirkens generelle instruks, og har blitt sedvane uten at det foreligger vedtak i menighetsrådet på dette. 	<i>Spørsmålet om ringereglement tas opp i forbindelse med at kirketjenerstillingen nå skal utlyses.</i>
Journal	<ul style="list-style-type: none"> Det fysiske arkivet er komplett og følger offentlighetslovens krav til arkivnøkkel. Menighetssekretær arkiverer det som kommer av formell post – det er svært begrenset omfang av innkommende brev. Det er elektronisk journalføring i Kardinal. Elektroniske dokumenter går rett i Kardinal og arkiveres på papir i fysisk arkiv med jevne mellomrom, med felles arkivkode. 	

Menighetsrådets protokoll	<ul style="list-style-type: none"> • Menighetsrådets protokoll ligger i Kardinal og forholder seg til arkivkodene. Protokollen ligger også på Tromøy menighetsråds side, tilgjengelig for folk. • Imidlertid foreligger disse ikke i papirform; innkallinger til, og referat fra, menighetsrådsmøtene arkiveres elektronisk i mapper på felles-server, under Tromøy/menighetsråd. 	
Dagsregister for kirken	<ul style="list-style-type: none"> • Det er dagsregister for Færvik og Tromøy kirker. • Dagsregisteret føres nå i Appen «Min kirke» som er koordinert med Kardinal. Det føres også fortsatt fysiske dagsregister, som til daglig ligger i de respektive kirker. • Utendørs gudstjenester er også oppført i nærliggende kirkes dagsregister. • Gudstjenester på menighetscenteret føres kun i Kardinal. • Dagsregistrene er ettersett og virker ryddige. 	<i>Prosten minner om at man husker å føre antall fremmøtte på gudstjenestene som holdes på menighetscenteret. Alt skal komme med i kirkelig årsstatistikk.</i>
Inventarbok	<ul style="list-style-type: none"> • Inventarbok for kirkene ligger i kirkene. det har vært et stort arbeid med å fotografere alt av inventar. Prosten har ikke sjekket fysisk om denne ligger på plass. • Tromøy har også en prioritetsliste som Østre Agder Brannvesen sitter på – der de vet hva som først skal reddes ved brann. 	
Prøvings-attester	<ul style="list-style-type: none"> • Vigselspapirer arkiveres i en egen perm på menighetskontoret. Disse makuleres kontinuerlig etter fem år. 	<i>Det anmerkes at disse helst skal ligge forvart i safe.</i>
Konklusjon	<ul style="list-style-type: none"> • Kontorholdet for Tromøy menighet synes i all vesentlighet å være i god orden. 	

Tromøy, 24. januar 2023

 Prost Jorunn Raddum

Bispevisitas 21-23 mars 2023 pluss søndag 26 mars

Tirsdag 21.mars – fokus på stab og menighetsråd

Klokke	Hva	Hvor	Hvorfor	Ansvarlig	Innhold
09.00	Morgensamling	Tromøy kirke	Oppstart med liturgisk samling. Benytte Tromøy kirke. Høre sokneprest forkynne.	Sokneprest, organist	
09.20	Omvisning	Tromøy kirke	Bli kjent med status i Tromøy kirke	kirketjener	
10.00	Møte med ansatte	Kontoret/Ungdomsalen	Samtale med alle ansatte, oppstart av visitas, gjennomgang av dagene.	Sokneprest/biskop leder, alle til stede	
11.30	Lunsj Ungdomsalen	Ungdomssalen	Alle i stab	Sekretær, organist	Brød, pålegg, drikke
12.00 12.45	Samtale med sogneprest, prestevikar	Kontoret Ungdomsal	Biskopens samtale med ansatt Lars Peder Aasta	Biskop	
13.30	Samtale med kateket	Ungdomsal	Biskopens samtale med ansatt Christoffer	Biskop	
14.15 – 14.45	Samtale med men.ped 30 min	Ungdomsal	Biskopens samtale med ansatt Tomas	Biskop	
15.30	Bedehuset (Revesand)				
18.00	Stab og Menighetsråd middag	Menighetshuset /ungdomssal	Menighetsråd og biskop samtaler om menighetens utfordringer, muligheter, hva som fungerer og hva vi trenger å sette fokus på.	Men.råd	Spise middag og samtale
20.00	Fellesskapskveld Et åpent arrangement med fokus på voksne.	Menighetshuset , storsalen.	Denne kvelden setter fokus på det å være et lyttende fellesskap. Biskopen i samtale med Elin Bratland og Frode Fjellbråten; «hva kan utfordre oss i det å lytte til hverandre og hva kan komme i veien for lytting. Hvorfor er det viktig at vi lytter til hverandre?» Formen er en samtale som blir til der og da. I tillegg til samtalen, musikk ved ungdom og kveldsmat.	Diakoniutvalg ungdomsband	Et lyttende fellesskap. Frode Fjellbråten deltar i samtale med Elin Bratland og biskopen.

Klokke	Hva	Hvor	Hvorfor	Ansvarlig	Innhold
09.00-10.30	Møte med ordfører, kommunedirektør, fellesrådsleder, kirkeverge	Kulturhuset	Bygge relasjoner mellom menighetene og kommunen, med fokus på hvordan kan kirken bidra i kommunen innenfor de ulike sektorene (fra visitasveilederen).	Kirkeverge, prost. Ordfører leder samtalen	Rundstykke, kaffe, samtale
11.00	Lunsjprat sykehjemmet, trosutøvelse	Færvik Bokollektiv	-avdekke felles utfordringer i fht. å bistå eldre syke personer i menigheten i å få dekket grunnleggende, åndelige behov -avdekke eventuelle nye innsatsområder for menighetens diakonale arbeid	Sokneprest, organist, MR.leder	
12.15-13.15	Andakt	Bokollektiv og sykehjem	En viktig tjeneste for menigheten, viktig sted å besøke sammen med biskop. <i>Hilsen fra biskop + velsignelse?</i>	Sokneprest, organist	Andakt, musikk
13.45 – 14.45	Skole, biskopen samtaler med alle elever 10.trinn	Roligheden skole	Biskopen samtaler med elever. Elevene vil få mulighet til å jobbe med spørsmål til biskopen i forkant.	kateket, men.pedagog sokneprest	
15.00-16.00	Møte med ledelse/lærere på begge skolene	Roligheden skole	Styrke det allerede gode samarbeidet skole/kirke. Friske opp samarbeidsplan kirke/skolene, og finne den beste veien å gå for at planen skal fungere i praksis. Mål: Felles forståelse kirke/lærere/skoleledelse om bruken av planen.	Kateket, sokneprest, men.pedagog	
16.30	Middag-Pizza	kontoret		Prost	
Ca.18-19	Oppvekst på øya: Samtale med ungdom	Lærerværelset	Et møtepunkt der både ungdom som deltar i menigheten og ungdom som ikke er en del av menigheten, sammen setter ord på oppvekstmiljø og utfordringer. Lyttepost for menigheten.	MiRee Abrahamsen, Men.ped, kateket, sokneprest	Snacks, frukt,
19.45	Andakt Ten Sing	Menighetshuset	Biskop: Personlig vitnesbyrd (eks: hvorfor ble jeg prest?) 5-10 min	kateket	

Onsdag 22.mars – fokus på nærmiljø, skole

Torsdag 23. mars - fokus på barne – og ungdomsarbeid, lokal bedrift

Klokka	Hva	Hvor	Hvorfor	Ansvarlig	Innhold
09:00	Barnehagesamling	Storesalen	Sangstund og bibelfortelling med barnehagen vår. <i>Biskopen forteller bibelfortelling.</i>	Kateket, men.ped.	Bibelfortelling biskop,
10:00-12.00	«Åpent hus», for folk som er hjemme dagtid	Menighetshuset	Et nytt arrangement starter opp. Fokus på voksne hjemme på dagtid. Tema: Bli kjent med biskopen vår. Prosessen for kirkas utvikling videre fremover. Kirkas plass i samfunnet vårt. Er kirka raus i møte med alle mennesker?	Vikarprest, Organist	Foredrag, mat, forkynnelse. Biskop bidrar
11:30-12.30	Lunsj studio Spornes	Studio Spornes	Vi trenger mat.	Studio Spornes	Mat, samtale
	Samtale med studio Spornes	Studio Spornes	Møte en bedrift på øya, foredrag om driften. Samtale om mulig samarbeid dersom det kjennes riktig for begge parter. Studio Spornes er nabo til Tromøy kirke.	Men.ped, MR.leder, Sokneprest	Mat, samtale
13:00	Sandum, Hovetun skole spesialskoler barn/unge	Hove	Styrke samarbeid med spesialskolene. Dele erfaringer som vi kan ta med oss når vi møter disse barna i våre sammenhenger. Hva trenger de? Hva bør vi være beviste på?	Kateket, sokneprest	Samtale
14.00	Orientering om Raet	Hove	Orientering om Nasjonalparken. Rusletur med guide. Bli kjent med betydning og bakgrunn	Øivind Berg, sokneprest	
16.30	Middag med ungdommene	Menighetshuset	«Rekrutering/ kall»: Samtale over varm mat med menighetens aktive ungdommer som er medarbeidere	Men.ped, kateket	
	Møte med alle våre ungdommer med rolle i menigheten	Menighetshuset	Vi ønsker å fostre og utruste ungdommene til å vokse inn i et fundamentert tros og menighetsliv. Vi som menighet ønsker å vise at vi er takknemlige for- og stolte av dem ved å invitere dem til et møte med biskopen samt å gi dem en «En helt overkommelig Bibel». Vi ønsker innspill fra biskopen for et bærekraftig ungdomsmiljø på øya.	Men.ped, kateket, Sokneprest	

			La ungdommene kjenner at de er verdsatt av menighet, undervisningsansatte, prest og biskop og at de kan få en følelse av at de er en viktig del av noe stort.		
--	--	--	---	--	--

Gudstjenesten søndag

Gudstjenesten søndag er under planlegging. Hovedelementer:

Færvik kirke kl.11

Biskop preker, Søkneprest er liturg. Ten Sing og kirkekor bidrar med sang. Offer til misjonsprosjektet vårt. Nattverd ved intinksjon. Rett etter gudstjenesten serveres kirkekaffe i benkene og visitasforedrag starter.